

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

de la Libreria del Coll. Imp.

ANTIQUI
CHRONOLOGICI
QUATVOR

908.4

C 21 a

34455

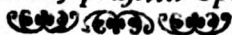
HEREMPERTVS LANGOBARDVS
LVPVS PROTOPATA
ANONYMVS CASSINENSIS
FALCO BENEVENTANVS
Cum Appendicibus Historicis.

Ab his variæ exterarum gentium in Neapolitanum Ro-
gnum irruptiones, prælia, & illatæ, aut exceptæ cla-
des, breuius, fufius, inculto quidem, sed veri-
dico stylo describuntur.

*Nunc primum è MM. SS. Codicibus aspiciunt lucem,
opera, ac studio*

ANTONII CARACCIOLI
ex Ordine Cleric. Regul. Presbyteri:

*Qui Nomenclatorem & Propylea, ut vicem Commentarij
subeant, præfixit Operi.*

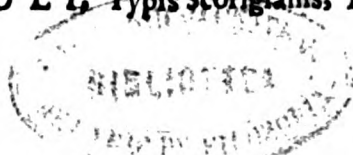
S. Gregorius Nazianz. in Carm. Nicob. pat.

*Historia pater est tempus: materque vicissim
Historia est Sophia, leuibus qua peruiolat alas.*

NEAPOLI, Typis Scorigianis, MDCXXVI.

R. 142954

D. VINCENTIVS GILIBERTVS
Præpositus Generalis Congregationis
Clericorum Regularium.

Antiqui Chronographi quatuor, *Herempertus Langobardus, Lupus Protospata, Anonymus Cassinensis, Falco Beneventanus* Opera P.D. Antonij Caraccioli nostræ Congregationis Presbyteri, ac Theologi, è vetustis Codicibus exscripti, & Propylæis aucti, excusi typis in lucem prodeant, si ijs ad quos spectat videbitur, cum duo nostri Theologi, quibus id commisimus, viderint, & approbaverint. Romæ vij. Martij. 1626.

D. Vincentius Gilibertus Præpos. Gen.

D. Angelus Maria Secretarius.

Imprimatur

Aloysius Riccius Vicarius Gener.

Andreas Letteresius Can. Dep. vidit.

Illustris. & Excellentiss. Domino
M. A N T O N I O
D E L O F F R E D O
MAIDÆ PRINCIPĪ.

A N T O N I V S C A R A C C I O L V S
Cler. Regularis, Veram Felicitatem.

X omnibus Historiæ
Elogijs ab Oratore sū-
mo, breuiter quidem,
sed, vt omnia ille solet,
disertè, ornatèque pro-
latis, nulla profectò, Il-
lustrissime Princeps, me magis mouit,
vt Chronica hæc è veterum Bibliotheca-
rum tenebris in ora hominum edere
maturarem, quàm q̃, eo monente, didici,
Historiam lucem esse Veritatis, & vitam magistram.
Cum enim Clericorum partes sint, vt B.
Hieronymus ad Heliodorum scribit, do-
cere populos, & salutari pastione animos

a 2 refi-

reficere Christianos ; meritò equidem eundem Hieronymum, Prosperum, Gregorium Turonensem, Adonem Viennensem, Antoninum, aliosque pene innumeros, Sanctos, & religiosos viros imitatus, censui huic muneri, ac scopo non esse prorsus ineptam Chronicorum editionē, per quæ quisque possit *sedendo & legendo*, vt Diodorus Siculus ait, *alieno periculo euadere sapiens: atque in humana vita theatro, quod Historia representat, exempla omnigena capere, eaque ad usum in re qualibet cum utilitate traducere.* Quos quidem fructus ex his etiā Chronicis à cordatis Lectoribus spero perceptum iri. Existimo enim haudfacile alibi occurrere tantam humanorum caluum varietatem, tam densas vbique turbas, tot excidia oppidorum, & Urbium, tantum barbarorum gladio effusum cruorem, tam crebras denique atque immanes rerum profanarum & sacrarum clades, quot, quantæq; paruo hoc libro, non dico, narrantur, sed quasi in aceruum accumulatæ,

tæ, lectoribus, ut oculos, & mentem intē-
dere velint, obiectantur. Hæc verò quis
non videat habere linguam suam, & ple-
no ore clamare; *Specula homo quisquis es, & ad tur-*
bida, si ingruerint, tempora animum firma constantibus
exemplis : Infanda hic legis facinora, &
quæ vix audeas picta, aut scripta aspicere?
At ipsa etiam immania scelera magno ef-
fe possunt emolumento, si scelestorum ex-
trema considerentur. Exempla ex hoc li-
bro seligamus illustriora. Cernis hic qui-
dem Landulphum, & Pandulphum Ca-
puanos, Sergium, & Athanasium Nea-
politanos, Docibilem Caieranum, Sicar-
dum, & Adelgisium Beneventanos Du-
ces, Rogerium item, & Gulielmum filiū,
Siciliæ Reges nefarijs artibus aggregare
opes, dilatare ditionis terminos per fini-
timorum exitium, iuris nomine depaupe-
rare subiectos, Religionem habere quæ-
stui, atque, ut dicam breuiter, terræ misce-
re cœlum, verum his ipsis artibus, miseri,
perniciem sibi, posterisque, & magnam
& cer-

& certam comparabant:

————— *nam constructa per impios*

Fundamenta dolos ; quo magis editum

Culmen sustulerint , magis

Improuisa ruunt præcipiti malo .

Enimuerò, si alijs, ne lōgiore simus, omiffis, vnum solummodò Docibilem, Caietæ Ducem, proferamus in medium , conspicuum sanè in eo posterisque eius diuinæ vltionis exemplum apparebit . Is quippe inconstans , & vafer , impijs Sarracenis, quos aduersus Capuę Comitem, & Ioannem VIII. Pont. Max. aduocauerat, modò fœderatus , modò vt Catholici speciem præsefferet, aduersarius, deniq; detracta sibi larua, totum se illis dedit, loco ijs ad Lirim fluuium tutissimo, quò iurati Christianorum hostes Campaniam , Latium, & ipsam Vrbem Romam ex insidijs subinde inuaderent , ac populabundi diriperent, assignato. Putabat verò Docibilis , se Sarracenorum præsidio communitum, rebus suis , ac posterorū egregiè prospexisse:

xisse : sed breui, vltore Deo, factum est, vt
Caiera à Loffrido Nortmmano Duce ob-
tenta, tota eius posteritas de loco, ac digni-
tate cesserit . Quo vel vnico exemplo fa-
tis apparet , verisimè scripsisse Liuium,
*Consilia valida, & audacia, prima specie lata successu
dura, euentu tristia esse.* Sed hoc argumentum
latiorem multò campum , quàm huius
vnus epistolæ postulat . Itaque eo omis-
so , ad Te accedo propius , Illustrissime
Princeps , & quia Loffridum Caieræ
Ducem nominaui , quo Gentili suo
longè clarissimo Loffredorum prosapia
meritò gloriatur , arbitror , librum hunc,
quem Tibi libens nuncupo , Tu & grato
animo accipies, & identidem haud illibè-
ter euolues . Poteris quippe complures
Loffridos Normannorum Proceres , hic
memoratos, veluti splendidissima Stirpis
tuæ sidera recognoscere. Quamquā enim
ij indicati potius à Protospata sunt, quàm
descripti, elucet tamen in paucis verbis,
eorum gesta aliquot adeò clara, vt obscu-
rari

rari prorsus vetustate temporis non potuerint. Itaq; erit Tibi nonnunquam oblectamento, tuam in illis pietatem, religionem, munificentiam, virtutesque alias, Principe Viro dignas, recognoscere. Quas mihi tamen nunc exornare verbis non est locus, neque animus, tum, ne Tibi assentari aliquo modo videar, tum etiam quia laudum tuarum narrationem ægrè tua modestia pateretur. Vale. Neapoli iij. Id. Augusti MDCXXVI.

NO³

NOMENCLATOR

propriorum nominum,

Quæ in his Chronicis memorantur.

Balautius Patritius, pag. 103. *Patritius*, antiquissima, & præstantissima in Romana Rep. atque Imperio dignitas, usq; ad postremos serè Augustos (quamquã ea baud tantæ ut olim existimationis) ab Imperatoribus maxime Orientis præclaris quibusdam viris collata fuisse legitur. Itaque, ut domestica proferamus exempla, Guaimarius Salerni Princeps, apud Herempertum pag. 74. & Ioannes Dux Caietæ, atque Gregorius Dux Neapolis apud Leonẽ; Leone O. l. lib. 1. cap. 51. *Patritij* renuntiati sunt. Sed liberaliores in suos Græcos, Imperatores Constantinopolis extiterunt. Quo factum, ut *Patritiorum* numerus excreuerit adeò, ut proinde complures *Patritij*, in Italiam ab Oriente missi cum potestate, legantur. In his Abalautius Alphabeti serie primus occurrit, anno 1018. in Apuliam ablegatus, unà cum Basilio Catapano. Horum ego occasione, omnes eiusmodi Apuliæ, Calabriæque Præfectos, quocunque ij titulo insigniti fuerint, è varijs scriptoribus, atque ex his præcipuè, quæ nunc æstimus, Chronicis, colligam, & hoc loco, studioforum cõmodo consulens, representabo breuiter.

Ex Heremperto.

Chasanus, sive Chassanus, Dux Græcorũ militũ. pa. 68. 69

b

Con-

Nomenclator

Constantinus, Augustorum Aulicus, & Patritius. 79.

Gregorius Baiulus Imperialis. 56. 58.

Ioannitius Cand. datus. 70.

Ex Lupo Protospata.

Abalautius Patritius. 103.

Argyrus Patritius, & Dux Italiae. 108. 109. Puto Romanum intelligi cognomento Argyrum, qui & Imperator Orientis factus est.

Basilus Catapanus. 101. 102.

Ealochyrus Patritius, qui & Delphina. 99.

Constantinus Protospatarius, Catapanus Italiae. 105. qui & Opo dictus.

Christophorus Catapanus. 104.

Curcua Patritius. 101.

N. Dudiani filius, Catapanus. 106.

Eustachius Despotus. 104. 108.

Gregorius Baiulus Imp. (de quo supra ex Heremperto) pag. 94.

Gregorius Catapanus, qui & Tramatormus. 105.

Ioannitius Candidatus (de quo supra) 103.

Imogalaptus Strategus. 96.

Ioannes Patritius, qui & Ammiropolus. 100.

Leo Patianus Excubitus. 102.

Mabrica Dux for grecorum militum. 110.

Malisianus Strategus. 94. Hic idem fuisse videtur, ac Malachianus, de quo supra.

Maniaces, siue Manuyci Patritius. 97. 105. 107.

Mesardonites Catapanus. 102.

Michael Patritius, & Dux, qui & Sfrondiles. 105.

Michael Protospatarius, qui & Dulchianus. 106.

N. Myriarcha. 110.

Nicephorus Catapanus. 106.

Nicus

propriorum nominum.

Nicus Despotus. 104.

Orestes Chetonites. 104. 105.

Pardus Patritius. 108.

Passarus Protoſpatarius. 98.

Porphyrius Protoſpatarius. 99. 100.

Potho Catapanus. 105.

Romulantes Protoſpatarius. 105. *Hic an.* 1035. *Episcopus Barenſis factus eſt.*

Sabbaticbi Strategus. 94.

Sergius Protoſpatarius. 99.

Sico Protoſpatarius. 109.

Theodorus Conus, Magiſter, & Catapanus. 108.

Theodorus Exubitus, lege Excubitus. 100. 101.

Trapezi, Strategus. 94.

Trachamotus, de quo ſupra. 105.

Trombi Patritius. 110.

Turnichius Catapanus. 102.

Vrſileo Strategus. 93.

Xyphea Catapanus. 101.

Ex Falcone Beneuentano .

Sergius Graeci Imp. Dux, qui Neapolim ann. 1032. ut ex Caſſin. Chron. tradit Gordonus, occupauit, arbitror, progenitor fuit iunioris Sergij Neapolis Ducis, et Magiſtri militum, cuius Falco meminit. pag. 294. & 312.

Ex Gulielmo Apul. Poem. de Normann.

Bagianus Catapanus lib. 1. pag. 3.

Georgius Maniaces. lib. 1. pag. 9.

Leo Pacianns lib. 1. pag. 2.

Mabrica Dux Claſſis maritime. lib. 5. pag. 46.

Michael Dochianus. lib. 1. pag. 5.

Romanus Exauguſtus. lib. 1. pag. 6.

Stephanus Pateranus. lib. 2. pag. 21.

Nomenclator

Synodianus. lib. 1. pag. 8.

Turnichius Catapanus lib. 1. pag. 2.

Ex Leone Ostiensis.

Basilus Imperialis Protoſpatarius. lib. 1. cap. 59.

Bolanus Catapanus. lib. 2. cap. 37.

Georgius Patritius. lib. 2. cap. 48.

Ioannes Patritius. lib. 2. cap. 37.

Marianus Antypatus, Strategus Calabria. lib. 2. cap. 2.

Nicolaus Patritius, dictus Picingli. lib. 1. cap. 59.

Symbatitius Patritius, & Protoſpatarius. lib. 1. cap. 48.

Ex Michaelis Ritio.

Bubaganus Catapanus lib. 1. de Reg. Sicil.

Cyriacus Catapanus lib. 1.

Meles, ſive Melus Catapanus. lib. 1.

Molochus Catapanus. lib. 1.

Ex Thoma Fazello.

Basilus Sanius. De rebus Siculis Dec. 2. lib. 6. cap. 1.

Contoleo Cephalonius. ibid.

Cosmas Theſſalonicenſis Strategus. ibid.

Cirintus Chaldus, Catapanus. ibid.

Eustathius Imp. Aulicus. ibid.

Georgius Maniaces, Curopalates, & Protoſpatarius. ibid.

Ioannes Afycretus, cognomento Pilatus. ibid.

*Ioannes Catachimaſtes, ſive Cubicularius Baſilij Imper.
ibidem.*

Ioannes Mazzaſonius. ibid.

Leo opus. cap. 2.

Nicephorus Phocas. ibid.

Stephanus Mazentius. ibid.

Hactenus de Græc. Præſectis. Alios præterea
colligere eſt ex Cedreno.

Abella, oppidum Campanie. 74.

Abel.

propriorum nominum.

Abellinum Ciuitas in Hirpinis. 76. 292. 294. 203. Olim
Abellini Comititis amplissima erat ditio. Vid. infra in
Rainulpbo.

Abellinensis Episcopus N. 189.

Abraham Rex Sarracenorum fulmine ictus. 94. 95. De
eo Io. Diac. in Actis Translationis S. Seuerini Abb.

Acernum, Ciuitas. 225.

Acheruntia Lucaniae Ciuitas. 117. De ea Ferrarius, &
Lucania, non autem Apulia attribuit.

Acropolis Pontano nostro eadem ac *Passum*, Lucaniae ma-
ritimum oppidum. 64. 68.

Adelberga, filia *Desiderij* Regis, uxor *Arechis* Principis
Beneuenti. 85.

Adelchisa, *Arechis* Principis filia. 29. Vid. *Offien*. lib. 1.
cap. 12. Is enim hoc ipsum tradit, quod *Herempertus*,
nempe *Adelchisam* *Arechis* filiam ab *Arechi* datam
fuisse *Carolo Magno* obsidem.

Adelchisus, sive *Adelgisus*, *Desiderij* Regis filius. 27.
Hunc tradit in sua Historia nondum edita *Anasta-
sius* Bibliothec. Ticino *Veronam* à *Franchis* fugatum.
Inde *Constantinopolim* abiisse. *Francorum Annales*
memorant, ad ann. 774. quamquam non ante annum
775. illuc peruenisse habetur ex *Theophane*, qui ibi-
dem illum, post res Italiae frustra tentata, consenuisse
scribit.

Adelgisus vir insignis *Heremperto* suadet Historiam
Longobard scribere. 28.

Adelgisus *Beneuenti* Princeps, 43. 48. 49. 52. De eo *Off*.
lib. 1. cap. 35. & 38. Et *Regino* in *Chron.* ad an. 871.
ubi eius ad *Græcos* defectionem, & in *Ludouicum II.*
Imp. insidias, ac nefaria scelera fuisse commemorat.

Adelnarius ex ministro *Radelchisij* fuit *Salerni* Princeps.

Nomenclator

38.39.42.46. *Vid. Ost. lib. 2. cap. 15.*

Adenolphus Capuae Comes. 71.73 & deinceps. Annus, quo Castaldatum Capuanum adeptus est, & Comitem se vocari praecepit, facile reperietur ex Cyclo Dionysij, nam, ut Herempertus notat, eo anno Epiphania incidit in diem Dominicam. Alius autem fuit Adenolphus ille, Capuae, & Beneuenti Princeps, qui Exaugustum Graecorum Praefectum duxit in triumphum, ut tradit Gul. Apul. lib. 1.

Adrascus, siue Adralistus. 97. Idem fortassis acille Adralistus Barenfis primarius, de quo infra. Aduersus Ismaclitas, hoc est, Saracenos praeliatus est. ibid.

Adralistus, Barenfis, ut videtur. 99. 109. Duos fuisse Adraliscos, siue Adralistos Barenfes ex ijs locis constat: alter occisus est an. 987. à Nicolao Crista: alter Bario fugatus ab Argyro ann. 1051.

Auersa, vide Auersa.

Agnes Imperatrix. 166. De ea Ostien. lib. 3. cap. 32. Fuit Henrici II. uxor, quam admonentem quid cum Gregorio VII. facere deberet, Henricus omni administratione depulit: eaque Romam profecta non diu superuixit. Berthold. Constantin. Chron.

Aio Beneu. Princ. Aldegisij frater. 63. De eo. Ost. lib. 1. cap. 38.

Aioaldus, Caiacia Praefectus. 48.

Aistulphus Rex Langohard. 26. 27. 84. Obitum eius varie referunt Historici. Herempertus tradit, eum in dimicatione, sagitta percussum, interisse. Anastasius. in uenatione diuino ictu: quae uerba etiam Stephanus III. P. M. in epistola ad Pipinum habet: & quod grauius est, in inferni voraginem demersum, asserit, quod à Summo Pontifice dictum magis credendum est, quàm quod

propriorum nominum

quod Heremp. ait, qui eum à pietate commendat, & inter Monachorum manus piè obijſſe ſignificat.

Albertus Epiſcopus Boianenſis. 170.

Alexander Matera Comes. 119. Cod. Andr. habet, Alexius. Vid. infra Loffredus.

Alexander de Claromonte. 136.

Alo Barij Princeps. 94. creatus eſt an. 884. Obijt 890. ſuccedente ſibi Vrſo fratre, ut tradit Protoſpata. Antequã Nortmanni Apulia potirentur, Barium primaria Apulia Ciuitas Principibus regebatur, qui modò Beneuenti Dynaſtis, modò Græcorum Auguſtis tributarij erant. Immo etiam poſt Nortmannos Duces, Iaquintus Barij Princeps apud Falc. legitur.

Aloara, ſive Aruara, Principiſſa Capua. De ea L. Oſtien. lib. 2. cap. 9. & 10. Anonymus auct̃or vite S. Nili iunioris, & Baronius ad ann. 991. quo Aloaram obijſſe L. Oſtienſis memorat. Ambitioſa fuit mulier, & amplianda ditionis adeò cupida, ut affinem Comitem filijs occidendum obtulerit, dominijs zelo, ut ait Auct̃or iam dicta vite S. Nili, nuper a Reuerendiſſimo, & doctiſſimo Cariophylo Archiepiſcopo è Græco in latinũ translata.

Alphanus Beneuētanus, vir illuſtris. 36. à Sicardo B. Pr. ſuſpendione catur, de quo fuſius Heremperti H. ſtoria.

Alphanus Archiepiſcopus Capuanus. Caſſinum aſcendiſt poſt captã S. Germani Ciuitatem ab Andriæ Comite an. 1158. Viuebat an. 1176. quo occurrit Ioãna Henrici II. Angliæ Regis filia Gulielmo Sicilia Regi deſpõſata. Romuald. in Chron.

Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus obijt ann. 1121. ſuccedẽte ſibi Romualdo Chronici ſcriptore. Falco 220.

Fuit Auct̃or Poematũ, quæ ſeruat Bibliotheca Vati-

cana

Nomenclator

cana, ut testatur Baronius Tom. 12. ad an. 1111. Diversus est ab Albano illo seniori, qui consecratus est Archiepiscopus anno 1058. de quo L. Ost. lib. 2. cap. 99.

100.

Alzopardus Consul Pisanus. 293. cum mille Pisanis militibus fert suppetias Roberto Capua Principi ann.

1134.

Amalphia, Ciuitas Picentinorum. 88. à Langobardis, Sincardo Principe capitur, & diripitur, ablato etiam S. Tryphomenes corpore. 89.

Ama. theum Calabriae Ciuitas à Grecis capitur an. 884.

*Heremp. pag. 63. olim, Strabone teste, dicta est Nepe-
tia, à qua, mare Nepetinum tractus ille appellatus est.*

*Ambrosius Episcopus Tarracinenfis interfuit Ecclesie
Cassin. consecrationi ab Alexandro II. celebratae. 170.*

*Amira an. 1020. obiit. 103. Coniicio ex vocabulo, hunc
fuisse Ducem, siue Regulum Sarracenorum: nam ij Am-
miratos vocant suos Duces. Vid. pag. 166.*

*Ammiratus magnus, siue maior. 142. 166. Sarraceni
quatuor magnos Ammiratos sibi praefecisse leguntur
apud Fazellum de reb. Sicul. Dec. 2. lib. 6. pag. 374. Re-
censet aliquot Ammiratos L. Ost. lib. 3. cap. 44.*

*Ammiropolus, qui est Ioannes Patritius anno 989. in
Apuliam missus, primarios aliquot viros occidit. 100.*

Anacletus Antipapa. 135. 250. & deinceps. De eo Pet.

*Cluniac. lib. 3. ep. 64. S. Bernardus ep. 127. 242. &
sape alias.*

*Andreas Episcopus Oretanus occiditur à Porphyrio Pro-
topata an. 979. mense Augusto. 99.*

*Angelarius Abb. Cassinen. 71. 75. reparator Monasterij
Cassinensis à Sarracenis diruti an. 884. ibid.*

• *Anglenum Opp. 71. Videtur fuisse inter Theanum, &
Ca-*

propriorum nominum.

*Capuam:Ortelio,Ferrario,alijsque Topographis igno-
tum.*

*Anphusius,sive Alphusius,filius Rogerij Siliui Regis, Prin-
ceps Capuæ. 166. 332. 338. De eo Fazellus De rebus
Sic. Dec. 2. lib. 3. cap. 3. & Abbas Celest. lib. 3.*

*Apice opp. 325. L. Ost. lib. 1. cap. 17. significat situm prope
fl. Arhim.*

*Apulia Ducatus regiones quasdam etiam extra Apuliam
olim complectebatur: nempe Lucanos Salentinos, &
quosdam quoque Samnij, & Campania tractus. Ideo
nonnulla Martyrologia Ortonam Frentanorum, in
Apulia ponunt, quæ tamen Samnio est proculdubio de-
putanda: & Berchorius denique in suo Reductoria
Morali: In Apulia, inquit, circa Neapolim.*

Archirizes, vir illustris. 113. Vid. Ostien. lib. 3. cap. 16.

*Arduinus Lombardas. 106. Hic ille Arduinus, quem Fa-
zellus Dec. 2. lib. 6. fo. 386. memorat: deque eodem cum
magna laude canit Gulielmus Apul. lib. 1. Rerum in
Regno Neapolit. Normannicarum. Iniurias à Gracis
sibi illatas ultus est. Vide etiam L. Ost. lib. 2. cap. 67.
Viuebat an. 1041. & quod excurrit.*

*Arcbis Ben. Princ. 85. 89. 90. De eius magnificencia, &
Regio fastu fusiùs Herempertus in Historia, & L. Ost.
lib. 1. cap. 9. & 12.*

Arcbis Rex. Vid. Ratheis.

*Argyrus Barenfis Ciuis an. 1117. trucidat Rifonem Ba-
rensem Archiepiscopum. 201.*

*Argyrus, Meli Principis Barenfis filius. 106. 109. De eo
L. Ost. lib. 2. cap. 37. & 67. Hunc Gulielmus Apul. lib.
1. de gest. Norman. fo. 8. vocat Argiroum, Normanno-
rum militum Ducem: moxque is Gracis fauens, ex
intimo Consiliario Constantini Monomachi, exul in*

Nomenclator

erumnis miser obiit. Gul. Apul. lib. 2. L. Ost. vocat Candidatum Apulie. Fuit & Romano Imperatori Orientis cognomen Argyrus.

Arianum in Samnio Ciuitas, olim Ara Iani dicta, teste Fl. Blondo. Vid. 325. & alibi sæpè eius meminere hæc Chronica.

Arnaldus Archiepiscopus Acherontinus. 112. & Materanus. 114. 119.

Arranes Dux Sarracenorum. 80.

Arsenius Nonantula Abbas, affinis Aistulpho Regi. 83.

Ascalon, Palaestina Ciuitas, proxima Gaza. 140.

Asclentinus Cancellarius. 140. Alius est hic ab illo quem L. Ost. Asclittinum vocat lib. 2. cap. 37. Ille enim longè est antiquior, & cum Giselberto fratre à Normannia in hæc regiones venit.

Asculum Ciuitas. 112.

Asto filius Transamundi Marchisij. 98. 100. Marchiseos multos habet Histor. Eclesiæ. Orderici Vitalis, nempe lib. 8. Tancredum Marchisum, Odonem Marchisum: & lib. 9. Gulielmū Marchisum. Itaque existimo, non dignitatis hoc loco nomen esse, sed stirpis nobilis Normannorum. Gul. Apul. lib. 2. de gest. Norm. Transmundi, & Atti Germanorum Comitum Leoni Papæ IX, aduersus Normannos militarium, meminuit, ex eade, ut puto stirpe.

Atella, Campania, in Oscis, Ciuitas. 77. Extabat anno Christi. 880. ut constat loc. cit. Sed iamdiu est, quòd abiit in vicus, ut Sanfelicius obseruat, nempe, ut puto, à constructa Vrbe Auersa. Legotamen apud Onupbriū Albertum Atellanum Antipapam tempore Paschalis II. an. 1101.

Arbanasus Episcopus Neapolis. 60. 63. 67. & deinceps. Fuit

propriorum nominum

Fuit hic Episcopus homo turbidus, & dominij appetens, atque ob id, etiam Saracenis, cum Ordinis dedecore, fœderatus.

Athenolphus Capuanus Episcopus. 129. & deinceps. De eo L. Ost. lib. 2. cap. 64. Si tamen is ipse Athenolphus, nã videtur multo recentior ille, de quo L. Ostiensis loquitur.

Athenolphus Decanus Cassinensis. 150. Excommunicatur, ut schismaticus, & Diopulso Romani Pontificis hoste fœderatus.

Atinum. 148. nobilis olim Ciuitas in Volscis, & Marco Petri discipulo, primo Episcopo decorata. Nunc oppidum est, non admodum frequens.

Atrupaldum Hirpinorum Opp. 269. Montis Atrupaldi Falco meminit, à quo, arbitror, oppido nomen, quod nũc Ducatus titulo gaudet.

Aversa Campaniæ Ciuitas. 148. 297. De ea L. Ost. lib. 2. cap. 67. & lib. 3. cap. 16. à Normannis edificata, à Rogerio item Normanno, Sicilia Rege, ob Rainulphi odiũ destructa est: & postea rursus à suis Comitibus reparata.

Ayglerius Archiepiscopus Neapolit. 166. Fuit hic Ayglerius, Monachus Cassin.

Aymericus S. R. E. Cancellarius. Legatus Honorij II. ad Rogeriũ Sicilia Comitem. 247. Capitur à militibus Rogerij iam dicti vnã cum alijs Cardinalibus, & cum Innocentio Papa II. prope Castrum Gallucium. 331.

B

B *Acareza, Castellum in Apulia Daunia prope Troiam. 329.*

Baialardus Nortmannus Vmfredi Comitis filius. 112.

Nomenclator

114. *Ex Gulielmi Gemmeticensis Hist. Norm. lib. 3. cap. 30. constat hunc relictum à patre sub tutela Rob. Guiscardi. At Gulielmus Apuliensis in Poem. de Normannorum in Italia gestis vocat Abagelardum. Is cū Goffredo, & Gocelino Normannis Comitibus contra Rob. Guiscardum coniurat, ut tradit Gul. Apul. lib. 2. pag. 19. Occupat Barium Argiritio Rectore tradente. Denique victus à Roberto Guiscardo confugit Constantinopolim, ibique moritur. Idem lib. 3.*
- Balba, Castellum Bernardi de Fraineta. 276.*
- Balduinus Episcopus Melphitensis. 170.*
- Baldouinus Rex Ierusalem. 146. Duo fuere Baldouini Reges, senior obiit an. 1185, succedente sibi Baldouino iuniori. Anonym. ibid.*
- S. Barbat Episcopi corpus transfertur. 228. De eo Baron. Not. ad Martyrol. die 19. Febr. extat Vita m. s.*
- Bardica. i. Langobardica cohors. 78. Sic à plerisque antiquis scriptoribus quandoque vocantur.*
- S. Bartholomei corpus Beneuenti. 309. Vid. de hac re L. Ost. lib. 1. cap. 23. & lib. 2. cap. 24. Aduersus quem est Baronius Notis ad Martyrol. 25. Aug.*
- Baris. Apulie Ciuitas primaria. 32. 56. 80. 193. 228. 305. 337. Variè effertur in his Chronicis: aliquando enim Baris; aliquando Barum; interdum, & rectius, Barium. Ea Vrbe coronabantur. Duces, Regesque Apulie. Id pulchro carmine Bargeus expressit lib. 1. Syriados.*

— Claræque allabitur Vrbi
Quâ quondâ, ceu prisca ferūt monumenta priorū,
Dædalides, omnemq; agrum qua Daunia tellus
Culta iacet, proprio ducens è nomine nomen
Fecit Iapygiam : seri sed deinde nepotes

Dixit

propriorum nominum.

Dixerunt Barium, primi vnde insignia Regni
Sceptraq; purpure osq; habitus, sacramq; Tiarā
Sumere tum reges Siculique, Italique solebant.

*Idem habet Ortelius in Theſ. Georg. in dictione Bariū.
Miror, neminem haſtenus adeò celebris Urbis Hi-
ſtoriam ſcripſiſſe.*

Baſilius Imperator. 93. 94.

*Ponam hoc loco Orientalium Imperatorum, bis Chroni-
cis memoratorum, ſeriem, ut ſtudioſorum conſulā com-
moditati.*

Michael. 93. 105. 108.

Leo & Alexander. 94.

Conſtantine Leonis filius. 95. 97.

Romanus. 97. 104.

Nicephorus. 97.

Ioannes Zemiſces. 98.

Baſilius, & Conſtantine fratres. 98.

Baſilius ſolus. 104.

Zoe. 108. 109.

Conſtantine Monomachus. 109.

Theodora ſoror Zoes. 109.

Michael Bringa. 110.

Iſacius Comnenus. 110.

Conſtantine Ducas. 110.

Michael cum Romano Diogene. 111.

Nicephorus Botoniatus. 112.

Alexius. 113.

Emanuel. 139.

Andronicus. 146.

Iſacius. 147.

*De his fuſe Hiſtorici Graeci, Latinique complures, ſed di-
ſtinſte ac breuiter, adieſtis imperij cuiuſque annis, li-
ber.*

Nomenclator

ber Basilicus nuper editus à Petauio, Nicephori Episcopi Historia Græcolatina adiunctus.

Basilicus, & Mandatoria filij Eustachij V.C. 104. Magna auctoritatis videtur hic fuisse Eustachius, qui Catapanum eligere, & Apuliæ præficere potuerit, ut Lupus Protospata eo loco narrat. Anne iste est Eustachius siue Eustachius ille, Calabria Præses sub Basilio Imperatore? Certè tempora congruunt. Vid. Cedreni Annales.

Beneuentum obsidetur à Carolo Magno. 29. 30. De ea Urbe sæpè deinceps.

Beneuentana Synodus prouincialis. 206. celebrata est sub Callixto II. an. Domini 1119. Aliam Prouincialem Synodum m.s. sed non adeò antiquam, ostendit mihi aliquando Pompeius Card. Arrigonius, Illustriss. Præsul, & cum laude memorandus.

S. Bernardus Abbas Clareuallensis. 313. Quanta gesserit eximius iste Sanctus, ut Rogerium ab Anacleto Antipapa auerteret, & Innocentio II. legitimo Pontifici conciliaret, narrat Vita eius.

Bernardus de Fraineta. 276. Subditus hic erat Rao de Fraineta potenti & bellicoso per ea tempora Viro, ut paulò post Falco significat. Ea stirps postea excidit.

Berrealis, siue Berelasis, locus prope Capuam. 57. Idem, ut puto, ac Virilassium, siue Amphiteatrum Capuanum: nã pag. 58. Herempertus ait, Berelesis, hoc est, ad Amphiteatrum, vulgus nunc vocat, Varlasci. De eo memorabili opere eleganter Sanfelicius in sua Campania, ubi & de Cryptoporticu.

Bertheraimus, filius Giberti Comitis, expulsus de Apulia Regno unà cum patre in Palestinam abiit, anno Sal. 1168.

Ber-

propriorum nominum.

Bertholdus Comes V.C. 146. 151. 152. Hunc Pontificijs partibus fauentem, arbitror è Germanorum genere extitisse. nam apud Baron. ad an. 1111. lego Bertholdum Bertholdi Ducis filium una cum multis alijs Germania Principibus iurasse pro Henrico Rege Paschali II. Papa. Ex ea ego stirpe hunc Bertholdum puto. Non dum reperire potui, cuius Oppidi, siue Vrbis Comes fuerit.

Besubius mons. Vid. Vesunius.

Boemundus Comes, & Dux. 116. 118. 133. 164. De eo infra in Schemate Nortmannorum Principum.

Bubalus viri nomen. 100.

Brundusum Ciuitas in Salentinis notissima, 109. 115. 259.

Brunchi populi, à Brongo Mæsia fluuio. 104.

Bruno Episcopus Signiensis. 133. De eo Petr. Diac. lib. 4. cap. 28. & 31.

Bucea, Vrbs Africa. 140. siue potius Vrbs Phocidis, de qua Suidas. Sed certè hoc loco in Africa fuisse significat Anonymus.

Bucobolus, Dux Sarracenorum. 98. siue, ut ipsorum lingua suos Praefectos vocabant, Caytus Sarracenorum iste Bucobolus fuit. Sic paulò inferius Bústus Caytus.

Bulcassimus Rex Sarracenorū. 98. 99. Duos hic dignosco Bulcassimos Reges: alterum ab Othone occisum an. 967 alterum item occisum an. 981.

Burdinus Antipapa. 134. Vocabatur Henricus Burdinus. Is ex Archiepiscopo Bracarense uasit Antipapa, nomine Gregorius, opera Henrici IV. Imp. intrusus, quem Burdinus antea Romæ coronauerat. Sic mutuo mulc scabunt. Vid. Baron. Tom. 12.

Bústus Coytus siue Caytus. 100.

Ly

Nomenclator

In Cod. Andr. vocatur Byschbius.

Vid. superius in Bucobolo.

*Buteria opp. 142. Principatus titulo nunc gaudet hoc Op-
pidum.*

*Byzantius Archiepiscopus Bariensis. 104. 105. Sedit opti-
mus iste Praesul an. 7. Fuitque primus Archiepiscopus
Barij. Nam Ioannes eius praedecessor à Protospata
vocatur Episcopus : nisi sit librarij error.*

*Byzantius Archiepiscopus Tranensis. 170. Interfuit De-
dicationi Ecclesiae Cassin. an. 1071.*

C.

C*Aiacia. 48. 58. Campania Ciuitas, cuius descriptio-
nem sanè luculentam habet Theatrum Ciuitatū,
auctore Georgio Brabun. Sed ibi vocatur Calatia. De
ea item Leander, & Sanfelicius, ut antiquos praeerea,
Caesarem, Liuium, Silium, Frontinum.*

*Calatabilotta, opp. Sicilia. 154. Vox est Sarracenicā. Mul-
ta quidem habet Sicilia vocabula à Sarracenis indita,
ut indigenis constat.*

*Calenolum opp. 71. puto illud esse, quod hodie vocamus, Ca-
ianello.*

*Calenum, sive Calinium opp. 73. 202. De hoc Vid. Ortelium,
qui tamen cum Cale, non rectè, confundit.*

*Callistus Antipapa. 144. Fuit hic natione Hungarus.
Creatus est tertius Antipapa contra Alexandrū III.
Sedit in schismate an. 7. men. 5. Onuphr. in Chron.*

*Calpho Rex Sarracenorum. 39. fugatur à Siconolpho Si-
cardi Principis Beneu. fratre, profligato, & trucidato
eius exercitu ad Cauam Picentinorum.*

*Caluum Ciuitas in Campania. 61. Ciceroni, Plinio, Liui-
o, dicta est Cales. Vid. Ferrarium, qui à Caleno doctè
discriminat.*

Campo

propriorum nominum

- Campo Episcopus Draconariensis. 170. interfuit Dedicat-
tioni Ecclesie Cassin. an. 1071. celebrata.*
- Campogattari Opp. 323. Extat hoc Oppidum, & vocabu-
lum pane retinet, Principatus pronuper titulo auctū.*
- S. Canionis corpus, Acherontia. 112. Legi huius Diui gesta
in antiquo Cod. m. s. Deque eodem vetusta Martyrolo-
gia, & Ecclesia Beneuentana, ad quam translātū est,
Tabula faciunt mentionem. Plura Ferrarius in San-
ctorum Catalogo, & ego in Centone Martyrologico, quē
propē consutum meditor cū bñ typis tradere.*
- Canes Consul Pisanus. 293. Ducit Neapolim milites Pisa-
nos in auxilium Pandulphi Capua Principis.*
- Canna Ciuitas Apulia, Romani exercitus clade celebris,
extabat an. 1083. quoeam Rob. Guiscardus obsedit.
115. isque idem Robertus Cannas funditus deleuit, vs
tradit Gul. Apul. lib. 4.*
- Caphares de Crito. 103. Alter m. s. Cod. vocat Saffarem.
Sarracenum fuisse conijcio, obscurum alioqui virum.*
- Capua Ciuitas Campania primaria. 38. 42. 46. & dein-
ceps. Ea à Sicone Beneuenti Principe dicta est Sicopolis.
Sicque aliquando vocat Herempertus, & ex eo Sigo-
nius, atque Ortelius. Magnitudinem, gloriamque eius
deminuit tempus atrox. lege Scaligeri Epigramma.*
- Carnellus s. prope Soram : de quo Baronius ad 27.
Maij. 137.*
- Carolus I. Andegauensis Rex Neapolis moritur. 164.*
- Carolus II. Rex Neapolis moritur. 165.*
- Carolus Magnus, Rex Francorum, & primus post trans-
latum, à Leone III. P. M. Imperium Occidentis Im-
perator. 27.*
- Hoc loco, Lectoris gratia, subiicio seriem aliquot Im-
peratorū Occidētis, quorū his Chronicis fit mētio.*

d

I. Ca.

Nomenclator

- I. *Carolus Magnus factus est Imperator anno Christi 800. Filios habuit Carolum, qui obiit an. 811. Pipinum, qui obiit an. 810. & Ludovicū Pium, qui obiit. 840. De eo Herempertus pag. 27.*
- II. *Hic Ludovicus Pius iniit Imperium 814. De eo pag. 35. 55. Filij eius, Lotbarius, Pipinus, Ludovicus, & Carolus Caluus.*
- III. *Lotbarius iniit Imperium an. 840. Filios habuit Ludouicum, Lotbarium, & Carolum. De eo pag. 35.*
Ludovicus filius Ludouici Primi Imp. dictus est Rex Germanie, habuitque tres filios, Carolomannum, Ludouicum, & Carolum Crassum. Hic Ludovicus Rex Germanie à quibusdā vocatur Imperator sed improprie.
- IV. *Ludovicus II. Lotbarij filius fit Imperator an. 855. De eo pag. 41. 51.*
- V. *Carolus Caluus an. 876.*
- VI. *Ludovicus III. cognomento Balbus, Caroli Calui filius an. 877. Filij eius, Ludovicus, Carolomannus, & Carolus simplex posthumus.*
- VII. *Carolus Crassus filius Ludouici Regis Germanie an. 881.*
- VIII. *Ludovicus IV. Arnulphi Imp. filius iniit Germania Imperium an. 900.*
- IX. *Otbo I. cognomento Magnus an. 936. Vide pag. 96. & 98.*
- X. *Otbo II. obiit Rome, an. 983. Vid. pag. 99. & 166.*
- XI. *Otbo III. an. 984. obiit 1001. Vid. pag. 128.*
- XII. *Otbo IV. fit Imp. an. 1209. Vid. pag. 161.*
- XIII. *S. Henricus II. Imp. an. 1014. pag. 102. 104. 129. 131. Hic primus à quibusdā numeratur. Vid. Baron. ad 14 Iulij.*

XIV.

propriorum hominum:

XIV. *Conradus, qui à Protopata vocatur Conus. 1027.*

XV. *Henricus III. qui & II. à quibusdam dicitur
1057. obiit 1106. pag. 156. 165. 166.*

XVI. *Henricus IV. qui obiit 1125. pag. 181. 291.*

XVII. *Lotharius II. fit Imperator 1139. De eo pag. 135
166. 298.*

XVIII. *Federicus I. Aenobarbus 1152.*

XIX. *Henricus V. à quibusdam vocatus VI. an. 1191.*

XX. *Otho IV. an. 1209.*

XXI. *Federicus II. an. 1210.*

XXII. *Conradus III. Federici II. filius 1250. post an-
num unum à Manfredò spurio, veneno perimitur.*

*Cassanum Calabria Ciuitas. 102. De ea. Barrius in De-
script. Calabriae.*

Cassanum opp. in Salentinis. 105.

*Cassinus mons, & in eo Monasterium à Sanctiss. Benedi-
cto fundatum, toto orbe celeberrimum: de quo 25. 26.
34. & saepe deinceps in his Chronicis. Monasticę di-
scipline principale Gymnasium ab Alexandro II.
P. M. praeclaro Elogio, appellatur, apud Leon. Ost. lib. 3.
fol. 365. Neapol. edit.*

*Cassiope Insula. 115. siue potius Corcyra Insula vrbs, Pto-
lemao. Alioquin nullam est reperire Cassiopem Insulam
apud Geographos.*

*Castellum Summa. 157. Nescio an in Vesuuio monte Ca-
stellum hoc extiterit. Porro in Campania videtur poni
ab Anonymo.*

*Castrum Cauense. 39. Ibi protligatum fuisse Clephonem
Regem Sarracenorum Herempertus tradit. Est in Pi-
centinis prope Salernum.*

*S. Cataldus Episcopus Tarëtinus. 123. Vaticinij cuius hoc
loco fit mentio, Alexander quoq; ab Alexandro lib. 3.*

Nomēclatōr

Dier. Gen. cap. 15. meminit. Porro vixit S. Cataldus, non anno Christi 150. ut Iuuenis opinatur in Praefat. ad Hist. Taren. & lib. 8. Sed, minimum, post an. 326. quo Christi sepulchrum, quod Cataldus in Palestinam abiens veneratus esse legitur, à B. Helena Augusta, repertum est. Fortassis etiam elicitur ex eiusdem vita, gestisque, ipsum floruisse post Gotthorum in Italiam aduentum, hoc est, post an. Christi 500. Sed hac aliàs diligentius, atque fusus.

Caua opp. 134. In Latio extat id oppidum sub ditione Columnensium. Altera est Caua oppidum Picentinarum, de quo Ferrarius in Topographia.

Cayus Sappus. 99. 100. 101. 103. Suspicio, Suffarē Critum supra positum mendose fuisse sic scriptum, & reponi debere Sappum Caytum. Sarracenicum videtur esse cognomen, quod & Petro illi truci, de quo Fazellus lib. 7. inditum est.

Cencius Fraiapanes. 247. Hic ille Cencius Henrici IV. Imp. sectator, & Gelasij II. Papa persecutor. Postea referente Falcone, extitit Honorij II. fautor, & administrator fidus.

Cephalonia, Insula apud Peloponnesum. 115.

Ceppalunum opp. 249. 321. bis diripitur, semel Honorij II. iussu, iterum postea à Rogerij Regis exercitu.

Cepperanum opp. 151. Ibi Constantia Augusta Henrici V. uxor conuenitur à Bertoldo Comite. De Concilio Cepperani habito. vid. 194.

S. Ceruolus, Beneuenti. 209. Nusquam nisi hoc Falconis Chronico, huius nominis Diuum legi. Beneuentanus fuisse videtur.

Chtonites. 104. 105. Orestes hic vocabatur, Graeci generis, ab Imp. Constantinopolitano missus in Apuliam.
Cbrj.

propriorum nominum.

Ebrysothomus Archiepiscopus, *for. Barenfis.* 100. Colligo fuisse Barensem, ex eo, quod simpliciter Archiepiscopus dicitur. Sic enim solet Protospata, ut alias dixi.

Christianus Cancellarius **Federici I. Imp.** 144. 145. fuit Archiepiscopus Maguntinus, sed schismaticus, & à **Federico** intrusus. Sed postea resipuit. Vid. **Conradum** in **Chron. Mogunt.**

Clerius fl. prope **Suessulam.** 68.

Clemens Antipapa. 116. Hic ex **Episcopo Rauennae** creatus est Antipapa an. 1184. ab **Henrico III. Imperatore** schismatico, obijtque an. 1191. Vid. **Onuphrium.**

Colossus Capuanus. 60. Puto hunc **Colossum** extitisse in Amphitheatro. Sed nihil certi affirmo, donec eruditum opus **Camilli Peregrini** in lucem prodeat.

Cominum opp. 154. De eo **L. Ost. lib. 4. cap. 66.**

Concilia à Romanis Pontificibus congregata, quorum in his **Chronicis** fit mentio.

Concilium **Melphitanum** sub **Vrbano II.** celebratū an. 1089. 116.

Concilium Cepperani. sub **Callixto II.** an. 1115. celebratum. 194.

Concilium Troianum, sub eodem Pontifice anno eodem. 199.

Concilium Romanum an. 1116. ab eodem coactum. 199.

Concilium Beneuentanum an. 1117. ab eodem coactum. 201.

Concilium Romanum sub **Callixto II.** an. 1123. 226.

Concilium Romanum sub **Innocentio II.** an. 1139. 326.

De his omnibus vide **Baronium** in **Annalib. Eccles.** & **Binium Notis ad Concilia,** atque **Onuphrium** in **Chron.** Con.

Nomenclatōr

Conradus Imp. 129. Vid. Conus.

Conradus II. Imp. 136. 138.

Conradus de Marley. 159. sceleribus, & infanda impietate perditissimus bipedū, Henrici V. Imp. administer, Campaniam deuastrauit.

Conradus Musca in ceruello. 149. Henrici V. Imp. Primipilus, mortuo Bertoldo Comite, ipse Dux exercitus eligitur. 153. Huic Henricus Imperator Sicilia potestus, captam Tancredi Regis uxorem cū filio eius tradidit custodiendam, uti scribit Richardus Sangermannensis in Chronico.

Constātia Augusta, uxor Henrici V. 146. 151. 156. 166. & saepe alias. Rogerij Siciliae Regis filia fuit, & amita Gulielmi, à quo Henrico in coniugem data est. Vid. pag. 146. 147.

Constantina, Ciuitas Africae. 140.

Contracti, populi. 106. Puto, iidem ac Contragi, & errore fortasse librarij scriptum est. Contracti pro Contragi. Hi autem Bulgari sunt Theophani lib. 19.

Conus Rex Aleman. idem ac Conradus I. Imp. 104. 108. Vid. L. Ost. lib. 2. cap. 57. ubi sic ait: Defuncto igitur Auguste memorie Imp. Henrico an. Domini 1025. & Conrado Duce, qui & Cono dictus est, in regem leuato, &c.

Corbachia, Pannonia regio. 104. Colapia Plinio. Vid. Ortelium.

Corise, bodie vulgò Corfū, Insula. 113.

Cornitum opp. 148. non illud in Faliscis. sed in Apulis.

Cosmicus, siue Cissignus Corbachia Princeps. 104.

Crescentius Anacleti Antipapae Cardinalis, Rector Beneuenti à laquinto, captus ad Innocentium II. Papam transmittitur. 303. De eo saepe Falco, & Baron. To. 12.

Cuccu-

propriorum nominum.

Cucculum opp. 297. Vicus prope Auerfam Campanorum fuisse videtur. nescio an hodie supersit, adeò obscuri est nominis.

D.

D Aiferius cognomento Balbus, Pandenolphi Capue Comitis cognatus. 46. 49.

Datto Episcopus Ostunensis. 171. Interfuit Dedicationi Ecclesie Cassinensis.

Dattus Barenfis, Melo Principi affinis, captus est à Grecis in Turri Larij fl. ut tradit Anonymus an. 1021. captiusque ductus est super asinam, ad urbem Bariū anno eodem, ut habet L. Protospata. Vide pag. 103. & 129. De eo L. Ost. lib. 2. cap. 37. plura habet, & Sigonius De Regno Italia lib. 8. narrat Dattum insutum culleo in mare fuisse proiectum.

Dauserius Diac. Cassin. ab Adenolpho Capue Comite ad Regiam Constantinopolis urbem legatus. 81.

Dauserius Beneuentanus. fortassis idem ac Daiferius superscriptus, coniurat cum nonnullis, aduersus Grimoaldum Beneuenti Ducem 32. Re non succedente, fugit Neapolim. ibid. Charuseuadit Sicardo Beneu. Principi, filius eius Roffridus. 36. à quo tamen, vel ab ipsomet Dauserio Sicardus occiditur. 37.

Desiderius Abb. Cassinensis. 116. Idem ac Victor III. P. M. creatus est an. 1186. ix. Kalen. Iunij. Consecratus autem sequenti anno Capua vij. Id. Maij. Obijt an. 1187.

Desiderius Rex Langobardorum ultimus. 2. Plura de eo Annales Anonymi Angli, Paulus Diac. & alij.

S. Deusdedit Abbas Cassinen. 37. Occisus est à Sicardo erumnis confectus tetri carceris, anno 834. Vid. Martyrol. Rom. VII. Id. Octob. & L. Ost. lib. 1. cap. 21.

Diopul-

Nomenclator

Diopultus, *Imperialis Castellanus*, vixit & vixit Imp. Henrico VI. 150. 151. & deinceps. Fit demum ab eodem Dux Spoleti. 161. De eo Baronius etiam, ad ann. 1191. ex Chron. M. S. Fossanoue, & Richardus Sangerman. in Chron. an. 1196.

Docibilis Dux Caietæ 67. ab Heremperto proscinditur, ut Sarracenis federatus, atque amicus. Rem breuiter narrat Leo Ost. lib. 1. cap. 41. quem adi, vel si mauss Fl. Blondum in Descript. Campania, & in Historijs, quas sanè diserio, & copiosè composuit. Laudat is Neapolitanos, Salernitanos, Amalphanos, & Caietanos, qui hortatore, & auspice Ioanne X. P. M. Sarracenos fugarunt, & egregiè profligarunt. Erat tunc hic ipse Docibilis Dux Caietæ. Sed inconstans is fuit in pietate tuenda. Porro Docibilis nomen familiare extitit Caietæ Dynastis. Quin etiam S. Docibilem Episcopum, quem in lacero M. S. Cod. Monasterij S. Marcellini Neapoli legi, Caietæ Episcopum, è stirpe eorundem Ducum existimo.

S. Dominicus cognomento Loricatus, Eremita, obiit ann. 1001. inquit noster Anonymus. At Baronius ex Petro Damiano, qui scripsit huius Diui vitam, figit obitum eius an. 1061. Alter verò Dominicus, qui Soranus dictus est, obiit an. 1031. Aut igitur de alio Dominico loquitur Anonymus, aut mendum irrepsit in nota numeri.

Dominicus Sabucinus Abbas Cassinensis. 143. Vid. Laureti Catalogum, & Arnoldi Vuion. Lignum vitæ: ubi de Abbatibus Cassinensibus fusè, & seriatim.

S. Dorus Episcopus Beneuentanus. 209. Meminit huius Diui Catalogus Beneuentanorum Presulum, quem M. S. legi.

Drugo

propriorum nominum:

Drogo Archiepiscopus Tarentinus interfuit celeberrima
Dedicationi Ecclesie Cassinensis. 170. Huius Praesulis
tempore, inuentum est sacrum corpus S. Cataldi, ut in
Actis legi, quae in Cod. Massarell. extant.

Drogo Comes obiit iij. Id. Augusti. 166. De eo Vid. in serie
Principum Nortmannorum, & in Protoſpata Chroni-
co, pag. 109. Quod tradunt Ordericus, & Gul. Gemme-
ticensis hunc proditoriè occisum à Vuasone Neap. Co-
mite, id planè ex Malaterra lib. 1. cap. 13. falsum ap-
paret. Scribit enim à Risone Apulo oppido Montolij
fuisse interemptum, cui & Protoſpata adſtipulatur.

E.

Empolis aula. 45. Inſigne in Ciuitate Capua adificiū
fuisse ſignificat eo loco Herempertus. Porro Em-
poli apud Pícenos oppidi. Liuius meminit lib. 7.
S. Eustasij for. Eustachij Martyris Ecclesia in Matera
Apuliae Ciuitate à Stephano Abbate cōſtructa an. 1082
ab Arnaldo Archiepiscopo dedicata. 114.

F.

Falco, auctōr Chronici, Scriba Palatij, & Index Be-
neuentanus. 279. & inde. De eo Baronius Tom. 12
ad an. 1113. & deinceps.

Fella, Caſtrum, commutatur cum Seleſtano oppido, & tra-
ditur Roberto Caputaſino. 146.

S. Felicis corpus inuentum Beneuenti, à Landulpho Ar-
chiepiscopo ad honeſtorem locum transfertur anno
1119. Calliſto II. P. M. 209. Inter tot huius nominis
Diuos, quis Felix iſte ſit, difficile eſt decernere. Cum
duo tamen ſint Felices Diui Nolani, ut alibi diligen-
tius diſſeram, non eſt admodum vero abſimile, alterū
illorum Beneuenti eſſe, niſi ſit Felix vnus ex filijs S.
Felicitatis, quod magis crediderim, quia horum ſacra

Nomenclator

corpora Beneuentum fuisse translata tradunt. Felicē
verò in Pincis, celeberrimū illum martyrem à B. Pau-
lino decantatum Placentia Insubrum (ut aiunt) habet
in Ecclesia S. Xysti Benedictinorum Patrum. Ego dum
illic fui, Templum adij, & veneratus sum Sacrum Feli-
cis Tumulum: edoctus insuper, quo tempore, & qua ra-
tione, illuc translatum fuerit, opera videlicet Angil-
bergæ Augustæ, quæ Placentiam secesserat, eamque Vr-
bem pro suo domicilio elegerat.
Ferdinandus I. Rex Neapolis. 164. & inde De Regibus
Neapolis.

SS. Festi, Desiderij, & Ianuarij sacra corpora Beneuen-
ti. 249. Vid. infr. in Gualterio Archiepiscopo Taren-
tino.

Fesulus, ut puto, Hereticus, unā cum Marracio igni tra-
ditur Barij, an. 956. ut habet Andr. Codex. pag. 97.
De his alibi, magnum silentium, nec plura. L. Protoſpa-
ta. Itaque quinam fuerint, quidue docuerint, nescitur.
Fierada Aronij Sarracenorum Regis filius, occiso suo con-
sobrino, Samuelis Regis filio, regnat an. 1016. Vide
Protoſp. pag. 102.

Firminus S. R. E. Cardinal. interfuit Dedicationi Ecclesiæ
Cassinenſis an. 1071. ab Alexādro II. P. M. celebra-
ta. 171. De ea L. Ost lib. 3. cap. 30. & seq.

Florida Augusta Lotharij uxor an. 1136. Beneuentū adit.
308. 309. Apud Baron. an. 1133. in Diplom. Innocen-
tij II. vocatur Riget. Binomia forte fuit.

Frattæ Castrum prope Caietam. 132. & inde.

Fridericus I. Imp. 1140.

Fridericus II. Imp. nascitur. 1155. Vxorē ducit. 1161.

Fulradus Abbas ducit. copias Francorum, hortatu Ste-
phani III. Papæ in auxilium Regis Desiderij. 84.
Furno-

proptiorum nominum.

*Fumone, munitissimū Latii oppidum, Celestini V. carcere
& morte clarum. De eo Blondus in Latio. Callistus II.*

Fumonem relegavit. Burdinum Antipapam. 134.

*Furca Caudina, clade & ignominia Rom. exercitus cele-
bres, in Hirpinis fuit, non autem in Apulia, ut malè
Ortelius figit. hodie vocantur, Stretto d'Arpaia. Itaque
Blondus etiam fallitur, qui Palenum ad Magellum
montem existimat. 40. Meminit L. Off. lib. 1. cap. 17.
Caudi, & Forele. Vallis autem Caudina longè, latèq;
protenfa, multaque oppida comprehendens, dos fuit
Matilda sororis Rogerij Sicilia Comitis, & uxor
Rainulphi Comitis, ut tradit Alex. Abb. Celef. lib. 2.*

G.

Gaidaris Beneventi Princeps, incautè Pandenolpho
Capua Comitē (qui fratrem Landonolphum Ca-
pua Episcopum à Ioanne VIII. Papa ordinandum ca-
rauerat) federatus, & filij affinitatē cōiungitū, à Lan-
donis, Landonolphi Episcopi patris, tribubus captus, car-
ceri mancipatur, & in eius locum Adelfus Beneventi
Princeps constituitur circa an. sal. 87. Gaidaris au-
tem Constantinopolim à carcere ereptus, profugit, &
inde rediens Oriam Apulia Civitatem fecit. 63.

*Gallinarium opp. prope Cominum à Thentonicis capitur.
132. alterum à Gallinaria, quæ in agro Cumano est,
hoc oppidum esse non dubita: quippe Cominum in Cara-
venis à Sigenio ponitur.*

*Galluctum oppidum, Innocentij II. P. M. captura, eiusque
exercitus clade, satis notum. 137. 330. Platina, &
Gosfridus Viterb. qui in Apulia ad potius, planè fallu-
tur. Rectè Leander in Campania, non admodum longè
à Venafro collocavit. Annum quo Innocentius captus*

Nomenclator

- est, Anonymus tradit fuisse 1138. Sed Baronius Falconi adberet figenti ad annum 1139. & merito; nam Falco tunc vivebat, eaque gesta penè videbat.
- Gammara**, sive **Gambara**, ut emendati Codd. habent. 28. Iboris, & Aionis Langobardorum Principum mater fuit, ut tradit Paul. Diac. lib. 1. de Gest. Langobard. cap. 3.
- Garst.** 56. Videtur fuisse aliquis ex primoribus Bariensibus, quippe quem Gregorius Imperialis Baiulus Barij captivum fecit.
- Gentilis Archiepiscopus Neapolitanus.** 165. **Cassinas Monachus** fuit. Plura de eo, alijsque Neap. Presulibus, à Bartholomao Chiocarello I. C. narranda expectamus in Opere de Episcopis Neapolitanis propediem in lucem edendo.
- S. Georgii Castrum.** 325. propè Morcanem oppidum in
- Giffredus Matera Comes**, Giffredi item Comititis filius, à Rogerio Sicilia Rege capitur an. 1133. capta prius **Matera**. 281. Inde patet non esse, ut Leandro visum, eandem Urbem, Acherontiam, ac Materam. Hec quippe floruit, & suos Comites habuit diu, antequam Acherontia destrueretur. V. id. inf. in **Matera**. Meminit eiusdè Giffredi Robertus Cap. Pr. Orat. ad mil. pag. 263.
- Gilbertus Comes**, & Bertheraimus filius in **Palestinam** abeunt. 143. Meminit Fazellus lib. 7. Gilberti Grauinæ Comitis, qui floruit circa an. 1190. Sed in **Palestinā** abiisse non tradit. De hoc igitur nihil certi habeo.
- Girardus S. R. E. Cardin. Beneventi Rector.** 249. à Sum. Pont. Honorio II. Beneventum mittitur an. 1128. Idè Innocentium II. comitatus, Beneventum introducit an. 1132. & Rector Beneventi iterum creatur. 277.

propriorum nominum

tueturque deinceps Innocentij partes aduersus *Anticletum Antipapam*, & *Rogarium Sicilia Regem*. Fuit is ex *Cardinali S. Crucis in Hierusalem*, electus in *Suum Pontificem*, *Luciusque II. vocatus*, post mortē *Celestini II. an. 1144*. Alij *Gerardum* vocant. Ego, ut iā initio Operis dixi, deprauiata horum *Chronicorum* vocabula emendare neglexi. Libet aliquando πρὸς τὰ παλαιὰ
napiζiv.

Girardus, *Abbas Cassinensis* creatur an. 1110. & quarto post anno oppidum *Susuū* acquisiuit. 133. De eo *Vid. Arnold. V uion. Lign. Vit.*

Girardus de-la-Marra an. 1114. unā cum *Roberto Comite*, alijsque primarijs viris, pacem *Beneuentanis* iuramento firmat. 191. Eiusdem nobilis prolapsa fuit *Robertus de-la-Marra* oppidi *Pleschi* Dominus, de quo infra suo loco. Viget etiamnum floretque ea generosa stirps *Neapoli* in illustri *Porticu Capuana*,

Girardus de Lanzolino, vir nobilis, priuilegia *Beneuentanorum* se non violaturum, unā cum alijs nobilibus viris, iuramento promittit, corā *Lothario Imp. an. 1136. pag. 311.*

Girardus Archiepiscopus Sipontinus interfuit solemnissima *Dedicationi Ecclesie Cassinensis* an. 1071. ab *Alexandro II. P. M. celebrata. 171. De ea L. Ost. lib. 3. cap. 30.*

Goffridus Episcopus Aduersanus eidem iam dictae *Dedicationi* interfuit. 170.

Goffridus Comes obiit. 1119. Fuit is *Mōtis-Scabijs Comes*; Nam habetur ex *Orderici Historia Eccles. lib. 9. Goffridum M. Scabijs Comitem* obiisse unā cum *Guillelmo Marchise* in celebri illo ad *Niceam* praelio, quod cum insigni *Christianorum* victoria contigit an. 1097. *Eius*
for-

Nomenclator

fortasse filius, aut nepos fuisse Goffridus. Meminit etiam eo loco Ordericus Conani, Gaufredi, sive Goffridi Comitiss filij. Sed de his infra in Loffredo, rursus sermo erit.

Goffridus Dux, qui ab Anonymo memoratur ad an. 1066 pag. 130. mihi quidem prorsus obscurus est: cum eadem atate Ducis nomine simpliciter prolato, non alius, nisi Dux Apulie intelligeretur. Porro ad illum annum, non Goffridus, sed Robertus Guiscardus Dux erat Apulia. Vid. infra in Rob. Guisc.

Goffridus Episcopus Perusinus interfuit consecrationi Ecclesie Cassinensis. 171.

Gosofredus Rex Hierusalem occisus est ab Vrso, quem antea ipse ferierat. 119. Huius Principis gloriosissima gesta adeo sunt, & prosa, & carmine celebrata, ut pigeat, vel sola scriptorum nomina hic recensere.

Grauna Ciuitas frustra à Sarracenis an. 976. obsidetur 98. Grauna Comitatus, & Ioannis eius Domini, meminit Auctor Indicis rerum gestarum ab Arrag. Regibus Tomo 3. Hisp. illustr. pag. 157.

Gregorius Archiepiscopus Beneuenti, iam antea electus, ab Innocentio II. P. M. consecratur an. 1137. Dominica prima Septembris. 309. & an. 1139. expulso Rossemanno pseudoepiscopo, iterum Beneuentinum adit.

335.

Gregorius Antipapa, qui se Sutri abdiderat, à Callisto II. Pontif. Max. capta ea Ciuitate, captiuus Romam trahitur, & postea in Cauense Monasterium detruditur. 220.

Grimoaldus Arecbis B. Principis filius, obsecr Carolo Magno datur an. 786. una cum Adelsbisa sorore. 229. De eo in serie Principum Benau. paulò post nonnulla dicemus.

propriorum nominum.

estus. *Vid. etiam pag. 31. & 33.*

Grimoaldus Barenfis an. 1128. ab Honorio II. P. M. in Rogerium Comitem Siciliae Apuliam inuadentem incitatur. 247. Videtur fuisse Barenfis Princeps, subditus tamen Apuliae Duci, ut dixi supra in Alone.

Gaiferius, Gaideris Beneu. Pr. gener, & Baylus. 57.

Guaiferius Proconsul, & Praefectus Arenarum, hoc est, nisi fallor Praefectus, & Epistatus Amphibeatri Capuani. 78.

Guaimarius Princeps Salerni obiit an. 1029. De eo Lup. Protosp. pag. 96. & 105. & Herempertus. 74. Occisus est à Melphitanis. Fazell. lib. 6. Anonym pag. 130.

Guaimarius alter, Salerni Princeps, cum Gulielmo Nortmanno Castellum extruit in Calabria. 108. De eo vide in serie Principum Capuae, & Salerni. Laudatur à L. Os. lib. 1. cap. 39. quod Sarracenos fuderit, Romanum Pontificem iuuerit.

Guaimarius, Guaiferij filius à Sarracenis obsecus una cum Petro affine, à patre mittitur ad Ludouicum Augustum an. 872. Sed ille utrumque retinet, & in exilium pellit. 54. Gracis heret contra Athanasium Neap. Episcopum. 62.

Gualterius Imperialis Cancellarius, Fridericum puerum in custodiam suscipit. 158.

Gualterius, Comes Brennesis, Dux militum Pontificiorum, mittitur a. 1201. ab Innocentio II. in Regnum Neap. aduersus Diopultum. 157. Sed tandem an. 1205. à Diopulto captus, in vinculis obit. 158.

Gualterius Tarentinus Archiepiscopus ab Honorio II. Benevento praeficitur. 246. Ibi Basilicam construit Sanctis Ianuario, Festo, & Desiderio: & ad eam eorum Martyrum corpora transferuntur, atque conduntur. 250.

Guan-

Nomenclator

Guandelbertus *Castaldeus Boniani, occumbit in acie, dum fortiter aduersus Sarracenos praeliatur.* 49. De eo *L. Ost. lib. 1. cap. 34.*

Guarangi Orbilia, ut puto populi, in *Macedonia*, *Plinio Garejci, Scyram, siue, ut legendum existimo, Scyllam in Brutijs capiunt, deinde Litium in Salentinis.* 109. **Guaranos** vocat *L. Ost. lib. 2. cap. 67. & cap. 37. Gualanos.* Porro **Guarnorū Regi** scribit *Theodericus apud Casiodorum lib. 3. quo loco fortè Guaranorum reponi debet.*

Guaiferius, *Daiferij Balbi filius, prapotens Ciuis Beneuentanus, capto Aldemario Beneuenti Principe, ipse dominium capeffit.* 46. *Quapropter ob id Ludouico II. Imp. inuisus.* 51.

Guaiferius Salerni Princeps, qui & **Guaiferius** vocatus legitur, *Ludouicum Augustum Salerni excipit an. 872 Heremper.* 52. *Obsessus à Sarracenis Legatos Augusto mittit.* 54. *Iungitur Sergio Neapol. Magistro militum aduersus Ioannem VIII. Papam, & Imp. Carolum Caluum.* 57. *Resipiscit denique, & fit Monachus apud Theanum* 63. De eo vid. *L. Ost. lib. 1. cap. 41. & lib. 2. cap. 50.*

Guibertus Antipapa, dictus **Clemens III.** ex Archiepiscopo *Rauenn. studio Henrici III. Imp. creatus aduersus Gregorium VII. legitimum Pontificem sedit, siue potius occupatam tenuit schismaticam sedem an. 21. Obijt 1099. ut L. Protospata scribit 133. Panuinius autem figit obitum eius ad an. 1101. De eo latè Baronius, & Binius.*

Guibertus Episcopus Rubefanus (aliàs **Guillelmus**) interfuit *Dedicationi Ecclesie Cassinensis ab Alexandro II. magnificentissimè celebrata.* 171.

Guido

propriorum nominum.

Guido Dux Spoleti, frater Lamberti cognatus Siconolpho Salerni Principi. 40.45. mittitur cum Lamberto fratre à Carolo Caluo Imp. in auxilium Ioannis VIII. Rom. Pont. 57.

Guido alter filius iam dicti Guidonis senioris, item Dux Spoleti. 69.80. De eo L. Ostien. lib. 1. cap. 48. & 60.

Guido Diac. Cardin ab Innocentio II. Beneuentopreficitur. 335.

Guido. siue Aegidius Abbas Cassinensis ex Abbate Venufino creatur, & mox deponitur. 143. De eo Vid. Laurenti Catalogum.

Guinichisus Dux Spoleti Nuceria una cum omnibus suis militibus à Grimoaldo Beneuenti Duce capitur. 31.

Guilbertus Episcopus Rubensis an. 1082. donat Priorò Montispilosi Ecclesiam Sancti Sabini. 113.

Gulielmus de Abinalia Prate oppidi Dominus. 254.

Gulielmus Casertæ Comes, filius Roberti Comiti. 153.

Eius amitam ducit in uxorem Bertholdus Comes Alemannus, Bertholdi Ducis filius, Conradi Imperatoris in Neapolitano Regno Dux Copiarum an. 1193. Ob-

fessus intra Casertam, dedit se, & oppidum Bertholdo.

154. De eo nonnulla habet Rich. Sangerm. Chron. ad

an. 1192. Erant hi Gulielmus, & Robertus è Norman-

norum genere, ut nomina ipsa indicant. Et verò cer-

tum est ex Orderici Hist. Eccl. pag. 483. omnes Tan-

credi filios, affinesque, & Roberti Guiscardi socios, qui

in Italiam venerant, varijs temporibus fuisse aut Du-

ces, aut Comites, aut insignis dignitatis titulo decora-

tos in Apulia, Calabria, Lucania, Campaniaque, ut de

Sicilia taceam. Sed de his infra redibit sermo.

Gulielmus, Ligius Papa Adriani IIII. Beneuenti Rector, Pontificias partes tuetur aduersus Raonis de Fraine-

f

ta

Nomenclator

- sa, Rogerij Sicilia Comitis administri, insultus, & vasa
fragmenta. 239. De eo Blandus in Aprutij descriptione.
Iniquè à Beneventanis occiditur an. 1128. id indignè
ferente Honorio II. cui ille deuotus fuerat. 248. 249.*
- Gulielmus** cognomento *Malus* Regis Rogerij filius, ab eo
creatus ex Duce Rex Apuliae, an. 1150. Adriano IIII.
Papa. 140. anno 1156. paciscitur cum Adriano Papa,
eiusque fit Ligius. 141. eiusdem Papae interuentu, secu-
rè permittit exire Regnum suos rebelles aliquot. 141.
Pacem firmat cū Imp. Emanuele. 142. Obijt an. 1166.
die 15. Maij. 143. 165. De eodem Duce Apuliae. 135.
138. 139.
- Gulielmus**, Rogerij senioris Apulia Ducis filius, a Pascha-
li II. fit Dux Apuliae. 194 Cūqueritur cū Rogerio Sici-
lia Comite, qui postea Rex fuit, de Iordani Arianensis
Comitis insolentia, & intolerabili arrogantia. 223.
Multa oppida sua ditioni adiungit. 225. Idem Apulia
Dux, & Salerni Princeps, defunctus est Salerni an.
1127. & honorificè tumulatus. 235. sine liberis obijt,
succeedente Rogerio Comite Sicilia. 237. De hoc lauda-
tissimo Principe L. Ost. lib. 2. cap. 67. 72. & 79. Fazell-
lus, Sigonius, Baronius denique ex Chronico Romualdi,
ex Petro Diac. & ex Pandulpho S.R.E. Subdiacono To.
12. Annalium, multis locis.
- Gulielmus** Rex cognomento *Bonus* succedit Gulielmo Ma-
lo, capeffitque Regnū an. 1166. mense Iulio 143. Obijt
an. 1189. die 16. Nouembris. 166. De eo fusè Baran.
Tom. 12.
- Gulielmus** Tancredi spurij filius, Rex Sicilia, moxque ex
Rege, Tarenti Princeps per fraudem designatus ab
Henrico Imp. in vincula conijcitur. 155.

Hel-

propriorum nominum.

H.

Helbiria Regina Sicilia, Rogerij uxor, de qua Alexander Abbas Celestinus, Fazellus, & alij, obijt vj. Id. Febr. 166.

Helias Archiepiscopus Barenfis an. 1089. succedit Vrso. 116. Excipit Barij Vrbascum. 11. Papam, à quo ipse consecratus Archiepiscopus. 117. De eo iam dictus Vrbanius i. i. Diplomate de Episcopis Bariensis Metropoles Suffraganeis, apud Baronium an. 1059. To. 11.

Henricus Princeps Capua obijt 16. Iunij. pag. 165.

Henricus Testa Dux copiarum Imperialium, missus à Henrico VI. Imp. oppida quadam Regni Neapolitani diripit. 147.

Henricus Lotharij Imp gener, ad Innocentium II. P. M. subsidio mittitur, cum tribus equis millebus. 300.

Hierax Ciuitas Calabria. 89. lege Barium.

Hipponeregium Vrbs Africa à Rogerio Rege capitur. 140

Honestus Episcopus Verulanus interfuit cōsecrationi Ecclesia Cassinensis. 170.

I.

S: I Anuarij Episcopi corpus Beneuenti inuentum, trāsfertur. 209. 210. Id contigit Landulpho Archiepiscopo an. 1119.

Ianula oppidum, siue Arx. 134. destruitur. 135. De ea L. Ost. lib. 2. cap. 1. & Pet. Diac. lib. 4. cap. 56. 88.

Iaquintas Barij Princeps una cum suis Consiliarijs quoque suspenditur iussu Rogerij Regis. 337. De capitali pena ob effusum alicui oculum, vid. Forcatulum.

Ildebrandus Archiepiscopus Capue adest cum alijs Praesulibus consecrationi Ecclesia Cassinensis. 170.

Ildebrandus S. R. E. Diac. Cardinalis interfuit consecrationi Ecclesia Cassinensis. 171.

f

2

Inua.

Nomenclator

Innacius Episcopus Monorbinensis interfuit iam dicta consecrationi. 171.

Innocentius Antipapa, qui Lando vocabatur, apud Palumbariam an. 1180. cum socijs capitur, & ad Canas relegatur. 145.

Ioannes Barenfis Archiepiscopus obiit 104.

Ioannes Beneventanus Abbas obiit. 128.

B. Ioannes Benev̄tis Archiepiscopus solemniter transfer-
tur, & tumulatur. 213.

Ioannes Calenensis Episcopus.

Ioannes Cannenſis Episcopus.

Ioannes Iuvenatiensis Episcopus.

Ioānes Neapolitanus Archiepiscopus.

Ioannes Picens Episcopus.

Ioannes Portuens Episcopus. S. R. E.
Card.

Ioannes Archiepiscopus Surrentinus.

Ioannes Tuscul. Episcopus S. R. E.
Card.

Ioannes Vigilienſis Episcopus.

Ioānes Soranus Episcopus consecrat Ecclesiam S. Bartho-
lomei Apost in Monte Cassino. 173.

Ioannes Grammaticus Abbas S. Sophia eligitur, & à
Callisto II. P. M. Beneventi consecratur. 217.

Ioannes S. R. E. Subdiaconus, Rector Beneventi reijcit
adulterinas monetas Rogerij Regis Sicilia. 342.

Jordanus Comes Ariani male sibi conscius non audeo
adesse Concilio Cepperani indicto. 194. Cum Paschali

II. inducias init in Concilio Troiano. 199. Excurrit
populabundus Campania regionem. 207. A Guillelmo

Duce Apulia debellatur, & subijcitur. 224.

Jordanus Princeps Capua obiit. 132. 166. De eius muni-
ficien-

Interfuerunt et
seccrationi Eccle-
sia Cassinensis.
169. 170. 171.

propriorum nominum

ſceentia in Caſſinenſem Eccleſiā, L. Oſt. lib. 3. cap. 17.

Deque pietate in Gregorium VII. cap. 44.

Iordanus alter Capua Princeps obiit. 135.

Iordanus Petri Leonis filius Lucio II. Papa rebellis. 138.

Irriantia, ſive Irenia Grimoaldi Ducis Beneventi uxor.

30.

Itatachel, ſive Michael Rex Sclauorum, Sipontum capis.

*95. Miror nihil de hoc Rege ſcripſiſſe Orbiniū in
Hiſtoria Sclauorum.*

*Iulius de Syndicis Beneventanus præſatur in Chron.
Falconis. 178.*

K.

K *Vraza Magni Sarracenorū Ammirati mater obiit.*
166.

L.

L *Abinia Abbatiffa Benenentani Monaſterij S. Ma-
ria. 218.*

*Lambertus Comes Spoletanus, Capuanos, qui ſe ſibi de-
diderant recipit, & malè habet. 52. Ipſe, & alter Lā-
bertus ſimiliter Comes, Ludouici II. Imperatoris iram
metuentes, Beneuentum ad Aldegifſum Principem cō-
fugiunt, eique aduerſus Sarracenos militant. 54. Obijt
alter Lambertus Guidonis ſenioris filius. 80. Hunc pu-
to Lambertum illum, quem Guido, ſeu, ut Sigonio pla-
cet: Vidopater, qui Italia Regnum cepiſſuerat, con-
ſortem Regni effecit anno Chriſti 891. Hic verò occi-
ſus eſt ab Hugone Mangiſfredi filio anno, uti Sig-
onius ſigis. 898. Summopere laudatus à Luitprando
Ticinienſi, apud Sigonium lib. 6. de Regno Italia. Porro
ſcuti plures fuere Guidones Spoletani Dynaſta, ita &
plures Lamberti, antea Comites, poſtea Duces. Vario
enim titulo uſi, ut obſervare eſt in Schemate Ducum
Spo-*

Nomenclator

- Spoletanorum apud Lazium lib. 12. de migrat. gent.**
 apud quem tamen horum Lambertorum Comitū, nulla
 est mentio in ea serie Sed, uti comperi, non est admo-
 dum diligens in his Lazius. Porro de duobus Lambertis
 Spoleti Dynastis fusè Baronius ex Regesto Ioannis
 VIII. ex Annalibus Francorū, & ex Frodoardo Vid.
 Tomo 10. Annal. Eccl. Tu vide præterea L. Ost. lib. 1.
 cap. 34. 46. & 70.
- Lambertus Episcopus Alatrinenfis, interfuit solemnī Ds-**
 dicationi Ecclesie S. Martini in Monte Cassino. 174.
- Landenulphus de Spinio Castellum novum occupat. 135.**
- Landenolphus Capua Comes, Landolphi Episcopi frater,**
Siconolpho Salerni Principi aduersatur. 44. Vñ cum
Landolpho fratre Capuam novam ad Casilinum parti
edificat. 45. De eo infra in serie Comitum Capua. Vi-
de etiam L. Ost. lib. 1. cap. 30.
- Lando Capua Comes, pater Landolphi Episcopi. 61. 63.**
Anne iste est Lando ille, quem & Ildimundum Cam-
pania tyrannos Gregorius VII. P. M. in Concilio Late-
ranensi excommunicavit? Certè tempora congruunt.
Tu lege Baronium Tom. 10. ad an. 1081.
- Lando S. R. E. Card. Episcopus Ostiensis. 132.**
- Lando Antipapa dictus Innocentius, in schismate aduer-**
fus Alexandrum III. P. M. 145.
- Landolphus Capua Castaldus. 38. & seq. Eius filij. 43.**
- Landolphus Capua Comes. 44. & deinceps.**
- Landolphus Capua Princeps obiit. 128. De his, alijsque**
Capua Comitibus, & Principibus frequens est mentio
apud L. Ostian. Vid. lib. 1. Chron. Cassin. cap. 40. & lib.
2. cap. 1. 10. & 15.
- Landolphus Princeps Beneventi. 172. Hic videtur esse**
ille quem in serie Beneventanorum Principum postro-

propriorum nominum.

mus locus excipit, interfuitque celeberrima consecrationi Ecclesie Cassinensis an. 1071. ab Alexandro II. P. M. facta. Itaq; librarij errorem puto in Cod. Bibliotheca Cassin. qui Pandolphum scripsit. Nam Regestum epistolarum Gregorij VII. habet Constitutionem facta Beneventi an. 1073. inter Pontificem iam dictum, & Landolphum Beneventi Principem. Vide Baronium Tam. II.

Landolphus Sueffulanus, Abella Castellatus, una cum oppido capitur ab exercitu Athanasij Magistri militum, & Episcopi Neapolitani. 74.

Landolphus S. R. E. Card. interfuit consecrationi Ecclesie Cassinensis. 171.

Langobardia, id est, Ditio Langobardorum Principum, nō illa solum in Insularia, qua etiam nunc vocabulum retinet, sed etiam regiones alie in Italia. Hoc nomen accipiendum est apud Lup. Protaspstam pag. 102. cum ait: Langobardia rebellavit à Cesare, opera Meli Ducis. Ibi enim absque dubio intelligitur Apulia. Ab eadem mente Gaufridus Malaterralis. l. S. 13. Apuliam vocat Langobardos.

Lapulsa, oppidum. 294. 285.

Lauium, rivulus. 77. 78.

Laurum Campania opp. 295.

Leo Argiri frater, necatur. 102. Hi fuerunt filij Meli Apulie Principis. L. Ost. lib. 2. cap. 67.

Leo Episcopus Aquinensis consecrat in Cassinomonte Basilicam S. Petri Apostoli. 173.

Leo Episcopus Caietanus interfuit consecrationi Ecclesie Cassin. 171.

Leo Cannatus necatur à Ioanne Patritio. 100.

Leo pater Ammirati Ammiratorum obiit. 166. Vid. sup. 4

Nomenclator

in diſtione Ammira. & Ammiratus.

Leo Presb. S.R.E. Card. interfuit consecrationi Ecclesie
Cassinenſis. 171.

Leo Venafranus Episcopus, interfuit Dedicationi Altariſ
Ecclesie S. Martini in monte Cassino. 174.

Leopoldus Dux Austriae moritur. 165. Vixebat an. 1213
Subscripsitque una cum alijs Principibus viris Diplo-
mati Federici II. Imp. apud Baronium Tom. 11. ad
an. 1097. De hoc enim Leopoldo, nisi fallor, agitur in
Eternali ludicula infra posito. pag. 165.

Liburia, Campania fecundissima regio, à Campis Leba-
rijs, qui circa Capuam, corrupta aliquantulum voce,
nisi fallimur, appellata. 29. 60. 69. De hac ipsa L. Ost.
lib. 17. & 31. & Sigonius lib. 6. de Regno Italiae ad an.
936. Finiteos campos Plinius via ab utroque latere
Consulari, quae à Puteolis, & à Cumis Capuam duce-
bat. Vid. lib. 3. cap. 5. & 17. & disertissimum Sanseli-
cium in sua Campania. Quod autem pag. 136. corru-
ptus Cod. Anonymi habet Liguriam, tu Lector, reponere,
Liburiam.

Lirnus, siue Lernus riuus prope Salernum. 29. Is & Salù
dederunt urbi nomen: quamquã Ortelius in diſtione
Quintus, fluuium hunc Salernum, non autem Lirnum
vocat. Sed Herempertomagus credendum existimo.

Litium, siue Aletium in Salentinis Ciuitas, diripitur à
Guarangis Graeciae populis. 109. Vid. supra. Guarangi.

Loffredus Matera Comes an. 1066. pag. 110. Vndecimũ
illud Christi saeculum multos protulit è Normannica
gente, Loffredos, stirpis nobilitate, rebus gestis, ampla
ditione, & insigni dignitate clarissimos. Mibi verò,
quia hoc loco se se offert occasio, licèbit saltem in di-
gressu, ut in Nomenclatore sit, primores quosdam so-
lumen-

propriorum nominum.

lummodo recensere, & per nobiliora capita raptim excurrere. Quod profectò satis, superque eris; quippe, quò præstantior, & firmior est nobilitas generis, eò minus scriptiunculis eget, & chartaceo fulcro.

Igitur primus se mihi offert Hugo Loffredius, cuius filiū Octavianum ad an. 1062. figūt publica tabula, eumq; Campobassò, alijsque insignibus oppidis in Samnitium finibus præferunt dominantem. Apud Illustriss. Nucaria Ducem extat iam dictum tabularum exemplum, testibus & tabellione firmatum. Hunc autem Hugonē primū statuo, quia mihi hætenus non occurrit antiquior: nam quod scriptum quoddam recentius de Loffredino, Vmsfredi Apulia Comitis filio prodit, id profectò fide vacillat. Constat siquidem ex Orderico Vitali, Gulielmo Gemmeticensi, alijsq; antiquis Normānorum Historicis, Vmsfredi filio fuisse nomen Abagelardo, siue, ut alij vocant, Baialardo De Loffredino autem isto summum est silentium in Historicis. Caterū diu ante hunc Hugonem extitisse Loffredorum stirpem equidem nullus dubito. Sed comperta res est, ut quò nobilior prosapia, eò difficilius primam eius originem & scaturiginem, sicut & magno fluxio Nilo accidit, sit inuenire.

Eadem verò ætate, duo Loffredi Comites à Lupo Protospāta memorantur, alter Petronij filius, quem an. 1066. cum numerosis militum turmis Achaia, siue, ut vulgò Romaniam, inuadere parantem Abrica Græcorū Ducor, infesta classe, repressit; Alter verò Roberto prognatus, qui an. 1080. post patris obitum, eiectis Materaciuitate Normannis hostibus, ea potitus est. Inter Normannos enim Procere, non diu postquam in Italiam venerunt, cupiditas dominandi seditionem, & discordiam

Nomenclator

diam seuit. Magna autem ditioe ac dignitate iam dictos fuisse præditos arguunt verba illa Protospata, quibus Robertum eximium vocat Comitem, & Loffredum, Materæ eo anno regnare cœpisse. Comitibus enim illius temporis, alijsque Dynastis, ampla admodum erat ditio.

Loffredum item Sueffa Comitem, Petrus Diac. Cassin. in Appendice ad librum tertium cap. 41. tradit circa hæc tempora floruisse. Hic appellatus est Monius, quod non vniuersæ stirpis, sed eius proprium cognomen exstimo. Nam alij nonnulli Sueffa Comites à L. Ostiensis sine hoc cognomine, memorantur.

Huic verò Loffredo Sueffa Comiti iungendus est Loffredus alter Montis Scabiosi Comes, longe isto clarior, ac potentior; quippe qui, ut Ordericus lib. 7. & 9. Histor. Eccles. & Petrus Diac. lib. 4. Chron. Cassin. cap. 11 tradunt, in Sacra Palestine expeditione Ductor exercitus Apulorum, in statario illo, & celebri ad Niceam prælio, quo Sarracenorum, Turcorum, aliorumque infidelium maxima multitudo prostrigata & caesa est, unà cum Gulielmo Marchiso, Tancredi Principis fratre viriliter pugnans sanguinem, & vitam ipsam pro Christo profudit. Id prælium, ad an. 1097. ab Orderico figitur: qui licet Godefredum, non autem Loffredum nominet, ea tamen vocabuli varietas non librarij vitio, sed ætatis illius vsui loquendi tribui debet, idè viri nomen aliter, atque aliter enuntiantis. Patet enim, quod eadem gesta, quæ Ordericus de Godefredo narrat, Petrus Diacon. lib. 4. cap. 11. Loffredo, & Archiui Cassin. M. S. Codex Loffredo attribuit. Vt pinde appareat, Normannis illius ipis nomen, Godefredus, Giffredus, Loffredus, & Loffredus unum, eundemque virum signi-

propriorum nominum:

significasse: ut eadem pane atate (quod L. Ost. lib. 2. cap. 57. obseruat) idem nomen erat Conradus, & Conus, & apud veteres Historicos idem Oppidum intelligitur Mons Callosus, Mons Scabiosus, Mons Canosus, & nisi typographi error sit, apud Fazellum, Mons Canosus.

Duos praterea Loffredos Caieta Duces reperio. Alterum Athenolphi, ultimi, è Lāgobardis Caieta Ducis successorem, quem Gregorio VII. Rom. Pont. & Richardo II. Capuae Principe, circa an. 1078. Monasterio Cassinensi Ecclesias, & pradia aliquot donasse, tradit Petr. Diac. Append. ad Chron. Cassin. lib. 3. cap. 41. Alterum autē multò post, hoc est, Alexio Augusto, qui an. 1195. imperabat, floruisse testantur publica Tabulae apud libellum de Regni Neapolitani Descriptione, qui Italica lingua editus circumfertur. Credibile itaque est aliquot etiam insequentes Caieta Duces, ex eadem Loffredorum stirpe prodijse. Loffredorum inquam stirpe: nam Loffredus, quod aliquibus olim proprium nomen fuit, cepit deinceps totius stirpis cognomen esse. Idque ne lector miretur, multis alijs ostendam accidisse familijs. Siquidem stirps illa nobilissima Perleonum, è qua graues nonnulli Historici, Austriadum prosapiae prouenisse opinantur, è nomine proprio, Petri, & Leonis vocabulum sortita est. Vid. Baron. Tom. 12. ad an. 1111. Crescentiorum etiam nobilem, & antiquam Romanam stirpem, à Crescentio Consule nomen accepisse docet Baronius Tom. 10. an. 996. Et ne longius abeamus, à Melo Barij Principe, quem Protospata noster memorat, deriuata est Melorum familia. nam lego apud L. Ost. lib. 2. cap. 42. à Baronio citatum Tom. 11. an. 1022. Petrum Melum, eiusque fratrem ab Henri-

Nomenclator

eo Imp. Comitibus titulo decoratos. Hi squidem à Patre Melo, Viro illo celeberrimo, & Imperatoribus Occidentis charissimo, cognomen sibi, & posteris condiderunt. Cum totigitur extiterint Viri clarissimi, Loffredi proprio nomine nuncupati, quid mirum est, id posse a vocabulum, cognomen stirpis euasisse, & ad hac usque tempora floruisse, hodieque florere?

Itaque Paulus de Loffredo Neapolitani Regni Vicarius Generalis, & multorum Oppidorum dominus, an. 1125. excelluisse legitur in authenticis, publicisq; tabulis, quae extant apud Nucaria Ducem, & an. 1147. Ludonico VII. Galliae Rege, Camillus de Loffredo, Franciae Marefcallus in Archiuo Cauensis Monasterij memoratur. Fuerunt deinceps alij atque alij, qui ad hanc usque aetatem Loffredorum prosapiam praeclaris gestis, & varijs dignitatũ titulis magis, magisq; illustrarunt. Sed mihi de Loffredo Matere Comite, quem Protospata habet, aliqua dicere insituenti, Normannica illa antiqua tempora calamo excedere non est visum.

Lucaria, uti Herempertus describit pag. 29. in Picentinis videtur esse. Ponit quippe eam nō longe à Nuceria, & Salerni Castro ab Arechi Principe circa an. 786. edificato. Itaque alia proculdubio est à Luceria Dauniae Apuliae Ciuitate, quamquam & illa dicta est Lucaria à Stephano ex Polybio lib. 3.

Ludouicus VIII. Rex Francorum Eugenium III. Papam honorifice excipit pag. 138.

Luitprādus Beneuentis Princeps. S. Stephani adem Capuanam unā cum Arechi eius alumno init. 86. De coinserie D. Beneuenti.

Luitprandus Rex Langobardorum per annos 32. feliciter regnat. pag. 25.

Ma-

propriorum nominum.

M.

M Adelmus Abbas Sanctæ Sophiæ an. 1107. moritur.
180.

Madius, Ammiratus Ammiratorum, hoc est supremus in
Sicilia Sarracenorum Princeps, moritur. 167.

Magispertus Sueffæ Dominus Pandenolphum Capuæ Co-
mitem vinculis ab Athanasio Neapolis Episcopo solu-
tum recipit, 70.

Maio Sicardi Principis cognatus, in Monasterium tru-
ditur iussu Sicardi. 36. Ab hoc diversi sunt Maio Ma-
nienolphi frater, de quo pag. 48. & Maio Abbas S. Vin-
centij, quem unâ cum Dauferio Diacono, Romam ad
Stephanum V. Papam misit Adenolphus Capuæ Co-
mes, de quo pag. 74. De hoc ipso L. Ostiensis lib. 2. cap.
34. & 46.

Malfridus de Grimaldo, Abbas Beneventanus, accersitur
à Gerar. Card. ut de restituenda Beneventi Ciuitate,
legitimo Pontifici Innocentio II. unâ cum Landulpho
Iudice, & Lodoico medico agat. 301.

Maraldus Episcopus Pestanus interfuit consecrationi Ec-
clesiæ Cassinensis. 170.

Marconum oppidum capitur à Rogerio Rege anno 1138.
Extat hodie in Hirpinis, Principatus titulo decoratû.
De eo Blondus in Aprutio ad finem.

S. Marciiani, & aliorum Sanctorum jacra corpora, anno
1119. Beneventi inueniuntur, religiosissimè coluntur,
& sumulantur à Landulpho Beneventi Archiepiscopo.
209. 210.

Marcualdus, siue Marqualdus Henrici VI. Imp. Consi-
liarius, eiusque exercitus Dux, Volsco, & Campanos
tractus populabundus excurret. 156. Deinde Panormi
abiens,

Nomenclator

abiens, Federici II. pueri custos, nutriciusque factus, miserè obiit. ibid. De hoc impio tyranno, aduersus quem Picanum deuaſtante, Innocentius III. P. M. miſit Cardinalem Hugutionem Thienneum, noſtri B. Caietani gentilem, lege Rubeum Hiſt. Rauē. lib. 5. pag. 361. Silueſtrum Prieratem Epiſt. Dedic. libro ſuo Roſa aurea præfixa, Marzarium in Hiſt. Viſentina, Sigoniæ de Regno Ital. lib. 15. pag. 357. & ſeq. Geuoltum de Septemuiratu S. R. I. pag. 70. Campanam in Vita Philippi II. Hiſpan. Regis par. 4. pag. 63. & Vitam B. Caietani Thienai à me ſcriptam, & Colonia editam. pag. 178.

Marepoltus, ſiue Maiepoltus Caſtaldeus Teleſinus cum Guandalperto Bonianenſi Lamherum Spoletanū Ducem conducunt aduerſus Sarracenos. 49. De eo L. Oſt. lib. 1. cap. 34.

Maria Regina Turritanorum moritur. 165. Turritani in Sardinia ſunt, à Turribus primaria eius Inſulæ ciuitate nunc deſtruſta. Inde Archiepiſcopus Turritanus etiamnum appellatur. Puto igitur Reginam Sardinia hoc loco ſignificari.

Marinus S. Agathe Arcis Caſtaldeus, ideſt Præſectus, Aioni Beneuenti Principi aduerſarius, abit cum Theophilaſto Stratego Neapolim. 74.

Marinus à Conciolis, idem fortæſſis ac Marinus, ſiue Maurinus Amalþitanus, dolo capitur ab Aldemario Principe. 46. 47.

Marinus Neapolitanus Archiepiſcopus unà cum Rainalpo Comite, & Philippo de Acerra it obuiam Lothario Imperatori. 299. Regem Rogerium Neapolim primo inuenientem, unà cum Clero excipit honorificè. 340.

Martharius de Cremero, & Feſulus quidam, Barij comburunt.

propriorum nominum

buruntur. 97. Hi fortasse fuerunt heretici. Id factum est an. 956. Protospata referente.

Martinus Episcopus Aquinensis interfuit Consecrationi Ecclesie Cassinensis. 170.

Masenui, siue Massamuti (sic enim Codex alter habet) populi, iidem, ut puto, ac Masamanes, siue, ut grece est, Mnasemanes in Arabia gentes, de quibus Ptolemeus, & ex eo Ortelius in Thef. Geograph. Quod si verum est, Sarraceni hi fuere. Nam Sarraceni, Arabes & Scenite olim dicti, Ammiano teste. Hi igitur Masenui Africam diripiunt. 142. Cum ijs inducias facit Gulielmus Rex Sicilia. 145.

Massam Rex Sarracenorum Beneuentum urbem, agrumque diripit. 41. De eo L. Ost. lib. 1. cap. 27. & cap. 28. refert fuisse capite plexum.

Matera, Apulie Ciuitas insignis, anno 994. a Sarracenis capitur. 100. Eiectis inde Nortmannis, Loffredo Comiti subditur. 113. a Rogerio Rege an. 1133. Ciuium aliquot proditione occupatur, capto in ea Giffredo Comite Giffredi filio. 281. Eius situm, stellatum celum, noctu mirifice representantem, describit Leander in Apulia Peucetia. Ipsum adi, & Leonem quoque Ostiensem lib. 1. c. 35. ubi munitissimam appellat.

S. Matthaei Apostoli corpus transferetur. 89. Vid. Baronium Tom. 11. ad an. 954. Mars. Colum. Salerni Archiepiscopus in libello de vita S. Matthaei, & L. Ost. Chron. Cassin. lib. 2. cap. 5.

Matthaeus Borrellus maiorem Admiratum, hoc est, Sarracenorum Principem, apud Panormum interfecit. 142. Rem banc fuse tradit Fazellus dec. 2. lib. 7. pag. 418. & Bonellum, non autem Borrellum vocat.

Maynardus Episcopus Arianensis interfuit consecrationi

Nomenclator

ni Ecclesia Casinenfis. 171.

Mazaria Sicilia Ciuitas. 112.

Melo, siue Melus, siue, ut Fazellus vocat, Meles, Baris Princeps, è Langobardorum genere, vir inclitus, & fortis. Gul. Apul. Poem. de gest. Norman. lib. 1. pag. 1. Vincit Gracos, & Palianū necat. Idem pag. 2. totamq; adeo Apuliam in libertatem vindicat. Protospat. pag. 102. Postea ipse Melus à Gracis ad Aufridum amnem profligatus profugit primò ad Samnites, deinde ad Henricum I. quē alij II. vocant, auxilio Apulis ferendo, vocandum: ubi obijt, & honorificentissimè à pio Imperatore sepultus est Gul. Apul. ibid. & Sigonius lib. 8. ad an. 1021. qui tamen errat, scribens non peruenisse ad Germaniam, sed in itinere mortuum. Lupus verò Protospata figit obitum Meli ad an. 1020. cui magis quam Sigonio fides habenda est, Gesta Meli narrat L. Ost. lib. 2. cap. 37. Et de Argiro eius filio cap. 67. ac de eius nepotibus. cap. 41.

Melpbia Apulia Ciuitas an. 1089. Urbani II. P. M. Concilio, & Summorum Italia Principum conuentu clarescit. 116. A Rogerio Rege capitur. 284. De ea vide L. Ostien. lib. 2. cap. 67. qui hanc Urbem, ianuam Apulia vocat.

Michael à Chato, qui & Chirofatus (Græcum hominem fuisse existimo) occisus est sub Castro Mottula. 106.

Minlanum, oppidum (ipsum puto, quod Leander appellat Miliano) 137.

Monfapertus, oppidum in Hirpinis. 206.

Mons Caueosus, siue, ut alij vocant, Scauiosus, Sarracenorum obsidionem inuictè sustinet. 101.

Monsmilitis opp. arce exuitur. 206. Puto illud esse, quod vulgò vocant Montemileto.

Mons

propriorum nominum.

- Mons Ilari, opp. Drogonis Principis nece clarum. 109.*
Monsmaranus, oppidum, sue. Ciuitatula prope Beneuen-
tum à Rogerio Rege cum alijs Castellis occupatur, &
combuitur. 321.
Mons pilosus, oppidum à Roberto Guiscardo capitur. 111.
L. Ost. idem oppidum memorat lib. 2. cap. 67.
Monsfarculus ab Honorio II. aliquandiu incolitur. 245.
Est celebre oppidum Irpinorum. Ab Alexandro Abbate
Celestino lib. 3. vocatur Monsfartius: idque cum alijs
circumquaque oppidis Caudina Vallis fuisse scribit do-
ctem Matilda Comitissa, Rogerij Reg. s. sororis, & Rai-
nulphi praeclarissimi Comitis coniugis.

N.

- N** *Affamonites, gens Mauritania duos Africa Reges*
anno 1151. laqueo suspendunt. 140. De his lege
Ortelium, in diffione, Nasamones, Nasamontim re-
gionem memorat Ptolemæus lib. 2. Quadriperiti.
Natalite, populi, unà cum alijs barbaris gentibus apud
Aufidum amnem occiduntur. 106. Lego, Natolita, gens,
eam partem Asæ minoris incolens, quam vulgò Natio-
liam vocant.
Neapolis Campanorum, Vrbs Regia, ab amantate, ciuitatē,
incolarumque maxima frequentia, alijsque natura
industriæque dotibus celeberrima, inicitur à Rogerio Re-
ge. 341. qui & maiorum eius circumductum noctu
dimittitur. 342.
Neapolis campus, sic olim dictus extra portam Capua-
nam. 341.
Nicolaus Barenfis Archiepiscopus, anno 1035. succedit
Romulanti. 105.

b

S. Ni.

Nomenclator

S. Nicolaus Mirensis Episcopus an. 1087. *transfertur Barium.* 116. Anno autem 1089. eiusdem Sanctissimi Episcopi Hypogeum, siue Confessio ab Urbano II. P. M. consecratur. 117. Lege Baron. ad an. 1087.

Nicolaus Episcopus Thermulensis interfuit Consecrationi Ecclesie Cassinensis. 170.

Nonantula, insigne Monasteriū in Aemilia ab Aistulpho Langobardorum Rege fundatum. 83. De eo fusē Sigonius De Regno Ital. lib. 3. & 6. Item Alexander Caprara in Appendice ad Sigonium lib. 18.

Nortmanni. 102. & sæpè aliās in his Chronicis memorantur. Armoriciolim Cæsari in Commentarijs appellati. Dicti postea lingua Germanica Nortmanni, hoc est, Septentrionales viri. Ad Salerni littus, aliquot eorum, dum ea Vrbs absideretur aduenisse, tradit Leo Ostensis lib. 2. cap. 38. & ex eo Baronius Annalium Eccles. Tom. 11. Quod inteliige de Roberti Guiscardi, & fratrum eius ad has regiones aduentu, non autem de primis simpliciter Nortmannis buc accedentibus. Constat enim ex antiquis Histricis, Orderico scilicet lib. 3. Eccl. Hist. & Vuillelmo Gemmeticensi Hist. Norman. lib. 7. aliquanto ante hos aduenisse Osmundum cum filiis & nepotibus. Primus Normannorum, ait Ordericus, Osmundus sedem in Apulia sibi delegit, & à Principe Beneventanorum oppidum ad manendum sibi, suisque hæredibus accepit. Ego verò breuitatis studio, his relictis, ad duodecim illos fratres, quorum Robertus Guiscardus celeberrimus fuit, hic seriatim recensendos accedo:

Series

propriorum nominum

Series Normannorum Principum. ex Gaufreddo Malaterra.

- Tancredus Alsautila in Normānia Dominus, Vir è nobilissima stirpe Ducum Normannia, si Martino Polono credimus, ortus, ex Moriella prima uxore genuit quinque filios. Hi fuerunt.*
- I. *Gulielmus Ferreabrachia primus Apulia Comes.*
 - II. *Drogo, secundus Apulia Comes.*
 - III. *Umsfridus, tertius Apulia Comes, Abagelardi pater, Montolij occiditur. L. Protospat. pag. 110.*
 - IV. *Gaufrédus Capitana Comes Malater. lib. 1.*
 - V. *Serlo, Huius nepos, Serlo isem dictus, dimidia Sicilia parte donatus est à Roberto, & Rogerio patris. Malater. lib. 3.*
- Ex secunda autem uxore Frensende geniti sunt septē filij, videlicet*
- VI. *Robertus Gaiscardus, quartus Comes, & deinde Dux Apulia, & Calabria.*
 - VII. *Algerius, Comes Capitana. Malater. lib. 1.*
 - VIII. *Gulielmus, II. Comes in Principatu. Malater. lib. 1.*
 - IX. *Alucredus.*
 - X. *Humbertus.*
 - XI. *Tancredus.*
 - XII. *Rogerus primus Comes Calabria. Malater. lib. 2. c. 1, & postea Sicilia. Idē lib. 2. c. ult.*

Nomenclator

Sciendum praterea est ex Falconis Chronico pag. 224. ex Gul. Gemmetic. lib. 7. cap. 30. Malaterra lib. 2. cap. 38. & 39. & Edinero in vita S. Anselmi Episcopi lib. 2. omnes Comites, aliosque Dynastas, uni Apulie Duci fuisse subditos; & ut Baronius Tom. 11. ad an. 1085. obseruat, ipsum etiam Sicilie Comitem Rogerium Roberto Guiscardo Duci Apulie homagium fecisse, atque adeo ipsius Rogerii posteros, posteris Roberti homagiū, & fidelitatem iurasse Romualdus Salernitanus in suo Chronico tradit; ut proinde mirum non sit, Regnum, quod nunc Neapolitanum dicimus, Regnum Apulie dictum fuisse. Vide quæ dixi supra in dictione, Barium. Distributionem verò Ciuitatum Apulie inter Normānos præceres tradit L. Ost. lib. 2. cap. 67.

Nucerium (sic enim Falco vocat) Vrbs Campaniæ in Picentinis, propugnatur à Rogerio de Surrento: oppugnatur, & tandem capitur à Rogerio Rege Siciliæ. 195

O.

Obbianum Castrum obsessum est à Sclauorum Ducibus Rayca & Sappbari. 104. Videtur esse in Apulia non longe à Montepiloso. 111.

Ostauianus S. R. E. Subdiaconus, Rector Beneuenti ab Innocentio II. creatur. 305.

Oderisus Abbas Cassinensis an. 1097. Succedit Desiderio qui factus est Papa. 132. Oppida multa acquiris Monasterio Cassin. 133. anno 1104. moritur, succedente sibi Osbone. 133. De eo L. Ostien.

O. *Odilo Cluniacensis prid. Kal. Ian. moritur. 166. De eo Martyrologium Rom. Kal. Ian. & ibi Baronij Notationes. vide etiam Glabrum lib. 2. cap. 8. & L. Ost. lib. 2. cap. 52.*

Origenes

propriorum nominum.

Ories, Apuliæ Civitas, Varroni & Plinio Vria . Ptolemæo Hyrium. quanquam non defunt qui Vriam ab Hyrio discriminēt . Gaideris Beneuenti Principis municipiū. 63. ASarracenis capitur. 95. ab ijsdem incenditur, abductis in Siciliam ciuibus. 98.

Orricus de Sarno, desertis ob Rogerij Regis metum suis oppidis: ad Raynolphum Apuliæ Ducem confugit. 321.

Ossacani, siue rectius, Assacani, populi inter Cophenem, & Indum fluvium Plutarcho, Straboni, & Arriano . Iuniores autem teste Marmolio apud Orteliū, Assassinos vocant : atque hoc sensu videntur memorati à L. Protospata. pag. 106.

Otho Abbas Cassinensis succedit Odoriso. 133.

Otho Comes. siue Asto. in prælio contra Sarracenos occumbit, una cum multis Barij ciuibus. 100. Magnum est de hoc viro silentium in Historijs tum nostratibus, tum exteris . Videtur fuisse Barij Comes, aut primarius Ciuis.

P.

P Aludes, Castrum. 324.

Pandenolphus Capua Comes, obtinet à Ioāne VIII. Landenolpho Episcopi ordinationem. 62. Aduocat Sarracenos prædarios, à quibus tamen Ecclesia Capuana incenditur. 63. De eo L. Ost. lib. 1. cap. 42.

Pandulphus Apuleo captus est à Gracis. 95. Cod. Andr. nō addit Apuleo : Quocirca puto hunc esse Pandulphum Capua, & Beneuenti Principem quem diu captiū tenuit Nicephorus Imp. Græcorum, ut tradit Chron. Beneuent.

Pādulphus Capua Princeps obiit an. 942. Aprilis mēse. 962. Hic non est ille sceleratus Pandulphus, cuius infelicem obitum,

Nomenclator

obitum, & ad inferos damnationem narrant L. Ost. lib. 2. cap. 60. & Desiderius Abb. Cassin. lib. 1. Dialog. Nam hic illo fuit multo tempore posterior. Vixit enim usque ad annum (ut L. Ostiensis figit) 1031. & de eodem loquitur Anonymus Cassin. ad an. 1014. 1022. 1025. & 1037. Alius bis antiquior fuit.

Pandulphus Capua Comes, qui vivebat an. 879. de qua Herempertus pag. 61. & 63. eius vitia sugillans.

Pandulphus Episcopus Marficanus interfuit consecrationi Ecclesie Cassin. 170.

Pao, ut pato, Langobardus, Imolagaptum Strategum in mare demergit. 96.

Pao, Archiepiscopus, for. Barenfis, succedit Ioanni. 99. Obijt. 100. Vide qua dixi supra in Chrysostomo Archiepiscopo.

Paschasius Antipapa, hoc est Guido Cremenfis sedit adversus Alexandrum III. Papam. 143.

S. Paulinus Capua Episcopus sancte obit. 44.

Peschum solidum, oppidum non admodum distans ab urbe Sora, quod occupauerat homo nequam Conradus de Marley, redditur Abbati Cassinensi. 159. Sunt in eo tractu complura oppida eiusdem nominis, de quibus vide si lubet L. Ost. lib. 1. cap. 5.

Petronius Comes, Loffredipater. 110. Hunc ipsum Petronium (corrupte enim scriptum est Petronus) existimo esse illum, quem Protospata ad an. 1079. pag. 112. tradit, intrasse Urbem Trani, hoc est expugnasse, & victorem inisse. Ita enim sonant eiusmodi verba apud L. Protospatam, quippe pag. sequ. ait. Robertus Dux intrauit Tricharim, hoc est, comprehendit, occupavit. Et ad an. 1071. pag. 111. Robertus Dux intrauit Brundusiopolim, hoc est, possidere cepit. Et paula post claris-

propriorum nominum.

clarissime : Intrauit Robertus Dux Panormum in Sicilia. Nam de eo proculdubio ingressu loquitur, de quo fuse Gaufr. Mataterra lib. 2. cap. 45. & Fazellus lib. 7. Dec. 2. his verbis : Urbem Panormum Robertus & Rogerius triumphantes an. sal. 1071. mense Julio ingrediuntur. Quamquam Protespata id refert ad an. 1072. & ad mensem Iunium. Proclive est visio scriptorum variare Codices, in notis maxime numeralibus.

Petrus à Bonamemoria Dux Venetiarum liberat Civitatem Barium ab Sarracenorum obsidione. 101.

Petrus Archiepiscopus Acherontinus an. 1101. obiit. 119.

Petrus Archiepiscopus Consentinus moritur. 110.

Petrus de Capua Card. Georgij ad Velum aureū obiit.

23. Martij. 162. Corpus S. Andrea Apostoli Amalphim

an. 1208. transfudit : quod sacrum liquorem capis manare an. 1290. Ebron. Amalphi.

Petrus cognomento Comes Abbas Cassin. 161.

Petrus Comes Celani, & Richardus Comes Fundorum, Magni Iustitiarj Apulia, & Campania ab Innocentio II. præsiciuntur. 159. 160.

Petrus Decanus Cassinensis, & deinde Abbas succedit Dominico Abbati. 143. 144.

Petrus Episcopus Guardiense

Petrus Episcopus Monopolitanus

Petrus Episcopus Signinus.

Petrus Episcopus Soranus

Petrus Episcopus Venafranus.

Petrus S. R. E. Card. Episcopus Portuensis, & Romualdus Diac. Card. à Paschali II. Beneventum mittuntur concilianda paci. 187.

Interfuerunt celeberrima Cōsecrationi Ecclesia Cassinensis. 170. 171.

Petrus

Nomenclator

Petrus Presb. Cardinalis Beneuenti Rector à Callisto II. missus. 233.

Petrus Romualdi frater non recipit Argirum Italiae Ducem. 109. idem fortassis ac Petrus Comes, quem Gul. Apul. lib. 2. tradit edificasse Andrum, & Barulū. Tempora sanè congruunt.

Petrus Leontis schisma fouet. 199. 200.

Philippus de Acerra, vir nobilis Neapolitanus. 299.

Philippus Rex Germania occiditur. 160.

Pipinus Rex Gallia, pater Caroli Magni. 26. De eo L. Ost. lib. 1. cap. 7.

Pipinus iunior, Rex, gerit bellum contra Grimoaldum Beneuenti Principem. 31.

Pons curuus, oppidum in Latij pend. confusio, ubi quondā Fregella Vrbs erat, edificatum, Rogerio Regi restituitur. 137.

Pons Theodemundi videtur extitisse ultra Garilianum, hoc est, Lirim fluiuium. Ad eum castrametatur Guido Dux Spoletanus Sarracenos persequens. 69.

S. Potiti corpus Beneuenti reperitur, colitur, tumulatur. 209. Verùm aut hic alius Potitus est ab eo, quem in Sardiniam translatus scimus, aut reliquæ aliquot, non autem integrum corpus Beneuenti inuenta sunt. Alioqui etiam Tricaricenses existimant se habere S. Potiti ossa. Sed de hac re pluribus agam in Fastis Neap. Eccl. si Deus cœptis fauebit.

Poto Spitameta Beneuenti primarius ciuis pellitur in exilium. 248. Alius ab hoc Potone, est ille Poto Castaldeus Potonis filius, de quo L. Ost. lib. 1. cap. 38. Est enim ille isto multo antiquior.

Prasentianum Campania oppidum Rogerio Regi deditur. 324. Meminit Leander huius oppidi. Non admodum

ab

propiorum nominum:

ab Ciuitate Venafra.

6. *Prosperi reliquia Beneuenti deseguntur. 109. Non potest hunc esse Prosperum Reginensem, sed eiusdem nominis alium.*

R;

R *Acchisus Abbas S. Modesti Beneuent. 219.*
Rachisus Archidiaconus Beneuentanus sanctarum

Reliquiarum cultum eximie exequitur. 209.

Rachisus, siue Raebis Aistulphi Regis frater, fit Monachus Casinensis. 26. 84. De eo Ostiensi lib. 1. cap. 8. Eadem ferè ac Herempertus narrat.

Radelchis postquam occidit Grimoaldum Beneuenti. Principem, sceleris poenitens, fit Monachus. 33. 34.

Radelgarius Radelchis filius, Princeps Beneuenti. 42.

Vid. seriem in Propylais.

Radelgisus, filius Adelgisii, Princeps Beneuenti, una cum fratre Aione Pandenulphi Comitis hortatu Capuam expugnat. 64. Tenuit Principatum vix annos tres, ait Herempertus hic. Quod mihi argumento est, Catalogum Beneuentanorum Principum praefixum Historia Heremperti esse alterius auctoris. Nam ibi habetur Radelgisum hunc fuisse Principem annos tres, menses octo, & dies vigintiunum.

Raino Comes, idem ac Rainulphus, de quo infra. Nam ea, quae Anonymus pag. 136. Rainoni contigisse tradit, Falco ad an. 1132. de Rainulpho narrat.

Rao de Fraineta Dominus oppidi Ceppaluni. 191. De eodem fit mentio. pag. 267. Hunc Abbas Celestinus lib. 2. de Gest. Roger. Radulphum vocat, aitque fuisse Dominum trium Castellorum, subditum tamen Rainulpho Comiti.

j

Rao

Nomenclator

Rao Pinella Castellii Farniti dominus, capitur à Beneventanis, & direpto Farnito, Beneventum captivus ducitur. 278.

Rao de lo Tufo, Baro, Rogerio subditus. 312. *Vnà cum Raone de Fraineta, & Orrico de Saruo ad Comitum Rainulphum confugit.* 321.

Rapolla oppidum à Malsensibus destructum. 145.

Rayca Dux Sarracenorum, vnà cū Sapphari, obsidet Barium. expugnat Corilianum oppidum. Castellum Obbianum obsidione capit. 103. 104. *Aduersum eum Potho Catapanus praelium committit prope Barium.* 105.

Raynaldus Archiepiscopus Barenfis, & Monachus moritur. 184.

Raynaldus Abbas Cassinensis vocatur, & mox deponitur. 136. *vnà cum Albano Capua Archiepiscopo descendit Cassinum.* 145. *moritur.* 143.

Raynaldus Episcopus Caietanus dedicat Ecclesiam S. Andreae in Cassino monte. 132. 175.

Raynaldus Federici Imp. Cancellarius Romanos magna afficit clade. 143.

Rainulphus Comes ab Anonymo Cassinensi ad an. 1133. vocatur Rayno, & mox ad an. 1136. vocatur Rainulphus. Fuerunt autem duo Rainulphi Comites, senior, & iunior; uterque sanè valdè celebris. De seniore, cuius exercitus condidit Aduersam Ciuitatem inter Capuā, & Neapolim, agit Gul. Apulienfis lib. 1. De gest. Normann. & de eodem eiusque in Comitatu Aduersa successoribus. L. Ostien. lib. 2. cap. 57. 64. & 67. ad finem. Idem Rainulphus senior, erat Princeps Siponti, & Garzanica regionis. L. Ost. lib. 2. cap. 67. Iunior verò Rainulphus, quem Baronius vocat Abellini Comitem (id quippe eliciuit ex hoc Falconis Chronico ad an. 1132.)

vixit

propriorum nominum.

vixit, octogesimo circiter anno post Rainulphum senie-
rem, & videtur etiam fuisse Comes Aduersæ. Certè
multarum Campaniæ Ciuitatum, & amplissima di-
tionis dominus fuit. Hic Romanorum Pontificum ad-
uersus Rogerium Sicilia Comitem, tutatus est partes,
Roberto Capua Principi, & alijs Regni Neapolitani
Proceribus federe iunctus. Quocirca uxore filijs, &
Ciuitate Abellina per fraudem spoliatur à Rogerio.
136. 260. Vxorem Matbildem Rogerij sororem ipse
dotaauerat, traditis illi in dotem vniuersis Caudina
vallis oppidis. Alex. Abb. Celest. Prolog. ad Hist. de Gest.
Rog. Regis. Ab Innocentio autem II. fit Dux Apulia,
& Calabria. 136. 308. Eius gesta latè describit Falco
per totum ferè Chronicon. Obitum denique an. 1139.
pag. 327. & cadaueris iussu Rogerij Regis infandam
refossionem pag. 333. De eiusdem præterea pietate, &
in Deum, Sanctosque eius religione, vide, si lubet, Abba-
tem Bonauallis lib. 2. de vita S. Bernardi Abbatis.
Richardus de Aquila, vel eius filius, (ambigua quippe
sunt Anonymi verba, pag. 135.) occupat Castellum
Sulu, quod, nisi fallor, videtur in Latij, siue Samnii con-
finibus situm. Occupat item anno 1155. Sueffam, &
Theanum. 141. 157. De eo Pādulphus S. R. E. Subdiac.
lib. de gest. Rom. Pontif. apud Baronium Tom. 12. ad
an. 1118. Ea stirps, olim nobilis valdè, atque armis, &
ditione potens, excisa est. Hunc verò Richardum fuisse
Comitem Fundanum latè dominantem, tradit Richar.
Sangerm. in Chronico ad an. 1199. Ipsum ego puto fi-
lium siue nepotem Richardi senioris. Alioquin qua-
ratione probetur, tandiū vnum, eundemque vixisse, ut
qui interfuit anno 1118. Consecrationi Gelasij II. Ca-
rieta celebrata, anno postmodum 1199. (quod R. San-

Nomenclator

german. narrat) filiam suam Sifrido, Diopulsi Comitis Acerrarum fratri, coniugem dederit? De Roberto de Aquila infra suo loco.

Richardus I. Capua Princeps.

110. 112. 131.

Richardus II. Capua Princeps.

132. 133. 134.

De his in suo Sæctua-
rio fuse M. Monach.

Richardus Acerrarum Comes cum magna exercitu inua-
dit Campaniam, & Cassinensem ditionem. 147. Iungit
se Neapolitanis, & occupat Capuam, & Terram labor-
ris. Venafrum item, & Sägermanum, Rogerio Molisij
Comite capto, & ad se redimendum coactio. 149. De
eius infelici obitu, & cruciatu immensi, Chronicon Fos-
senoue apud Baronium Tom. 12. ad an. 1196. Qui plu-
ra velit, adeat Rich. Sangerm. Chron. ad an. 1190. &
deinceps. Erat de genere Norman. Nam Ricciardus
C. Acerrarum fuit Roberti Guiscardi filius.

Richardus Caleni Comes, primò obsistit Regi Tancredo
Campaniâ inuadenti. 147. mox verò se illi dedit. 150.
De eo P. Diac. lib. 4. Chron. Cassin. cap. 82. & 84.

Richardus Fundanus Comes ab Innocētio II. Papa crea-
tur Magnus Apulia, & Campania Iustitarius. 159.
160.

Ricberius fuit Abbas Cassinensis. 129. De eo L. Ost. & Lan-
retus in Catalogo Abbatum Cassin.

Riso Archiepiscopus Beneuentanus in schismate defensus
à suis suffragatoribus magna Bencuenti seditione
grassante. 179.

Robertus Apulia Comes, uid. Robertus Vuiscardus, sue
Guiscardus.

Robertus de Aquila concedit Monasterio Cassin. oppida
aliquot, receptis Ecclesia S. Magni, & territorijs ali-
quot. 157.

propriorum nominum:

Robertus cognomento *Sclauus* ob *Arcem Sabletanam* supra *Beneuentum* constructam, quam demoliri detestabatur, à *Papa Paschali II.* excommunicatur: moxq; hortatu *Landulphi Comesstabuli* obtemperans absoluitur. 183. Pacem cum *Beneuntanis* iuramento firmat. 191. Hunc, *Comitem* vocat *Baronius Tom. 12. ad an. 1113.* Sed *Falco* pag. 191. à *Roberto Comite* distinguit. De *Rogero Sclauo* *Fazellus* lib. 7.

Robertus Comes, de quo *Falco* pag. 191. 194. & seq. puto hunc fuisse *Calatia* sive *Caiacia* *Comitem*, & multorū oppidorum *Dñm*, *Rainulphi iunioris Aduersæ Comitis* filium, de quo *P. Diac. lib. 4. Chron. Cassin. cap. 25.* & *Alexander Abb. Celest. Hist. Rog. Regis* lib. 2.

Robertus Episcopus *Florentinensis* interfuit consecrationi *Ecclesie Cassinensis*. 170.

Robertus Lorelli Comes *Regnum Apulia* inuadit. 141. De eo fusè *Fazellus*, & *Regestum Epistoliarum Gregorij VII.* lib. 2. ep. 52.

Robertus de la Marra Dominus *Pleschi*, fœdus *Principis Campanie* aduersus *Rogeriū* iuramento firmat. 278. Idem *Beneuntanis* immunitatem unà cum alijs *Baronibus* promittit, & roborat iusiurando. 311. Huic autem *Roberto* tribuenda non sunt ea, quæ scribit *Petrus Diac. lib. 4. cap. 107. de Roberto de Murra.* Nam diuersa sunt ea cognomina.

Robertus Matera Comes. 110. 113. Vide *Loffredus*.

Robertus de Surrento *Capue Principatum* inuadit, & obginet. 141. Id fecisse adiutum ab *Andrea Comite de Rupecanina*, & hortatu *Adriani IV. Papa*, narrat *Gul. Tyrias De bello sacro* lib. 18. cap. 2. 6. & 7. Quare verū hic *Robertus Princeps Capue* appellatus fuerit, de *Surrento*, fusè, & diligenter docebit *Mich. Monachus*

Nomenclator

*ebus in suo Capuana Ecclesia Sanſuario propediem
euulgando.*

*Robertus Viſcardus ſive Guiscardus. Hic eſt ille Chri-
ſtianiſſimus Heros, & omnium Normannorum proce-
rum celeberrimus, à quamplurimis Hiſtoricis metro,
& proſa meritò laudatus, qui Romani Pontificis Gre-
gorij VII. aduerſus Henricum III. ſchiſmatis atrocif-
ſimi auctorem, partes tutatus eſt. Egregia eius geſta,
narrant ſive potius breuiter indicant hac Chronica,
primò, ut Apulia Comitis: deinde, ut Ducis Apulia, &
Calabria, poſtremò conquiſita iam Campania, & Lu-
cania, ut Salerni Principis. Itaque ea, qua hoc loco bre-
uiter indicabo, hunc ordinem habebunt. Succedit Vm-
fredo fratri. 110. Miror autem à Lupo Protoſpata ve-
cari Ducem Apulia anno 1056. quo Vmfredi fratris
obitum conſignat. Certum enim eſt non ſolum Drogo-
nem, ſed etiam Vmfredum, cui Robertus immediatè
ſucceſſit, non fuiſſe Apulia Duces, ſed Comites, uti ex
Malaterra, ex Gul. Apuliens. & ex alijs antiquis ſcrip-
toribus conſtat. Accedit, Robertum non ante annum
1059. Ducis titulo, Nicolai II. conceſſu, fuiſſe inſignitū.
Itaque ea qua per totum triennium à morte Vmfredi
Robertus geſſit, ipſi ut Apulię Comiti ſunt tribuenda,
ut Blondus, & Fazellus faciunt, ſcribentes Robertū,
mortuo fratre, ſibi Apulia, & Calabria Comitatus ven-
dicaſſe. Vterque nihilominus errat, quòd inter Vmfri-
dum & Robertum, Goſfridum Comitem interſerit, cum
apertè conſtet ex Malaterra lib. 1. & ex Protoſpata
hoc loco, Robertum non Goſfrido, ſed Vmfredo ſucceſ-
ſiſſe. Goſfridus quippe, ſive ut Malaterra appellat,
Gauſfredus, non fuit Comes Apulia, ſed Capitanata. Ro-
bertus dum adhuc Comes eſſet, duxit ſecundam uxo-
rem,*

propriorum nominum

rem, Sengregaitam Gisulphi Salerni Principis sorore.
*Fazel. lib. 6. Postea, ut dictum est an. 1059. restitutus
 Benevento, & Troia, caterisque qua ut Fazellus ibi-
 dem ait, iuris Pontificij erant, à Nicolao II. diris solu-
 tus, Dux Apuliae, & Calabria renuntiatur, eique Pon-
 tifici iuramentum fidelitatis, cuius exemplum Baro-
 nius ad hunc annum profert, religiosè exequitur. L. Ost.
 lib. 3. cap. 15. Dux idem Robertus an. 1061. Acherun-
 tiam inuadit & capit. Protoff. pag. 110. Mox Oria,
 Brundusio, & Tarentopotitus, abis in Siciliam, Sarra-
 cenos prof. gat, & magna eorum strage edita, Panor-
 mum obsidione soluit, ibid. Inde reuersus, Montempi-
 tosum, Obbianum, Brundusium, & Barium victoribus
 armis adeptus est. 111. Iterum in Siciliam migrat, &
 an. 1072. Panormum capit, atque solemnem cum trium-
 phoinit. ibid. De qua re fusus Malaterra lib. 2. & Fa-
 zellus lib. 7. Deinde à Michaele Gregorum Imp. contra
 Botoniata incitatus, coniunctis classibus, mox ubi
 Corcyram Insulam adeptus est, Dyrrachium Macedo-
 nia urbem obsidione vallauit. 113. Eaque capta eua-
 catur Romam, ut Gregorio VII. Summo Pontifici ad-
 uersus Henricianos schismaticos opem ferret. 114.
 Coactio itaque magno Normannorum Langobardorū.
 aliarumq; nationum exercitu, illico Romam adit, bo-
 sses fugat, caditq; , & Vrbe aliqua parte incensa, atq;
 direpta, Pontificem Sanctissimum inde abstrahens so-
 cum Salernum honorificè ducit. 115. Mox iterum in
 Graciam classe profectus, eo ipso anno 1085. quo Bea-
 tissimus Gregorius Salerni mortalitatem exuit, Dux
 Robertus tot victorijs, tantaque Religione eternū me-
 morandus, in eo loco, qui à Venetis superatis, Veneti
 victi, dictus est, profluuiis ventris exstinguitur, Rogerio
 filio*

Nomenclator

filio sibi in Ducatu Apulia, & Calabria succedente.
 115. 116. *Quia verò nihil habet Protospata de Salerni Principatu, quod idem Robertus Guiscardus obtinuit, ex Anonymo hac supplebimus. Anno 1075. Salernum obsedit, & cepit. Anonym. pag. 131. Rem Pet. Diac. Cassin. in supplemento Chron. Cassin. c. 44. copiosè describit. Salerno autem potitus, urbe per id maxime sèpus longe clarissima, atq; amœnissima, sedem ibi fixit, & D. Matthæo Apostolo insignem Basilicā, qua corpus eius sacratissimum conderet, edificauit. Pet. Diac. ibid. Cassinum venerabundus adit, ac B. Benedicto munera obtulit quāplurima, tantoq; Principe digna. Ea describit L. Ost. lib. 3. c. 56. Successores Roberti in Principatu Salernitano recēset Rogerius II. Sicilia Comes in Oratione ad Salernitanos proceres habita apud Falconē pag. 237. Ex ijs aliquot nos omisimus in serie Salern. Principū, nempe Rogerium Roberti filium, & Gulielmum Roberti nepotem. Hos Lector interseres, & mihi iam seni Μνημεριον ἀμάρτημα condonabis.*

Roccha Arcis, Campania opp. ab Henrico VI. Imp. obsidetur, & capitur. 148.

Roccha de Bantra à Cassinatibus Monachis Rogerio Regi restituitur. 137.

Roccha Gulielmi ab aulicis Rogerij Regis recipitur. 142. Henrici VI. Imperatoris exercitui resistit. 154.

Roccha Montisdraconis à Diopulto Caesaris legato capitur. 154.

Roccharomana Rogerio Regi cedit. 324.

Rodulphus Pipinus, Comes Beneuentum ab Roberti Guiscardis obsidione liberat. 112. Miror apud Scriptores illius temporis de tanto viro, & tam pio atq; Catholico silentium. An de ea Pipinorum gente fuerit, cuius in
Aede

propriorum nominum.

Aede S. Petri ad Mayellam sepulchra extant. De hoc equidem nihil statuo.

Roffridus Archiep. Beneu. moritur. 180. De eo Falco in Chron. 217. 243. 319. 333.

Roffridus Abbas Cassinensis cum Campaniæ Baronibus fœdus icit. 147. Abit Panormum, obtinetque ab Henrico VI. Imp. oppida quadam. 155.

Roffridus Episcopus Soranus cum alijs Episcopis celebrat Dedicationem Altarium Ecclesiæ Cassin. 174.

Rogerus Comes Andria cū alijs Comitibus obfistit exercitui Federici Imp. inuadentis Campaniam. 144. iungit se Henrici Regis copijs. 147. De eo Chron. Rich. Sægerm. ad an. 1199. & Diploma pacis Venetijs instauratum Alexandrum III. & Federicum I. Imp. cui ex parte Guillelmi Sicilia Regis subscribit, apud Baron. ad an. 1177.

Rogerus Comes Ariani impetitur à Rege Rogoria. 324. Ariani se recipit, & à Rainulpho Apuliæ Duce defenditur. 325. Denique in manus Regis incidit, à quo cum uxore captiuus Panormum mittitur. 338. De hoc, puto, loqui Abbatem Celsinum lib. 1. de Gest. Rogerij Regis, quem, errore fortasse librarij, Comitem Orionensem vocat.

Rogerus Episcopus Ciuitatensis interfuit Dedicationi Ecclesiæ Cassin. 170.

Rogerus de Foresta Castellanus Atini, an. 1192. oppidum Sancti Elia capit. 150.

Rogerus Rob. Guiscardii filius fit Dux Apuliæ. 116. Salerni Princeps. 237. moritur.

Rogerus frater Roberti Ducis Apuliæ, capit nepotem Africani Regis. 112. De eo tatè Baron. Tom. 11. an. 1076.

& deinceps.

Nomenclator

Rogerus Comes Molisij obsidetur Venasri à Richardo Caleni Comite. 149. *Erat vir, iste summe nobilitatis, & Henrici Alemanniae Regis, ut Richardus Sangermanensis loquitur, sororius, hoc est, consobrinus. Comitatu tamen deiectus est, tradito ab Henrico iam imperante, Conrado illi Mofcanceruello, de quo supra mentio facta est, Rich. Sangerm. ad an. 1196.*

Rogerus iunior Siciliae Comes, mox Dux Apuliae, & Siciliae, & Rex denique utriusque Siciliae, Rogerij senioris Siciliae Comitis filius, Roberti Guisc. ex fratre nepos. 135. 140. 166. 223. 237. 332. & saepe alias. *Hic schisma Anacleti, siue Petrileonis pertinaci studio fovit; ab eoq; Regiae dignitatis, quã usurpauerat, diploma obtinuit. Pet. Diac. lib. 4. cap. 49. Ob id à S. Bernardo Abb. Claraual. non Rex, sed Tyrannus Siculus appellatus. ep. 130. 139. 140. Quicquid verò in laudem eius scripserit Alexander Celestinus Rogerij aulicus, atque aded parasitus, impietatis, & immanis crudelitatis accusatur, atq; perstringitur à Falcone Beneventano, Petro Diac. Cassin. lib. 4. cap. 100. & seq. à Romualdo item Salernitano, alijsq; eius qui sinceris Historicis. Summa est; non recta perrexisse illum ad Regni gloriam, sed per religionis contemptum, perfidiam, cedes, incendia, rapinas, aliasq; eiusmodi pseudopoliticas artes. Quòd si eum aliquando laudavit vir ille Sanctus Petrus Cluniacensis, id non fecit, nisi postquã Innocentio II. Papae colla submisit, verumq; Pontificem agnouit, schisma cui fauerat, detestatus.*

Rogerus, Tancredi spurij Siciliae Regis filius, Imperatoris Constantinopolitani filiã uxorem ducit an. 1193. dudum à patre, Sicilia Rex renunciatus. 153. *Rich. Sangerm. refert id factũ an. 1191. & iam dictam Rogerij*

con-

propriorum nominum:

coniugem tradidit vocatam esse *Kraniam*. Ab utroque
dissidet *Fazellus* lib. 7. cap. 7. scribens non ante mortem
Tancredi, quae contigit, ut ipse ait an. 1195. *Rogesium*
fuisse titulo Regis insignitum. Ego verò, antiquioribus,
uti par est, malocredere.

Romani Pontifices, qui in his *Chronicis* memorantur,
hi sunt.

Stephanus III. pag. 26.

Siluester II. 108.

Gregorius VI. 108. 109.

Leo IX. 109. 130.

Alexander II. 110. 131. 165.

Gregorius VII. 115. 133. 165.

Victor III. 116. 132. 165.

Urbanus II. 117. 132.

Paschalis II. 133. 180.

Stephanus V. 75. 130.

Victor II. 130.

Gelasius II. 134. 203.

Callistus II. 134. 205. 233.

Honorius II. 134. 233.

Lucius II. 138.

Innocentius II. 135. 166. 250.

Adrianus III. 140. 165.

Lucius III. 145.

Anastasius III. 140. 166.

Gregorius III. 138. 165.

Stephanus X. 165.

Honorius III. 164.

Urbanus V. 166.

Bonifacius VIII. 166.

De his lege *Platinum*, *Panninium*, *Baronium*, *Binium*.

k 2

Ro-

Nomenclator

Romoaldus S.R.E. Dilect. Card. & **Petrus** Episcopus **Portuensis**, **Innocentij II.** legati ad firmandam **Beneventi** pacem. 187.

Romoaldus Archiepiscopus **Salerni**, succedit **Alphano** an. 1121. defuncto. 220. **Eius** Chronicon nondum typis expressum sæpè laudat **Baronius** Tom. 12. & **Binus** **Romualdum** magna pollentem auctoritate, in **Alexandro III.** haud raro memorat.

Ropolto de S. Eustasio, **Beneventanus** Civis primarius, & pacifici in ea Vrbe fœderis defensor, ab **Anacleto Antipapa** affecta **Crescentio**, eiusque socijs per fraudem capitur, & vinctus in carcerem truditur: moxque soluitur, & **Benevento** pellitur. 253. 254. Conspirat cum alijs quibusdam in **Crescentium Beneventi** Rectorem, 256. 257. à **Girardo Card. Innocentij II.** Legato, creatur **Beneventi** **Comestabulus**. 297.

Rossemannus **Beneventi** **Rector**, idemque **Archiepiscopus**, ab **Anacleto Antipapa** intrusus. 180. & sequ. De eo **Baronius** Tom. 12. an. 1137.

Rufus Consentinus **Archiepiscopus**, eadè paxiete pressus interiit. 145.

S.

Saladinus Rex **Christianos** proffigat & vincit. 146. **Hierusalem** capit. ibid.

Salernum. 29. 102. 237. & alibi sæpissimè.

Saloniquium, idest **Theßalonice**, à **Gulielmo Sicilia Rege** capitur. 146.

Samuel Rex **Sarracen.** moritur. 102. Mox filius eius ab **Arone** occiditur. ibid.

S. Agatha, **Civitas** **Campania**. 77. 329.

S. Germanus, sub **Cassino** **Civitas**. 144. 149.

S. Seuerina **Calabria** **Civitas**. 65.

S. Ere;

propriorum nōminum

- S. Eremus** opp. 70.
S. Scueri Castellum. 325.
Sarolus de lo Tuso. 311.
Scafati opp. 169.
Scyra oppidum. 109.
Selectanum opp. 146.
Seodam Rex Sarrac. 48. 53. & c. Nonnulli scriptores vo-
 cant Sangdam. De eo Regino ad an. 871. & L. Ost. lib.
 1. cap. 34. & 35.
Sergius Neap. Magister militum, Lādolphi Cap. socer. 45.
 47. 57. Vid. supra pag. 3.
Sergius alter Magister militum Neapolis. 293. 312. Ro-
 gerio aliquandiu obsistit, iusto fudere cum Roberto Cap.
 Principe, & Rainulpho Apulia Duce, sed rebus infeli-
 citer gestis, cessit Rogerio.
Sicardus Beneuenti Princeps, eiusque gesta, 36. 37. 88.
 De eo Ost. lib. 1. cap. 21. 23. Vid. infra in serie Benen-
 Ducum.
Sico Beneuenti Princeps. 37. 87. De eo L. Ost. lib. 1. cap.
 18. 19. 21.
Siconolphus Sicardi frater, primus Salerni Princeps. 36.
 39. & seq. De eo Regino in Chronica, Nithardus lib. 4.
 L. Ost. lib. 1. per multa capita, latē Baronius Tōm. 10.
 ab an. 843. & deinceps.
Sicopolia, siue Sicopolis, idest Capua, 38. 71.
Sigilgiita Rob. Guisc. uxor, 165. Vide supra in Roberto,
 & G. Apul. lib. 2. Aliqui vocant Sengregaitam.
Sipontum, Apulia Ducis Ciuitas, 70. Olim celebris: nunc
 vix ruinae apparent.
**S. Sophia, Templum Beneuenti ab Arechi Principe constru-
 ctum,** 30. De qua L. Ost. lib. 1. cap. 9 Aemulatus est eo
 opere illam Constantinopolis & lar Zepiar. Sed quid
 pumi-

Nomenclator

pumilio ad gigantem? Stupeo equidem cùm Procopium id Orbis miraculum describentem lego. Quinetiam Georgius, ut puto, Codinus idem adificium adeo extollit, ut ferè fidem excedat. Porro in lucè, uti spero, prodibit is Georgij Commentarius, interprete Petro Lessenna I. C. viro varia eruditione, & quod rarum est, insigni modestia ornatissimo.

Sorella opp. 148. Castellum Sora, Baron. ad an. 1191.

Sora Ciuitas, 149. De ea Baron. Tom. 12. ad ann. 1140.

1156.

S. Stephani reliquie, 209. 212.

Stephanus Abbas S. Eustasij. 114.

Stephanus S. R. E. Card. interest Ecclesia Cassin. dedicationi, 171.

Stephanus Episcopus Troianus interest Ecclesia Cassin. dedicationi, 170.

Stephanus II. Episcopus Materiensis, 103.

Stephanus Archiepiscopus Tarentinus, 107.

Stultus Paganus, 149.

Suiuum oppidum, 143. De hoc P. Diac. lib. 4. cap. 54. Erat Roberto de Aquila subiectum.

Sula Castrum, 135.

Suessula oppidum, 68. 77.

Sultaymus Rex Sarrac. 64.

T

T Aberna Calabria Ciuitas, 142.

Tammarum Campanie oppidum, 325. De eo a. f. translationis S. Athanasij Episcopi Neapolit.

Tancredus ex Litij Comite Rex Sicilia, Regnū Neapolitanum inuadit, & pene occupat, 147. 153. De eo Rich.

Sangerm. in Chron. ad an. 1191. & deinceps.

Tancredus de Conuersano, siue de Coni uersana, 144. 247.

259.

propriorum nomium.

259. *Erat Brundusij Dominus, Alex. Abb. Celest. lib. 3.*
 & 2. ubi multa eius gesta narrat, obitumq; infelicem.
Fuit filius Gaufridi de Conuersana Comitis Montis pelusij, qui nepos erat Rob. Guiscardi, Malaterra lib. 2. pag. 31. Puto, cognomen hoc fuit stirpis sic dicta, non autem quod Comites essent oppidi Conuersani.

Taxia, Langobardorum Regina, uxor Rasbeis Regis, Monacha fuit apud Cassinum montem, 26.

Theobaldus electus Episcopus Castellanus interfuit dedicationi Ecclesie Cassin. 171.

Theodora Imperatrix, Zoes soror, 108.

Theodorus, siue Theodinus Abbas Cassin. 143.

Toccbum opp. ad Aterni fl. ripam, 324. De eo Blondus in Aprutio.

Transmundus Marchisus, Vide supra, Asto Marchisus.

Tres Sancti, locus sic dictus prope Beneuentum, 312. De eo Acta Translationis S. Ianuarij, Sicone Principe,

Tripolis, Ciuitas Africa à Rogerio Rege capitur, 138.

Troia Apuliae Ciuitas, eo propemodum loco, quo Ecana fuerat à Bubagano Catapano, uti Blondus lib. 13. Histor. tradit, edificata, à Rainulpho Apuliae Duce possidetur, qui ibi moritur, 326. à Rogerio Rege tandem capitur, 332.

S. Tryphomenes corpus transfertur, 88.

Tusum oppidum, 207.

V.

V *Baldus Episcopus Caleni adfuit Dedicationi Cassinen. 170.*

Venafrum Campania Ciuitas à Rogerio Rege obsidetur, capitur, & diripitur, 323.

Venusia Apulia Ciuitas; Ibi exercitus confederatorum Principum aduersus Rogerium, cogitur, 279.

Ve-

Nomenclator

Vesuvij montis incendia, 64. 129. 137. 328.

Vgo Cardinalis, Rector Beneventi, 205.

Vgo Archiepiscopus Hydruntinus adest Dedicationi Ecclesie Cassin. 171.

Vgo Infans, Vir militia potens, 191. 238.

Victor Antipapa in schismate contra Alexandrum III. Papam, 142. 320.

Vindicosi, turma Sicariorum, profligatur, 146.

Vmfreda, sive Vmfredus Dux moritur, 110.

Vrsus Archiepiscopus Barensis moritur, 116.

Vrsus Barj Princeps, frater Abonis, 94.

Vrsus Beneventi Princeps, 39.

Vrsus Comes Campsinus, al. Concinus, 33. 38. *Heremperti corruptus Codex variè nominat. Annè Campsinus, è stirpe scilicet Campsina? Nam lego apud Colenn. & Blondum Ioannem Campsinum Heraclij Imp. astate Apulia Praefectum. Is Neapoli resedis.*

PROPY:

PROPYLÆA.

CUm in his Chronicis, & maximè in Heremperti Epitome, sæpe fiat mentio Beneuenti, Salerni, & Capuæ Principum, necessarium duxi, horum seriem, veluti Propylæa quædam, præfigere Operi: nimirum, vt Lectores, hac qualicumque luce præditi, liberiùs in Historiæ cognitione possint excurrere.

**Series Ducum, & Principum Beneuenti,
ex Paulo Diac. Heremperto, alijsque
nonnullis .**

GOsborum Regibus, qui per centum quadraginta circiter annos Italiam prefferant, Bellisarij, & Narsētis virtute deuictis, extinctisque, Langobardorum examina è Scandinauia Insula ad Italas regiones, euocante Narsēte, anno Christi 568. conuolarunt. Igitur Alboinus cum innumera barbarorum gentium multitudine Italiā prædabundus ingressus est, magnamq; eius partem armis occupauit, reliqua à Græcis vix retenta. Post tres verò Regni Langobardici annos, successit Alboino Clephon: quo post decimum octauum mensem à seruo necato, Lāgobardi, vt odiosum Regis nomen euitarent, triginta Duces, qui eam Italia partem, quam armis caperant, per Dynastias moderarentur, summo omnium consensu creauerunt: tametsi post decem annos, rursus ad Regem sibi eligendum, constituendumque redierint. In ijs autem Dynastis, primus Beneuenti Dux.

1. Zoto fuit, qui Dynastiam tenuit an. 20. Paul. Diac. de Gest. Langob. lib. 3. cap. 34. Is viuebat Guntrammo Rege

Rege Francorum, & Authari Rege Langobardorum, ut elicitur ex Cap. 35. quo Paulus tradit, Autharim nonnullas Prouincias Beneuentano Ducatui subiecisse.

II. Aroges, sive ut alij vocant Arechis, ex nutricio Gifulphi Ducis Foroliuij, factus est Dux Beneuenti ab Agilulpho Rege Langobardorum. Paul. Diac. lib. 4. Cap. 19. Presuitque an. 50. Paul. Diac. lib. 4. Cap. 46. & Herempertus in Catalogo Ducum Beneuenti. Meminit huius Ducis S. Gregorius lib. 2. Regesti Epist. 32. vocatq; Arogem.

III. Aio Arogis filius an. 1. mens. 5. Paul. Diac. lib. 4. Cap. 46.

IV. Rodoaldus Gifulphi iam dicti filius an. 5. Paul. Diac. lib. 4. Cap. 47.

V. Grimoaldus frater Rodoaldi an. 25. Paul. Diac. lib. 4. Cap. 47. Quod intelligi debet de 15. annis Ducatus, & 10. Regni simul iunctis. Nam ex Duce Beneuenti factus est Rex Langobardorum post mortem Ariperti, dum Bertaritus, & Godebertus filij, stultè inter se de Regno dimicarent. Idem ibidem.

VI. Romoaldus Grimoaldi Regis filius, à Patre, ad Regni acquisitionem abeunte, relictus est Dux Beneuenti data ei uxore Theodorada Lupi Foroliuensis Ducis filia, ex qua tres filios genuit, Grimoaldum, Gifulphum, & Arechim. Idem lib. 4. Cap. 53. & lib. 5. Cap. 25. Ducatum Romoaldus tenuit an. 16. Idem lib. 6. cap. 2.

VII. Grimoaldus II. iam dicti Romoaldi primogenitus Ducatum rexit an. 3. Vxorem habuit Vigilindam Cuniberti sororem, Berthariti Regis filiam. Idem lib. 6. cap. 2.

VIII. Gifulphus Grimoaldo fratri successit, presuitq; an. 17. Hic ex Viniberta uxore genuit Romoaldum II. Idem ibidem. Cāpaniam dirè populatus, Ioannis VI. P. M. preci-

precibus vix placatur. Idem lib. 6. cap. 27. Platina in Ioanne VI. Colennut. Hist. Neap. lib. 2.

IX. Romoaldus II. Ducatum gessit an. 26. Paul. Dias. lib. 6. cap. 55. Hic ex priore coniuge Gunterga Luitprandi Regis sorore genuit Gisulphum II. eaque mortua duxit Rauigandam Gaidoaldi Brixia Ducis filiam. Idem lib. 6. cap. 50. Gisulpho autem ob pueritiam inepto regimini, Luitprandus Bex substituit nepotem suum, cui nomen

X. Gregorius, eique uxorem dedit Giselbergam. Hic Gisulphum puerum educauit, educatoque Contergam coniugem iunxit. Idem lib. 6. cap. 55. Vixit autem in Ducatu Gregorius an. 7. Idem cap. 56. eique, nondum adulto Gisulpho, successit

XI. Godescalcus, qui post tres Ducatus annos occiditur à Gisulphi sequacibus, eiusque uxor Anna Constantino-polim, unde venerat, redijt. Idem lib. 6. cap. 57. Itaque

XII. Gisulphus II. iam etate idoneus refectioni, Luitprandi patrui opera Ducatum capeffit. Idem lib. 6. cap. 58 tenuitque per an. 14. vt tradit Herempertus: qui & sequentium Beneuenti Principem seriem sic habet.

XIII. Luitprandus an. 8. men. 3. Hunc puto Gisulphi filium.

XIV. Arechis an. 28. men. 6.

XV. Grimoaldus Arechis filius, an. 18.

XVI. Grimoaldus alter, cognomento Storefayg, an. 11. men. 1.

XVII. Sico exul de Ciuitate Spoletana, an. 12. mēf. 2.

XVIII. Sicardus Siconis filius, an. 6. men. 10.

XIX. Radelchis an. 11. Iste Radelchis (verba sunt Heremperti in Cod. Boluit.) incepit principari anno Domini 840. & tunc Ciuitas Capuana de nouo constructa est, iuxta pontem in quo nunc est. Et tertio anno Principatus

patus diuifit Principatum Beneuentanum à Principatu Salerni cum Sichinolfo filio Siconis Principis, & fratris Sicardi prædicti.

XX. Radelgarius filius eius fedit an. 3. men. 3. dies . . .

XXI. Adelcbis frater eius fedit an. 24. men. 6. Hic à quibusdam vocatur Adelgisius .

XXII. Gaideris filius prædicti Radelgarij an. 2. men. 6. dies 19.

XXIII. Radelcbis filius fupradicti Adelcbis an. 3. men. 8. dies 21.

XXIV. Aio, Radelcbis frater an. 6.

XXV. Vrfus Aionis filius an. 1. Poftea dominati funt in Principatu Beneuenti per annos quatuor .

XXVI. Sabbaticus, fiue, vt alij appellât, Symbaticus, Stratigò, &

XXVII. Georgius Patritius, Græci, qui tunc temporis præerant in Apulia pro parte Imperat. Cõftantinopolitani.

XXVIII. Guido Marchefus poftea tenuit Principatû an. 1. men. 8.

XXIX. Radelcbis Princeps fedit an. 1.

Haftenus Heremperti verbis. Reliquos Principes ex Platina, Colennutio, Sigonio, & Ammirato collegi .

XXX. Athenolphus Beneuenti, & Capua Princeps, an. 15. Cuius fucceffores Capua fimiliter Principes extiterunt.

XXXI. Athenolphus, & Landolphus filij an. 32.

XXXII. Landolphus folus, mortuo patre Athenolpho, an. 4.

XXXIII. Pandolphus cognomento Capoferreus circa annos 15.

XXXIV. Landolphus II. Pandolphi filius, an. 17.

XXXV. Landenolphus an. 9. Hic in Ecclefia S. Marcelli

celli à Capuanis occiditur.

XXXVI. Laidolphus Lādenolphi frater an. 2. Eiq; ab Othone III. Imp. deiecto, sufficitur quidam

XXXVII. Ademarius: quo ob generis vilitatem à Capuanis pulso.

XXXVIII. Pandolphus II. à S. Agatha dictus, Landolphi II. filius capeffit Dynastiam, tenuitq; an. 28. Eoq; ab Henrico I. Imp. quòd ad Gracos defecisset, in Germaniam relegato, sufficitur

XXXIX. Pandolphus III. Theani Comes, qui Princeps fuit an. 3. donec videlicet

XL. Pandolphus à S. Agatha è Germania reuersus, Dynastiā recuperauit, quam sceleratè pressit per annos circiter 12. Tandem à Conrado Imp. deiectus est, eique successit Salerni Princeps

XLI. Guaimarius. Hic Principatum Beneuentanum, & Capuanum tenuit an. 9.

XLII. Pandolphus III. iā dictus ab Henrico II. Principatui restitutus. Sed non diu post Pandolphus iste obiit.

XLIII. Pandolphus Pandolphi III. filius. Huius Principis tēpore Leo IX. P. M. Beneuentum Rodolpho concedit.

XLIV. Rodolphus igitur iste inter Beneuēti Principes numeretur, donec certiora comperiam. Post hunc

XLV. Humfridus Apulia Comes Beneuentum occupat, cui successisse videtur

XLVI. Landolphus, Rodolphi iam dicti fortasse filius, aut frater. Hic cum alijs Ducibus, & Dynastis interfuit celeberrimae illi Cassinensis Ecclesiae Consecrationi, quam Alexander II. P. M. magnificentissime exequutus est an. Sal. 1071. uti Acta ipsa Consecrationis, à nobis inferius ponenda, disertè tradunt.

Primordia Ducum Beneuenti.

E Numeratis iam, quotquot reperire potui, Beneuenti Dynastis, expedienda mihi, Lector, hoc loco est, haud sanè levis difficultas de illorum Epoche; quo scilicet anno Dux primus Zoto regere cæperit Beneuenti Dynastiam. Video enim varias de hac re Chronologorum, Historiorumq; sententias. Herempertus in Catalogo Ducum Beneuenti, quem Historia sua prefixit, aperte tradit, ab ipso anno 568. quo Langobardi, teste Paulo Diacono lib. 2. de Gest. Langob. c. 7. Italiam cum Alboino Rege ingressi sunt, Zotonis Ducatum initium habuisse. Leo autē Ostiensis lib. 1. Chron. Cassin. c. 48. figit Beneuentani Ducatus primordia ad an. Christi 571. scribit. n. Ducatum Beneuentanū perdurasse annis 320. si numerentur anni à primo Duce Zotone usq; ad 891. Christi annum, quo Vrbs Beneuenti capta est à Symbaricio Græcorū Patritio. Si itaq; ab annis 891. detrahātur anni iam dicti 320. reliqui erunt anni solidi 571. quo caperit Zotonis Ducatus. Longè verò ab horum sententijs recedit Vvolphangus Lazius lib. 12. de Migrat. Gent. asserens ab Rege Authario, quem alij vocāt Autharim, constitutum fuisse Zotonem Ducem Beneuenti: citatq; Paul. Diac. lib. 3. c. 16. Sed, ut mox ostendam, illi Paul. Diac. probè perceptus, minimè suffragatur. Sequi tñ vult Lazius Sigonius, & hunc Lauretus, arbitantes nō ante Autharis Regis ad Samnites, Lucanos, Calabrosq; accessum, atq; horum prouincias ab eo debellatas, & Zotoni Duci subiectas, Beneuentanā Dynastiā incepisse. Quocirca Lauretus statuit exordium Zotonis Ducis circa annū 587. secundo videlicet, aut tertio anno à Regni Autharis initio; quem cū Baronio, & Sigonio ait factū fuisse Regem Langobardorum an. 585. Deniq; Turvellinus in sua Hystoriarum

riarum Epitome opinatur nō ab Authari, sed ab Agilulpho Rege creatum esse primum Beneuenti Ducem, idq; factum an. 591. videlicet anno primo Agilulphi Regis.

Ego verò post diligētem eius rei considerationē, Ostiēsis quidem tueri me posse sententiā confido, alias autē faciliē mecum confutabit quisquis Historiam Lāgobardicam vel mediocriter nouerit. Quocirca statuamus hic theses aliquot certas, & exploratas, ē quibus rei gesta veritas innotescat. In primis cōpertū, certumq; est apud omnes, Zotonem viginti annis rexisse Ducatum. Ita habent Paul. Diac. lib. 3. de Gest. Langob. c. 34. Herempertus in Catalogo Ducum Beneuenti, Leo Ostien. Pandulphus Colenn. Sigonius, & alij recentiores. Præterea certū quoq; est, Arechim, siue, ut eū D. Gregorius vocat, Arogem, Zotonis successorem, an. Christi 592. creatum esse Ducem Beneuentanorum. Id constat auctoritate S. Greg. Papa, qui Epist. 32. lib. 2. Registr. scribens Ioāni Episcopo Rauennati, dolet Arogem se iunxisse cum Arnulpho, bosq; duos Duces Langobardorū multas tetendisse insidias nostræ Neapoli. Scripta est autem ea Epist. Indiēt. 10. quæ proculdubio designat annum 592. uti rectē Illustriss. Baronius ad eū annum obseruat. Hoc ipsum solidissimè firmatur ex Paulo Diac. scribente lib. 3. c. ult. Agilulphū designatum esse Lāgobardorum Regem mense Nouembri eiusdem anni, quo Autharis mortuus est; post Pascha verò sequētis anni eūdem in Regno solemniter confirmatum. Quæ ceriē verba, veluti digito, indicant annū Christi 591. quo etiā baptizatus est Agilulphus. Nam Autharim, quem constat factū esse Regem an. 585. sex solos annos regnasse, ex eodē Paul. Diac. lib. 3. c. pen. certum est. Porro cum etiā certum sit, Arechim, siue Arogem factum esse Beneuenti Ducem à Rege Agilulpho nō multo post quàm ille Regnum iniit, videlicet

delicet eodem an. 591. vel summum, anno seq. 592. sum quia Paulus Diaconus inter prima gesta Agilulphi Regis, Arogem Ducem creatū narrat, sum etiā quia ex auctoritate S. Gregorij iam dicta, ad illum annū Ducem Arogem Baronius collocat, liquidò ex his consequitur nō posse dari. uti sanè dandi sunt, Duci Zotoni annos 20. nisi ab anno 592. retrocedendo deueniamus ad annū 571. quo illum inisse Beneuenti Ducatū Leo Ostiensis tradit. Atq; eadem ratiocinij, & argumenti vi necesse est omnes alias iā supra recitatas opiniones, simul corruiere. Quomodo. n. dabunt Zotoni viginti Ducatus annos ij, qui cum vel ab Authari Rege anno 587. vel ab Agilulpho anno 591. factū esse Ducem arbitrantur, cum à 587. ad Arogem, non nisi quinq; anni, & à 591. ad eundem Arogem, siue Arecbim, pauci tñmodò menses, aut ad summū, vix vnus annus intersit.

Herempertus similiter (si tñ Heremperti est ille Ducū Catalogus, qui pagellis ante initiū eius Historia scriptus habetur) aberrat à iam statuto numero 20. annorū Zotonis Ducis. Nā ab anno Christi 568. quo eius Ducatum Herempertus exorditur, vsq; ad expletum annum 591. quo Arecbis ab Agilulpho Rege factus est Dux, sunt anni solidi 23. vel fortasse 24. non autem 20. solummodò. Præterea videtur prorsus incredibile Lāgobardos, eo ipso anno 568. quo Italiā ingressi sunt, tñ terrarum acquisuisse, ut non solum Insubria, Istria, Venetiaque Ciuitates, quas prius citra Alpes inuenerunt, sed et Beneuentū, quod in 14. Italiae regione à Paul. Diac. collocatur, dicto penè citius occupauerint, quasi tunc Itali omnes fuissent.

----- imbelles lepores, timidique cunicli.

Quòd verò Herempertus in eo Catalogo asserit Radelchim, qui Sicardo successit, inisse Beneuentanū Principatum anno Christi 840. id aliud profectò non est, nisi errorē

errore

errore cumulare. Constat enim ex Annalibus Gestorum Caroli Magni, & Ludouici Pij, auctore Britanno quodā Anonymo Histor. German. Tom. IV. cui q̄ magister Caroli Magni, & eorū, quæ scripsit, fere omnium oculatus testis extiterit, longè magis quàm Heremperto, aut cuius alijs credere debemus; cōstat, inquā ex hoc tū certo, grauiq; Chronographo, Siconem creatū esse Beneuenti Principem anno 818. Huic verò, ipso Heremperto teste, post 12. annos, & menses duos, Sicardus filius bares extitit Principatus, quē 6. annis, & mensib. 10. moderatus, Radelchim habuit successorem. In nunc meū Lector has ratiunculas, & porro inuenies, à Zotone Duce usq; ad Radelchim non 840. sed vix 837. annos intercurrisse. Sed eiusce Catalogi mendorum in notis arithmeticis, quis unquā finis, si ea diligentius quis velit excutere? Quamobrem Catalogum Ducū Beneuenti usq; ad Gisulphū II. non ex Heremperto, sed ex Paul. Diac. qui Herempertum plusquàm centum annis præcessit, hic ego posui: ratus antiquiorem illum scriptorē, eumq; nuper Lugduni Batauorum ex veterum collatione Codicum, quantum fieri potuit, emendatè procusum, nobis vtiq; certiora suggerere. Et quidem, periculo facto, cōperi, optimè conuenire Pauli Diac. numeros cum numeris tum Leonis Oskiensis, qui statuit, ut videmus, Zotonem Ducem ad annū Christi 571. tum etiā Codicis legum Lāgobardicarum, in quo legitur Cōstitutio quādā Grimoaldi, qui ex Duce Beneuenti, factus est Rex Langobardorū, lata ab eo anno sexto Regni eius, currente Indict. vndecima. Colligitur quippe illum cepisse regnare Indict. prima, hoc est anno Christi 663. & anno præterito 662. reliquissē Ducatū Beneuenti Romualdo filio. Si igitur ex annis 662 eximantur anni 91. quos videlicet ponit Paul. Diac. à Zotone Duce, ad Romualdū, qui Grimoaldo ad Regnū abeūti

A

suc-

Succesfit; reliquerunt 571. totidem nimirū, quot ex Leone Ostienſi colliguntur. Eodē igitur anno 571. ſtatuenda eſt Epoche Ducum Beneuenti. Huic autem ſibi Paul. Diac. quē Lazijs pro ſe laudat, minimē refragatur. Nuſquā. n. Paul. Diac. aſſerit, ut Lazijs putat, Zotonem non exiſſiſſe Ducem, niſi poſtquā Rex Autharis Beneuentū veniſſet, & eū Ducē conſtituiſſet. ſed id tñ Paul. Diac. ſcribit, Autharim. facta excuſſione cum ſuo exercitu à Samnio uſq; ad Rbegiū, hoc eſt ad extremā uſq; Calabriā, eas prouincias, quas debellauerat, & occupauerat, Zotoni tradidiſſe regēdas. Quocirca cū ſcribit Autharim Beneuentū acceſſiſſe, nō debet, aut poteſt inde elici, Beneuentū ab Authari fuiſſe primò expugnatū, & Zotoni traditū, ſed poſtquā in eā urbem receptus à Zotone eſt, reliquā Samnitiū regionem, & Lucaniā, atq; Calabriā occupaſſe. Verūm Paul. ipſe Diac. audiatur, & ſatis erit. Is lib. 3. c. 33. ſic ait: Circa hæc tēpora (proſtigati uidelicet Francorū exercitus à Childerico Rege in Italiā miſſi) putatur eſſe factū, quod de Authari Rege refertur. Fama eſt. n. tūc eūdē Regē per Spoletīū Beneuentū perueniſſe, eādēq; regionē cepiſſe, & uſq; ēt Rbegiū, extremā Italię Ciuitatē, vicinā Sicilię, perambulāſſe. Nō dicit cepiſſe Beneuentū, ſed Beneuentanā Regionē: alioquin ſi ex eo, qd Beneuentū veniſſe dicitur, colligi debet, eū Ciuitatē expugnaſſe, & occupaſſe. proſectō & Spoletīū expugnaſſe, & cepiſſe intelligere oporteret, qd Spoletīū Autharis venit, & per Spoletīū Beneuentū. Atqui Spoletīū diu antea à Langobardis fuerat occupatū, & Ducis ſedes factū. Lege Laziū de Migrat. Gent. lib. 12. Zotonē igitur ab Alboino Rege an. 571. creatum Ducē exiſſimo. Is quippe & alios quosdā creāſſe legitur, uidelicet Giſelbertum Verona, Brixia Vualrim, Tridenti Comum, & Foroiulij Giſulphū, uti Paul. Diac. & ex eo Lazijs tradunt.

Series

Series Comitum & Principum Capuæ.
ex m.s. Cod. 353. Bibliothecæ
Calsinensis.

I. **L** Andolphus senior tenuit Capuam veterē annis 25. mens. 4. & fecit Ciuitatem nouam in monte Trifisco, quam dominatus est anno 1. mensibus 8. Quo deficiente successit

II. Lando filius eius ; & dominauit iam dictam Ciuitatem an. 13. men. 9. qui nono mense , antequam moretetur, ad Pontem Theuda multos virili certamine Neapolites interfecit, cepitq; nongentos . Cum autem cremata esset Ciuitas Capuæ ab igne, venit cum fratribus suis, idest Landone, Pandone , Landolpho Episcopo, & Landenolpho ad pontem Casulini, & condiderunt ibi Ciuitatem, qua nunc est Capua : in qua iam dictus Lādo vixit an. 4. men. 9. & defunctus est : cui successit

III. Lando filius eius : & tenuit Capuam men. 6. & proiectus est de eadem Ciuitate à Pandone thio suo, qui

IV. Pando tenuit Comitatus Capuana Ciuitatis an. 1. men. 4. cui successit in regimine iam fata Ciuitatis

V. Landolphus Episcopus frater eius, quam dominauit an. 3. & men. 9. Quibus expletis venit Ludovicus Imperator iterum in Capuam mense nono, & abiit Barium, super quam Ciuitatem sedit an. 4. & cepit eam, simulque & Seodam Regē Sarracenorum cum alijs plurimis . Qui Beneuentum reuersus, captus est à Beneuentanis mense Augusto : sed dimissus ab eis, districtus Sacramentis, recessit à Beneuento : & intra tres dies ac noctes habuit Berolē, in qua deguit men. 11. Inter quos postularus à Lā-
For. abſq;
Berolā.

A 2 ante-

antequam ille Capuam adueniret, multi interfecti sunt Sarraceni, ita ut de duodecim millibus pauci remanerent: qui à magno exercitu Sarracenorum super Salernum residente venerant: sed audientes mortem proximorum, rursum paululum supra eandem Ciuitatem commorantes reuersi sunt in terram suam. Ludouicus Imperator hoc audiens, quia volebat ire super eos, reuersus est Capuam, in qua vno anno commoratus, reuersus est in Franciam, in qua eodem anno defunctus est. Landolphus autem Comes & Præsul ante aduentum iamfati Imperatoris, & post decessum eius tenuit Capuam an. 12. Quo recedente

VI. Pandenolphus nepos eius factus est Comes Capua, & Landolphus filius Landonis factus est Episcopus. Eodẽ tempore sed suggerente Aduersario Christiana fidei, facta est eodem anno diuissio eiusdem Episcopatus à iam dicto Pandenolpho: qui odij, & inuidie accensus ardore, Landenolphum fratrem suum laicum inordinate tondens direxit Romam: eumq; à Ioanne Papa multa prece deposcens, Episcopum fecit. Qua de re non parua inter parentes utrorumque Episcoporum discordia nata est, ita ut odium fieret, plurimo valens tempore. Denique Ioannes Papa, tali comperto flagitio, aduenit Capuam: & ut discordes ad concordiam reuocaret, diuisione facta, utrumq; constituit: idest in Ciuitate Capua Landenolphum Episcopum, Landolphum verò Episcopum in Sancta Maria, cognomento Suricorum; & facta pace inter eos (sed paululum perdurante) Romam reuersus est ad sedem propriam: iterumq; facta est inter eos diuissio, quam non post longum tempus pax sequuta est. Denique iam factus Pandenolphus completis in Comitatu an. 3. & men. 8. fecit conuiuium cunctis parentibus suis, plurimis eos sacra-
men-

mentis alligans, ut non ei quolibet modo nocerent. Sed illi statim periurantes cœperunt eum, & diuiserunt inter se Comitatus Capuanum: & Landolphus Episcopus adeptus est totum Episcopatum.

VII. Lando autem pater Landolphi Episcopi fuit Comes Capuæ an. 2. men. 10. Cui successit

VIII. Landenolphus frater eius, vicem illius tenēs an. 1. men. 4. Quo viuo decedente mense Ianuario, capit Capuam

IX. Athenolphus Comes, quam annis tredecim mirifice regens, postea factus est Princeps Beneuenti: complensque in Principatu an. 10. & men. 6. vita priuatus reliquit eum filiis suis Domino Landolpho, & Domino Athenolpho Christianissimis Principibus. Secundo autem anno, quo factus est Comes Capuæ Dominus Athenolphus, factum est praelium inter Capuanos, & Neapolites in Liburia ad Sanctum Carsum: sed ita interfecti sunt Neapolites à Capuanis, ut valde pauci remanerēt ex eis: inter quos Neapolites, Græci & Sarraceni fuerunt pro adiutorio eorum. Ind. VI. post dies undecim capitur Berelais à Domino Athenolpho. Eadem hebdomada Aio Princeps cum quodam Patritio Constantinopolitano, ex utraque parte certatim pugnantes, ad postremum ille Patritius victor effectus est.

Hunc Leo Ost. lib. 5. c. 44. & ex eo Baronius ad ann. Christi 879. vocant Randenulphum, isque modo Capuæ Princeps, modo Dux, modo Iudex appellatus legitur, ut ibidem Baronius observat.

Hoc loco erat semilacera pagella in Exemplari m. s. Cassinen.

Concilium fecerunt Capuani, qualiter interficerent Landenolphum Principem filium Pandolphi eximij Principis: quod & fecerunt. Nam dum procederent ad Sanctum Marcellum, peractis Missarum solemnibus à Præsule eiusdem Ciuitatis Aio nomine, egressus prædictus Princeps foras Ecclesiam, insurrexerunt in eum, (probo dolor)

dolor) cum gladijs & fustibus , & interfecerunt eum ,
 atque exutum vestibus , nudum in platea eum reliquerunt .
 Quem rapientes Monachi ex Monasterio S. Benedicti , in
 eodem Monasterio ante Secretarium , eum expelierunt . Ar-
 chiepiscopus verò supradictus fugit in iam dicto Mona-
 sterio : quem etiam postea ibidem iam dicti Capuanites
 veneno peremerunt : sepultusq; est ante Regia Secretarij .
 Sed Omnipotens Deus illis , qui hunc innocentem peremerunt
 Principem , ostendere est dignatus , quia in suo eum Regno
 recepit . Nam quadam die claudus quidam ad eius sepul-
 chrum veniens , obnixè Christum regare capit , atque
 intercessit Dominum Landenolphum Prin-
 cipem , cuius corpus illic quiescebat , qui etiam sine causa
 à suis occisus fuerat , ei pristinam sanitatem reddere di-
 gnaretur . Mira res : statim super eodem sepulchro soporatus , totam quietavit noctem . Mane autem factus iam
 sanus surrexit , ac si nullam debilitatem membrorum um-
 quam habuisset . Sed & hoc nobis

Cetera desunt in Cassinensi Codice.

Ea verò supplere ex alijs scriptoribus , & sequentium
 Caput Principum seriem texere , nobis planè neque
 libet , neque festinantibus nunc Typographicis operis ,
 propemodum licet . Porro non deerunt alij , quibus
 otium , & volupe erit hæc excutere diligentius , & am-
 plissimos hos Principes in lucem producere seriatim :
 ij verò præcipuè , quibus Capuana Historia tum sacra ,
 tum profana iam est in manu , Michael videlicet Mo-
 nachus , & Camillus Peregrinus , viri apprimè solertes ,
 & in rebus patrijs , ceteraque literatura doctè versati .

Primordia Comitum, & Principum Capuæ.

L *Eo Ostiensis lib. 5. cap. 43. & ex eo Illustriss. Baro-*
nus Tom. 9. scribunt aduenisse Capuam Ioannem
Papam eo nomine Octauum, & diuissse Episcopatum Ca-
pua inter dissidentes Landolphum, & Landenolphum, an-
no Christi 879. Atqui, uti superius ex m. s. Cod. Cassinen.
scripsimus, eiusmodi dissensio inter Landolphum, & Lan-
denolphum contigit anno primo Pandenolphi Comititis. Ad-
uentus igitur Papæ Ioannis figi debet ad annum secun-
dum iam dicti Pandenolphi: nam multa intercesserunt
calamitates atque arumna ex illa inter Episcopos discor-
dia, ut necesse fuerit Leonem Episcopum Theanensem, &
Bertharium Abbatem Cassinensem Romam proficisci, qui
denuntiatione turbarum, cladumq; maximarum, quibus
& ipse Summus Pontifex inuoluendus esset, eum à conse-
cratione Landenolphi deterrerent. Ergo primus annus
Pandenolphi Comititis, fuit Christi 878. E quibus si detra-
bantur quinquaginta octo propemodum anni (hoc est 57.
& menses decem) qui colliguntur ex superscripta anno-
rum serie, quibus Capuæ Comites, Pandenolphi prædeces-
sores dominati sunt, remanebunt anni 820. Hoc igitur
anno iuxta Anonymum hunc scriptorem, qui à Landol-
pho seriem Comitum ducit, Comitatus Capuæ exortus est.
quamquam negare non possum aliquot reperiri in Hysto-
rys, multo antiquiores Landolpho isto. Leguntur enim
apud Paul. Diac. lib. 4. cap. 3. Transamundus, & lib. 5. c.
9. Mittola Capuæ Comites, qui proculdubio ante annum
820. vixerunt.

Principatus autem Capuæ diu postea initium habuit,
nem-

nempe Athenolpho, qui Radenolphus à quibusdam appellatur, imperante: de quo superius iam dictum est numero IX.

Salerni Principes ex Heremperto, Leone Ost. alijsque recentioribus.

L Otharius Augustus Beneventanam amplissimam ditionem (ea quippe per Samnium, Lucaniam, Calabriam, & magnam Apuliæ partem latè protendebatur) ita diuisit, ut Aldegisus Beneuenti, Siconolphus Salerni essent Principes. Quod an. Christi 851. factum Historici memorant. Igitur primus Salerni Princeps fuit

- I. Siconolphus Sicardi Beneuentani Principis frater.
- II. Sico Siconolphi filius.
- III. Radelchis, Siconolphi filius, Siconis frater.
- IV. Adelchis, Siconolphi item filius.
- V. Ademarius Petri filius à Lothario Imp. fit Salerni Princeps.
- VI. Dauserius Maionis filius, Siconolphi affinis.
- VII. Guaiferius, Dauserij patrueles: Eoque Monacho facto
- VIII. Guaimarius filius succedit.
- IX. Gisulphus Guaimarij filius.
- X. Guaimarius II. Guaimarij senioris filius.
- XI. Ioannes Gisulphi filius.
- XII. Guaimarius III. cognomento Balbus, Ioannis filius.
- XIII. Gisulphus II. ultimus è Langobardis.
- XIV. Robertus, Guiscardus Nortmannus, Dux Apuliæ.

XV. Ro.

XV. Rogerius Comes Sicilia, Rex Neapolis.

XVI. Gulielmus I. cognomento Bonus, Rex utriusque Sicilia.

XVII. Gulielmus, re & cognomine Malus, Rex utriusque Sicilia.

Item alij, atque alij insequentes Reges Neapolis, siue Regum filij, eo Principatus Salerni titulo honorifice insigniti leguntur: quos non est opus recensere.

De Heremperto.

Editurus è manuscriptis Codd. Chronicorum nostratium quaternionem, ea equidem ad frontem cuiusque Chronici exponere tui gratia, sincere Lector, debeo, quæ ad cuiusque notitiam, quantulacunque per me sibi præberi queat, spectare videantur.

Primus autem sese offert Herempertus. De cuius Nomine, Genere, Vitæ instituto, Aetate, Scriptis, Elogijsque, quæ hætenus reperi, hæc sunt.

Nomen variè effertur. Nonnulli, Herembertum: Leo Ostiensis nunc Herebempertum, nunc cum Petro Diacono Herkempertum: Nobis ex Vatic. Cod. una cum Illustrijs. Baronio appellare libet Herempertum.

Genus habuit è Langobardorum illustri stirpe: quippe quem Epigraphæ huic Chronico præfixa in Vatic. Cod. asserat genus duxisse è Beneventanis Ducibus. Pater dictus est Radelgarius, de quo paulò inferiùs dicam. Abauus Rodoads: patruus maximus, Radolphus vocabatur: quorum ipsemet in hac Epitome meminit.

Vitæ institutum Monasticum professus est in Monasterio Theanensi, ut Leo Ostiensis tradit lib. 1. cap. 46. Et ipsemet Herempertus se Monachum prodit pag. 75. cum

B

narrat.

narrat se missum ab Angelmario Abbate ad Stephanum Papam (is fuit Stephanus VI.) ut bona Monasterij Capuani, quæ Asphenolphus Capuæ Castaldeus rapuerat, restituerentur. Denique Codex Vaticanus in fronte huius Epitome Monachum Cassinensem palam indigetat.

Aetatem produxit Herempertus aliquot annis post nonum Christi sæculum. Nam pag. 80. memorat obitum Lamberti Principis, filij Guðlonis, Ducis Spoletani. Lambertus autem, Sigonio, & Gordono supputantibus, defunctus est anno Christi 910. Quòto autem signatè anno Herempertus mortuus sit, reperire non potui.

Scripta eius hæc sunt: Chronicon, siue Historia Langobardorum fufior, cuius prototypum in Cod. membranaeo scriptum, è Tabulario Salernitanæ Ecclesiæ sublatum est, uti audiuius, & trans Alpes euectum, relictis nobis, aliquot Exemplaribus adeò mendosis, ut plerisque locis nulla planè exculpi sententia possit. Putant verò nonnulli, Herempertum huius etiam Epitome, quam nunc edimus fuisse auctorem. Argumento sunt, idem stylus rudis, solæcus, mixobarbarus, ut profectò illius temporis crassam inscitiam, & Langobardicum stridorem potius quàm latinam dictionem referre videatur. Accedit, quòd si quis alius huius Epitome auctor extitisset, is sanè sua verba, non autem, ut hic factum est, primi scriptoris perpetuò stylum, dictionemque usurpasset. Legimus quippe Iustini, & Flori de Trog, & Liuij amplis Historijs Compendia: nihil tamen propemodum de illorum verbis hi mutuati sunt: sed diuerso stylo res ab illis fusè narratas ad breuem Epitomen redegerunt. Fecit igitur & hanc suæ longioris Historiæ Epitomen Herempertus. Scripsit præterea Carmen de Vita Landulphi Episcopi Capuani, ut ipse significat in hac Epitome pag. 51. Et eiusdem Herem-

Heremperti existimo Historiam de Cassinensis Monasterij euersione, & restitutione, quam ex Petro Diacono Cassinensi Vuionius memorat lib.2. Ligni vita lit. E. Idem verò pollicetur se scripturum Acta Translationis Sancti Matthaei Apostoli, ut significat pag. 89. An verò ea scripserit, equidè ignoro. Fortassis ea sunt, quae edidit Columna Salerni Archiepiscopus.

Elogia denique, siue Testimonia, de Heremperto, haec ferme sunt. In primis Leo Ostiensis in Chronico Cassinensi saepe meminit Heremperti huius, è quo etiam plurimade sumpsisse videtur. Citabo loca lib. 1. cap. 9. De Arechi, inquit (Beneuenti Principe) Domnus Herkempertus, in Historia, quam de Langobardorum gente, post Paulum Diaconum composuit, ita refert, &c. Idem lib. eodem cap. 19. Iste Sico (Beneuenti Princeps) cum diu Neapolim obsedisset, & afflixisset, tandem S. Ianuarij corpus auferens, Beneuentum detulit, & cum Sanctis Festo, & Desiderio in ipso Episcopo honorabiliter condidit, sicut in Historia Herkemperti refertur. Et lib. eod. cap. 46. Ragemprandus primo & vigesimo loco Abbas electus in eodem Monasterio Theanensi, sedit annis nouem, mensibus decem. Hoc praesidente Adalgerius quidam nobilis obtulit B. Benedicto apud Theanum, cum oblationibus Herkempertum filium suum, docilis ingenij puerum. Quo tempore Græcis, ac Neapolitanis Capuam obsidentibus, idem Herkempertus cum alijs fratribus, à Theano Capuam tendens, iuxta Anglenā, omnes à Græcis exequitati, & spoliati pariter sunt, & famuli eorum capti. Et famulis quidem argento redemptis, & quinque equis relictis, ipse solus, sicut idem de se refert, cum magistro suo pedes remansit sicque Ciuitatem intrauit. Post hæc cum Athenol-

B 2

phus -

phus Castaldatum adeptus, omnia, quæ iuris nostri Monasterij erant in terra Capuana fratribus abstulisset, præfatus Herkempertus Romam hac de re ad venerabilem Papam Stephanum transmissus, & Apostolicam benedictionem detulit, & priuilegium Sancto Cœnobio obtinuit, ac supradicto Castaldeo commonitorias literas, ut vniuersa, quæ abstulerat protinus redderet, nisi excommunicationis vellet subire sententiam, attulit. Quas ille suscipiens, paruit, & omnia, quæ nobis abstulerat ex integro restitui iussit. *Petrus Diaconus lib. de Vir. Illustr. Cassin.* Herkempertus, inquit, Diaconus paruulus, & ipse B. Benedicto oblatus, De Destructione, & renouatione Cassinensis Cœnobij, nec non de Ismaelitarum incurfione Historiam satis necessariam composuit. Fuit autem tempore Ludouici Imperatoris. *Hæc eadem pene verba mutuatus est Arnoldus Vuion. Ligni Vitæ lib. 2. Marin. autem Freccia I. C. Neapolitanus, & Regius Consiliarius lib. 1. de subfeudis Cap. De Prouinc. & Ciuit. Regni pag. 82. post narratam S. Tryphomenes translationem Amalphia Salernum factam, subdit, se eam excepiſſe è Chronico Heremperti Langobardi in vetustissimo Codice scripto. Petrus Pogianus, Histor. Monast. Par. 3. Cap. de Gariberga, eorum quæ in laudem Garibergæ, Beneuentani Ducis sanctissimæ sororis narrat, Herkempertum citat auctorem. Denique Illustrissimus Cardin. Baronius ex Heremperti Historia multa desumpsit, atque inseruit in suos Annalium Ecclesiast. Tomos. Lege ipsum ad annum Christi 871. 872. 874. & 912. Verba ipsa hoc loco recitare superfluum duxi, quandoquidem Baroniani Annales præſto sunt, & omnium pene manibus deteruntur. Prudenter autem Baronius non nisi, ut ipse ait, cum magno delectu,*

lectu, excepit aliqua ex Heremperto, & aliqua omisit. Nam in sua illa fustore Historia, prater fabellas, quas identidem affert, est nonnunquam in Græcos, & Gallos amarulentior, eorumque gesta inuidiosissime criminatur. Porro claruit eodem sæculo in Italia Vir Illustris Herempertus, de quo extat insignis Inscriptio apud Gruterum pag. M C L X I I. nu. 2. Sed ille est ab hoc nostro Heremperto diuersus, ut eruditi Lectores faciliè animaduertent.

Ceterùm tum de his Chronologis, tum etiam de alijs Regni Neapolitani Scriptoribus utilem librum, quem propè affectum habet, in lucem proferet Vir diligentissimus, & rei huius Regni antiquariæ peritissimus, Bartholomæus Chiocarellus I. C. Neapolitanus. In eo Catalogo plura fortassis de Heremperto, Protospata, Anonymo, & Falcone legentur.

Postremo Lectorem meum monendū hoc loco, existimo, me Exemplaria è quibus Nomenclatorem horum quatuor Chronicorū feci, valde corrupta deprehendisse, ut proinde primo hoc conatu, suæ puritati non potuerint usquequaque restitui vocabula pleraque Græcobarbara, & inscitia vulgi, ac illorum fæditate temporum miserè deprauata. Itaque ut ea in Codicibus scripta, aut luxata reperi, sic ferè excepi. Ne igitur mirere, Lector, si aliquando loca aliquot offendes, è quibus sententiam aliquam vix, aut ne vix quidem percipere poteris.

Barbarā aliquot, & solœca, quæ hoc Opere occurrent.

Alboun. *Alboinus primus Rex Langob. in Italia.*
Argumenta. *Fallacia, strophæ.*

Auxilior. *passiue.*

Baris. *Barium, Apuliæ Ciuitas.*

Berolç. *Verulæ. Vrbs Hernicorum.*

Besubius. *Vesuuus, mons prope Neapolim.*

Capuanites. *Capuani.*

Castaldeus. *Prætor, siue, ut Lazio placet, Castellanus, Præfectus Arcis.*

Calochyri. *Vox græcobarbara. significat Bona manus.*

Coclerium. *Campanaria Turris: nam Cocla, Campana est in Constitutionibus Caroli Magni num. 18.*

Commorandus. *passiue, hoc est, inhabitandus.*

Deprædo as. *actiue.*

Disfœderati. *fœdere soluti.*

Domino as, *actiue.*

Domitialis. *domesticus.*

Dum. *pro, cum.*

Durachium, & Duracium. *Dyrrachiũ, vrbs Macedoniæ.*

Exubitus. *lege Excubitus, Officij nomen. Hinc Priscus Comes Excubitorum: de quo Theophanes, & Nicephorus Episcopus.*

Exequitati. *equis deiecti, & priuati.*

Fatigium. *Labor. inde Italis, fatiga.*

Fugio. *quartæ declinationis. hinc fugijt.*

Gaieta. *Caieta, vrbs Campania.*

Infrà pro intrà. *Sicalibz infrà urbem, infrà Canonem.*

Inno-

Innotesco. *actiue, notum facio.*

Iuuenaticus. *inflexione gr. Iuuenatia, urbs Apulia.*

Longobardi, pro Langobardi. *Sic ferè Herempertus secutus fortè Etymon à longis barbis : quod sanè falsè. Lege Lazium de migrat. gent.*

Migratus. *passiue. Sic & Cic. I. Off. & 3. de Fin. adnotante Victorio.*

Neapolites. *Neapolitani.*

Nichiphorus. *Nicephorus.*

Ouus. *mascul. gen.*

Parentes. *consanguinei, affines.*

Patulò. *palàm.*

Pereo. *perimor. Perierunt à Rege. i. interfecti sunt.*

Reptiuida. *reptans.*

Senior. *dominus. Sic alibi apud Baron. Tom. 12.*

Sicco. *passiue. siccant oliuæ. i. arefiunt.*

Stratigò. *στρατηγός. Strategus.*

Trapezi. *viri cognomen. idem ac conuiua, siue nummularius. τραπεζιτὴς, siue τραπεζιτης.*

Thius. *patruus. Hinc thio Hispan. & Zio Ital.*

Tueor. *passiue. defendor.*

Pauca hæc è plurimis raptim collegi. nam piguit me sanè, & puduit adeò maculosi, & saniosi corporis omnes inspicere, & adnotare verrucas.

Illud tamen oscitantis Typographi sphaalma te aduertere velim, Lector, quòd ea verba: Item ex alio Cod. Chronici Cassin. &c. quæ habentur pag. 164. retrahenda sunt ad pag. 163. & præfigenda illis verbis: Anno Domini 1500. die 7. Ianuarij, hora diei tertia, &c.

Ad Lectorem:

Regni Parthenopes, qui nescis ordine clades,
 Gestaque ab externis bella cruenta viris:
 Et pulsos Reges, conspersaque sanguine prata,
 Ex hoc quadruplici Codice doctus eris.
 Cæci mortales totum confundimus Orbem,
 Alter in alterius dum ruit excidium:
 Dum se quisque cupit reliquis prestare; Sed omnes
 Commorimur, misera conditione pares.

M. F.

HEREM,

HEREMPERTI LANGOBARDI MONACHI CASSINENSIS Historiæ

DE GESTIS PRINCIPVM
BENEVENTANORVM
EPITOME CHRONOLOGICA.

VITPRANDVS Rex XVI.

cum per XXXII. annos feliciter regnaret in Italia, inter cætera quæ gessit magnifica, etiam omnes Vrbes, & Oppida iuxta maris ora Tyrriheni sita, à Tuscia & vsque ad Arelatensem Urbem prælijs capit, & suo regno copula-

uit. Post eius obitum Hispran nepos Luitpradi octo regnauerat annos. Post hunc Ratheis regnavit annos quatuor, & menses nouem. Huius temporibus Carolo-mānus filius Caroli Martelli, Francorū Regis, pro amore Cælestis Regni, terrenum relinquens regnum, Romam adiit, & a Zacharia Papa factus est Monachus, & post aliquantum temporis ad Beati Benedicti, quod Aquinensium finibus sitū

C

est,

Anno
Christi
712.

Inist ro
gnū Lu
itpradi.
ut con-
stat ex
edictis
eius in
Cod. Lā
gobar-
do.

Anno
Christi
745.

*al. Ra
chis.*

749

est, profectus est, Monasterium. Ratheis verò ad capiendam Perusinam Urbem, sicut cætera Pentapoleos oppida, ve hementi profectus cum indignatione, quam & circundans, fortiter expugnabat, cui occurrit Zacharias Papa, & datis multis muneribus, multaque cum prece, ab obsidione ipsius Ciuitatis amouit, cum non multum post, idem Ratheis Diuino instinctu, regalem relinquens dignitatem, deuotè cum vxore ad Beati Petri Principis Apostolorum peruenit limina, Clericusq; effectus Monastico indutus est schemate, cum vxore & filiis, & ille quidem cum filiis ad Beati Benedicti Cœnobium profectus est, vbi sub arctissima Vitæ districtione vitam finiuit, Vxor verò eius Taxia nomine cum reperienda prole sua, similiter mutato habitu, ex proprijs sumptibus Monasterium puellare in agro Plumbarolæ construxerunt, multisque dotarunt opibus, ibique sub magna districtione vitam ducentes, diem clauserunt extremum.

*Stephanus III
hic fuit:
nā Stephanus
II. vixit
4. vixit
diebus:
idē d
nonnullis
prætermittitur. Vi
de Anastas
& Luitpr.*

Aistulfus Frater Ratheis, superioris Regis, regnavit annos septem, & menses quinque. Hic multas & grauissimas persecutiones populo excitauit Romano, ita vt Urbem niteretur inuadere, obsidione circumdatam; ex omni populo per vnumquemque singulos aureos expetebat, pro qua scilicet persecutione Stephanus Secundus Papa Abbatēs Sanctorum Benedicti, & Vincentij, ad eundem Regem obsecrando destinauit, vt à cæpta persecutione cessaret. Qui nihil proficientes, per aliud iter ad propria reuerſi sunt Monasteria. Hic autem Papa, & Missos Pipini Regis Francorum, & Legatos Imperiales misit ad eundem Regem pro ablatis Urbibus

bibus, & dum nihil proficerent, ipse cum supradictis Francorum Missis, per Papiam ad Galliam profectus est, & in Sancti Dionysij Monasterio, Pipinus cum duobus filiis suis Reges sunt ab eo vncti. Pipinus autem cum exercitu super Papiam aduenit, & obsedit: ac sacramentis à Longobardis acceptis, pro reddendis Urbibus ablatis, Galliam repedauit. 753.

Post hæc Aistulfus sacramento dirupto, nihil de rebus & statutis adimplere voluit. Cum enim supradictus Papa in Gallia degeret, Aistulfus Carolo-mannum germanum Pipini, quem superius Monachum memoratus sum, ad Galliam misit, aduersari parti Reipublicæ, qui retentus illic à Fratre, vitam finiuit, cuius in locello aureo corpus ab eodem germano cum alijs muneribus ad dictum Monasterium in Cassino remissum est. Aistulfus autem deinde omnes Vrbes Rauennantium vndique circundans fortiter obsedit. Tunc marino itinere id nuntiatum est Pipino Regi Francorum, qui sine mora Ticinum obsedit, donec daret idem Aistulfus missos suos cum missis Pipini, qui redderent vniuersas Vrbes Petri Beati Vicario, quod est factum. Pipinus verò via qua venerat, rediit; Aistulfus post hæc in dimicatione sagitta percussus mortuus est. 755.

Desiderius autem cum Adelchisio filio regnavit annis xix. Hic cum diuersas persecutiones faceret reipublicæ, & nollet ablatas Vrbes Romano Pontifici reddere, & iustitiam facere, vel quia filios Caroli Magni fratres Caroli cum matre illorum ad se fugientes suscepit, super Papiam Carolus Rex aduenit tempore Adriani Papæ. Si quis autem hoc nosse

Pontifi desiderat, legat Episcopale Romanorum, illinc di-
cale, in- scere poterit.

telligit, Ego verò narrare nequaquam volo in hoc qua-
qđ sub licunque Opere gentilium meorum Longobardo-
nomine rum seriem, egressum, primumque Regem, hoc est
Damasi originem eorum, vel quomodo de Scandinavia,
circum- Insula egressi, ad Pannoniam, & iterum à Pannonia
fertur. ad Italiam transmigraverunt, Regnumque suscep-
 runt. Paulus enim Vir peritus valde compendiosa
 licet breuitate, sed prudenti id composuit ratione,
 extendens nihilominus à Gammara, & duorum fi-
 liorum eius historiam, pene vsque ad Regnum Ra-
 chis, siue Arcchis. Sed compulsus à compluribus

Aldegi- Ego Herempertus, quasi abortiuus, præcipuè ab
so aucto Aldegisio, insigni sagacique Viro, historiolum volo
re, & condere Longobardorum Beneuenti degentium.
impulso De quibus quia his diebus nihil dignum ac lauda-
re hanc bile reperitur, quod veracivaleat stylo exarari, id-
Herem circo non Regnum eorum, sed excidium; non felicità-
pertus tatem eorū, sed miseriam; non triumphum, sed per-
quidit niciem; non quemadmodum præfuerunt, sed quali-
breuem ter defecerunt; non quomodo alios superauerunt,
Histo- sed quomodo superati ab alijs, ac devicti fuerint, ex
riam. intimo corde ducens suspiria, ad posteritatis exem-
 plum, succincto licet & inertī prosequar calamo:
 Hac itaque flagitatione devictus, non tantum ea,
 quæ oculis, sed magis quæ auribus hausi, narrare me
 fateor, imitatus dumtaxat ex parte Lucæ & Marci
 Evangelistarum præconia, qui auditu potius quam
 visu Evangelia descripserunt.

781. Igitur capta ac subiugata Carolus Italia, Pipinū
 filium suum illic Regem constituit. Tunc ille stipa-
 tus

tus innumerabili exercituum agmine, crebrius Beneuentum adiit capeffendum; Quo tempore Arechis generiam prædicti Defiderij, Vir Christianiffimus, & valde illustris, atque in rebus bellicis strenuiffimus, Beneuenti Ducatū regebat: Qui audiens eos super se aduentare, Neapolitanis, qui à Longobardis diutina oppreffione fatigati erant, pacē cefſit, eosq; de Aria, in Liburia, & Cimiterio per incolas ſācra diſpēſatione, miſericordię vice diſtribuit, titubans ne ab eorum verſutijs Franci aditum introeundi Beneuentum reperirent. Super Beneuentum autem Gallico exercitu perueniente, prædictus Arechis, viribus quibus valuit primò fortiter reſtitit, poſtremò autem acriter præliantibus, vniuerſa ad radicem uſque Locuſtarum more, corrodentibus, magis ciuium ſaluti, quam liberorum affectibus cōſulens, geminam ſobolem, vice pignoris, iam dicto tradidit Cæſari, hoc eſt, Grimoaldum, & Adelchiſam, ſimulque cunctum theſaurum ſuum, ex quibus Adelchiſa multis cum præcibus proprio reſtituta fuit genitori, Grimoaldum verò ſecum remeans detulit, collata Arechi pace ſub fœdere penſionis.

786.

*Eginar
tus de
vita Ca
roli. &
vetuſti
Anna-
les geſto
rū eius-
dē tra-
dunt*

Nactus itaque hanc occaſionem, & vt ita dicam, Francorum territus metu; inter Lucariam & Nuceriam, Urbem munitiffimam, ac præexcellam, in modum tutiſſimi Caſtri, idem Arechis opere munifico munivit, & noua fabrica reparauit. Quæ Ciuitas propter mare contiguum, quod Salūm appellatur, & obriuum qui dicitur Lirnus, ex duobus corruptis vocabulis Salernum appellata eſt, vt eſſet ſcilicet futurum præſidium Principibus, ſuperuentante

exerc-

*duos fi-
lios mi-
ſiſſe ob-
ſides, nō
autē fi-
lium &
filiam.*

788

*Et VII
millia
solidos
quotan
nis illi
solue-
ret. An-
nal. iam
dicti ad
an. 814.*

*For. Hi
reniam.*

exercitu Beneuentum . Quam Ciuitatem idē Prin-
ceps fortificauit . Infra Beneuenti autem mœnia
Templum Domino opulentissimum , ac decentissi-
mum condidit , quod græco vocabulo *Ἁγία Σοφία*
idest, Sanctam Sapientiam nominauit, dotatumque
amplissimis prædijs, & varijs opibus, Sanctimoniale
Cœnobium statuit , idque sub iure Beati Benedicti
in perpetuum tradidit permanendum , pari etiam
modo , in territorio prædicto , Alfano Dei amabili
Viro , in honorem Domini Saluatoris construxit
Ecclesiam, & Monasterium puellarum instituit, atq;
ditioni Sanctissimi Vincentij Martyris subdidit. De-
functo dehinc Arechi, consilio habito Beneuen-
tanorum Magnates , legatos ad Carolū destinārūt,
multis eum rogitantes precibus, vt iam dictum Gri-
moaldum, quem à genitore obsidem iam priore su-
sceperat, sibi præesse concedere dignaretur . Quo-
rum petitionibus Rex annuens, illuc continuò præ-
dictum contulit Virum , simulque ius regendi Prin-
cipatum largitus est, sed prius eum pactis huiusmo-
di vinxit, vt Longobardorum mentum tonderi fa-
ceret, chartas quoque, nummosq; sui nominis cha-
racteribus superscribi semper iuberet . Accepta de-
nique licentia repedandi , à Beneuenti ciuibus ma-
gno cum gaudio exceptus est, in suis aureis eius no-
men aliquandiu figurari placuit , schēdas similiter
iussit aliquanto tempore exarari, reliqua autem pro
nihilò duxit obseruanda, mox rebellionis iurgium
initiauit. Hac etiam tempestate idem Grimoaldus
neprem Augusti Argiuorum in coniugem sumpsit,
nomine Irriantiam, sed nescitur quam ob rem ad
fructum minime peruenit : In tantum enim odium
primus

primus eorum audis prorupit amor, ut sumpta occasione Francorum, circumquaque se impugnantium more solito, sponte eam a se sequestrarit, & dato ei libello repudij ad proprios lares eam vi traiecit. Sed hoc licet callide fecerit, feritatem tamen supradictarum gentium minimè quietavit. Nam tellures Theanensium & Vrbes, à dominio Beneventanorum tunc subtractæ sunt usque in præsens; Nec non Nuceriæ Vrbs tunc capta est, sed celeriter à præfato Grimoaldo acquisita, apprehenso in ea Guinichiso Duce Spoletensium, cum omnibus bellatoribus inibi repertis.

Frequenter autem Carolus cum cunctis liberis, quos iam reges constituerat, & cum immenso bellatorum agmine, Beneventum præliaturus aggre-
ditur, sed Deo decertante pro nobis, sub cuius adhuc regimine squirebamur, innumerabilibus de suis peste perditis, cum paucis nonnunquam inglorius reuertebatur. Vnde factum est, ut Pipino regnante in Ticino, & Grimoaldo in Benevento, frequentissimum bellum vexarit Beneventanos, ita ut nec ad momentum pax interfuerit, illis viventibus. Erant enim, utrique iuuenili ætate nixentes, & ad concertationes, & ad bella declivi. Pipinus autem fultus auxilio bellatorum iurgijs, continuoque prælio Grimoaldum exagitabat. Grimoaldus verò & Ciuitatibus munitis, & primoribus quamplurimis constipatus, paruipendens, ac despectius ducens illius persecutionem, in nullo cedebat ei. Agebat itaque per Legatos suos Pipinus, dicens, Volo quidem, & ita potenter disponere conor, ut sicuti Archis genitor subiectus fuit quondam Desiderio Regi Italix, ita
sic

*Ab an.
776. &
deinceps.*

788

sit mihi & Grimoaldus. Quibus contrà Grimoaldus
 asserbat, Liber & ingenuus sum natus utroque pa-
 rente, semper ero liber, credo, tuente Deo. Sed po-
 stea de hac luce subtrahito Grimoaldo, alter suscepit
 Beneuenti iura tuenda, Thesaurarius videlicet Du-
 cis Grimoaldi recolendæ memoriæ, Grimoaldus &
 iste vocatus, vir satis mitis, & adeò suavis, ut non
 solum cum Gallis, verum etiam cum vniuersis cir-
 cumquaque gentibus pacis inierit foedus, & Neapo-
 litanis supra memoratis gratiam, pacemq; donarit.
 Sed quia antiquus hostis semper inuidet pacatis, &
 pijs viris, atque bella & discordiæ semina in eis se-
 re re molitur, Dauferium quendam, virum spectabi-
 lem suæ artis malitia irritauit, & cum nonnullis filiis
 belial horrendum fecit inire consilium aduersus
 Principem, factum hoc modo. Dispositis quippe in-
 itinere insidijs, ut dum per pontem proficisceretur
 externæ Urbis, ad prædictæ Urbis salutem prope-
 rans, impulsus à membris Sathanæ, in profundum
 fluctuum maris demergeretur, & belluis esset cibus:
 Sed reuelante sibi incognitorum conspectore Deo,
 suis accersitis, iam dictum incolumis pertransijt pō-
 tem, eos autem, qui suæ salutis hostes fuerunt, cepit,
 & vinculis iniecit. Dauferius verò quia tunc non
 aderat illic, hoc cognito fugam arripuit, & à Nea-
 politanis susceptus est. Quo comperto Grimoalt, nō
 segniter egit, sed confestim Neapolim rendit, exer-
 citumque post se accelerare iubet, atque vbi iuxta
 ipsam Urbem applicuit, continuo multus iuuentu-
 tis populus eiusdem Ciuitatis armis arreptis, obuius
 illi audaciter exiuit in prælium. Quod ille ut intel-
 lexit, protinus itinera eorum, ne reuerteretur, prius
 irretuit

irretiri molitus est, & ita demum in eos insurgere voluit, tantā denique stragem hostium, cepto bello, mari, terraque fecit, vt fretum adiacens vix per septem & eo amplius dies cruore occisorum purgaretur. In terra verò tumuli nunc vsque interfectorum conspiciuntur cadauerum, & vix, eisdem incolis referentibus, quinque homines in eadem acie superuixerunt. Idem etiam Dauferius vnā cum Magistro militum, qui tunc inibi regnabat, soli elapsi fugibūdi, moenia illius Urbis tandem ingressi, nec ibi sibi requiem inueniunt; nam egressæ coniuges virorum peremptorum, gladijs insequabantur illos, dicētes, reddite nobis ò crudeles viri proditores, quos nequiter interfecistis, quare (inquebant) aduersus eos prælium insurgere fecistis? Grimoalt verò acrius eos insecutus est vsque ad Portam, quæ dicitur Capuana, ita vt prope eam factus, percuteret quoscunque sibi resistentes. Clausis autem obseratisque foribus, qui remanserant, intra muros se tutauerunt. Reuerso igitur Grimoalt ad castra cum exercitu suo incolumi, altero die pro fatigio sumpto, & pro detentis affinibus, dictus perfuga Dux dedit in xenium octo millia aureorum supradicto Principi, & memoratum Dauferium ad pristinam reduxit gratiam. Statim denique ob solitam misericordiam prædicto viro donationem de rebus suis præcepto firmauit, gratiam verò familiaritatemque pristinam non denegauit. Interea Radelchis Vrsus Comes Concinnus, & Sico Argentinus Castaldus, quem Grimoalt dudum profelytum receperat, honoribus plurimis deferens, subdolè insurgens, eum, cum iam extremū spiritum traderet, gladio peremerunt. Interfecto eo

D

inno-

innocenter, prædictus Sico loco illius, in Principem subrogatur. Ipse verò Radelchis non multum post tempus, cuncta viriliter mundana, metu gehennæ abdicans, ad Beati se contulit Benedicti suffragia, cathenaq; ceruicibus vinctis, eius Coenobium Christo militaturus adiit, se patricidam quoque clamitans, & impium, malèque se gessisse atq; crudeliter vociferans, sicq; Monasticum habitum sumens, in tanta se distractione corporis, animique, coram oculis interni arbitris in eodem Monasterio coercuit, ut nulli dubium sit, omnium facinorum suorum veniam adipisci meruisse. Circuibat sæpe diabolus, girans septa Monasterij, & voce perspicua multis audientibus clamitabat, inquiens, Heu Benedicte, cur me vndique torques, iniquè me tuis precibus hinc pulsas, nunc mea membra tollis.

817.
vel iux
ta alios
819.

Suscepto itaque à Sicone Principatu, foedus cum Francis innouauit, Beneuentanos bestiali feritate persequitur, atque se superstite filium suum Sicardum, virum satis lubricum, inquietum, & petulantem, animique elatione tumidum, Principem constituit. Per idem tempus memoratis Neapolitanis bellum à Sicone creberrimum motum est, ut Ciuitate validdè obsessa, tellure, pontoque, & fortiter scorpionibus & iaculis oppugnata, pene capta esset, si non defuisset ingenium, nam iuxta ora maris muro arietibus & machinis funditus eliso, iam cum cateruatim Siconis exercitus Urbem ingredi niteretur, Dux iam dictæ Ciuitatis data obside genitrice sua, ac duobus proprijs filijs, magnopere, callida arte, efflagitans, per nuntios misit: Ista Vrbs tua est cum vniuersis, quæ infra se retinet; placeat ergo pietati tuæ,

tuz, iubere ne in prædam detur. Crastina enim die cum trophæo victoriæ gloriosissimè ingredieris, possessurus nos, omniaque nostra. His ergo suggestionibus fidem accommodans, diem sustinuit venturum; subsequenti verò nocte interrupta Vrbs muro solidissimo firmata est, & crepusculo, quo se suamque tradere pollicitus est Ciuitatem; arma bellica suscipiens, contra eum se erexit, ingenti certamine. Oppressi igitur durius à genitore, & filio per sexdecim continuos annos, Ciues præfatæ Vrbs, cū iam ad extremam tenuitatem peruenissent, ad Francorum se contulere præsidium. Illis denique diebus præerat ijs Cæsar Ludouicus cognomento Almus, filius Caroli superioris Augusti, qui dum Lothariū natum suum consortem Regni sciret, ab eo vnà cum socio suo captus, & custodiæ mancipatus est, sed ab optimatibus suis ereptus, ad pristinam sublimatus est gloriam, quibus annuentibus, obsidio Neapolis ab illis aliquandiu subleuata est.

Circa hæc tempora, gens Agarenorum à Babylonia, & Africa ad instar examinis apum, manu cū valida, egrediens ad Siciliam properauit, omniaque circumquaque deuastans, tandem Ciuitatem insignem, Panormum nomine, captam nunc vsque inhabitat, plurimasque in ea Insula Vrbes, & oppida diruens, iam penè totam suæ ditioni subiecit.

*Ab an.
812. &
deinceps.*

Post hæc moritur Ludouicus, qui secundus in Gallia Augustali præerat Imperio, Lothariusque supradictus illius Regni hæres effectus est, atque ob hoc diuisum est Regnum, quoniā Lotharius Aquis, & Italiam, Ludouicus autem Boiarum, Carolus verò ex alia ortus genitrice Aquitanū regebat Impe-

875.

D 2 rium.

rium. Sed retrouertam sermonem.

832.

Mortuo Sicone, Sicardus Monarchiam solus obtinuit; cui iam cum patre sæpius memorato per aliquot feliciter imperauerat annos, cepitque populū sibi commissum leuitate animi belluina voracitate insequi, ac crudeliter laniare. Inter hæc Assuerus Ammonita iste prætulit ceteris Roffridum quendam, filium Dauserij cognomento Prophetam, cuius consilij subuersione, multa sacrilega ac blasphema patrabat. Fuit autem idē vir in mundanis prudens, & nimium versutus, & ultra quàm credi potest callidus. Adeo enim circumuenit præstigijs suis fallacibus supradictum Principem, ut illo absente & dissentiente, nil vnquam exercere, vel ad momentum efferre auderet, sicque ab eo deceptus, & illaqueatus est, ut germanum suum Siconolfum nomine, gratis, perpetuo damnaret exilio, cunctosque Beneuentanæ gentis procures aut custodię aut morti indiderit, ad hoc nimirum tendens, ut dum relictus & destitutus esset solatio Optimatum, citra sui, suorumque sanguinis effusionem, facillimè interiret. Quamobrem & Mayonem Cognatum suum tōderi iussit, & in Monasterium detrudi, Alfanum denique, quo nemo fidelior eo tempore fuit, Virum Illustrē, ac fortissimum robore laqueo suspendi fecit, tuncque factum est ingens periurium in Beneuento, ex quo concinitur, iram Dei fuisse prouocatam ad perendam terram.

Talia eo contractante, Diuina actum est dispensatione, ut dum alium innocentem conaretur extinguere, præueniente interim languore, ipse cælitus pariter spiritu & carne percussus interierit, prius autem

autem quàm obiret, vt cumulus suæ perditionis iustius augetur, pro amore pecuniæ, spectabilem, & Deo dignum virum sanctitate conspicuum, Deus dedit nomine Beatissimi Benedicti Vicarium, à Pastorali Monasterio Monachorum seculari magis potentia, quàm congrua ratione deposuit, ac custodię mancipauit, cuius nunc vsque cineres febre detentos, varijsque languoribus oppressos curare sepius noscuntur. Quid autem dicam de talis viri nequitijs, quandoquidem distractis, Ecclesiarum Cœnobiorumque prædijs nobilibus, ac mediocrium rebus violenter ablatis, diuitias sibi opulentissimas aggregauit. Hoc quoque misero ita obeunte, paulò post à filijs, vel à Dauferio Sicardus supradictus Princeps gladio perimitur, Deo iustè retribuente, qui plerunque reddit iniquitatem patris in filios, carnemque solummodò feriens, vlciscitur, vt quia Sico genitor suus Grimoaldum seniore suum indebitè occiderat, vlciscente Deo, filius illius à subditis interficeretur. Et isto hoc modo recedente, percussor non diu lætatus est, nam paruo post tempore à Sicone notho, cognomento Albo prædictus homicida extinctus est, iuxta verbum Domini, Qui gladio ferit proximum, talem expectabit ultionem in seipso.

Decedente itaque Sicardo ab hac luce corporea, Radelchisus Principatus regimen suscepit, Thesaurarius prædicti viri, in cuius electione, omnis Beneuenti Prouincia consensit, quòd vir esset blandis, ac bonis moribus pollens, ac vbi idem Primatum accepit, Siconolfus, qui superius exules à custodiæ carceribus fugere permisit, latibulum querere cepit, & ab

*Princi-
patus
Salerni
tani pri-
mordia*
880.

& ab Vrſo Comite Compſino, cognatoque ſuo alii-
quandiu occultatus eſt, quo etiam tempore liberi
Dauferij Balbi, videlicet Romoalt, Arichis, & Gri-
moalt, nec non & Guaiferius Beneuenti moenia re-
linquentes, Salernum inuaſere, & Siconolfus, qui
latebram fouebat, repertus, ſenior ab eis ſibi con-
ſtitutus eſt, factaq; tunc talis diſſenſio, qualis nun-
quam fuit, ex quo Langobardi ingreſſi ſunt Bene-
uentum. Ante aduentum itaque Siconolſi in Saler-
num, miſſus eſt Adelmarius à ſupradicto Radelchi-
ſio Principe, vt filios Dauferij ad ſuam fidelitatem
conuerteret, qui illuc adiens, aſtu doloſo Principem
deſeruit, & ſe illis ſociauit, eoſque Capuæ Caſtaldo
tradidit. Eo quoque tempore Landolfus Capuæ
præerat Caſtaldus, vir ad bella promptiſſimus. Hic
autem vetuſtò exercens inimicitiam cum quibuſdā
de genere ſeductorum, crudelior viperis, interfici
fecit ex præmiſſis ſeptem viros, vni eorum manibus
abſciſſis, reliqui præſidium fugæ ſumentes, Bene-
uenti commorantem Radelchiſium adeunt affinem
ſuum, Landolfus autem Sicopoliam ingreſſus, à Ra-
delchiſij dominatione ſe ſubducens, Siconolſo ſo-
ciatus eſt, ac primùm cum Neapolitanis pacis con-
iunxit ſœdera. Fretus itaque Siconolſus huius ac li-
berorum auxilio, totam Calabriam ſuo ſubdidit fa-
mulatui, maximamque partem Apulię, deinde ver-
ſus Beneuentum prælijs certaturus perrexit. Pluri-
mas itaque Vrbes, & nonnulla Oppida, vbi ius do-
minio auferens, ſuo iuri ſubiecit. Et quia erat vir
bellicoſiſſimus, præ metu illius, totus populus am-
biens eum ſequebatur; Prius enim quàm Siconol-
fus Salernum obtineret, à prædicto Adelmario Ra-
delchi-

delchisus inuitatur, & à suis Senatoribus fraude suafus, Salernum quasi capturus aduentauit, quò dū peruenisset Adelmarius Castrametantem grandi cum audacia peremit, sed subito turbę Ciuum cum Gauferij filijs egressæ, eos inaudita cede vastauerunt, bonaque eorum cuncta diripientes, ditati sūt, & Radelchisus vix cum paucis inglorius fugiens, euasit, nec vltra ausus est Salerni metas gressibus attingere.

His quoque diebus paruus quidam Barim regebat, qui iussis obtemperans Radelchisij, Saraceno-^{Locus for. corruptus.}rum phalangas in adiutorium accitas, iuxta murum Urbis, & ora maris locauit commorandas. Hi autem, vt sunt natura callidi, & prudentiores alijs in malū, subtilius contemplantes munitionem loci, intempesta nocte Christicolis quiescentibus, per abdita loca Urbem penetrant, populumque in fontem partim gladijs trucidarunt, partim captiuos fecerunt, supradictum verò proditorem gentis & patriæ varijs multisque supplicijs extorquentes, postremò vt verè dignum fuit, marinis suggillarunt gurgitibus. Quo comperto Radelchisus, quia eos ab Vrbe euellere nequibat, coepit quasi familiares amicos excolere, & ad suum adiutorium sensim prouocare. Ac primum Castrum Cauense vnā cum Vrso filio suo illis destinauit, oppugnandum. Confestim igitur intimatur hoc Siconolfo, statimque eos debellaturus properauit, atque super eos audacter irruens cūctos qui fugere nequibant, armis strauit, tantoque victoriæ est potitus trophæo, vt ex innumerabili agmine Paganorum vix pauci effugerint, qui casum pereuntium enarrarent. Rex verò eorum Calpho nomine, solus

solus cum dedecore fugiens , equo itinere valde
fesso tandem lapsus, pedester Urbem introiuit.

848. Interea Siconolfus Beneuentum crebris pręlijs
affligebat, atque, vt dici solet, malę arbori malus no-
dus infigendus est; Contra Agarenos Radelchisius
Lybicos, Ismaelitas , Hispanos asciuit, ijsq; inuicem
intestina & externa alternantibus bella, vltromarina
loca captiuis gentibus diuersi sexus & ætatis fulcie-
bantur. Quadam verò die conuenerunt vtręque
acies in forculas Caudinas , ibique commissum est
bellum, ac primo impetu Radelchisius victor existēs
Siconolfi exercitum totum in fugam vertit . Sico-
nolfus autem in loco tutissimo constitutus , cū pau-
cis suorum mox super Beneuentanos triumphantes
irruens virili eos attriuit animo , & non minima cę-
de prostrauit, patrataque victoria, plurimos eorum
gladio extinxit , nonnullos cepit, reliquos in fugam
vertit. Fretus itaq; frequentissimis victorijs omnes
Urbes à Radelchisio abstrahens , excepto Siponto,
Beneuentum circumdedit expugnandum. Cumque
Ciuitas non leui fame arctaretur, mandatum est il-
lico Guidoni, vt properaret ad Urbem ; Erat autem
idem Guido Dux Spolitenſium, Siconolfi cognatus.
Pro cupiditate ergo pecuniarum, postposito vincu-
lo parentali, in adiutorium venit Radelchisij, atque
per nuntios suggestit Siconolfo , vt obsessiōe reli-
cta , ad propria remearet, adiiciens inter cetera ;
permitte me loqui Radelchisio, quia tuę magis par-
ti fauebo. Recessit igitur Siconolfus à loco illo, Gui-
do interim applicuit, & acceptis à Radelchisio sep-
tuaginta millibus nūmis aureis, dirupit quodcunq;
pollicitus fuerat suo Cognato, & alienatus ab eo,
via

via qua venerat, redijt. Post hæc prædictus Guido suavit Siconolfo, vt daret sibi quinquaginta millia nummorum aureorum pro adunatione Prouincię Beneuentanę, & obtinere te, inquebat, faciam eā, hinc & inde, vt quasi palmo eam metiaris. Cuius tunc consilio ille consentiens, Romam adiit, aureos tribuit, sacram dedit, iusiurādum suscepit, nihil proficiens. Intercesserunt autem inter Siconolfum & Radelchisium frequentissimę pugnæ, & quotidiana litium seditio, vnde ex diuersa parte ij, quibus via iustitię displicebat, alternatim ab vno in alterum confugiebant, fiebantque crebrę rapinę, & incertę fornicationes, erāt enim vniuersi erronei, & ad malum prompti, quasi bestię sine pastore oberrantes in saltu. Sed cum iugiter civili bello inuicem lacerarētur, erat omnium pernities, & vt ita dicam, animæ & corporis extrema perditio, maximè quia Sarraceni Beneuenti degentes, quorum Rex erat Massan, infra extraque omnia funditus debebant, ita vt Optimates illius pro nihilo ducerent, atque vt ineptos seruulos taureis duriter flagellarent.

His quoque diebus mortuo iam dicto Lothario, Regnum Gallicum Pōtificis auctoritate diuisum est; quoniam Ludouicus, & Carolus, germani eius Baioariam, & Aquitaniam regebant, Primogenitus, Ludouicus nomine, Italiā, secundus Lotharius Aquim, tertius Carleſtus Prouinciam tuebatur. Huic ergo Ludouico Augusto relatum est, Pandonem Comitem Capuanum filium Landolfi supradicti viri, & Aldemarium iam dictum

855
*Sigon.
lib.5.*

qui licet essent admodum paruuli, pro Dei tamen
E zclo,

*Initiū
Princi-
patus
Salerni
Vid.
Ostien-
sem.*

850

zelo, eorum humilibus precibus aures accommo-
dans, etiam consensum præbuit, & celeriter veniens
vniuersos profani generis hostes ab Vrbe vi distra-
hi, & à Franchis necari fecit, ac præsentibus omni-
bus Langobardis, inter duos prædictos viros totam
Prouinciam Beneuentanam æquitatis discrimine sub
i ureiurādo dispartiuit. Hoc autem factō Siconolfus
non diu superuixit, ac filium suum ministeriū sui re-
liquit hæredem. At superstes parum ei exiit Ra-
delchisius: quo migrato, Radelgarius filius eius in
Principatum loco eius electus est, vir planè fortis
viribus, & animo pacis, & corpore cunctis gratus.

859

Post hoc tempus Agareni Barium militantes cę-
perunt, deuastantes penitus, ac deprędantes totam
Apuliam, Calabriamque, & pedetentim Salernum,
ac Beneuentum de populari initiarunt. Tunc iterum
supplicatum est lamentabili petitione apud iam di-
ctum pijsimum Augustum, per venerabilem virum
Bertharium Beati Benedicti Vicarium, & Iacobum
Sancti Vincentii Abbatem, vt properaret quanto-
cuius, & suo aduentu eriperet, quos ante id miseri-
corditer redemerat, & simus, inquit, fidelissimi
famuli illius, constituatque nos subesse cuilibet vl-
timo suorum. Qui sine mora veniens cum incredi-
bili multitudine, Barim perrexit, sed obliti Capuani
suam vltimam sponfionem, Vrbe se recondentes,
Landulfum tantum Antistitem vice sua destinarunt.
Videns autem supradictus Cęsar & illorum fallaciā,
& se nihil proficere sine emolumento, procedens
abiit, concessō Principatu Salernitano Aldemario
fortissimo, & Illustri viro, & Sinocoli filium exulem
fecit.

Inte-

Interea obiit Radelgarius Beneuenti, cui successit germanus eius, nomine Adelchis, vir quippe mitissimus, & amabilis Ciuis, tantæque mansuetudinis, vt etiam ab exteris diligeretur. Sed, quod peius est, Prouincia inter multos diuisa ad exitium magis quàm ad salutem de die in diem à dominatoribus ducebatur.

870
A quibusdam vocatur Radelchis.

Subtrácto verò ex hac luce Landulfo Capuano Comite (vt post tergum redeam) quatuor reliquit liberos, Landonem videlicet iam dictum, Pandonē, Landonolfum & Landolfum futurum Pontificem, Viros singularis prudentiæ, ex quibus Lando Capuam, Pando mare pabrisarum, Landenolfus Theanum regebat, Landolfus verò adhuc tenerę indolis, Palatinis excubabat obsequijs. Hic autem nouissimus post, patulò claruit. Cum adhuc visceribus gestaretur genitricis, eadem mater cum se quadam die sopor iuxta viri dorsum dedisset, facem igneam peperisse videbatur sibi, quæ fax cum in humi solū cecidisset, in maximum ignis globum aucta est, visaque est totius Beneuenti confinium concremare, sicque cum sonno pariter elapsa est. Quæ nimium perterrita, mox proprio coniungi curauit indicare, cuius visionis finem genitor vt audiuit infantis, illabarum dictionibus futura eius opera complexus est, dicens,

Locus corruptus.

*Heu me dulcis amans, quæ nos tua facta sequitur,
Augurium suum monstrat, sua visio dira,
Hæc tuus hic ouis tegitur, qui clausus in aluo,
Doliget aut illum spernet, qui sanguine charos
Posthumos acciues viperino deuoret ore,
Ac velut ignis edax cunctorum pectora adurat.*

E 2

Hæc

*Actas
Herem
perti.*

Hęc ille in extasi mentis licet prædixerit, nos quoque proprijs intuiti sumus obtutibus, qui innumerabiles insontesque homines illius fato conspeximus per ignem atque gladios corruiſſe. Ignis itaq; ille ipſum humani generis sanguinem, qui poſtea eo operante fundendus erat, ſub quadam ſpecie ſimilitudinis prætendebat. Quod ne cui incredibile videatur, tot mihi teſtes ſunt, quot pene homines verſantur in Vrbe, huius enim actio, exitus, ſiniſque in ſubſequenti propalabitur.

Horum denique genitor cum extremo diei appropinquaret, vocatis liberis ſuis, hoc in edictum illis tradidit, ne vnquam, quantum ad ſe pertiperet, ſinerent Beneuentum cum Salerno paciſci, quia nõ erit, inquit, proficuum. Quod filii audientes, opere etiam patrarunt, atque ſuis hæredibus in ius perpetuum ſicut à Patre ſuſceperant, reliquerunt. Magnum ſane hæreditarium ſcelus reliquit ſoboli, aduerſus diuinum præceptum, quia Saluator dixit ſuis Diſcipulis, Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Accepto itaque iure regnandi, Siconolfo obſequuntur, paruipendunt Imperium patris, ſed præ omnibus Landenolfus contrarius illi ſemper & ingratus exitit, adeò vt etiam filio illius natam ſuam neceſſitate ductus arctaret. Hoc autem tempore Paulinus Deo dilectus vir, Capuę Pręſul, ab hac carne ſubtractus eſt fæce, atque Landone ſupradicto viro decertante, Landolſum fratrem ſuum Episcopum ordinauit; ſed hic incongruam viciffitudinem filijs eius poſt patris intulit obitum, quos velut duriffimos hoſtes vario ac perpetuo mulctauit exilio. Mortuo itaque Siconolfo, vt vnusquiſque quod ſibi habile

habile videretur, ageret, filium eius adhuc annis tenerum loco eius subrogarunt. Tunc ceperunt prædicti fratres conciuēs suos partim ambitu, partim metu agitati, ferina persequi ingluvie, & custodijs mancipare. Quamobrem & à Pandulfo consanguineo suo Sueffam ingenio auferentes, suæ ambitioni nexuerunt, ipsumque & liberos eius tolli fecerunt, de quibus vnum gladio, alium igne perdidērunt, duosq; superstites iugi condemnarunt exilio. Sueffam autem postea à Landolfo Landonis filio captā, annuente sibi Sergio, Magistro militum, Neap. quia Socēr erat illius, nunc vsque retinet eam.

Hac tempestate casu, an iudicio superno actum sit, tota Vrbs Sicopolis igne cremata est, ita ne vna quidem domus remaneret inusta, præter Empolis aulam; Qua reperta occasione, Landulfus Præsul, & Landolfus germanus eius consilium inierunt, vt relicta angusti montis habitatione, ad plana præclara campestria descēderent, ad commanendum; Non sumus (inquiunt) caprearum ouile, vt in saxorum cauernis tueamur, ad humilia denique descendamus, vt altos nos & humiles circumspectantibus præbeamus. Quibus tunc assensum Lando minimè præbuit, quia dubium ac friuolum erat, inter tot procellas, Urbem munitissimam deferentes, secessu tutiorem carere.

His autem inuicem ita altercātibus, duo prædicti viri ceperunt edificare murum super dicto Pōte, qui vulgò Casilinum dicitur. Quorum opera vt perspexit Lando, illico abiit, ac mirificè perfecit ædificare Urbem. Vt autem munita est, & habitari cœperat, superuenit Guido, cum vniuersis Tuscis, & obsedit eam

*Circa
annum
Domini
863.*

eam hinc inde grauiter angustians, quia nolebat subijci Aldemario, ob improbitatem Landolfi, & Landonulfi, quoniam illis præ ceteris affectu fauebat fraterno, alijs quasi exteris spreto. Dum autem valde intus affligerentur quotidiana pugna, tanto robore & violentia deuicti, suas cellas subdiderunt eius famulatui, excepto Landenolfo. Quamobrem eorum quæcunque oppida confinia à Landenolfi dominio subtraherent, & Guidoni sunt tradita. Quo facto in tantam animi tristitiam corruit prædictus vir, ut in proximo spiritum exhalauerit.

Per idem tempus veterem inimicitiam vindicare volens Aldemarius, filium Maurini Amalfitani cognatum videlicet Pandonis dolo cepit, & Sergium Magistrum militum, quo cum foedus inierat, tradidit, pro qua causa ab eodem Sergius, & Marinus fraude captus est. Hinc autem æternum iurgium inter Aldemarium & Pandonem ortum est, unde factum est, ut inscio Landone Landolfus Episcopus, & Pando suaserint Guaiferio, filio Daiferij Balbi, & fecerint apprehendere Aldemarium Principem, Guaiferiumque spontè sibi Seniores elegerint, iurantes ei graui iuramento. Sed ocius ad consueta vitia defluentes, huic sunt post accessum Landonis Soceri illius mentiti.

886

Mortuo denique Landenolfo, non multum post, Lando dictus Paradisi, percutitur languore per annum integrum, fessusque detinebatur. Hoc agnito Sergius Magister militum, præsidio illeceus Aldemarij, dirupit iuramentum, quod cum Landone peractum fuerat, & aduersus filium illius bellum excitauit. Nam octauo idus Maias, quo Beati Michaelis

Ar-

Archangelī ſolemnia celebrantur , qua etiam die à Beneuentanorum Populis Neapolitanos fortiter ceſos legimus fuiſſe priſcis temporibus ; hac ergo die nullum Lencrem dans Deo , miſit duos liberos ſuos . Gregorium Magiſtrum militum , & Cæſarium , nec non & Landulſum generum ſuum , Sueſanum , cum quibus Neapolitanorum , & Amalfitanorum exercitum tam peſtrem , quam Equitum penè ad ſeptem millia virorum miſit , dans ei præceptum , vt Capuam obſideret . Quibus audacter occurrit ceu leo prædictus Lando iunior , repperitq; eos tranſuadatos pontem Theodemundi , & ſuos acriter incitans , totis viribus ſuper eos irruit , atque cuneum eorum ſcindens gladijs , ventilauit , captūq; Cæſarium , & ferme octingentos alios , reliquos in fugam vertit , ſicque triumphans reuerſus eſt . Pando autem illius auunculus , Aldemarij metuens aduentum , ad monumentum quoddam Traſaraci interius obſeruabat excubias . Poſt hæc Pando creato Marino à Cunciolis , Cæſarium cum vniuerſis liberati reſtituit.

*Locus
corruptus.*

His quoque diebus Lando ſenior creſcente interim languore ad extrema perductus eſt , vocatiſq; duobus fratribus ſuis , Pandone ſcilicet , & Landulſo Antiftite , Landonem filium ſuum eis commendare ſtudit , atque in manibus eorum tradidit , dicens , Deo teſte , Sanctæque eius Eccleſia , vobis eum commendo , vt ab eo in futuro iudicio iudicemini , quo in præſenti abuſi eo fueritis , ſicque obiit ; Quo migrato , non diu iuramentum fraternum præſtitum obſervarunt , ſed ſub dolo , pro cupiditate Caſtaldatus , & Landonem & cæteros fratres ab Vrbe reppererunt ,

lerunt, & à Gualferio alienati sunt, cui sacramenta recentia dederant, præcipuè Landolfus per Euangelium, Missarumque solemnias, nec non per manus sacratas suas illi non semel iurauit. Hoc facto, Lando Caiacciam ingressus est, capto in ea Aioaldo, qui à prædictis viris ad custodiendam eam fuerat directus. Eodem igitur tempore Landolfus frater Landonis Casam iram cepit, sed superueniens Pando cepit eum cum XL. Primoribus, quibus redditus, Castrum Caiacciæ recepit, receptis filijs Pandonis à Gualferio, & Landolfo eorum fratre. In quibus exterminatis minimè eorum rabies quieuit, sed ceperunt eos persequi iugiter, etiam in terminis Suevæ expugnâtes, hos siquidem Gualferius Principes non segniter adinuabat, & multotiens locum cedebat eis, nolens frustra Christicolarum fundere sanguinem. Sed Landonolfus Præsul non religionis gratia, sed imbecillitate deportatus, vi suum germanum contra Christum Domini pugnare cogeat. Fretus ergo filiorum trium auxilio, Maionis, & Manienolfi, nec non & Radelgisij, filij Adelgisij, Beneuentani Principis, eum aduersum dictum Principem suum misit. Sed iusto Dei iudicio, à quo omnis potestas & ordinatio consistit, ipse primus occubuit, nonnullis ex eis captis, reliqui autem fugati sunt.

Rbegi- Inter hæc Sedoan vocatur ab Adelgisio, nequissimus, ac sceleratissimus Hismaelitarum, totamque
no, Osti- terram Beneuentanam igne, gladijs, & captiuitate
enf. Ba- crudeliter deuastabat, ita ut non remaneret in ea
ron. ad aliquis, quamobrem & Gallorum exercitus crebrius adueniens ad eorum efferitatem opprimendam, nihilque proficiens, viam, qua venerat, repetebat.

bat. Vnde factum est, vt Adelgisius Beneuenti Princeps coarctatus, pensione, & obsidibus pacem confirmaret. Quo tempore Marelpotus Thelesinus, & Guandelpertus Bouianensis, Castaldei, multa cum prece conduxerunt Lambertum, Ducem Spoletensium, & Gerardum Comitem, vt obuiantes eidem Seodam, cum de Capuę depopulatione reuerteretur, in aruium tellure irruerent super eum. Sed exurgens iam dictus vir, & super Beneuentanos & Francos fortiter se iniecit, & deuictis cuneis, plurimos eorum interemit, nonnullos cepit, & crudeliter exussit, Gerardus verò Comes, Marelpotus, & Guandelpertus supradicti eadem in acie occubuerunt. Qua de re Seodam audaciam ex illo die potissimè sumens, Beneuentum, eiusque confinia funditus deleuit, ita vt nullus locus præter Vrbes præcipuas illius efferitatem euaderet. Quibus diebus & castrum Venafranum cepit, & Cœnobium Sancti Vincentij Martyris deprædatus est, & pro ædificijs non combustis, tria millia aureorum accepit.

Mortuo autem Pandone, Landolfus Episcopus solus superstes remansit, qui Pandenolfum nepotem suum, vice patris sui Pandonis, Comitem in Capua constituit, qui vulneratus in prælio, in quo genitor occubuerat, semiuivus euaserat. Hic autem in familiaritate sua habebat Daiferium, cognatum suum, Maionis versutias metuens. Landolfus Præsul monuit Pandenolfum, & dato ei adiutorio, alibi eum ad commorandum destinauit, qui nolens eius consilio acquiescere, egressi tres germani ex Urbe Potentia cum eodem Daiferio, Castellum inuasere: Nam Pandolfus Sueffulam, Landolfus autem Ca-

F

sam

sam-iram, Landenolfus Caiacciae Castrum ab illius genitore iamdudum quassatum, intrauerunt, & coeperunt deprædari omnia in circuitu. Hos verò Landolfus ingenio decepit, simulque Guaiferium, & Adelgisium Principem delusit, necnon & Landonis filios, nepotes suos, quos iampridem exteros fecerat à proprio solo, dolo euocauit, fratrumque suorum confinia deprædari fecit, atque succendi, dumque quotidie Capuæ in Curia dolos exerceret, hortatus est idem vir filios Pandonis, eum

. . . . filij Pandonis nexo federe utrique Urbem introierunt, ad commanendum. At illi ex aduerso in vnum coniuncti Sacramento sunt, adieruntque Urbem, quos statim prædictus vir arte sua fefellit, & periurare fecit, illisque diuisis mentitus est; pro qua causa etiam Pandenolfus ad Imperialem celsitudinem misit Epistolas, ac iussionibus Abbatis in Urbem memoratam non est ingressus, quousque veniret Ludouicus, piissimus Augustus, à multis per varia tempora inuitatus. Fuit autem idem Landolfus Episcopus ex natura prudens, sed ex consuetudine callidus, lubricus nimis, & petulans, ambitiosior omni homine, & ultra quàm credi potest, elatus; Monachorum quoque infestator, & prædo, de quibus in Tribunali tumidus sedens, solitus erat dicere circumstantibus, quoties Monachum visu cerno, semper mihi futura dies auspiciamala subministrat, iusto Dei iudicio, ut ab eis incommoda toleraret, quos veluti hostes persequeretur, à quibus etiam in futuro torquendus erat. Principis quoque sui derisor, & periurus, nepotumque suorum perosor, quippe qui neminem dilexit, præter suarum carnis

nis incentiua, pacem nunquam nec in die obitus sui amplexatus est, sic ubi fœdera facta sensit, totus contremuit, diligens zizaniorum semina. Quod si cui incredibile videtur, animaduertat, quot vicibus Guaiferium delusit, cui pacē iurauerat, ipsumq; ipse sibi Principē constituerat. Multò enim libentius cupiebat captiuari animas hominum innocētium, quā vel pacem cum eis habere, non dico sermonem, cōtra Apolloli faciens doctrinam, qui ait, Subditi esto te omni Ditioni, siue Regi, tanquam præcellenti, siue Ducibus, tanquam à Deo missis: Et alibi, Non est potestas nisi à Deo, itaque qui resistit potestati, ordinationi Dei resistit. His igitur postpositis, Ecclesiastica dogmata, iuraq; Episcopalia contempsit, Eunuchos solummodo dilexit, eosque cunctis prætulit, impleuitque nihilominus Prophetiam Isaïæ, Effeminati dominabuntur eis. Huius autem viri facta minutim explicare si voluero, facilius tempus absumetur, quàm fandi sermo terminetur; Si quis tamen medullitus nosse desiderat, versus à me conscriptos requirat. Ante diem verò exitus sui, Capuā trium fratrum suorum filijs ita dimisit, vt omni tempore inter eos gladius rixę nunquam abesset, vt facta eius si quis ex corde non percipit, oculis videat.

Inuitatus itaque Ludouicus Cęsar, vt prædixi, in commune à Beneuentanis, Capuanis, cunctisque ad tuitionem perditę Patrię, (à Guaiferio autem, minime, quia eū Ludouicus pro Aldemarij captione execrabatur) Beneuenti fines per Soram ingreditur, atq; prius Monasterio Benedicti beati applicuit, quò ad eum legati de diuersis Vrbibus vene-

870

F 2 runt,

- runt, inter quos Landulfus iam dictus, & nepotes sui ex diuerso venerunt. Susceptis igitur Augustis, hoc est, viro & coniuge à Berthario venerabili Abbate officiosissimè, Landulfus ad solitam vergens fallaciam, Capuanos Proceres, quos Cæsari præsentauerat, fugere compulit, ipse solus cum eo remansit, quasi satisfaciens, se nil culpabile apud eum gessisse. Prædictus itaque Augustus Landulfum tunc pro nihilo ducens, Capuam adiit, obsessamque funditus hinc inde circumcirca deleuit, & cum Ciues illius Lamberto Comiti illius se tradiderunt, putantes se facere rectius, pessimè corruerunt. Postea pro nihilo ducti, omni fere mense, diuersis Iudiciis dabantur in prædam. Hoc quoque ita factò, à Guaiferio sine omni suspitione prius Salernum, & sic demum ab Aldelgisio Beneuentum, exceptus est.
- 872
- 873 Sequenti anno multis fultus auxiliatoribus, Barim petrexit, atque cum dicto Seodam Augustalis exercitus pugnam commisit, è quibus etiam superatus aufugit, amissa non modica parte bellatorum. Dehinc omnia eorum circumquaque fata comburens, Materam adiit, quam & sine mora igne cepit. Tunc venit Venusiam, castrametatusque in ea, cepit renouare, & Barim hinc & inde grauitè expugnans, demolitus est, positoque præsidio pugnatorum in Canusia, vicissim eos cornibus ventilabat, quo terrore propulsi multi ad Augustalem confugientes clementiam, dari sibi petebant dextras, quibus tunc solitam misericordiam præbebat. Post hæc, itum est ad Oriam Urbem, sicque denique reuersus est Beneuentum, atque adiuuante dextera superna, cum iam ad extremitatem maximam peruenissent omnia,

nia, Sarracenorum fugato exercitu, Barum cepit, capto in eo Seodam effero Rege, cum alijs nonnullis satellitibus suis. Deinde Tarentum obsideri iussit, Quibus ita peractis, videns diabolus suos exterminari, Christoque vniuersa instaurari principia, reco-
 lens & damna inferni, agere studuit sua nequitia. Coeperunt ergo Galli grauitè Beneuentanos persequi, ac crudeliter vexare, qua de re & Adelgisius Princeps aggressus Ludouicum Augustum, cum suis Beneuenti intra moenia degentem, ac securè quiescentem actu dolofo Sanctissimum Virum, Saluatorem scilicet Beneuentanæ Prouinciæ cepit, & custodijs inuicem cepit, bonaque eius diripiens, ditatus est, cunctosque viros eius primates expoliauit, & fugere compulit, & de bonis eorum onustatus est, impletusque est sermo Domini ex Prophetia, vbi ait, Percute Pastorem, & dispergentur oues gregis. Consistente itaque Augusto in custodia, excitauit Deus spiritum Hismaelitarum, eosque ab Africa regione protinus erexit, vt vlciscerentur Augusti opprobriū, sicuti Filij Dei passionem Vespasianus & Titus vlti sunt. Sed defensio Dei dilatata est, in anno scilicet quadragesimo secundo, iuxta prophetiam Elisei XLII. pueros, à quibus illusus est, duobus vrsis dedit in comestionem; huius autem contemptum nec in XL. distulit dies, ex quo datur intelligi, qualis, quantusque vir iste fuerit, qui tam citò defensus est.

872

Iubete ergo Domino; Cæsaris ultore, statim Sarraceni Salernum applicuerunt fere XXX. millia, quod grauitè obidentes, hinc & inde, cuncta forinsecus deleuerunt, innumerabilibus in ea occisis colonis,

Id refert Baronius ad an. 874.

colonis, & depopulati sunt ex parte Neapolim, Beneuentum, & Capuam. Quo tempore ambo Lambertii Comites, Augusti furorem metuentes, Beneuentum accesserunt, & ab Adelgisio honorificè suscepti sunt, quorum auxilio fretus, super Sarracenorum turbas irruit, & viriliter stravit, occisis ex eïus tribus millibus viris; quibus etiam diebus, Capuani iuxta Suessulam mille ex eis peremerunt. Cumque in hac obsidione prope terminaretur annus; misso exercitu iam dictus Augustus per suggestionem Landulfi Præfulis, (hoc enim solummodo memorabile bonum gessit, à die ortus sui) perdidit ex profanis in Capua ferme nouem millia viros. Post hæc per semetipsum dignatus est aduenire Capuam, cuius aduëtu cognito Sarraceni, Salernum relinquentes, Calabriam adeunt, eamque intra se diuisam reperientes, funditus depopulati sunt, ita vt deserta sit velut in diluuiò. Priusquam autem fugam arriperet nefanda gens huiusmodi, signum de Cœlo Deus multis ostendit, faculam igneam, quæ maxime celeri cursu in medium navium decedit, quam mox tempestas secuta est, cunctas disrumpens fiburnas frustatim. Guaisferius verò pro sua obsessione, Petrum cognatum suum, & Guaimarium filium suum, legatos ad iam dictum Augustum misit, quos ille consilio Landulfi retinuit, & exilio destinauit, huius etiam postea duos filios obliides suscepit.

Per idem tempus iam dictus Cæsar Landulfum in familiaritatem alliciens, tertium in Regno suo constituit; Qua elatione erectus, Archiepiscopatum totius Beneuenti omni adiudicari, & vt Capua Metropolis fieret, quæsiuit, sed Domino non sinente

ad

loc. corruptus.

ad perfectum non peruenit . Ludouicus volens Beneuentum acquirere, sed minimè valens, ad propriam recessit coniugem, natamque suam, Capuam relinquens. Qua occasione reperta, idem Landulfus Guaiferium Principem, cui nouiter iurauerat, apprehendi fecit, & in custodiam detrudi, sed quia non ea contigerunt illis, quæ purabant, dimissus est, & filios Landonis, Landonem scilicet, & Landulfum cognatos suos per se obsides dedit, quos secum remeans Augustus detulit, & Rauennæ in exilio reliquit. Plebs autem ipsius Augusti Capuæ remansit, illaque abeunte, non multum post genitor illius diuæ memoriæ Ludouicus diem clausit extremum, sicque filij Guaiferii, & Landonis absoluti sunt. Qui dum ad proprium solum repedassent, filios Landonis extra Urbem, suam exules inuenerunt, sociatique sunt illis, quorum societatem Landulfus ut intellexit, doluit, Guaiferiumque Principem mox euocauit ad solatium suum, qui sine mora veniens, utrosque fratres subdidit famulatui illius. Cur autem iam dicto Augusto supradictum opprobrium Domino permittente, Beneuentani inferre quiuerint, de multis, duo inferam; Primum, quia veniens quodam tempore Romam, ut duos Episcopos condemnatos ad pristinam reduceret dignitatem, dum nollet ei consentire Nicolaus Papa, vir Domino plenus, secundum antiquum morem, obuiam ei candidatum agmen Sacerdotale misit; & ille spreto timore, dicitur fustibus Clerum cædi fecisse, Cruces verò, omniaque sacra ministeria pedibus calcari, Romaque pene milliarispatio depredata est, Vicariumque Christi quasi vile mancipium ab officio sui ministerii, nisi Dominus

*Romam
primo
adiit Ludouicus
an. 858.
Vid. Sigonium
Herem-
perto in
bas re
contra-
rium.*

nus restitisset, priuare voluit; Secundum, quia capto Bari, Seodam omniū hominum flagitiosissimus, nō iuxta volūtatem Domini interfectus est crudeliter, vt dignum erat, vt fecit Samuel Agag Amalechitarum Regi, quem in frustra discēpsit: Quemadmodū etiam quidam Propheta Samarię Regi dixit de quodam scelesto viro, Quia dimisisti, inquit, virum morte dignum, erit anima tua pro anima illius.

Remisso igitur Adelgis Ludouico Cęsare, thesaurum omnem retinuit, & Sedoam, & Annosum, nec non & Adelchi: Reparatis etiam viribus Sarraceni, cęperunt pedetentim Barim, & Cannense Territorium depredari, quibus ter obuiauuit Adelgis in finibus Apulię, quibus nihil pręualens, inuictus ille & triumphator abcessit. Quo etiam tempore cum Annofo veniens, Tarentum intrauit, & Rex effectus est, egressusque inde Beneuentum grauius depredauit, & Telesam, & Alipham, tantamque victoriam adeptus est, vt Seodam iam dictus potestatem sub Adelgisium habere peteret; Et ob id Annosum & Adadelbach antea aprocrisanos illi miserat. Hoc audientes quicunque Bari residebant, Gregorium Baiulum Imperialem, Gręcorum, qui tunc Hydrunti degebat, cum multis exercitibus ascūerunt, & Barium introduxerunt ob Sarracenorum metum. Qui statim apprehensum Garst, illiusque Primores, Constantinopolim misit, vt quibus non occidendis iureiurādo fidem dederat. Interea ipsi Gręci crebrius Legatos Beneuentum, Salernum, & Capuam dirigebant, vt ab ijs auxiliarentur contra Sarracenos. Sed in vno animo, eorum spernebant flagitationes. Salernum enim, Neapolis, Gaieta, & Amalphis, tunc pacem

pacem habebant cum Sarracenis, & cum multis navalibus Romam grauitè angustabant depopulationibus. Sed cum Carolus filius Iudithæ sceptrum insigne Romam suscepisset, Lambertum Ducem, & Guidonem germanum illius misit in auxilium Ioannis Papæ, & Guaiferius in eos contendens, foedus eorum dirupit, & multos ex eis peremit. Sergius verò Magister militum consilio Adelgisij, & Lamberti deceptus, noluit se ab illis alienare, qui statim à Papa anathematizatus est, & cum Guaiferio belligerare cepit. Vnde contigit, vt ipso octauo die anathematis XXII. milites Neapolitanos apprehensos decollari fecerint; sic enim monuerat Papa. Quo etiam anathemate mulctatus idem Sergius, non multò post à proprio germano captus est, & Romam mittitur, ac suffocis oculis ibi miserabiliter vitam finiuit. Ipse autem frater eius in loco eius se ipsum Principem instituit. Adelgis verò dum castrum Tribetense obsessum caperet, ad propriam remeans Urbem à suis nepotibus & amicis extinctus est, & in loco eius Gaideris, filius Radelgarij, nepos extincti Princeps Beneuenti ordinatus est, electusque est Bailus Daiferius gener illius. Hic autem principare voluit, cuius cupiditate socerum suum peremit. His quoque diebus Landolfus præfatus Præsul percussus interiit, qui die suæ correctionis ab omnibus præbyteris Sancti Benedicti caballos expectabat, vt in barathrum non absque equis rueret. Videntes autem nepotes illius depositionem, in vnum collecti diuiserunt inter se sub iureiurando Capuam æqua distributione, Pandolfus Urbem Theanensem, & Casertam; Lando Berrealis, & Sueffam;

*Atba.**nasii**& Neap.**Episc.**nepos.*

877

876

877

G

alter

alter Lando Catenum, & Caiariam. Adenolfus co-
pit ædificare castrum in Catuo, Landolfum autem
adolefcentulum Landonis filium, Clericorum, Sa-
cerdotumque nonnullorum assensu, vniuersimodis Pæ-
nitentem constituerunt. Sed segnitie proprii genito-
ris, qua naturaliter torpebat, retentus, non est mor-
sacrat. Sacramentum autem fraternum non diu
exitit illesum, nam à quarto Idus Martij, vsque ad
xij. Idus Maij vix perduravit. Cupiditate etenim co-
torti filij Pandonis, Landenolfum, & Adenolfum
fratres suos, filios videlicet Landenolfi senioris do-
lo ceperunt, & custodię indiderunt, capro ab eis
Caiatiæ castro, quod eis sacramento sponte ipsi in-
forte concesserant.

Sed vt cępta breuiter prosequar, filij Landenolfi
iuncti cum filiis Landonis, ad auxilium Guaiferij
Principis se contulerunt, à quo aliquando euocati
sunt. Similiter Pandenolfus ad eundem Guaiferium
legatos cum chirographis varijs misit, sed ab eo mi-
nimè receptus est, fauens prædictis fratribus. Cernēs
autem prædictus vir omnino se destitutum ad Guai-
derisium Principem, & Gregorium Augustorum
Baiulum, qui tunc cum dicto Guaiferio Nolam ad
colloquendum in vnum conuenerant, ad Beneuem-
tum destinabat legatos, inuitabatque, vt qui primū
venisset ad eum adiuuandum, ipse esset illi subditus.
Quibus ex diuerso sine mora per Caiariam, Sicopo-
limque aduentantibus, ab occasu, iuxta Urbem Ca-
puanam confederunt. Guaiferius autem ē contra
ab ortu Solis adueniens, Berelasis, hoc est, ad Am-
phiteatrum applicuit cum suis, & vallata est ciuitas
hostibus. Inter hæc Pandenolfus renuit subdi Guai-
derisio

*b. e. Vi
rilassi.*

derisio, sicut promiserat, renitente maximè Landonio filio Landonolfi, cognato eiusdem Guaiderisij, qua de reditus Baiulus, & idem Guaiderisius alienati sunt ab eo. Mox alij per Urbem Capuanam, nonnullis Lintris fluuium transierunt partem ad alteram, & Guaiferio sociati sunt, atq; relictis Landonolfo, & Aldenolfo fratribus iunctim, voluerunt subdere Guaiferio Pandenolfum, sed non valuerunt, eò quod nolebat patruces suos recipere intra Urbem, idcirco à Guaiferio respuebatur. Agnoscetes autem supradicti viri versutias Pandenolfi, reuersi sunt ad propria. Guaiferius autem tunc remansit in Vrbe Capuæ; hac quippe tempestate, pene omnes Capuæ illustres, & omne vulgus cum vxoribus, & liberis omnibus, & cum omni suppellectili, vrbe egredientes, alij filijs Landonis, nonnulli autem ex eis, filijs Landonolfi adhaeserunt, factaque est inter eos valida concertatio, & pessima desolatio. Nam Guaiferius hostiliter iuxta murum Urbis residens obsidebat eum; ultra fluuium verò, cum Francis Lamberti Comitis Landonem constituit.

Alio quoq; anno superueniens Guaiferius Princeps cum Amalphitanis, tempore messionis, obsedit dictam Urbem undique, factaque pace inter se fratres sub sacramento, ita dumtaxat vt neuter eorum triticum de agris prius recolligeret in Vrbes suas, quàm instante Pandenolfo, Apostolica auctoritate anathema mitteretur super eos, vt ingressis dictam Urbem nullus eorum super alios auderet insurgere. Guaiferio igitur reuerso ad solum proprium, illico Pandenolfus sacramenti oblitus, periurus effectus est, nam Romam, vt sponderat, minimè missum

878

G 2

delti-

designauit, & contra animam suam agens, triticum omne recepit, quem statim ultio Diuina subsecuta est, nam celitus ignis demissus est, & penè funditus conlumpsit memoratam Ciuitatem.

879

Per idē tempus Athanasius Præsul Neapoli Magister militum præerat, qui, vt præmisimus, exulato fratre proprio, cum Sarracenis pacem iniens, ac primum infra Portum equoreum & Urbis murum collocans fecit, vt ij omnem terram Beneuentanam, simulque Romanam, nec non & partem Spoletij diruentes, cuncta Monasteria, & Ecclesias, omnes Vrbes & Oppida, Vicos, Montes, & Colles, Insulasq; diripuerunt. Qui etiam decentissima, totoque Orbe veneranda S. Benedicti, & S. Vincentij Martyris Monasteria deprecati sunt, & combusserunt, aliaque innumerabilia, præsertim Sueffulam, quæ veraciter Christianorū fraude miserabiliter suffossa est. Huic igitur sociatus est Pandenolfus, cuius adminiculo fretus, acrius persequebatur fratruales suos ac fratruelas. Primo tempore labores eorum hinc & inde abstulit, atque cum Neapolitanis, Caietanis, ac Sarracenis vnitus, biduo super castrum Pilinzæ irruēs, impugnavit, nihilque proficiens, inanis abcessit. Sequenti verò anno generalem motionem faciens, cum suis Neapolitanis & Sarracenis super Colosum, vbi filij Landonis degebant, insedit, prius tamē illos, qui in terris residebant, super arenam, pecunia accepta, deposuit, & Capuam remisit. Filij autem Landonis in amphiteatro circumseptis, pacem cessit, accipiens ab eis Liburiam sub sacramento. Quæ etiam vice memoratus Pandenolfus denuo super Pilanum castrum cum Neapolitanis ex improviso irrucens,

881

irruens, fraude cepit, ab eis traditum, qui intus ibi morabantur, vbi & ego captus sum; & omnibus bonis à pueritia acquisitis, exutus. Ipse pedester antequorum capita vsque ad Urbem Capuanam exul euectus sum decimo Kalendas Septembris, Anno Domini DCCCLXXXI.

Pandolfus autem confestim super Caluum proiectus est, stipatus agmine Neapolitanorum, ibique munitionem extruens, residebat. Sed filij Lādenolfi cum viriliter eis resistentes essent, subitò idem recessit, à filijs Landonis iam pridem ablata Sueffa sacramento eidem largita. Apprehensus autem fuit Adenolfus à supradicto viro Lādone. At germanus eius non segniter egit, nam mox Caluense castrum inuasit, propter quod captus est. Idem Adenolfus cum suis cepit ædificare muros Castri: pars autem nobilium parata erat ad prælium, & pars vulgi valis parietem construebat, sicque consummatus est. Post biennium fermè elapsum, ab eodem Landone reparatum est memoratum castrum, quo abiens cū vniuersis suis, & satis datis per vniuersos conciuēs Oppidi de ministerio suo, & vasis humatis, victualium quoque, & vini, omni vigilantia defudans, ad pristinum statum dictum Oppidum erexit. Nō est autem prætereundum, quod in principio rixæ, cum idem Pandolfus fratruales suos persequeretur bestiali effritate, Landolfum electum filium Landonis supradicti, cui sedem S. Stephani Episcopalem sub iurciurando tradiderat, à Castro Episcopij expellens in Cellula sac. Mysteriorum degere fecit: & sibi in ætula Episcopali mansionem exhiberi iussit; quod & factum est. Hoc cernēs dicto Electus, metuens di-

cū viri versutiam, egressus ex Vrbe ad Episcopalem
 Sedem propriam Beati Prothomartyris properauit,
 quò posset quietam ducere vitam. Interea occasio-
 ne reperta, Landenolfum germanum suum coniu-
 gatam, clericum fecit, mittensque Romam Ioanni
 Papæ Episcopum fieri postulauit, in quo & exaudi-
 tus est, & pro hac infania, & fraterna, ciuilique expu-
 gnatione, nixius rogati, Bertharius sagacissimus Ab-
 bas Monasterij supradicti Sanctissimi Benedicti, &
 Leo venerabilis Præsul Theanensis, ad Urbem pro-
 fecti sunt, adieruntque dictum Pontificem, obsecra-
 tes eum suppliciter, vt tam graue periculum non
 ageret, vnde ruina terræ, & sanguinis effusio, procul
 dubio fieret, cui etiā dictus Abbas expresse inquit.
 Certè si hoc fecerit tua Potestas, grandem ignem
 accendes, ad te vsque pertingentem. Præualens ta-
 men voluntas Pontificis, Landenolfum Episcopum
 ordinauit. Hoc factum est, quia Pandenolfus prius se
 subdiderat dicto Papæ, in cuius nomine & chartæ
 exaratae, & nummi figurati sunt, iuxta præscientiam
 dicti Abbatis. Talis itaque ignis exortus inde est, vt
 omnis Beneuentana tellus, & ipsa Romana ditio à
 Sarracenis propemodum funditus deleta sit. Pro
 qua causa dictus Papa bis venit Capuam, & primò
 dum resedisset iuxta Urbem, in loco, qui Antonia-
 nus dicitur, omnes Langobardi hostiliter illum
 adeunt. Nam ex vna parte Athanasius Episcopus cū
 Pandenolfo aderat, ex altera verò parte, vtriusque
 fratueles, cū Gaiderisio, & Guaimario Principibus,
 habentes græcos, aduenerant: & quotidie præsentem
 Papa vtræque acies in præcinctu exiliebant. Quo-
 circa Ioannes Papa Landenolfum pridem Electum,

con-

consecrauit Episcopum in Ecclesia Beati Petri Capuani, totumque Episcopatum inter ambos æquali portione diuidi præcepit. Ecclesia verò in qua consecratio celebrata est, paulò post à Sarracenis per Pandenolfum vocatis, & ab Achanasio missis, igne media exusta est.

Circa hæc tempora, Guaiferius Princeps, Monachus effectus est, & languore depressus graui, diem clausit extremum. Er quia ob incursionem Ismaelitarum, corpus eius ad Cornobium Beati Benodicti Patris ferri non valuit, in Ecclesia Theanensis castri humatum est, donec cœlitus requie præstita, ad Sanctum deferretur locum. Per idem tempus Iserniam, Sueffulâ vno mense, castrum etiam Bouianûr eodem anno capta Ismaelicarum combussæ sunt. Quo tempore suusus Gaideris Beneuenti Princeps à Lâdona cognata sua alienatus, Pandenolfo sociatus est, filiamque ipsius suo tradidit filio, sed in proximo à Tribulibus dicti Landonis captus, custodiæ mancipatus est, eiusque in loco Radelgis filius Adelgisij Princeps ei constitutus, qui tribus. vix annis imperans, à Beneuentanis eiclusus est, & Ayo, frater eius, loco illius subrogatus est. Gaideris verò Francis traditus in custodiam, fuga lapsus, peruenit ad Urbem Barensen, in qua morabantur Græci, à quibus missus est ad Urbem Regiâ, Basilio pio Augusto, à quo honoratus, ditatusque donis Imperialibus, Oriam Urbem accepit, ad conuivendum.

Hæc tempestate Pandolfi feritatem non ferens Achanasius, relinquens eum, filijs Landenolfi, & Landonis copulatus est in societatem. His diebus idem Præsul missus Apocrisarius, ad Siciliam, Sarracenis

ad

879

879

ad radicem Montis Besubij residentibus, Sulthaimus Regem exposcit, illisque veniens praefecit; se diuino Dei iudicio, primò omnium super eum insurgens, cepit Neapolim grauius affligere, & deuorare omnia exterius. Itaque vt Apostolicum anathema, quod erat innodatus, à se, & Vrbe sua expelleret, Guaimarium Principem, omnesque Capuanos ex vrbibus, & oppidis, cunctosque maritimos in suum adiutorium aduocauit, & Sarracenos ab eodem loco vi repulsi, illi autem Agropoli caltrametati sunt. Hoc facto, non multò post, praedictus Praeful vnà cum filiis Landonis, & filiis Landenolfi super Capuam aduenit, dictamque Urbem obsidens affligebat. Qua necessitate compellus Pandenolfus, Radelgisium Principem, cognatumque suum in auxilium ineitauit. Is autem segnitie deposita, mox Ayonem germanum suum aduocans in comitatu suo, Capuam expugnans, audacter ingressus est; Post hæc Ayō cum Beneuentanis, & Capuanis egrediens, cum filiis Landenolfi, Amalphitanos habentibus, certamen iniit, & aliquādiu certatum est iuxta portam vrbis. Cumque neutra pars alteri cederet, vtræque acies ad sua reuersae sunt. Redeunte itaque Radelgisio ad propria, Athanasius ad solita conuersus arma, simulauit vniuersos fratruales pacisci, cohortatusque est eos, vt dato sacramento ad alterutrum, omnes ingrederentur urbem, quasi communiter habitaturi, & Pandenolfus ab eodem Praefule iuramentum accepit, ne vllas cōtra eum moliretur insidias. Tunc omnes fratres in vnum adunati, Capuam adierunt, dato prius Amphiteatro eidem Athanasio, & ille Gaiferio ad cohabitandum tradidit, ad perpetuum Capuanorum iurgium.

iurgium. Cum verò adessent vniuersi, vt diximus, omnes iurauerunt, vt pacifici, & sine vlla molestia dicti viri intrarent ad commorandum. Pandenolfus autem recepit eos ouans, cum clericis, veste amictus candida. Illi autem mox ingressi intrò, apprehenderunt Pandenolfum, & Landenolfum fratrem eius, quem supra Episcopum descripsimus, cum omnibus consentaneis, sequacibus, & fautoribus eorū, & hi omnes missi sunt Neapolim; & vxores, filij, & filix, missi sunt illuc.

Inter hæc Sarraceni totam supradictam terram crudeliter laniabant, ita vt desolata terra cultoribus spinis, & vepribus repleretur. Guaiferius autem hæc videns, suusus ab Athanasio; immo & Athanasius ab illo vocatus cepit bellum inferre dictis fratribus, atque cum Sarracenis eos affligebat, & acrius insequabatur. Tunc nutu Dei, à quo omne bonum procedit, quendam Agarenum ab Africa euocans, Regia de stirpe procreatum, Agropolim, inde ad Garelianum, in quo præsidebant, ad moenia Ismaelitica misit, atque omnium illorum mentem accendens hortatu, vniuersos Sarracenos tam de Gareliano, quàm de Agropoli communiter collecti, in Calabriam, vbi residebat Græcorum exercitus, super Sarracenos in Sancta Seuerina commorantes, properarunt, ibique omnes Graiorum gladijs extincti sunt. Deinde Amanteum castrum captum est, deinde iam dictæ Sanctæ Seuerinæ oppidum obrentum est.

Basilio Serenissimo Augusto his diebus defuncto, duo filij eius in Imperio electi sunt, idest, Leo primogenitus, & Alexander subsequens; tertius verò

H

Ste-

Stephanus, Archiepiscopatum eiusdem Urbis (eius-
 to Photio, qui olim à Nicolao primo Sedis Ponti-
 ficis, ob inuasionem Episcopatus Ignatii, adhuc su-
 perstitis, perpetuo anathemate fuerat mulctatus, &
 à Ioanne Papa, vt ita dicam, ignaro, restitutus) regē-
 dum suscepit.

Interea Athanasius solita fraude cupiens supradic-
 tos fratres sequestrare ad inuicem, Lādoni iuniori,
 filio ultimo Lādonis, praestantissimi Viri, neptem suā
 adhuc lactentem in coniugium cessit, ad hoc, vt vin-
 cula foeminarum illaquearent eum, ascitumque eū
 monuit serpentino ore, vt fratruales suos caperet, &
 quod magis ambiebat, occideret; scilicet vt ij om-
 nes inter se rixantes, aut omnino interirent, aut de-
 ficerent, & ipse Capuam caperet. Et quoniam Lan-
 do segnitie torpebat naturaliter immobilis stetit, &
 constans, Athanasius autem protinus cōsiliū repi-
 perit sibi accommodatissimum tunc, sed non in lō-
 gum benè successurum. Etenim festinanter Adenol-
 fum asciuit, eique secretius intulit; Ex omni gente
 Langobardorum Capuam incolentium, elegi te
 mihi habilem, & ex omnibus fratribus tuis te solū
 modò praeuli, consentientem mihi, & in cunctis ob-
 temperantem, virumque industrium. Idcirco si
 meis verbis aures tuas accommodaueris, in cunctis
 prosperaberis. At ille cūcta se patrare velle respon-
 dit, quā imperasset; cui ille: Cape filium Landonis;
 & esto tu solus imperans Capuā, vt Sico, progenitor
 tuus Capuā singulariter imperauit. Ille verò hāc
 fratrum consilio reseruauit, quibus omnē venenosū
 Athanasij versutiam indicauit. At illi obstupescit
 signo se Crucis munierunt, dicentes; Ante moriamur,

mur, aut exulemus, quàm super fratres nostros, iuste aut iniuste, insurgamus vnquam . Donec enim erit in manibus nostris , non insidiabimur sanguini nostro . Mox itaque iuncti filij Landonolſi munierunt se horribili & penè inaudito sacramento , cum filiis Landonis, & vinculo grauis anathematis. Statimq; Adenolfus abiens, Athanasio retulit voluntate m fratrum suorum ratam fore fratuelibus suis , & in nullo penitus moueri. At ille duriùs hæc accipiens, hostis factus est illis.

Eodem tẽpore Guaimarius supradictus Princeps cum nimium affligeretur ab Athanasio Episcopo iuncto cum Sarracenis , essetque ex toto depopulata tellus ipsius, ita vt capi potuisset, nisi Diuina pietas restitisset, ad Græcorum se contulit suffragium , à quibus nobiliter est adiutus. Nã & auro & frumento adiutus est, & auxiliatoribus stipatus est , qui custodirent urbem & populum eius ; quod etiã adhuc seruator, Ayo autem Princeps Beneuenti, & ante Principatum, & post, partim imbecillis, partim robustus exiit. Abeuntibus autem in Calabriam Sarracenis, illamque perdentibus, Docibilis Dux Caietę centum pene quinquaginta ex eis secum retinuit, vt sine Sacerdotali Sarracenorum officio non remaneret, ad instar Iudaicorum Regum, qui diuiso inter se bifarię Regno , Leuitas maiori ex parte Hierosolymam, vbi templum erat toto Orbe authenticum, congregauerunt. De horum itaque numero, ferè ad centum viginti Sarraceni, urbem Theanensem audacter adierunt, sicut priùs agere tentauerant, quando plusquam quingenti erant. Sed super eos Landoceu leo audacter cum suis veniens, vsque ad vltimã

H 2 inter

879

internitionem pertrixit eos, ita ut non nisi quinque euaderent. Athanasius autem cernens se derisum, ab utrorumque fratrum responsionibus, tristior effectus est solito : sed ocius inuenit consilium habile sibi. Missis siquidem legatis, trecentos Græcos suum in auxilium asciuit, Chasano Duce eos præeunte. Tunc callide pace facta cum Capuanis, mox quando vindemia legitur, cum esset Capua validè afflictæ, & à foris depopulata, omnes certatim aggressi sunt tam priores, quàm etiam mediocres ad vindemiandum, suggerente hoc vel maximè Guaiferio, sicque iam dicti Græci cum Neapolitanis atque theatralibus viris depredati sunt totam Capuam, apprehensis in ea multis, & præstantissimis viris, peculiisque non modicis. Ab illo igitur tempore omnia circumquaque devastantes Liburiam vindicabant Tibinam ; insuper Sarracenos Agropolitanos, qui nuper iuxta riuulum Clarii, non procul à Suesula confederant, clam euocauit, & Capuam misit. Sed tunc egredientes Capuani, validè restiterunt eis, ideoque absque præda ad castra repedauerunt. Lando autem senior tunc apoplexia percussus interijt. Dictus itaque vir, prout mente conceperat, nouis & inauditis machinis insurgebat aduersus Capuanos, aded ut tempore Quadragesimali cum omnis Plebs Christicola & præterita desleret mala, & à Deo posceret, ne flenda committeret, mediæ festo Dominico, subsequente crepusculo, collectis Græcis, pluribusque Aegyptijs, & Neapolitanis, Guaiferio Duce præeunte, urbem Capuanam tentauerit inuadere, atque ascenderunt murum quasi trecenti viri armati diuersorum generibus telorum.

Sed

Sed Domino adiuuante , alii sponte ex eo defili-
runt, quidam ceruice tenus fracti sunt, nonnulli verò
gladio occubuerunt. De nostris vnus solùm nomine
Hunnericus, & vt fertur, à suis extinctus est .

Bellum itaque narratum coelestis ille Arbiter , &
Iudex non per bellicosos & armipotentes egit vi-
ros, sed per quatuor impubes mirificè gessit, ad lau-
dem sui nominis. Ille autem confractis licet viribus,
quod concupierat, minimè agere cessauit . Nam &
Salernum per Sarracenos priùs & postea per Græ-
cos multoties capere molitus est, sed non est per-
missum à Domino.

Eodem quoque tempore Guido filius Guidonis
senioris super Sarracenos in Gariliano castrametatur,
& hostiliter irruens, castra eorum dirupta de-
predauit, & aliquot eorum gladijs peremit , reliqui
montium per opaca velut aqua diffusi sunt . Is autè
appropians vltra trāsuaдит, & ad pontem, qui Theu-
demundi vocatur, castrametatus resedit aliquandiu,
& ablato ex Liburia frumento, alijsque victualibus
delatis ad Capuanos, reconciliati sunt cum eodem
Duce Spoletano non desfoederati . Sed cum retro-
uertereur, urbemque transiret , subdiderunt se illi,
metu coacti. Ipso verò ad sua remeante, pręliatus est
sæpè contra eos viriliter pręfatus Athanasius , tu-
litque illis, adiutus auxilio Græcorum , omnia à fo-
ris, sataque, quę videbātur possidere à parte Capuę,
nec non & superius, illaque replicata sunt post redi-
tum supradicti Ducis, per Cassanum Ducem multi-
pliciter patrata sunt , quę hic à me stricim sunt
dicta.

Post hæc, suggestum est eidem Spoletano Duci, 879
vt

vt veniret quantocyus, & liberaret confidentes ipsi, sin autem se omnino perditionem subituros. Qui mox veniens Capuam, Ayonem Principem à Beneuento ad se venientem consilio Capuanorum cepit, & sub custodia Beneuentum duci fecit, in quam introiens, multa, vt Dominus ordinauit. Cumque inde proficiscens, Sipontum ingressus esset, Ayonem foris reliquit in castris. Cum autem cognouissent Sipontini, Ayonem seniore suum captum, in supradictum Ducem vnanimiter irruentes, claufere illum in quodā templo, captis eius optimatibus. Hæc, illacque tunc missum est, & adductus est Ayo, redditusque est suis. Alio verò die sacramento dato, vix cum dedecore elapsus est. Deinde Cassano Constantinopolim abeunte, quidam Stratigò Augustalis, Ioannem Candidatum, quem lingua pelasgica vocant Ioānicium, cum trecentis belligeratoribus direxit Athanasio Episcopo, cum quo idem vir Capuam hinc & inde prædavit, atque ob vindicandam perfidiam aliquorum, Pandenolfum ex vinculis ereptum, libertati restituit, qui à Magisperto receptus est Sueffam, & iunctus est Græcis, atque vniuersa animalia Capuæ ab ijs ablata sunt. Qua de re Landolfus filius Landenolfi, & Landolfus Episcopus adierunt dictum Ducem in Spoletio, ab eo petentes auxilium, Landolfus Episcopus à Spoletio reuersus est, Lando autem cum eodem Duce per Sipontum Capuam aduenit, qui per aliquot dies à bello refiduus, Capuam frumento impleuit, acceptoque nuntio, repente Romam profectus est, Capuam relinquens in manibus dicti Præsidis. Is autem statim super sanctum Heremum Græcos, & Neapolitanos dire-

direxit, quem diù obsidentes, eos qui in sublimibus residebant, cepit, & deinde Capuā ex vtraque parte grauitè affligebat, ita vt quasi obfessa videretur, nā iuxta Sicopolim, Græci cum Neapolitanis, & Pandonolfo residentes, omnia circumquaque stirpitus deuorabant. Vnde contigit, vt octuaginta ex eis Calenolum adeuntes, super Theanum latenter irrumperent; quibus ex diuerso Theanenses, & Adenolfus cum aliquot Capuanis occurrerunt, iuxta Sanctam Scholasticam, prope Castrum Theani, à quibus & victi sunt.

Per idem tempus Monasteriū S. Benedicti à Saracenis prius dirutū anno Dñi DCCCLXXXIII. ab Angelario Venerabili Abbate coeptum est reedificari, anno Domini DCCCLXXXVI. mense Augusti; à quo reuersi, dum Capuam repeteremus, à Græcis capti, exutique sumus, & exequitati, ablatisque equis, & spolijs, & ministris cunctis, homines argento redempti sunt, equos recollegimus quinque. Ego autem solus cum præceptore pedester remansi, sicque à Capuanis delati sumus in urbem Capuam: inde Neapolim pertranseuntes, nihilque proficientes, infructuosi remeauimus Capuam. Deinde tria plaustra onerata victualibus, multisque opulentijs, iuxta Anglenum, vbi prius capti sumus nos, apprehensa & depredata sunt. His itaque crudeliter gestis, Adenolfus Spoletium pergens, dato præiuramento, quasi ad trecentos armatos secum eduxit; cum quibus & consilium iniit, vt Galaldum Capuanum sibi firmaret: sed ingredienti Capuam, cum hoc adimplere nequissent dicti Franci, resistente, ac contradicente præcipue Landone ger-

germano eius, quem dudum ipse cum cæteris fratribus Gastaldeum in his, quæ ad eos pertinebant, instituerat, ab eodem Adenolfo absoluti, via, qua venerant, repedarunt. Tunc dictus Adenolfus consilio habito cum suis cognatum suum ad Athanasium subdolè misit, poscens ab eo auxilium, ut adiuuaretur singulariter fieri Comes in Capua. Hæc audiens ille gauisus est, & spondit se in omnibus illi auxiliaturum, cumque hoc à plurimis, terque quaterque Landoni fuisset relatum, ille solita segnitie, & torpore detentus, paruipendens, pro nihilo ducebat huiusmodi nuntium; & febris ardore succensus, Theanum adiit, curandus à languore, quo detinebatur. Adenolfus interim à re cæpta nec gressum quidem remouit, sed protinus existimans parturire se posse, quod iam diu corde conceperat, Neapolim ire festinabat anxie. Hoc ergo cum ad aures Landonis peruenisset, illico Aldegisium & Aldefridum Capuam misit, ut dictum virum suo hortatu à cæpto itinere deuiaret, & adiecit; Ego autem Missa audita, & comestione finita, subsequar vos. Illi ergo abeuntes dictum virum retinere nequiverunt; erat autem dies Dominicus, & deinde Lando proficiscens, cum minimè repperit, iam enim abierat, quo facto sustinuit Lando reditum eius, illique recurrenti dixit Lando, & cæteri fratres; Quid egisti illic, quò iuisti? cui ille respondit verba bona, verbaque consolatoria, sed deceptionibus plena; illi tamen ijs auditis, & nimium creduli ac quieuerunt ei credentes. Deinde Lando non aduertens fraternum dolum, sed negligentiae somno depressus, non intelligens telum latens, quo iaculabatur, donec transfigeretur,

tur, Theanum redijt sanandus, quem Landolfus frater eius inuifere veniens, Landenolfus folus in vrbe relictus eft. Cernens autem hæc Adenolfus, & vidēs ſibi tempus adefſe congruum, prius ſimulauit cum coniuge & liberis de Ciuitate egredi, & Calinium quaſi ad habitandum, adire; inter iſtud, cum Iuuenalis & pecunia paciſceretur, dato ſacramento, & præmiſſis multis muneribus, diſrumpens iuſſurandum, quod cum filiis Landonis ter iurauerat, cum ſomni tempus adueniſſet, Sabbatho poſt Epiphaniam, hoc eſt, VII. Idus Ianuarij, aduocatis ſodalibus ſuis ſuper filios Landonis, non ſegniter ſe præparauerunt aduerſus huiuſmodi conamen, ſed fugientibus eis, in quibus confidebant, concuſſi ſunt validè, & maximè ex hoc turbabantur, quia putabāt, quod Lando cum omnibus germanis ſuis eſſet in hoc diſſidio. Videntes autem hi ſe deſtitutos eſſe ab omnibus, ceſſerunt Adenolfo, & egrediētes noctu ex vrbe Theanum aduenerunt, Landenolfo, Pandone, & nepote eorum Guaiferio clamitantibus eis, poſt tergum. Nolite ire Theanum, quia certiſſimè capiemi-
ni. At illi Theano appropinquantes exitimare ceperunt, ne forſan à Landone tenerentur aſtriſti. Nuntiato itaque aduentu ſuo, officioliſſimè ſunt ſuſcepti.

Adenolfus autem Gaſtaldatum Capuanum ſingulariter ſuſciciens, continuo ſe Comitem appellari iuſſit, moxque filium ſuum Athanaſio obſidentem, direxit, ſicut ſacramento pollicitus fuerat, & Liburiā, & Capuam ſub iureiurando illi conceſſit. Athanaſius verò retinuit illius ſobolem, quouſque factum illi à Guidone repromiſſum ſuſciperet, dictuſque

I

Atha-

*Stepha
no VI.
sive V.
ut ali
vocant.
887*

Athanasius accepto fœdere gallico reddidit illi filium, & custodita est pax inter vtrumq; anno vno, & mensibus tribus. Misitque idem Adenolfus Romanam Mayonem Venerabilem Abbatem, & Dauferrum Diaconum, vt suaderet Stephano Papæ, quod ipse foret illi proprius famulus, & promisit quoque ei reddere Caietam, adiuuaretque eum contra Sarracenos, in Gariliano residentes. Qui postea cunctorum oblitus, ex his quæ promiserat, nihil omnino adimpleuit.

His quoque diebus Theophilatus Stratigò à Bari Theanum aduenit hostiliter, hyemis tempore, Sarracenos tentans in pugnâ, nihilque proficiens, infructuosus abscessit, abiensque Neapolim, Marinum Gastaldum castri Sanctæ Agathæ, Ayoni rebellem secum accepit; & Apuliam rediens, nonnullas munitiones eiusdem Ayonis vi apprehendit, vnde occasione accepta, idem Ayo aduersus Augustalem Dominum rebellionis iurgium initiauit, quod suo in loco inferetur,

Ante hoc sanè tēpus, Guaimarius Princeps Constantinopolim, ad Augustorum subsidia confugiens; accessit, à quibus benignè susceptus est, & Patritius ab eis factus, cum honore ad propria remissus est. Cumque adhuc ille illic moraretur, Athanasius dolorem conceptum in opus proferens, Græcos, & Neapolites, ac omnes Capuanos generaliter mouens, super Abellarum misit castrum, in quo tunc præerat Landolfus Suessulanus. Mox autem vt illuc superuenit exercitus, fraude illorum, qui intus erant, captum est, apprehenso in eo Landolfo, & filio eius iuniore, qui cum Guaimario profectus fuerat. His itaque

itaque decursis, suusus Lando ab Adelgisio, alijsque Capuanis, vnà cum Guaiferio, in quandam tracto-
riam, plaustrum vehentem, intromissus, Capuanam
urbem ingressus est, atque ad Episcopalem abiit
Aulam, vbi pauci ex eis congregati sunt, Adenolfo
accelerante. Tunc autem commissum est prælium,
mortuoque Valane, illustri viro, dissolutum est cor
eorum, qui in parte Landonis erant, & ceperunt il-
lum derelinquere, & Adenolfo associari. Tunc, licet
fictè, pacis osculum sibi mutuò fratres obtulerunt,
quod in artacordis minimè retinebant. Lando au-
tèm post ista cum Guaiferio ad propria remeavit, &
reliqui consentanei illorum capti sunt; & vinculis
innexi: inter quos & Landolfus Præsul captus est,
& in custodiam detrusus. Post non multum tempus,
per singulos dies omnes absoluti sunt.

In diebus illis, quando Adenolfus regendi Ga- 887
staldatum iura suscepit, omnia quæ B. Benedictus
infra urbem Capuanam possedit, fratribus exulan-
tibus auferri præcepit. Qua de re, missus ego ab An-
gelario Venerabili Abbate, & Episcopo, ipse vesti-
gia Apostolorum adij Stephanum Summum Ponti-
ficem, postulaturus pro rebus nostris ablatis, à quo
& benedictionem fratribus detuli, & Priuilegium,
nostri Coenobij, & supradicto viro litteras exhorta-
torias attuli. Et verò domitialis res ablata reddita
est; mente autem ex toto illi subtracta, etiam Cellā
mihi ab Abbate traditam, concepto dolore, vi ab-
stulit.

Interea cum Adenolfus iam memoratus Capuā
cepisset, aduertens Athanasius Capuam fortiter
concussam, cepit occasionem quærere aduersus

Adenolfum, & obsides ab eo accipere, & pacem in-
nouare, decurrentibus missis inter alterutros, Mayo
supradictus Abbas, & Auxensius Neapolim profecti
sunt, quos Athanasius ad amphiteatrum ire iussit,
simulque Adenolfum illic adesse voluit, quatenus
firmato foedere vnâ cum Guaiferio Consule, filium
suum cum aliquâtis ad Capuam obsidem mitteret.
Hoc autem faciens insidias tetendit latenter cum
Græcis, & suis, ad capiendum illos. Sed quia nondû
erat completa malitia, quæ post paululum diuinitus
punita est, facta est morula, sed & filium suum infra
urbem clausit, supradictosque viros misit ad Arenâ.
Egressusque statim Græcorum cuneus supradictos
apprehendit viros, & depredauit totam Capuam,
grauiter, moxque sine dilatione cunctum equitatû,
& pedestrium exercitum mittens, omnia sata Ca-
puæ succidi, exterminarique fecit funditus. Præ-
sciens autem Deus dicti viri malitiâ, & volens præ-
stare Capuanis misericordiam in tam crudeli perse-
cutione, permisit eundem Athanasium in tantam
elationem perferri, vt etiam Beneuenti fines bis,
terque prædari faceret. Ayo autê tunc Bari degens,
impugnabat Græcos, impugnantes se. Is itaque hoc
audiens, illico, segnitie deposita, cum tribus ferè
millibus bellatoribus clanculò veniens ad castrum
Abellinum, & intelligens Græcos & Neapolites re-
sidere super Capuam, radicitusq; eam deuastare, illi-
co super eos audacter aduentare studuit, sed ziza-
norum sator Dauferius, Dauferij nostri genitor vr-
be Beneuenti egressus subdolè, ac si secuturus Prin-
cipem, ex diuerso itinere Capuam properauit, & eis
aduentum indicauit Ayonis. At illi relicta Capua,
Nea-

Neapolim reuersi sunt, Ayo autem iter quod ceperrat, peregit, illisque minimè repertis, Liburiam ingressus est, cum quo & Adenolfus abiit, & exusta pene tota Liburia, atque deprædata, populisque, & bestiis ablatis, puteisque saxis oppilatis ad amphitheatrum profectus est, in quo residens per aliquot dies, machinis & diuersis telis expugnauit illud, indeque abiens ad castrum Sanctæ Agathæ, illuc insedit, atque Marinum Gastaldum sibi rebellem, in fide ad se remeantem suscipiens, abscessit, atque aliquandiu Beneuenti commorans, per Sipontum Barim, reuersus est. Adenolfus autem ab Ayone excedens per sacramentum, ab eodem in adiutorium sui centum viginti fermè bellatores viros suscepit, quibus cum grauius totam Liburiam deprædauit; Sed quia desperatio nonnunquam periculum gignere solet, generaliter moti Materenses è Caluo, & aliquot Capuani cum Apulienfibus iuncti, Liburiam circumuectes, Suessulam deprædarunt, & reuerti ceperunt, quibus occurrit Græcorum Neapolitumque exercitus iuxta riuolum Lauij, atque in vnum mixti, superuelebat pars Adenolfi parti Græcorum, sed superueniente acie à tergo illi in medio circumsepti deuicti sunt, & partim capti, partim gladiis extincti sunt. Hac de causa audaciam sumens Athanasius, cepit bellum expetere, vnde Adenolfus non segnis redditus, continuo cum suis Atellam adiit, dumque prælium non inuenisset, reuersus est ad sua.

At non multò post instigante inimico humani generis, collecto Athanasius multitudinis exercitu, mixto, Græcorum, Neapolitum, & Hismaelitarum, equitantium, & pedestrium, misit illos, aduersus Capuam.

puam pugnaturus, quibus occurrit Adenolfus vtrā
 riuium Lauij, habens in comitatu suo auxiliores
 ab Ayone missos, atque Sarracenos, qui tamen ex
 vtraque parte iuncti steterunt, nulli præbentes auxi-
 lium. Adenolfus hoc videns, acrius super inimicos
 suos insurgens pertrixit eos usque ad ultimam per-
 nitiem, occisis plurimis, multisque captis, reliquos
 oppido fugere compulit, victorque triumphans ad
 castra spolijs onustatus repedauit, de suis autem vnū
 tantum amisit, & ipsum à suis occisum esse ferunt.
 Ab hoc sanè die cepit Adenolfus esse potens, Atha-
 nasius verò impotens. Hinc inchoauit omnia fata
 eorum diripere, cunctaque bona eorum vehiculis
 diuersis ad urbem trahere. Hoc quoque quod narro,
 omnes audiant aures, ut pauescant omnes, & ad
 Deum reuertantur. Guaiferius enim Præfectus Are-
 narum, qui pene omnia mala, quæ facta sunt in die-
 bus eius, opere suo gessit, fecitque patrare, cuius præ-
 stigio Romana tellus depopulata est, & Beneuenta-
 na regio funditus desolata est, hoc exitium & finem
 accepit. Nam subito superna expirante gratia, aduer-
 sus eum excitati sunt illi, à quibus ipse putabatur
 saluari, mutataque mente illum apprehenderunt,
 bonaque ipsius diripientes, viguerunt, ipsumque
 Proconsulem despicabilem Capuam, Adenolfo cō-
 sentiente, remiserunt, aqua tribulationis sigillatum.
 Tuncque vniuersi, qui à propria sede olim fuerant
 exulati, reuerti sunt, factumque est gaudium ma-
 gnum, pax, & securitas, ceperuntque præesse, qui
 subesse soliti erant, & qui per trecentos, & eo am-
 pliùs annos imperauerant legibus subesse ceperunt;
 Tunc cohors Bardica triumphans, regnare coepit
 super

for. tri
 ginta.

super eos, à quibus semper armis subigebantur.

Interea videns Athanasius se in omnibus superatum, pacis expetiit foedus, quod adeptus est; factoque iureiurando amici ad inuicem effecti sunt. Primum tamen sacramentum roboreum erat per mensem, vel tempus annotatum, istud autem nec ad diem durauit duodecimum. Denique Hismaelitæ hæc, illæque discurrentes, omnia deuorant, & contra Neapolim unanimiter consurgunt, æquo valde examine, ipsumque supernum iaculati sunt solum. Ab his procudubio Athanasius perculsus est, cum quibus Chrifticolū genus pene omne pertriuera. Hæc autem audientes nolite cor apponere ad id quod Deus meritis alicuius iratus fecerit, sed ad id, quod sua misericordia, misericors hominum motus, egerit, iuxta illud, Inuoca me in die tribulationis, erua te, & honorificabis me. Dicit quoque Propheta, Nōne qui prædatis, & ipse prædaberis? Quid ergo erit de his, qui prædantur proximos suos? Nunquid Neapolites vastabuntur, qui vastauerunt? Beati, qui Domino custodiente, imunes ad huius sæculi procella existunt, ubi omne malum, & nullum sine Domino bonum regnat.

Ayo denique à Beneuento per Sipontum Barim profectus, super quam Constantinum, Augustorum aulicum & Patritium, insidentem repperit, rebelles Imperatorum viriliter impugnantem, aduersus eum auxilio fultus Hismaelitarū, & vallatus agmine pedestrium Apulienfium, audacter insurgens, primo impetu victor existens, de hostibus plures interfecit: deinde à Constantino, qui cū tribus millibus equis tuto consistebat in loco, validè contritus, vix cum ali-

aliquot urbem ingredi valuit, Barim; reliquis aut gladijs aut captiuitati traditis. Hic autem Græcorū obsitus vallo, infra urbem est occultatus, sustinens suffragium Adenolfi, quod pridem perquisierat, & non inuenit. Nam & Gallos & Agarenos promissis aureis sepius mixtim inuitans, obtinere nequiuit. Adenolfus autem cum Athanasio pace interim custodita ferè binis diebus, postea scisso fœdere vtraque pars ad prædam prorupit. Sed Capuani validiores effecti, per se & cum Sarracenis Neapolim, circumquaque vastantes, lacerant, & igne consumunt omnia, æquo Dei iudicio, vt qui cum Sarracenis gladio & captiuitati Christicolas tradiderat, bonisque eorum ditatus est, non immeritò ab his flagelletur, rodatur, & prædetur.

910

Defuncto autem Lamberto, filio Guidonis senioris, Spoletium relinquit, quo etiam decedente, Guido iunior Spoletium & Camerinum suscipiens, cum Sarracenis in Sepino castrametatis pacem fecit, obsidibus datis & acceptis. Cuius etiā tempore supradicta cœnobîa, vrbes, & oppida omnia à Sarracenis capta & exusta sunt. Regiam igitur ad urbem legationem dirigens, contra ius faciens, pecuniam accepit, quamobrem à Carolo III. captus est, & nisi fugam arripuisset, capite plectendus erat. Denique cum à Siponto idem Dux, Adenolfo comitante, Capuam pergeret, in loco, qui Caudi dicitur, Arranem Hismaelitam, tyrannū crudelissimum, cum trecentis penè sequacibus suis peremit. Cognoscens autem Guido Carolum Augustum seminecatum iacere, cupiditate regnandi deuictus, deceptusque à contribulibus suis, relinquens Beneuentanam Pro-

uin-

vinciam sibi subactam, Spolitēſium Ducatum adiit, ibi regnaturus. At Beneventi quidem tellus à Græcis tollitur, & capitur : & Spoletium etiam deprædatur ab Agarenis, ipſe autem Guido manet ibi inuiſus & inauditus. Interea Ayone obſeſſo infra urbem Barim à Græcis, auxiliumque efflagitante à Gallis & à ſuis, Adenolfus formidans Arhanafij minas, legatos ſuos ad Conſtantinum patritium, qui reſidebat ſuper dictā urbē, & ſedus cum ipſo ſtatuerat pacis, vires reſiſtendi, Ayoni actu doloſo abſtulit. His & alijs argumentorum decipulis, dictus Ayo cernens ſe deluſum, doluit, tandemque neceſſitate coarctatus, cum memorato Patritio pacem faciens, urbem dimiſit, & ad propria remeavit.

Eadem tempeſtate, dum idem Adenolfus Dauſerium noſtrum Diaconum diſponeret Tarantum, & inde Regiam ad urbem transmittere, ipſe queſtus eſt aduerſus eum de inopia. Itaque oborta inter alterutrum contentione, ſequeſtrati ſunt, & Adenolfo incumbente ſuper Capuam, Dauſerius Theanum, commoraturus ibi, properavit. Paulò poſt, concordia compoſita, ad eum, à quo ſe ſeparauerat, reſeſus eſt.

912

Per idem tempus Græci naualiter ad Conſtanti-nopolim, Regiam tellurem aduentantes ex aduerſo, & Iſmaelitæ ex Africa, & Sicilia properantes, iunxerunt ſe inter Meſſanam urbem Siciliæ & Rhegiū, & mutuò iuncti ſunt Græci, tantoque metu territi ſunt reliqui Achiui, qui remanſerant, vt tam viri, quàm foeminæ, & paruuli, relictis Ciuitatibus cum omnibus, ad loca tuta ſe receperint, nemine tamen perſequeute.

K

Sed

Sed quamobrem talia permiscuit Divina æquitas illi belluinæ genti, narrabo brevius. Achini, ut habitu similes sunt, ita animo æquales sunt bestiis, vocabulo Christiani, sed moribus nequiores Agarenis. Hi videlicet, & per se fideles omnes prædabant, & Sarracenos emebāt, & ex his alios venales Oceanilittora sarciebant, alios verò in famulos & famulas referuabant. Talia & his similia videns Deus, tradidit illos in opprobrium, & deuorationem, ut recogitent, & intelligant, quia in operibus suis diris Deum irritauerunt. Acta sunt hæc in arcto spatio maris, quod diuidit Regnū à Sicilia, quæ locus olim tellus erat, sed moderno tempore à Pharo æquore occupatus est. Hæc inquam gesta sunt Anno Domini 888. mense Octobris. Hoc etiam anno reuersus est Guido ad Italiam, quam principare enipit, sed obtinere nequiuit. In Italia enim iuxta Ciuitatem Brescianam cum Berengario & ipso Duce pugnatū est. In quo conflictu vtriusque partis acies crudeliter cæsa est. Spolia autem cæsorū à Berengario collecta sunt. pacti sunt tantū ad inuicem vsque ad Epiphaniam, quæ celebratur VIII. Idus Ianuarij.

*Finis Chron. Heremperti, ex M.S.
Cod. Vat.*

*Haec hęc excerpta ex fufiore Heremperti Historia,
quòd tractans de facris quibusdam & Ecclesia-
fticis rebus, libenter fcriptimus è papyraceo
Cod. quem fatis emendatè ante quin-
quaginta circiter annos exa-
rauit Vir doctus Io. Ba-
ptifta Boluitus.*

Um Francorum Rex (Pipi-
nus) Papiam obfidens, con-
stringeret Ciuitatem, tunc
Aistulfus Rex ferociffimus
Langobardorum, vt venien-
ti illi tribueret, & quod prius
contempferat, confcriptas in
pacti fœdere redderet ciui-
tates, fe omnibus modis profellus eft redditurum:
& denuò confirmato anteriore pacto, quodam .
. lapfam oclauam Indictio-
nem, vt inter partes conuenerat, reftituit ipfas præ-
fatas ciuitates, addens etiam castrum, quod cogno-
minatur Comaclum: de quibus omnibus receptis
ciuitatibus per donationem in fcriptis, eas Apolto-
licæ Sedi commiffit poffidendas. Aistulphus itaque
Rex, de quo præmiffimus regnauit an. 7. men. 5. Fuit
audax, & ferox: & ablata multa Sanctorum corpo-
ra ex Romanis finibus in Papiam detulit, constru-
xitque eorum oracula. Ibi & Monasterium Virginû,
& fuas filias dedicauit. idemque fecit Monasterium
in finibus Aemiliæ loco, qui nuncupatur Nonâtula
Pro eius cognato Abbate Arfenio viroꝝ cœno-
bium fundatum eft. nec non ipfemet per certas pro-
uincias

nuncias sacris Monachorum Coenobijs multa est dona largitus : sed & valde dilexit Monachos, & in eorum mortuus est manibus. Tunc Desiderius quidam Langobardorum, qui ab eodem Aistulpho Rege in partes Tusciæ erat directus, audiens præfatum obiisse Aistulphum, illicò aggregans ipsius Tusciæ vniuersi exercitus multitudinem, Regni Langobardorum nisus est arripere fastigium. Huius personam despectui habens Raichis dudum Rex, & postmodum Monachus, germanus præfati Aistulphi, sed & alij multi Langobardorum optimates cum eo eundem Desiderium contemnentes, maiorem multitudinem Langobardorum ex cæteris exercitibus etiam transalpinis aggregantes, ad dimicandum contra eum profecti sunt. Vt hæc præfatus Desiderius audiisset, prædictum Papam Stephanum deprecatus est, ut sibi auxilium ferret, quatenus ipsam Regalem dignitatem per ipsum valeret assumere, spondens iureiurando omnem prædicti Pontificis adimplere voluntatem : insuper & Reipublicæ se redditurum professus est. Tunc idem Pontifex inito cum suis consilio, Paulum suum germanum consiliarios in partes Tusciæ ad prædictum Desiderium misit : cum quo loquentibus, Desiderius per scriptam paginam hoc quod spondederat terribili iuramento firmavit. Hoc verò peracto, statim suum Missum prædictus Papa Stephanus misit cum exhortatorijs literis præfato Rachisio, & cunctæ genti Langobardorum direxit : properans ut Fulradus venerabilis Abbas cum aliquantis Francis in auxilium abiret ipsius Desiderij, sed & plures exercitus Romanorum, si necessitas exigeret, in eius dispo-

suit

fuit occurrere adiutorium : & suffragantibus ipsius Pontificis Deo acceptis precibus , ita omnia Deus disposuit , vt sine vlla animarum periclitatione antefatus Desiderius eandem , quam ambiebat , assumeret Regalem dignitatem.

Dum verò hæc agerentur , direxit Missum suum præfatus Pontifex , & accepit ipsas Ciuitates , quas prædictus Desiderius Rex reddere promiserat. Cūq; Rex per 28. an. placidè Langobardos rexisset, omnis tunc Italię finis valde quieuit : tantum initio sui Regni Spoletini, & Beneuentani rebelles fuerunt : sed Rex hyemis tempore cum suo exercitu pergens eos per pugnam ad suum reduxit seruitium .

In præfati Regis Desiderij temporibus floruit in arte Grammatica Diaconus Paulus, qui fuit ortus ex Foro iuliensi ciuitate, parentibus secundum sæculi dignitatem non infimis: charus etiam Regi, intantum, vt ipse Rex in omni arcano verbo consiliarium eum haberet. Per idem tempus Pipini filius Carolus Desiderij Regis filiam sibi in matrimonium sociauit: & aliam præfatus Rex habuit filiam, cui nomen Adelberga fuit, quam nuptui tradidit Arechi Beneuentano Duci .

Ipse de quo præmissimus Arechis cum regnasset ann. 29. men. 6. iam ætate maturus, apud Salernum placida morte quieuit, atque iuxta Ecclesiam Dei Genitricis ad sedem ipsius est humatus . Per idem tempus Sanctę ipsius Ecclesię Robertus Episcopus præerat , qui ob amorem tanti viri super tumultum eius, eiusque vxoris ac filij cameram construere fecit. Fuit autem Princeps Ariches, vir mitis, & apprimè liberalibus disciplinis imbutus. Hanc ipse ciuitatem

tem vndique muniuit : atque in ea miræ magnitudinis , immò & pulchritudinis palatium construxit : & ibidem in Aquilonis parte Ecclesiam in honorem Beatorum Petri & Pauli instituit, quam vt aiunt, dñs olim asylum Principis esset, & ipse Ariches Idolum ingens illic inuenisset ex auro fabrefactum, inde ipsam Ecclesiam deaurauit . Idem Arechis erga Dei culturam sese creberrimè coarctabat : & vndique prospera illi Dominus concedebat . Nam Argiuos potentis dextera superauit, & in fugam compulsi . Qua habita victoria, non in elationem est raptus, sicut tyranni assolent , & ad deteriora perueniunt, sed Creatori suo, qui conterit bella, immensas gratias exhibebat . Ipse inopes & debiles diuerso habitu induebat, cibariaque abundanter eis tribuebat : & Redemptor Christus vires necnon & gloriam libenter illi largiebatur : isque sua arua illis seruabat & omnes sub eius ditione lætabantur, & exultabant .

*Infra
postmul-
tas pagi-
nas.*

Enodare autem fidelibus volo ; qualiter Omnipotens Deus antequam Arechis ad dignitatem perueniret Principalem, ei ostendit , qualiter honorem vigoremque ei daturus esset . Quadam quippe die, dum cū suo Principe (*Luitprādo*) in Ecclesia B. Protomartyris Stephani (quæ constructa est in veterissima vrbe Capuæ , ab Imperatore Helenæ filio Constantino : easque in honorem omnium Apostolorū dedicata, licet postea à Beatissimo Germano eiusdē vrbis Episcopo ob collatas ab Imperatore reliquias B. Protomartyris Stephani, nec nō & B. Agathæ virginis , proinde ea in honorem Protomartyris Stephani vocata est) dum vt diximus in eandem Ecclesiam, Langobardorum more, accincti pugionibus

al-

sterinsecus, introissent, & dum vnusquisque indefinenter orasset, sic etiam Arechis adolescens, *Miserere mihi Deus*, labijs impressis canere cepisset, cum peruenit, vbi dicitur, *Spiritu principali confirma me*, illico spata illius contremuit, ac si aliquis illam concuteret. Ille vero, oratione completa, hoc quod sibi contigerat, cum pauore seriatim suis collectaneis enodauit. Quorum vnus, qui erat sapientior ceteris in talem sermonem erupit: De hac instabili vita, minime es, quantum mihi videtur, discessurus, antequam ad dignitatem Principalem Dominus te perducatur. Id postea annuente Deo ad tutelam Langobardorum probauit euentus. Nam dum Dux nomine Luitprandus fuisset extinctus, vnà omnes Archim Principem acclamarunt. Quapropter ad Principalem dignitatē honorificè illum asciuerunt. Nec, ut assolent, plurimi per pecunias, & pollicitationes, illum honorem Arechis consecutus est, sed omniū consensu, & quasi agmine coacto, ab illo qui dixit, Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ego sum in medio eorum, Arechis Princeps factus est.

Sico Princeps exercitus sui copias adunari iussit, atque magno apparatu Neapolim properauit, & eā vndique constrinxit, & incendijs à foris scilicet denudauit: quam & obsidens aliquanto tempore vniuersum Beneuentanorum exercitu coarctauit. Tunc Vrsus electus Siconem Principem deprecatus est, ut amplius malum non fieret, neq; sanguis Christianorum effunderetur. Ad hæc Sico Langobardorum Princeps admonitionem prædicti Electi audiens, desistit, & pacem inierunt in scripto pacta exponētes

tes mutæ pacis, Neapolitani, & Lāgobardi. Et obfides Neapolitanos idem Princeps abstulit. Spon-
dit verò ipse Neapolitanorum Dux cum vniuersis
suis hominibus sub terribili fortissimoq; sacra-
mento, atque in eiusdem pacti fœdere per scriptam pa-
ginam affirmarunt, se daturum illico omni anno tri-
butum, quod inter eos statutum fuit: atque suis nu-
mismatibus ad ipsam ciuitatem pro mercimonijs
graderetur. Et ipse Princeps Sico Ianuarij Sancti
Martyris corpus de Basilica, vbi per longa temporū
spatia requieuerat, eleuauit, & cum magno tripudio
Beneuentum regreditur.

Et post multas paginas Sic etiā habetur in vita S. Tryphome nes in m. f. Co di. olim scripta. Hac ve rò Sancta Vir go origi ne Sicu la fuit a Pacta orbe, vt Boluit, not. Vi- Interea factum est, vt Tyrrheni equoris insulas, Ausonixque vniuersa loca Sicardus Princeps cir-
cumiret, & quotquot corpora Sanctorum inuenire
posset, Beneuentum cum debito honore deferret.
Atque per idem tempus ex Liparitana Insula B.
Bartholomei Apostoli corpus Beneuentum magno
cum tripudio deferri iussit. Cum autē talia Amal-
phitani cernerent, & metuerent ne propria frustraren-
tur Patrona, scilicet Sanctæ Tryphomenes corpore,
quod in portu Reginellæ illo tempore tegebatur,
plebe iam ducta in consilium, decreuerunt vt illud
Amalphiam transferretur. Sicque factum est. Nam
dantibus operam maioribus natu Amalphitanorū,
antequam ipsa Ciuitas ab inclyta gente Langobar-
dorum desolaretur, ablatum est à propria aula, vbi
erat natua pinus, & cum ingenti honore Amalphia
delatum, atque in Ecclesia Beatissimæ Virginis Ma-
riæ eius sacrū corpus, Amalphitani honorificè col-
locauerunt.

Lan-

de Frecciam lib. de subf. cap. de Ciuitatib. Regni fol. 81.

Langobardorum phalanx à prædicto Sicardo Principe absoluta, Amalphiam deuenit, atq; ab eis ipsa ciuitas, sine humani sanguinis effusione capta est, & depopulata. Cumque Langobardi omnia, quæ in ornatu Ecclesiæ, & Amalphitanorum ædibus inuenirent, diriperent, sacrum etiam corpus S. Tryphomenes Martyris locum gestantes, cuncta per circuitum depopulati sunt, & non solum ciuitatis munitio intrinsecus, sed etiam extrinsecus prædia cuncta deuastauerunt: & sic magno cum tripudio Salernum perueniunt, atque iam dictum sanctum corpusculum per iussione præfati Principis debito cum honore Beneuentum perducitur.

In ipsius Gisulphi Principis temporibus inuentum est Sacratissimum corpus Beati Matthei in Lucaniæ finibus, atq; cum debito honore, per iussione iam fati Gisulphi Principis Salernum deducitur. Sed quot euenerint signa & miracula, & quomodo fuerit repertum, omnimodò nunc pandere, omittimus: postmodum Deo annuente fidelibus innotescemus, atque huic historiæ adnectere faciemus.

Hactenus ex Boluitiano exemplari. Alia autem, quæ superior illa Heremperti Historia habet L. M. prætermittenda existimaui: partim quippe adeo corrupta sunt, & siue ob librarij, siue ob ipsius Auctoris inscitiam, tritis inextricabilibus obsita, ut religio mihi pene fuerit, bonas horas ijs intelligendis, emendandis, que ponere: partim verò plane falsa, aut fabulis simillima deprehendi. Verbi gratia, id quod de Prouinciæ Beneuentana Episcopis narrat; abijisse scilicet tot sacros Præsules, a sellis, quò subiectionem præferrent, ins-

L

dentes

dentes obuiam Carolo Magno, ut eius iram ab Arechis Principe legante auerterent, visoque eminus Rege descendisse a sellis, & vultibus humi possitis se se totos prostrasse: deinde vix post trinam Regis iussionem, cum magno pauore exurrexisset, & (quod ridea.) ante singulos Episcopos singulos iussisse clericos ferulas prætendentes. Annè, ut per eas illi porrectas, potestas fieret irato Regi, Episcopos pro Arechis, veniam adeò demissè flagitantes, pædagogorum more, ferulis verberare? Post vnā verò, aut alterā paginā, longè deteriore necit fabulā Herempertus: somnium videlicet, (& verè somnium) Arechis Principis, cui vult per quietem fuisse à Diabolo reuelatum, Patriarcham qui nuper Constantinopoli electus fuerat, scēminam esse, sexum masculinum sub clerici veste mentitam. Quocirca experrectum Arechim suos nuncios Constantinopolim illico misisse, per quos factum esse scribit, ut tam turpi, & pernicioso errore sublato, scēminaque à Patriarchali Sede deiecta, pestis etiā quam tanto sceleri puniendo Deus in eam Urbem immiserat, sedata sit. Et vide, mi lector, quā bene decorum seruet Herempertus. Is in ea ipsa Historia (sēmodò Historiæ nomen meretur, narratio anilibus fabellis, & ineptijs plena) adeò Arechis pietatem religionemque deprædicat, ut & miracula patrasset, & Diuinis reuelationibus nonnunquam imbutum fuisse scribat: nunc autem sus prorsus oblitus, Arechis sanctitatem edixtas detecit, ut illum cum Dēmone, quasi Synorgiaſtam Liberi patris, per somnium commercium habuisse, eiusque falsis responsis indubitatam fidem adhibuisse narret. Prudenter igitur se gessit integerimus Baronius Cardinalis, qui non nisi cum magno delectu

delectu, uti ipsemet scribis, ex Heremperto excerptis gesta aliquot, ceteris Auctori relictis. Quinetiam ob eandem causam à diserto, & diligenti Chronographo Petro Opmeero (ne me solum Heremperti fabularum deprehensorem, lector quispiam suspicetur) Langobardi, & Gothi illorum temporum scriptores iure merito his verbis exagitantur, quod vel sua extollentes, vel hostium facta immodicè deprimentes, populariumque plausum captantes, fictitia commenta liberè Historijs inserebant. Itaque non multo bonarum literarum damno, Historia illa Heremperti fuffor, sublata est. Et benè atque utiliter Epitome hæc ex illa, vel ab ipsomet Heremperto, ut quorundam est opinio, vel ab alio quopiam Historiarum studioso confata est: nimirum, ut recisis, reiectisque fabulis, & futilibus, quibus ea scatet, digressionibus, Synopses istius facies purior appareat, ac rerum Langobardicarum brevis saltem notitia Lectoribus exhibeatur.

De Lupo Protospata.

Rperi hoc breue Chronicon inter antiquas Scidas Ioannis Francisci Rubei, viri quidem non legum solummodò sed humanarum etiam literarum apprimè periti. Porrò cum ea ipsa, quæ hoc Chronico continentur, habeat vulgari lingua Diarium illud, in M.S. Cod. Ducis Andriæ, quod continuatur à Iuliano Passaro, existimo, vel Passarum ipsum, vel alium aliquem è latino in vulgarem Italicum vertisse sermonem, & quod is quo usus est liber nullum præ-

L 2 ferres

ferret Chronici huius auctorem, nemini proinde supposuisse hunc factum. Nos igitur & primi typis commitimus, & latine, uti à Lupo Protoſpata compoſitum hoc Chronicon, ſive Diarium eſt, publici iuris facimus. Et hic ſanè libellus utilis erit ad Apuliæ poſſimum turbas, cladesque noſcendas.

Quisnam autem Auctor iſte fuerit, nullo haſtenus extante noſtratum Scripturarum Nomenclatore, equidem diuinare non poſſum. Coniicio tamen ciuem fuiſſe Barenſem, & genere Græcum. Prius ex eo colligo, quòd in rebus Barenſibus crebrò verſatur, & quòd ſimpliciter, ac quaſi anthonaſticos ad ann. 886. & 890. Bary Dynaſtam, Principem vocat. Græcum autem genus prodit, tum quia ſepè græciſſat, uti eruditus lector obſervare poterit, tum etiam, quia Græcos impenſè ſe oſtendit amare, cùm ad annum 1085. Dei miſericordiam potentiamque laudat, quòd Robertum Nortmannorum Ducem aduerſus Imperatorem Græcorum cum ingenti claſſe trajcere parantem, inopinato profluvio ventris extinxerit. Vox præterea Protoſpata idipſum fortè innuit, ſive ſtirpis nomen fuerit, ſive Officij. Et verifiſimile eſt, virum genere Græcum, & in Apulia ortū, Protoſpatarium (ſic enim habet Cod. Andr. non Protoſpatam) fuiſſe Strategi ſive Catapani Apuliæ, hoc eſt, Palatinorum militum Primipilum. Hoc ipſo Chronico legitur Sergius Protoſpata, & Ioannicius Protoſpata, vel, ut utrobique habet Cod. Andr. Protoſpatarius. De qua voce, & dignitate multa afferunt ex Codino Meurſius, Fontanus, Bullengerus, & qui antea dici debuit, doctiſſimus Pancirola. Hos, qui plura volet, adeat.

LVPI PROTOSPATAE,

Rerum in Regno Neapolitano gestarum,
ab Anno Sal. 860. vsque ad 1102.

BREVE CHRONICON,

Cum Appendice Inc. Auct. vsque
ad ann. 1519.

*Adiecta sunt varia Lectiones ex M.S. Cod. Italico Illustriss.
Ducis Andriae.*

ANno 860. Indictione
VIII. comprehensa est
Ciuitas Barum ab Imperato-
re Constantinopolitano.

Anno 861. Indict. VIII.
Mortuus est Michael Impe-
rator, & surrexit Basilius Pa-
rascensumenus filius eius, &
regnavit ann. 21. ipse solus,
& ann. 9. cum filiis suis.

Anno 866. intrauit Lu-
douicus Imp. Beneuentum.

a Anno 867. incēsa est Ma-
tera à Ludouico Imperato-
re, & idem Imperator intra-
uit Ciuitatem Oriam.

Anno 868. Indictione pri-
ma exierunt Agareni à Baro
Ciuitate per Francos, tertia
die

*a Zonaras hoc anno figit obi-
tum Michaelis, & initium
imperij Baslij. Sed Græco-
rum calculus diffidet à cal-
culo Latinorum, ut notat Ba-
ronius Tomo 7. ad an. Chri-
sti 610.*

die intrante mensis Febr. eodemq;
anno comprehensus est prædictus
Ludouicus in Benevento.

Anno 875. intrauerunt Græci
Barum mense Decembr. die Nata-
lis Domini, feria 3. & Gregorius
Stratigo, qui & Baiulus dicebatur.

Anno 880. exierunt Agareni
de Tarento.

*a Cod. Duc. Andr. Alo
creatus est Princeps
Barij.*

a Anno 884. Indic. 2. surrexit Alo
Princeps mense Octobris.

Anno 885. mortuus est Basilius
Imper. & cæperunt regere Leo, &
Alexander filij eius ann. 26. soli,
cum eo verò ann. 9.

Anno 886. facta fuit proditio in
Baro mense Iunij, quâdo Princeps
fecit prælium cum Stratigo Tra-
pezi, & Græcis.

Anno 890. obiit Alo Princeps,
& surrexit Vrsus frater eius.

Anno 891. intrauerunt Græci
Beneuentum mense Octobris, &
Stratigo Sabbatichi in Siponto
mense Iunij.

Anno 894. exierunt Græci de
Beneuêto mense Aug. per Frâcos.

Anno 900. descēdit Melissianus
Stratigo in Apulia.

b Anno 901. descendit Abraham
Rex Sarracenorum in Calabriam,
& iuit Cosentiam Ciuitatem,
& per-

*Id accidit iuxt. latino-
rū calculū an. 909. Vid.
Io. Diac. in Actis trāsł.
S. Seuerini Abb. & ex
eo Summont. lib. 1.*

a Cod. Andr. & cum peruenisset ad Ecclesiam S. Păcratij, fulgure ictus obiit. Summontius lib. 1. Hist. Neap. ex Cod. Andr. figit obitum huius Regis Abrahami ad an. 902.

b Reponerem for. 918. Sed pag. sequ. eundem numerum 916. firmat hic Auctor. Vid. ad an. 966.

c Cod. Andr. Commissum est praelium in Ciuitate Asculi, inter Pandulphū, qui captus est, & Vrsileonē Strategum, qui interijt.

d Cod. Andr. pro Landulpho semper habet Neldulphum: sed vitio, ut puto, librarij.

e Cod. Andr. Itatachel Sclauorum Rex cum suo exercitu obsedit, & cepit Sipontum, mense Iulio, die S. Felicitatis, r ia 2.

a & percussus est ictu fulguris.

Anno 912. complentur ab obitu S. Martini anni 51.

Anno 913. Ind. prima coronatus est Constātius Imp. filius prædicti Leonis, qui regnauit ann. 47.

b Anno 916. exierunt Agareni de Gariliano, & sunt anni 350. quo intrauerunt Lāgobardi in Italiam sub Alboun Rege eorum.

Anno 916. expleantur 40. anni, ex quo Agareni introierunt in Italiam.

Anno 920. introierunt Vngari, idest Vnni in Italiam mense Februarij.

c Anno 921. Interijt Vrsileo Stratigo in prælio de Asculo mense Aprilis, & apprehēdit Pandulphum Apuleo.

d Anno 924. capta est Oria à Sarracenis mense Iulij, & interfecerunt cunctas mulieres, reliquos verò deduxerunt in Africam cunctos vendantes. *Cod. Andr. & hoc anno Eusebius obiit Clusij.*

e Anno 926. comprehendit Michael Sclabus Sipontum mense Iulij.

Anno

Anno 927. fuit excidium Tarenti patratum, & perempti sunt omnes viriliter pugnando: reliqui verò deportati sunt in Africam, Id factum est mense Augusti in festiuitate Sanctæ Mariæ.

a Cod. Andr. Prinsipes Langobardorum.

Anno 929. Indi&. 2. Pandulphus, & Guaymarius *a* Principes intrauerunt in Apuliam.

Anno 936. venerunt Vngari Capuam.

b Cod. Andr. mēse Iulio, die 3. fer. 3. hora 3. Luna 29.

Anno 939. obscuratus est Sol, & apparuerūt stellæ mēse Iulij *b* altante tres dies, feria 3. ad horas tres, Luna 29.

c De hac Vngarorum excursione Sigonius lib. 6.

c Anno 940. introierunt Vngari, vel Vnni in Italiam mense Aprilis, & factū est prælium in: Matera à Græcis cum Langobardis cum Stratigo Imogalpto & negauit eum Pao in mari.

Anno 942. obiit Pádulphus Princeps die 10. mensis Aprilis.

Anno 945. Ind. 3. ceciderunt Romanus, & Vbo mense Decembri, & perierunt Vngari à Rege Othone.

Anno 946. factum est homicidium Bari mense Decembris, inter Ciues.

d Cod. Andr. Platopondius:

e Cod. Andr. boum interitus.

Anno 947. Introierunt Vngari in Italiam, & perrexerunt vsque Hydruntū. Et Platopidi *d* sedit in Ciuitate Cuperfani, & fuit eo anno bonus introitus *e* per omnem terram.

Anno 950. oblederunt Græci Asculum, & obtinuerunt.

Anno

a For. Melesanus, idem qui supra ad ann. 900.

b Cod. Andr. Marraccius de Cremero, & Fesulus combusti sunt Barij.

c Cod. Andr. Adrascum.

d Cod. Andr. Zatrobomen.

e Cod. Andr. Manuel.

f Cod. Andr. non addit, Magister.

g Id intellige à capta in Italiam expeditione: nā alioqui Historici ferè omnes consentiunt, Langobardos cum Alboino ingressos esse Italiā an. 568. die 2. April. fer. 2. post Pascha, Indiēt. 1.

Ita etiā intelligo hūc Scriptorē infra ad an. 1083. Sed dicere etiam possumus (quod fortassis propius erit Protospata menti) Gracos, ut acutè Heruuartus obseruat, Christi Epocham biēnio citius figere. Denique facile fuit, hunc scriptorem falli, ob Dionysij corruptum à librario Cyclum: quod spbalma etiamnum extat apud Bedam Tomo 3. Ibi enim Cyclus Dionysij habet Pascham Kal. Aprilis nō anno 568. ut Paulus Diac. refert lib. 2. cap. 7. sed ann. 566. Vide, Lector, quanti referat emendatos libros habere.

Anno 951. *a* Malachianus fecit præliū in Calabria cum Sarracenis, & cecidit.

Anno 955. descēdit Marianus Patritius in Apuliam.

Anno 956. Incensū sunt *b* Murancius Cleri, & Excelsula in Baro.

Anno 960. Indiēt. 3. obiit Constantinus Imp. qui regnavit ann. 47. & surrexit Romanus filius eius, & fuit prælium inter *c* Adralittū, & Ismael.

Anno 961. capta est Insula Cretes à Græcis sub Romano, mēse Martij, & *d* Zatrobomen capta est à Sarracenis, & obscuratus est Sol.

Anno 963. obiit Romanus Imperator, & eleuatus est Nichiphorus, qui regnavit ann. 7. & Otho Rex intrauit Romā, & obscuratus est Sol.

Anno 965. introiuit *e* Manuyci Patritius in Siciliam, & ibi mortuus est.

Anno 966. Introiuit Nichiphorus *f* Magister in Ciuitatem Bari, & sunt anni 400. ex quo *g* introierunt

M Lan-

Langobardi in Italiam.

a *Cod. Andr. Pugnauit cum Bulcassimo Sarracenorum Rege, & interfecit eum, & in eo prelio perierunt XL. millia hominum.*

Anno 967. descendit Otho Rex, & senex, pater Orthonis Regis, qui a pugnauit cum Bulcassimo Sarracenorum Rege, & interfecit eum.

Anno 969. introiuit Otho Rex in Apuliam mense Martij, & obsedit Ciuitatem Bari irrito conatu, & in alio anno intrauit in Calabria mense Octobris, & Sol obscuratus est mense Decembris.

Anno 970. occidit Simifchi Nichiforum Imp. & eleuatus est ille.

b *Cod. Andr. 14. millia Sarracenorum Dux eorum dicebatur Bucobolus: & Otho in subsidium misit sex millia suos: prosequens Agarenos Tarentum usque.*

Anno 972. pugnauit Asto filius Transamundi Marchisij cū b 40. mil. Sarracenorum. Caytus eorum Bucobolus vocabatur, & vicit Asto cum 60. suis prosequens Agarenos vsque Tarentum.

Anno 973. Ind. 1. c obiit Passarus Protospata.

c *Cod. Andr. Anno 975 obiit Passarus Protospatarus. Ismael interfecit eum, & Zacharias Bituntum cepit.*

Anno 975. Ismael interfecit eum, & Zacharias Bituntum cepit.

Anno 976. obsederunt Sarraceni Grauinam irrito conatu, & obiit Simifchi Imp. qui & Ioannes, & ceperunt regnare Basilus, & Constantinus germani.

Anno 977. incenderunt Agareni Ciuitatem Orix, & cūctum vulgus in Siciliam deduxerunt.

Anno

Anno 978. mortuus est Ioannes Episcopus, & surrexit Pao Archiepiscopus.

Anno 979. Occidit Porphyrius Protospata Andream Episcopum Oretanum mense Augusti.

a Cod. Andr. anno 981 Sipontini, & Asculani preliati sunt in Valle Sensilli.

a Anno 981. fecit prelium Otho Rex cum Sarracenis in Calabria in Ciuitate Corruana, & mortui sunt ibi 40. mil. Pœnorum cum Rege eorum, nomine Bulcassimus.

b Cod. Andr. qui & Prima.

Anno 982. tradita est Ciuitas Barij in manus Chalochyri Patri-
tij, *b* qui & Delfina, à duobus fra-
tribus Sergio, & Theophilacto mē-
se Iunij xj. die; & Otho Rex obiit
Romæ.

c Cod. Andr. predictus Prima.

Anno 983. apprehendit *c* præ-
dictus Delfina, Patritius, Ciuitatē
Asculum mense Decembris.

Anno 985. Descendit Roma-
nus Patritius cum filio suo in
Apuliam.

d Cod. Andr. Sanctam Ciuitatem Hyeracem.

Anno 986. comprehenderunt
Sarraceni *d* Sanctam Chiriachi
Ciuitatem, & dissipauerunt Cala-
briam totam.

e Cod. Andr. Sergius Protospatarius.

Anno 987. occisus est *e* Ser-
gius Protospata à Barentibus men-
se Februarij, & mortuus est *f* Ad-
raliscus à Nicolao Crioti mēse Au-
gusti xv. die, & obscuratus est Sol.

*f Cod. Andr. Adrali-
scus à Nicolao de Cri-
to,*

M 2 An-

Anno 988. Indiſt. prima depopulauerūt Sarraceni Vicos Barenſes , & viros , ac mulieres in Siciliam captiuos duxerunt.

Anno 989. deſcendit Ioannes Patri-
cius , qui & Ammiropolus , & occidit
Leonem Cannatum, & Nicolaum Cri-
tis, & Porphyrium.

*a Cod. Andr. &
Petrus Porphy-
rus.*

Anno 990. occiſus eſt Bubalus, *a* &
Petrus Exubitus menſe Martij.

*b Cod. Andr.
Otho Comes.*

Anno 991. fecit belſū *b* Aſto Comes
cum Sarracenis in Tarento, & ibi cecidit
ille cum multis Barenſibus.

Anno 992. magna fames per totam
Italiam, & annonæ caritas.

Anno 993. deſunctus eſt Pao Archie-
piſcopus, & Chryſoſtomus eleuatus eſt.

Anno 994. obſeſſa eſt Matera à Sar-
racenſtribus menſibus, & quarto capta
ab eis. *Cod. Andr. in qua mulier quadam
fame coaſta proprium comedit filium.*

Anno 997. occiſus eſt Marcho Theo-
dorus Excubitus in Ciuitate Oriæ à
Smaragdo, & Petro germanis.

*c Cod. Andr. Bu-
ſichius Caycus.*

Anno 998. venit *c* Buſitus Coytus
cum prædicto Smaragdo Barum menſe
Octobris, & prædictus Smaragdus Eques
intrauit Barum per vim à porta Occiden-
tali, & exijt iterum : tunc Buſitus cogni-
ta fraude diſceſſit.

*d Cod. Andr. Tra-
chamorus.*

Anno 999. deſcendit *d* Trachamo-
tus Catapanus, qui & Gregorius , & ob-
ſedit Ciuitatem Grauinam, & compre-
hendit

hendit Theophilaſtum.

Anno Domini 1000. Indic. 13. captus eſt prædictus Smaragdus à Trachamoto menſe Iulij xj. die, & obiit Rex Otho Romæ.

Anno 1002. obſedit Saphi Caytus Barum 2. Maij vſque ad Sanctum Lucã menſe Octobris, tunc liberata eſt per Petrum Ducem Veneticorum. *Cod. Andr. à bona memoria dictum.*

Anno 1003. Indiſt. prima Sarraceni obſederunt Montem Scauiolum menſe Martij: & nihil profecerunt.

Anno 1005. redijt Durachium in manus Imperatoris per Theodorum.

a Cod. Andr. in Apuliam.

Anno 1006. deſcendit *a* Xyphea. Catapanus menſe Iulij.

Anno 1007. deſunctus eſt prædictus Catapanus in Ciuitate Bari.

b Cod. Andr. Curſira.

Anno 1008. deſcendit *b* Curcua Patritius menſe Maij.

Anno 1009. cecidit maxima nix, ex qua ſiccauerunt arbores oliuæ, & piſces, & volatilia mortua ſunt, & menſe Maij incepta eſt rebellio, & menſe Auguſti apprehenderunt Sarraceni Ciuitatem. Coſentiam rupto fœdere nomine Cayti Sati.

Anno 1010. obiit Curcua, & deſcendit Baſilius Catapanus cum Macedonibus menſe Martij, & Sylliſtus incendit multos homines in Ciuitate Trani.

Cod.

Cod. Andr. eodem anno 1010. Lombardia rebellavit à Cesare opera Melo Ducis : isque accurrens praeliatus est Butunti contra Barenfes , ubi ipsi obierunt, & Ismael praeliatus est cum Grecis in Monte Pelusio, ubi peremptus est Dux.

Cod. Andr. Basilius Catapanus Bariū obsidione cinxit à die xi. Aprilis vsque ad xi. Iunij, & cepit eam cum quibusdam conditionibus.

Anno 1014. venit Henricus Imp. Romanus mense Februarij, & Cassianus incensa est mense Augusti.

Anno 1015. apparuit Cometa mense Februarij, & Samuel Rex obiit, & filius regnavit.

a Cod. Andr. à Fjerada eius consobriso filio Aronij.

b Cod. Andr. Basilius Catapanus.

Anno 1016. occisus est filius prædicti Samuelis *a* ab eius consobrina filio Aroni, & regnavit ipse, & Civitas Salernum obsessa est à Sarracenis per mare, & per terram : & nihil profecerunt.

Anno 1017. obiit Butunti *b* Mesarodoniti Catapanus, & mense Nouembris interfectus est Leo frater Argiri, & descendit Turnichi Catapanus mense Maij, & fecit prælium cum Melo, & Normannis. Leo Patianus Exubitus iterum mense Iulij 22. die prælium fecit prædictus Turnichius Catapanus, & vicit Melum, & Normannos, & mortuus est Patianus ibi.

Anno 1018. Indict. prima descendit Basi-

*a Cod. Andr. de
Zepotericon.*

Basilii Catapanus, qui & Bugianus, & Abalautius Patricius mēse Decembris, & Ligorius *a* Tepoteriti fecit prælium Trani, & occisus est ibi Ioannatius Protospata, & Romoald captus est, & in Constantinopolim deportatus est.

Anno 1019. fecit prælium supradictus Bugianus mēse Octobris cum Francis, & vicit, & Melus fugijt cum aliquibus Francis ad Enricum Imp. *Cod. Andr. & hoc prælium factum est ad Ciuitatem Cannensem.*

Anno 1020. descenderunt Sarraceni cum Rayca, & obsederunt Bisinianum, & illud apprehenderunt. Et hoc anno mortuus est ipse Amira, & Melus Dux Apuliz.

*b Cod. Andr.
Rayca.*

Anno 1021. captus est *b* Dattus, & intrauit in Ciuitatem Barum equitatus in Asina, 15. Iunij.

Anno 1022. venit Enricus Imp. Beneuentum mēse Martij, & obsedit Troiam in Capitinata.

*c Cod. Andr. cum
Caphare de Cri-
to.*

*d Cod. Andr. Co-
rilianum.*

Anno 1023. Venit Rayca *c* cum Saffari Citi Barum mēse Iunij, & obsedit eam vno die: & amoti exinde comprehēderunt *d* Palagianum oppidum, & fabricatum est Castellum in Morula.

Anno 1024. factum est signum magnum in Episcopo Acherontino sub præsule secundo Stephano Materiensis in 5. die Paschæ: Crucifixus enim magnus

a *Cod. Andr.*
Corbachia.

b *Cod. And.*
Cisgni.

gnus argenteus concussus est tribus vicibus capite, brachijs, & pedibus, cunctis hoc aspicientibus, & cecidit nix magna. Et transfretavit Bugianus in a Curbathia, & comprehendit ipsam Principissam vxorem b Cosmici, & direxit illam Constantinopolim, & mortuus est hoc anno Enricus Imp. & surrexit Conus nepos eius.

Cod. Andr. 1027. Despotus Nicus in Italiã descendit cum ingentibus copijs Russorum, Vandalorum, Turcarum, Bulgarorum, Bruchorum, Polonorum, Macedonum, aliarumque nationum, ad Siciliam capiendam. Captum est autem Rbegium, & ob Ciuium peccata, destrutum est à Vulcano Catapano. Et Basilius Imp. obiit anno secundo. Itaque Græci recesserunt die S. Martini. Iam vero Basilius, viuens renuntiavit Imperio, sibi substituens Romanum, cui vxorem dedit Zoam filiam suam.

Anno 1028. descendit Orelli Chetoniti mense Aprilis, & tunc obiit Barensis Episcopus Ioannes, & factus est Bisancius Archiepiscopus.

Anno 1029. venit Eustachius cum filijs Basilico, & Mandatora, & elegit Catapanum Christophorum, & Orestes prædictus ascendit in Constantinopolim cum Bugiano, & mortuus est Constantinus Imperator in vigilia S. Martini, & se viuente imposuit in Sede sua Romanum, & dedit ei vxorem Zoem, filiam suam. Tandem Rayca & Saffari obsederunt castellum Obbianum, qui Obbianenses

ses extraneos tradentes pacificauerunt cum ipsis, & mense Iulij venit Potho Catapanus, fecitque pugnam cum Rayea in Baro. *Cod. Andr. & hoc anno obiit Guaimarius Salerni Princeps.*

*a Cod. And.
Protocapa-
nus.*

Anno 1031. mense Iunij comprehenderunt Sarraceni Cassianum. *Cod. Andr. in terra Hydruntina*, & tertio die mensis Iulij fecit prælium *a* Potho cum Sarracenis, & ceciderunt Græci.

Anno 1032. descendit Ichiacon, & Chetoniti, & secum adduxit ipsos Anacoli-chium.

Anno 1033. Indiæ. prima die prima mensis Maij descendit Constantinus Protospata, qui & Opo vocabatur Catapanus Italiæ.

Anno 1034. die xi. Aprilis obiit Romanus Imp. & surrexit Michael Imp.

Cod. Andr. Anno 1035. die Epiphaniæ obiit Constantinopoli Byzantius Episcopus Barenfis. Qui sanè fuit Orphanorum pater, & primariæ Ecclesiæ Barenfis Fundator, Custosque Ciuitatis, eiusque egregius propugnator aduersus Græcos. Electusque est Episcopus Romulantes Protospatarius: sed is Aprili mense ab Imperatore Constantinopolim euocatus exul obiit, & in eius locum electus est Nicolaus.

Anno 1038. Descendit Michael Patricius, & Dux, qui & Sfrondili vocabatur, & transfretauit cum Maniachi Patricio in Siciliam.

N

Anno

a Cod. Andr. Anno 1039. Obijt Asculi Nicephorus Catapanus die xi. Ianuarij, & die 5. Martij occisus est Michael à Chato, qui & Chirofatus vocabatur, sub Castro Mottula. Ipseque & alij omnes septima die venerunt Barum unà cum Argyro filio Meli, isque Argyrus captiuum fecit Musandrum, virum inter eos primariū, & in carcerem trussit. E contra Romanus Materanus obsedit Argyrum intra Barum, & Musandrum vinxit manibus, & Barum cum eo intravit.

b Cod. Andr. 1041. Michael Protospatarius descendit à Sicilia in Lombardiam, & inde in Apuliam. Is etiam Dulchianus vocabatur. & mense Nouembri exijt Asculo, & intrauit Barum: isq; iussit suspendi ciues quatuor Barenfes, primarios viros, super murum Bituntinae portæ. Et die 17. Martij unà cum Arduino Lombardo congregauit exercitum in Ciuitate Melphie. & ser. 3. prope fluuium Bene-

neuenti factum est ab eis prælium cum Normannis: & perierunt multi Græci Russi, & Ossfacani. Dulchianus autem cum reliquijs sui exercitus fugit ad Montem Pelusium. Postea mensis Martij die 4. collectis omnibus Græcis apud Ausidum amnem sub Monte maiori commissum est atrox prælium, in quo etiam Græci prostrigati sunt: plurimique Natalita, Ossfacani, Russi, Calabri, Lombardi, & Apuli occisi sunt. Ibique obijt

a Anno 1039. mense Februarij descendit Nichiphorus Catapanus, qui & Dulchianus dicebatur.

Anno 1040. prædictus Dulchianns excussit Contractos de Apulia, & prædicti Contracti occiderunt Chirifactora Crithiri Imperatorē subtus Mutulam, & Romanum Materiensē mense Maij eoq; mense obsedit Argyrus filius Meli Barum ciuitatem, & percussit Musandrū, & ligauit eum vinculo, & introiuit cum eo Barum, & Cōtracti dispersi sunt.

b Anno 1041. de-

scen-

obiit Angelus Sacerdos, & Stephanus Archiepiscopus Tarentinus. Traduntque ij, qui praelio adfuere, obijisse ea die ad 4. millia Nortmānorum, & 8. millia Græcorum, qui adeo consumpti fuere, ut vix domestici aliquot seruitores Michaelis iam dicti viui remanserint: ijque semiuivi ob metum crudelium Nortmānorum. Accersuit igitur è Sicilia subsidiarios milites Calabrosque cum Macedonio, & Paulo. Quibus collectis cum alijs in Catuna Montis Pelusij, ecce descendit in Apuliā Catapanus filius Budiani: & Michael iussu Imperatoris in Siciliam, unde venerat, reuersus est.

scendit Dulchianus à Sicilia, iuitque Asculum, & mense Martij Ardumus Lambardus conuocauit Normannos, in Apulia in Ciuitate Melfiæ, & prædictus Dulchianus fecit prælium cum Normannis, & ceciderunt Græci, & mense Maij iterum præliati sunt Normanni fer. IIII. cum Græcis, & fugit Dulchianus in Barum.

Anno 1042. venit . . . mense Augusto, fecitq; bellū cum Normannis 3. die mensis Septembris, & comprehensus est ille ibi, & in Melfiam deportatus est. Et mense Decembris obiit Michael Imper. & eleuatus est Cæsar Nepos eius nomine Michael Imp. & mense Febr. factus est Argyrus Barenfis, Princeps, & Dux Italiæ. Et mense Aprilis descendit Maniachus Magister Tarentum, & mense Iunij Monopolim abiitq; ad Ciuitatem Materam, & fecit ibi grande homicidium, & mense Septēbris Gulielmus electus est Comes Materæ; & hoc anno depositus est præ-

N 2 dictus

dictus Cæsar Michael à Regno, & excæcatus est, Zoes, & Theodoræ sororum iussione, & Constantinus Monomachus factus est Imperator, & 3. die mense Iulij capta est Iuuenaties ab Argyro Duce, & mense Augusti iuit prædictus Argyrus ad oblationem Trani, seditque super eam mense vno.

Anno 1043. reuerfa est Ciuitas Barum in manus Imp. & mense Septembris descendit Pardus Patricius cum multo auro, quem Maniaches fecit occidi, sequè Imp. ab omnibus appellari, & mense Octobris venit Barum, minimeque illum recepit. Mense vero Februarij descendit Theodorus Canus Magister, & Catapanus, & Maniaches prædictus perrexit Dyrrachium.

Anno 1044. Guillelmus filius Tancredi descendit cum Guarimari Principe in Calabriam, feceruntque ipsum Squillacij Castellum.

Anno 1046. perrexit Argyrus Patricius Constantinopolim, & Palatinus Catapanus, qui & Eustasius, reuocauit omnes exiliatos ad Barum, perrexitque Tarentum, & 8. die in Trano mense Maij commisit prælium cum Normannis, & ceciderunt Græci, & hoc anno venit Conus Rex Alemānorum Romam, eò quòd erant ibi tres Pontifices, Syluester in Ecclesia S. Petri: in Luterano, Gregorius; & Benedictus in Tusculano, quibus eiectis confirmatus est ibi Papa nomine Clemens à prædicto Imperatore; deinde dictus Imp. venit Beneuentum, Beneuentani verò ad eius iniuriam absciderunt strenutas equi eius, hoc etiam anno obiit Guidelmus, & frater eius Drogo factus est Comes.

Anno 1047. apprehensum est oppidum Scyraz à Gua-

à Guarangis mense Octobris, & mense Decembri depopulauerunt Litium, & mense Iunij dictus Papa Benedictus per poculum, veneno occidit Papam Clementem.

Anno 1050. Indict. 3. obiit Zoe Imp. soror Theodoræ, quæ fuerunt filia Constantini Imp. Zoe enim habuit viros tres, primum Romanum, secundum Michaellem, tertium Constantinum Monomachum. regnavit cum his tribus viris ann. 22. Post mortem verò prædictæ Zoes regnavit ipse Constantinus Imperator cum Theodora sua cognata iam nouem annis.

Anno 1051. Descendit Argyrus Magister Vesti, & Dux Italiæ filius Meli mense Martij, & abiit Barum, & non receperunt illum Adralistus, ac Romoaldus cum Petro eius germano; sed non post multum temporis Barenfes receperunt eum sine voluntate Adralisti, & aliorum. Sed Adralistus fugit. Romoaldus verò, & Petrus fratres ab Argyro sunt comprehensi, & catenis vincti Constantinopolim deportati sunt. Hoc anno Drogo occisus est in Monte Ilari à suo compatre, & frater eius Vmfredus factus est Comes.

Anno 1053. in fer. 6. mense Iunii, Normanni fecerunt bellum cum Alemannis, quos Papa Leo adduxerat, & vicerunt, & fuit hoc anno magna fames in Italia.

Anno 1054. obiit Sico Protoſpata Materiensis.

Anno 1055. obiit Constantinus Imperator, qui & Monomachus.

Anno 1056. cæpit regnare Regina prædicta Theodora Augusta soror Zoes Imperatricis. Et Vmfreda

freda obiit, & Robertus frater eius factus est Dux, & obiit Petrus Archiepiscopus Consentiæ.

Anno 1057. mortua est Theodora Augusta, & Michael Bringa factus est Imperator.

Anno 1058. Tromby Patricius fecit occidere Scribonem in Ciuitate Cotroni.

Anno 1059. Mortuus est Bringa Imp. & Ifachius Oconnus factus est Imperator.

Anno 1060. eleuatus est Imperator Constantinus Ducas.

Anno 1061. Robertus Dux cæpit Ciuitatem Acheruntiam.

Anno 1062. factus est Papa Alexāder Lucanus, & Robertus intrauit Dux in Ciuitatem Oriæ, & iterum apprehendit Brundisium, & ipsum Miriamcham.

Anno 1063. comprehensa est Ciuitas Tarenti à Normannis.

Anno 1064. comprehensa est Matera à Roberto Comite mense Aprilis.

Anno 1065. Robertus Dux intrauit Siciliam, & interfecit Agarenorum multitudinem, & tulit obsidionem ex Ciuitate Panhormo.

Anno 1066. Loffredus Comes filius Petronii uoluit ire in Romaniam cum multa gente, sed obstitit illi quidam ductor Græcorum nomine Mabrica, & Princeps Richardus intrauit Terram Campaniæ, obseditque Ciparanum, & comprehendit eum, & deuastando usque Romam peruenit.

Anno 1067. mense Maii mortuus est Constantinus Ducas Imp. & Michael filius eius suscepit Imperium, & apparuit stella cometa, & Comes Norman-
niæ

niæ Robertus fecit bellum cum Arnaldo Rege Anglorum, & vicit Robertus, qui & factus est Rex super gentem Anglorum.

Anno 1068. 16. Februarii Robertus Dux obsedit Ciuitatem Montispilosi, vbi nihil proficiens cum paucis abiit Obbianum, & recepit eam, & traditione cuiusdam Gortofredi intrauit ipse Dux in dictam Ciuitatem Montispilosi.

Anno 1069. mense Septembris prædictus Dux obsedit Barum, & Romanus Diogenes, qui cum prædicto Michaeli priuigno suo tenebat Imperium, fraude prædicti Michaelis priuigni sui apud quandam Ciuitatem Armeniæ comprehensus, & cæcatus est.

Anno 1070. mense Ianuarij magnum homicidiū actum est Brundusii, nam Normanni volentes eam comprehendere, tenti sunt ex eis quadraginta cum aliis eorum ministris quadraginta tribus, & capitibus omnium prædictorum ad Imperatorem portatae sunt.

Anno 1071. Robertus Dux intrauit Brundusopolim, dimissa ante Barum obsidione, nam ipse Dux fecit fieri pontem in mari, quantus concluderet portum prædictum Vrbis Bari; Hoc etiam anno dolo cuiusdam Argirichi filii Ioannazzi occisus est Byzantius cognomento Guinderlichus in Baro, & 15. die Aprilis cepit Robertus Dux Ciuitatem Bari, & mense Iulij Dux prædictus transmeauit Adriatici maris pelagum, perrexitque Siciliam cum 58. nauibus.

Anno 1072. mense Iunii die 10. intrauit Robertus Dux Panhormum in Sicilia.

Anno

Anno 1073. intrauerunt primo Normanni in Trano in octaua Epiphaniæ cum Petrono Comite, sed Robertus Dux, eiecto Petrono, introiuit in eam ipse Ciuitatem in Purificatione Sanctæ Mariæ.

Anno 1076. comprehensus est quidam nepos Africani Regis à Rogerio fratre Ducis, qui præerat Siciliæ cum 150. nauibus in Ciuitate Mazaria, & dedit prædictus Dux filiam suam, nurum ad Imperatorem Constantinopolitanum.

Anno 1077. obfessa est Ciuitas Salerni à Roberto Duce Normanno, & comprehensa est ab eo.

Anno 1078. Indict. 1. obfessa est Neapolis à Richardo Principe, & minime comprehensa: & Robertus Dux obsedit Beneuentum, sed eius obsedio dissipata est à Rodolpho Pipino Comite, & hoc anno obiit prædictus Richardus Princeps.

Anno 1079. intrauit Petronus in Trantum, & Barum rebellauit, eiecto exinde præside Ducis, & Bialardus filius Vmfredæ comprehendit Asculum. Et eiectus est Imperator prædictus Michael à Regno, & Botoniates quidam factus est Imperator, qui & abstulit prædicti Michaelis vxorem, & abusus est ea, & fuit hoc anno mortalitas hominum in Matera.

Anno 1080. Inuentum est corpus B. Canionis in Acherontia ab Arnaldo Archiepiscopo, & idem Archiepiscopus construere cepit nouum Episcopium, idest Ecclesiam Sanctæ Dei Matris Mariæ. Hoc anno Barum Ciuitas reuersa est in potestatem Roberti Ducis, & idem Dux obsedit Ciuitatem Tarentum, & mense Aprilis comprehendit eam, & iterum obsedit Castellanetam, & cepit eam. Et hoc anno Imperator

perator Michael descendit in Apuliam, quærendo auxilium à Roberto Duce contra Botaniatem, & mense Iulii 27. die mortuus est Robertus Comes eximius, & eiekti sunt Normanni à Matera secundo, & cepit regnare Loffredus Comes filius eius, pro eo in Matera, in vigilia Sanctæ Mariæ mense Augusti.

Anno 1081. Robertus Dux intrauit Tricharim mense Octobris, & eodem mense Archirizi perrexit ad Michaelē Regem Sclauorum, deditque eius filio eius filiam in vxorem; & Robertus Dux cum prædicto Michaelē Imp. perrexit Hydruntum; missisque antea nauibus in Insula Corife, quæ apprehenderunt eam, vbi & ipse paululum vnà cum Imp. transfretauit, posueruntque mense Iulii ante Dyrrachium obsidionem per mare, & per terram, quam stōlus Veneticorum veniens dissipauit, aperuitque Dyrracenis mare. Hoc anno Botaniates factus est monachus, & Alexius factus est Imp. & Alemannorū Rex Enricus venit Romam, vt eūceret exinde Papam Gregorium.

Anno 1082. hoc annō cōplentur ab initio mundi 6281. ab Vrbe condita 824. Alexius Imperator collecto grandi exercitu iniit bellum cum Roberto Duce haud longē à Dyrrachio, & terga versus fugit, cecideruntque in ea pugna plusquam 6000. ex suis, fuerunt autem in eius exercitu 70. mil. hominum, & dominante isto Alexio Imp. Episcopus Rubensis nomine Guislibertus donauit Priori Montispilosi Ecclesiam Sancti Sabini, quæ est in Ciuitate Rubi, qui prior tenebatur omni anno ad quatuor libras ceræ in die Sabbati Sancti, & mittere vnum homi-

O

nem

nem equeſtrem ad ſuas expenſas, quādo Epiſcopus Rubenſis ibat ad Barum, ſeu ad Canuſium, & menſe Ianuarij Robertus Dux cæpit Ciuitatem Dyrrachium traditione quorundam Veneticorum : & hoc tempore prædictus Rex Henricus obſedit Romam, vt vi introiret, & faceret ibidem Papam Rauenneſem Archiepiſcopum, ſed minime potuit; & Dux rediens ab Epidauro ſub lecto ſibi Boamūdo filio ſuo perrexit Romā ferens auxilium Papæ Gregorio, cum Rex iam in partibus moraretur Lombardię, ad debellandam Mathildæ Prouinciā, quæ cum Papa tenebat Gregorio. Hoc anno Baialardus perrexit ad Conſtantinopolitanum Imperatorem Alexium cauſa auxilij; & eo anno die 16. Maij dedicatum eſt in Matera nouum Templum in honore Sancti Euſtaſij ab Arnaldo Archiepiſcopo ſub Domino Stephano Abbate auctore ipſius Templi.

Anno 1083. hoc anno complentur 517. anni, ex quo intrauerunt Langobardi in Italiam, & cyclus Solaris 28. & cyclus Lunarſ 17. & cyclus nouēnalis primus, & Epacta Luna . . & hoc tēpore Romani à Papæ Gregorij ſocietate diſcedentes Legatos ad prædictum direxerunt Regem, quo eum Romæ mitterent : ſed Dux hoc anticipans direxit pluſquam triginta millia ſolidorum Romam, quatenus ſibi eos, Papæque reconciliaret, quod & factum eſt. At tamen Rex Romam adueniens, cæpit totam regionem trans Tyberim, in qua Apoſtolorum Principis emitet Templum : & menſe Iunij relicto ibidem præſidio ſuo, ac filio in caſtello, quod ipſe illic ſtatim conſtruxit, ad debellandum Gregorium Papam, qui in Laterano, ac in Cælio monte ſe continebat, cum qua;

quadraginta obsidibus Roma secessit in partes Tusciae; & Dux in mense Maij posuit ante Cannas Ciuitatem Apulie obsidionem, & mense Iulij comprehendit eam.

Anno 1084. Robertus Dux, collecta multitudine Normannorum, Langobardorum, aliarumque gentium, perrexit Romam, ut Papam Gregorium dura obsidione retentum liberaret, quod & factum est. nam Romam adueniens & Urbis maximam partem cepit, & Papam exinde viriliter abstrahens secum deuexit Salernum.

Anno 1085. prædictus Dux grandi apparatu nauium, hominumque innumerabili exercitu Brundisopolim veniens, deposita ibidem nauali machinatione ingressus est Adriaticum pelagus, perrexitque in Insulam nomine Cassiopim, ubi stolis Veneticorum, & filius Ducis Venetiae cum plurimis nauibus erat infestus Duci Roberto: sed bello in mari inter eos confecto, victoria ad Normannos concessit. Cæsa sunt in ea pugna plusquam quinque millia hominum. præterea naues quinque captæ; & duæ cum hominibus submersæ sunt, ita ut qui gladium potuere euadere bellatoris, pelagi eos vorago glutiret.

Hoc anno mense Maij prædictus Papa Gregorius dum Salerni moraretur, diem clausit extremum, quo moriente tanta fertur grandinum, tonitruumque; extitisse procella, ut omnes illic positi huiusmodi turbinibus putarent interire. Mense Iulij dum iam dictus Dux moraretur in loco, qui dicitur, *Venetis victi*, a deuictis Venetis, exercitusque eius ob quandam Ciuitatem capiendam in Cephalonia moraretur Insula, ipse autem in prædicto loco cum

parte exercitus resideret, præparans se qualiter cum grandi apparatu nauium, & militum innumera multitudo ad Regiam tenderet nauigio Ciuitatem, iussu misericordiosissimi, & Omnipotentis Dei, qui dissipat, ac reprobat cogitationes, vel consilia Principum, non ex suo procedentia, proflauio ventris extinctus est.

Anno 1086. Rogerius filius prædicti Roberti Ducis factus est Dux.

Anno 1087. mense Maij corpus Beatissimi Nicolai Mirensis Archiepiscopi à quibusdam Barensis à prædicta Mirea ablatum, in Barum deuectum, caput Ciuitatum Apulię. Hoc anno Abbas Desiderius Sancti Benedicti montis Cassini, consensu quorundam Nobilium Romanorum factus est Papa Romanus, viuentē adhuc Clemente Antipapa, qui fuerat Rauennæ Episcopus.

Anno 1088. mense Septembris factus est grandis terremotus per totam Apuliam, ita vt in quibusdam locis turres, ac domos ruisse feratur; tunc enim cæpta est guerra inter Rogerium Ducem, & Boamundum fratrem eius, hoc anno comprehensa est Syracusa, Sicilię quondam caput, à Rogerio Comite, in qua fertur homines comesos, & infantes, ob diuturnitatem obsidionis.

Anno 1089. facta est Synodus omnium Apulicæ, Calabrorum, ac Brutiorum Episcoporum in Ciuitate Melfi, vbi affuit etiam Dux Rogerius cum vniuersis Comitibus Apulię, ac Calabrię, & aliarum Prouinciarum, in qua statutum est, vt Sancta Treuia retineretur ab omnibus subiectis. Hoc anno obiit Vrsus Barensis Archiepiscopus, & Papa Vrba-

nus

nus nomine, venit in Ciuitatem Barum, & consecrauit illic confessionem Sancti Nicolai, & Heliam Archiepiscopum, viuente adhuc prædicto AntiPapa Clemente, & consecrauit Brundusinam Ecclesiam prædictus Papa Urbanus.

Anno 1090. mense Augusti Acherontia, admirandum in modum cremata est à se ipsa, & mortuus est Iordanus Princeps.

Anno 1091. iurata est à Normannis Treuia Dei. *Cod. Andr. Et finiunt ab O.C. anni 6291. Epacta 19.*

Anno 1092. cum obsideretur Ories Ciuitas à Boamundo auxilio quorundam, Orietani obsidionem dissipauerunt, & ipso Boamundo fugam petente, cunctum eius apparatus, & signa cæperunt.

Anno 1093. Indict. prima obiit Eugenia, Abbatissa Sancti Benedicti Monasterij Matriensis mense Octobris, & eodem mense Urbanus Papa a venit in Materam, & applicuit ad cœnobium Sancti Eustachij cum grandi plebe hominum.

Anno 1095. mense Aprilis in nocte diei 4. subito visi sunt igniculi cadere de cœlo, quasi stellæ per totam Apuliam, qui repleuerunt vniuersam superficiem terræ, & ex tunc cæperunt Galliæ populi, imò totius Italiæ pergere ad sepulchrû Domini cum armis ferentes in humero dextro Crucis signum.

Anno 1096. Rogerius Comes Siciliæ cum 20. mil. Sarracenorum, & cum innumera multitu-

a Ex his
verbis, Agnellus, Pac
ca, vir eru
ditus, ar
guit Aucto
rem huius
Chronici
fuisse Ciuem
Materanû.
sed ego ni
hilominus
arbitror po
tius Barien
sem. Vt ut
fuerit, Ap
pulus certè
fuisse vide
tur.

titudine aliarum gentium, & vniuersi Comites Apulie obsederunt Amalphim, & cum ibi perseverarent, subito inspiratione Dei Boamundus cum alijs Comitibus, & plusquam 500. Equitibus facientibus sibi signum Crucis super panno in humero dextro reliquerunt obsidionem, & transfretantes perrexerunt in Regiam Urbem, quatenus cum Alexij Imp. auxilio bellando cum paganis, pergerent Hierusalem ad Sanctum Sepulchrum nostri Redemptoris.

Anno 1097. Boamundus cum Comite Sancti Egidij, & cum Comite Normanniae, & alijs Comitibus Occidentis cum innumera multitudo mense Aprilis à Regia Vrbe se mouentes transfretauerunt, & ceperunt omnem terram, quam Turchi Imp. abstulerant, & facto bello cū Turchis, victoriam Christus suis concessit Christianis. fertur enim fuisse Paganos 150. mil. Hoc actū est circa Niceam Ciuitatem.

Anno 1098. mense Octobris apparuit stella Cometes, & Christiani bellando venerunt vsq; Antiochiam, & obsederunt eam, & mense Aprilis comprehendentes interfecerunt ibi plusquā 60. mil. hominum, iterumque commissa pugna Christiani vicerunt, & ceperunt multa spolia Turcorum; Et hoc anno comprehensa est Capua à Rogerio Comite mense Martij.

Anno 1099. mense Octobris Papa Urbanus congregauit vniuersam Synodum in Ciuitate Bari, in qua fuerunt 185. Episcopi, & mense Iunij in festiuitate S. Petri Apostoli comprehensa est

sa est Hierusalé Ciuitas à Christianis , & omnes, quos ibi inuenerunt, occiderunt. Fertur autem occisa ibi esse 200. mil. hominum, & tunc leuauerunt sibi Christiani Regem Gottofridum, qui fuerat a Sueuorum Dux, & mense Iulij prædictus Papa Vrbanus obiit, & electus est Paschalis Papa.

*a Cod. And.
Dux Hel-
uetiorum.*

Anno 1100. Mortuus est Gottofridus prædictus ab Vrso egrediens à saltu, quem antea ipse fortiter ferierat.

Anno 1101. comprehensa est Casarea à Christianis, & ad solum vsque perducta, & mense Septembris mortuus est Goffridus Comes, & *b* Alexander filius eius intrauit Materam, & inceperunt habitari à Montensibus. Hoc anno obiit Arnaldus Archiepiscopus Acherontinus, & Rogerius Comes Siciliæ mense Iulij.

*b Cod. And.
Alexius.*

Anno 1102. Indict. 10. mense Nouëbris obiit Stephanus Abbas Materiësis, & Simeon Abbas successit ei, & mense Maij electus est Petrus Acherontinus Archiepiscopus.

Finis Lupi Protospatq.

APPEN-

APPENDIX

Incerti Auctoris, è Rubei Cod. papyraceo.

A Nno 1212. succedit Federicus secundus Imperator, ab Honorio Papa confirmatur, obiit anno 1253.

Anno 1253. succedit Conradus, regnat anno vno, veneno necatur à Manfredo.

Anno 1253. Manfredus succedit, regnat annis 13. à Carolo interfectus fuit, qui regnat annis 17.

Anno 1267. Carolus Ludouici frater à Clemente Quarto fit Rex, vt soluat 40. mil. aureorum pro feudo.

Anno 1281. intitulatur hic Carolus Rex Hierusalem propter Mariam Antiochiæ Regis filiam.

Anno 1284. succedit, & in Regnum Vngariæ pro vxore regnat annis 26. obiit anno 1309.

Anno 1309. succedit Rubertus, regnat annis 33. in S. Clara sepultus.

Anno 1333. Andreas Vngariæ Regis frater regnat annis 3. laqueo perimitur, sepultus est in Episcopatu Neapolitano in Capp. S. Loyfij, relicta Ioanna vxore.

Anno 1347. Ioanna prædicta alio consobrino nupta, cum quo vixit annis 26. adoptat Ludouicum Andegauenfem, dat Auinionem Ecclesiæ, & Ecclesia relaxat censum.

Anno 1365. Clemens Quartus 4. Kalendas Iulij
anno

anno primo Pontificatus sui concessit perpetuò hoc Regnum Domino Carolo Comiti Andegauensi filio Domini Ludouici VIII. Regis Francorum fratris Sancti Ludouici.

Anno 1380. Carolus Regio genere natus ex primo Carolo, succedit, & Reginam necat.

Anno 1382. succedit in Regno Vngariæ, & dolo necatur 1383.

Anno 1384. Ladislaus succedit, regnat annis 29. veneno perit anno 1414. moritur in Castronouo, sed sepelitur in S. Ioanne ad Carbonetum.

Anno 1414. Ioanna Secunda succedit, regnat annis 21. repudiat virum Iacobum de Marcha. Regnum diuiditur; alij, & plures sequuntur Alphonsū, alij Ludouicum Andegauensem.

Anno 1433. 15. Decembris filia Regis Catholici venit Neapolim ad videndum Reginam prædictam.

Anno 1434. 26. Nouembris die Dominico, obiit Ludouicus Tertius vnicus filius D. Reginæ, Dux Calabriæ, & Andegaviæ.

Anno 1435. 2. Februarij hora 3. noctis obiit Regina Ioanna Secunda sepulta in Annuntiata, relicto . . . & gubernatoribus Regni. Publicè Titulus Iustitiæ erat hoc modo: Sub Reginæ gubernatur Respublica Regni Sicilia, seu ordinatorum præclaræ memoriæ per Serenissimam Reginam Vngariæ, Hierusalem, & Sicilia Reginam anno primo. Per dictam mortem succedunt Renatus Andegauensis, & Alphonsus adoptiuus.

Anno 1435. Venit Alphonsus 5. Augusti, & à Ioanne capitur.

Anno 1438. 19. Maij venit Renatus Neapolim,

P

& re-

& regnat annis 7. cum infinitis malis.

Anno 1438. 3. Augusti Renatus vadit ad campū
versus Aprutium propacando Regno; vltimo Sep-
tembris liberatus venit ad obsidendum Neapolim;
die 17. Nouembris eiusdem anni prope Sanctum
Angelum in Arena interfectus infans Castiliae fra-
ter Alphonsi ictu bombardae sepultus in Monasterio
de Carmelo, propter quod discessit ab obsidione
29. eiusdem mensis, & fuit captus.

Anno 1442. 2. Iunij intrauit Alphonsus per pu-
teum prope S. Sophiam in domo Citelli, expulso
Renato, qui fugit in arcem nouam, & inde per mare
cepit regnare a die mortis Reginae.

Anno 1452. venit Imp. Federicus Neapolim cū
magnis triumphis.

Anno 1456. 5. Decembris hora 11. magnus ter-
remotus, qui adaequauit aliquas terras solo, & ma-
xime damnificauit Neapolim, & destruxit Ecclesiā
S. Ioannis Maioris, & alias domos.

Anno 1459. 16. Iulij pestis per sex menses: mori-
tur Alphonsus Primus in arce Oui, demum multos
post annos reducit ad Sanctum Dominicum eura
pompa.

Anno 1459. equitauit Rex Ferdinandus Primus
per Ciuitatem regnat annis 26.

Anno 1459. 25. Octobris. Armata Ducis Ioannis
filij Renati cum xix. triremibus apparuit in mariti-
ma Neap. in Dohana salis, & recessit inglorius.

Anno 1465. Venit Neapolim Hippolyta Sfortia
vxo Alphonsi Secundi.

Anno 1470. Elionora Ferdinandi filia nupsit
Herculi Estensi.

Anno

Anno 1476. Beatrix Aragonia Ferdinandi filia,
Regi Vagariæ nupsit. 18. Septembris exit ad Vi-
rum.

Anno 1477. prima Septembris Ioanna Tertia
soror Catholici Regis vxor Ferdinandi primi venit
ad Virum.

Anno 1480. Hydruntum capitur à Turcis 27.
Iulij.

Anno . . . 23. Ianuarij Ferdinandus Secun-
dus equitauit vt Rex, & duxit Ioannam Quartam
Infantam eius amitam, & filiam Ferdinãdi primi ex
Ioanna Tertia vxore.

Anno 1484. 22. Augusti moritur Papa Xystus.
Eo anno 25. Augusti venit Neapolim D. Franciscus
de Arragonia filius Regis Ferdinandi.

Anno 1490. Regnum Granatæ capitur.

Anno 1494. 25. Ianuarij obiit Ferdinandus Pri-
mus, & sepulchus est in Tribuna Sancti Dominici, vbi
& cadauer Alphonsi erat. Isto anno fuit repertus
Tarenti liber Sancti Cataldi consistens in tribus
laminis plumbeis, videlicet, duabus extremis se-
miscriptis, & media scripta ex vtroque latere, qui
presentatus fuit Domino Regi, illoquens de dicti Re-
gis repentina morte, & sic fuit, repente mortuus. Eo
die Alphonsus Secundus ex prima vxore equitauit
Rex, & eo anno legitur coronatus per legatos in
Episcopatu cum magno triumpho.

Anno 1495. Alphonsus sentiens aduentum
Gallorum, diffidens auxilio Magnatum, qui eum
oderant, spontè reliquit filio Regnum, ipse in Sicilia
secedit . . . vbi moritur in Messana. 23.
Ianuarij discessit Neapoli.

Anno 1495. Carolus Octauus cum 80. mill. armatis capta vi Caieta, eaque deuastata, & data in sanguinem militibus, Regnum obtinuit, expulit Ferdinandum in Isclam, intrauit Neapolim 22. Februarij in Castro Capuano, sanauit plures Neapolitanos morbo schrophularum. Eo anno quia Ciues Neapolitani sufferre non poterant iniurias Gallorum, 7. Iulij redeuntem cum classe Regem Ferdinandum Secundum receperunt per portam Mercati, Gallis vndique trucidatis; & ipse Carolus versus Galliam se saluauit, aliàs de eo, & exercitu suo actū fuisset.

Anno 1496. 7. Octobris moritur strenuissimus Ferdinandus Secundus, & sepultus est in S. Dominico; eo anno, & die equitauit Rex Federicus in Ciuitate Capuæ, quia Neapoli erat pestis. Regnat annis quatuor cum Serenissima Isabella Baucia, vxore, ex qua genitis tribus filijs masculis, & duabus femellis, expulsus ad Ludouicum Regem vadit, casu eius domo igne combusta prius, postea moritur.

Anno 1502. 4. Augusti conuenientibus contra Federicum Ludouico Franciæ Rege, Duce Mediolani, Catholico Ferdinando; & vxore, misso Domino de Obegni per Franciam cum magno exercitu Neapolim, & Consaluo Ferdinando cum alio in Calabriam Regnum obtinent. Facta est diuisio Regni, facta deditio Neapolis. Capua prædata est per Gallos nolentibus Ciuibus se dedere.

Anno 1503. quia Regnum non capit duos, commissis pluribus stragibus, die Veneris Aprilis, in Cignola victi Galli, iterum mense Decembri in Gariglia-

rigliano . Denique cum victorioso exercitu intravit
Neapolim Prorex magnus Capitaneus 16. Maij die
Martis hora xx. & demum vna die quasi per duas ho-
ras cepit arcem nouam : Aliæ se dederunt .

Anno 1503. mense Decembris habita est noticia
mortis Reginz Isabellæ , superstitæ Ioanna filia , &
Ferdinandus duxit aliam vxorem .

Anno 1506. prima Nouembris die Dominico ve-
nerunt in Regno Rex Catholicus , & Regina Ger-
mana, de Foix vxor eius cum quatuordecim triremi-
bus, & alijs lignis : Intravit Ciuitatem rupta porta,
sub pallio aureo, arcubusque triumphalibus per to-
tam Ciuitatem ostendens lætitiā , dedit ei omnes
gabellas, quas rehauit, pro 30. mil. aureorum . Eo-
dem anno 4. Iunij discesserunt Rex, & Regina cum
Illust. Magno Capiteano , relicto Ioanne de Arago-
nia Comite Ripecursiæ in Regno .

Anno 1507. 16. Maij. Captus est piscis Neapoli
centum cantariorum, de quo factum est oleum .

Anno 1508. 14. Septēbris redijt Neapolim Bea-
trix Serenissima Regina Vngariæ. Moritur, & in Sā-
cto Petro Martyre sepelitur , cū per prius venisset
de Vngaria .

Anno 1511. 2. Nouembris Vicerex Regni descē-
dit Bononiam cum exercitu pro tuitione Ecclesiæ
contra Gallos .

Anno 1513. 21. Februarij moritur Iulius Papa
Secundus hora 6. Eodem anno , 21. Martij, creatur
Papa Ioannes de Medicis, qui creatus Pontifex de
natione Florentina, vocatur Leo X.

Anno 1514. mense Nouembris Tyberis inunda-
uit, & eodem anno 2. Decembris Isabella Estensis
filia

116 LVPI PROTOSPATAE

filia Eleonora Aragoniae vxor Marchionis Mantuae,
equeſter venit Neapolim ad videndum Reginam,
& diſceſſit Neapoli 15. eiufdem.

Anno 1516. 23. Ianuarij, obiit Rex Catholicus, &
eod. die ſucceſſit Ioanna, & Carolus, maximus eius
filius.

Anno 1517. 7. Ianuarii, die Mercurij, prima ho-
ra noctis obiit Ioanna Tertia, foror Catholici Re-
gis.

Anno 1518. 28. Auguſti, obiit Ioanna Quarta,
filia Ioannae Tertiae praedictae, die Sabbati.

Anno 1519. 12. Ianuarij Moritur Maximilianus
Imperator.

Eodem anno 7. Iulij habita eſt notitia per litte-
ras, qualiter eſt electus Carolus Rex Romanorum,
& Imperator.

*FINIT APPENDIX AD
PROTOSPATAM.*

De

De Anonymo Monacho Cassinenſi.

Res, ſuae, & ſuperioris ætatis, eaſque præcipuè,
quæ ad Caſſinenſem ditionem ſibi viſa ſunt
pertinere, accuratè literis mandavit hic Monachus.
In Cod. m. ſ. è quo, dum in religioſſimo Caſſinenſi
Cænobio eſſet, & æſq; non eſt Auſtoris nomen. Haud
rarè id antiquis Scriptoribus, & maxime Monachis,
in more fuit, ut in editione librorum, modèſtè ergo,
nomen cõlarent ſuum. Alqui hunc ſcriptorem fuiſſe
Monachum Caſſinenſem, produnt apertè verba eius
ad ann. 1139. Idem Rex Rogerius ad hoc (Caſſinen-
ſe) Cænobium venit 3. Kal. Aprilis: cui per chartulam
Roccha de Bancia traditur pro Pontecuruo, quem di-
cunt iniuſtè à nobis detineri. Et ad ann. 1201. Abba-
tẽm Caſſinenſem ſuum vocat Abbatem. Extendit au-
tẽm hoc Chronicon uſque ad ann. 1195. quo, ut opinor,
ipſe vivebat. Gratia proſectò huic habende ſunt, quòd
nulla narret, quæ nemo alius ſcripſit. Plura ego
non habeo, quæ de Chronographo anonymo, & hactẽ-
nus ſtedito, dicam. Porro hominum geſtorumque hoc
Ebrahico deſcriptorum clariorem noſtitiã dat No-
menclator quem in Propilais præfiximus Operi.

ANO:

ANONYMI

Monachi Cassinensis ;

Rerum in Regno Neapolitano gestarum , breue Chronicon ,

*Ab anno Christi. M. vsque ad MCCXII.*E duobus Codd. mm.ss. 47. & 199. qui sunt in
Cassinensi Coenobio diligenter exceptum.*Addita sunt Appendicula aliquot ex Codd. mm.ss.
eiusdem Bibliotheca Cassinensis.**Qua Cod.
Cassinen.
199. plu-
ra habet,
ea † no-
tauimus.***A**nno 1000. Otho Imperator puer Beneuentum venit. † Quidam Nortmanni Hierosolymis venientes, Salernum à Sarracenis liberarunt.

1001. Obijt Otho tertius Imperator Sutri, & Henricus filius patris sui fit Rex.

† Beatus Dominicus migravit ad Christum.

1002. Hoc anno venerunt Sarraceni super Capuam.

1004. Terremotus ingens per XV. & eo amplius dies hunc montem exagitauit, ita vt in nonnullis locis Ecclesiam scinderet.

1007. Obijt Landulphus Princeps Capuanus.

1010. Obijt Ioannes Abbas Beneuenti.

1011. Sol

1014. Henricus Rex venit Romam , & coronatus est à Papa Benedicto. Et Pandulphus Princeps

1016. Luna versa est in sanguinem.

1017. † Nortmanni , Melo duce , cæperunt expugnare Apuliam .

1021. Dattus captus est à Græcis in turri Gari-
liani .

1022. Henricus Imperator venit Italiam , & super Troiam. Theobaldum ordinavit Abbatem. Pandulphum fecit Principem , qui fuit . Comes Theanensis Pandulphum Principem victum secum abtransportavit. Obijt Athenulphus Abbas.

1025. Obijt Domnus Henricus Imperator , & Pādulphus Princeps solutus vinculis, anno vno obsedit Capuam cum Græcis, & tandem recepit eam.

1027. Idem Pandulphus Princeps ingressus est Neapolim, & obtinuit eam anno vno , & mensibus quinque.

1029. Luna quintadecima obscurata est.

1033. Solis pars maxima obscurata est in ipsa festiuitate S. Petri.

1034. Obijt Theobaldus Abbas.

1035. Basilus fit Abbas.

1036. Sexto Kal. Febr. Mons Vesuuius eructauit incendium, ita vt vsque ad mare discurreret.

1037. Conradus Imperator ingressus est Capuam Vigilia Pentecostes, & in Pentecoste coronatus est. Athenulphus Episcopus reconciliatur. Pandulphus Princeps exiliatur. Guaimarius fit Princeps, & Richerius Abbas.

1038. Obijt Conradus Imperator , Heinricus
Q filius

130 ANONYMI MON. CASSINENSIS

filius eius imperat.

1041. Luna XIII. obscurata est per quinque horas V. Idus Febr. cum nulla nubes appareret in coelo.

1044. Richerius Abbas eiecit Normannos de terra Sancti Benedicti.

1046. Heinricus Imperator venit Capuam, & reddidit eam Pandulpho Principi iuniori.

1049. Hoc anno Leo Papa ordinatus est.

1051. Guaimarius Princeps interficitur, & Bonifacius Marchio.

1052. Leo Papa cum Normannis in Apulia dimicauit.

1053. Leo Papa obiit.

1054. Victor Papa fit. Richerius Abbas defungitur, & Petrus Abbas ordinatur.

1056. Federicus fit Abbas, qui & postmodum Stephanus Papa.

1057. Hoc anno defuncto Stephano Papa, & huius Monasterij Abbate, Domnus Desiderius omnium Fratrum vnanimitate Abbas est ordinatus.

1058. Nicolaus Papa ordinatur.

1060. Obijt Nicolaus Papa.

1061. Alexander Papa ordinatur. Richardus intrauit Capuam, & factus est Princeps XII. Kal. Iunij.

1062. Luna quintadecima Eclypsim passa est V. Idus Nouembris.

1065. Hoc anno Domnus Desiderius Abbas cepit ædificare Ecclesiam Sancti Benedicti in hoc Monte Cassinensi.

1066. Stella Cometes apparuit. Gotfridus Dux cum exercitu venit Campaniam vsque Aquinum.
Ri-

Richardus Princeps terram Marforum intrauit.

1071. Ecclesia noua Sancti Benedicti dedicata est ab Alexandro Papa die Kalendarū Octobrium cum quinque altaribus sanctis.

1072. Alexander Papa defungitur, & Ildeprandus Archidiaconus in Papam Gregorium ordinatur mense Aprili.

1074. Nocte Natalis Domini captus est predictus Papa super sanctum altare à quibusdam Romanis, sed vi, & constantia omnium Romanorum eodem die receptus est.

1075. Venit hoc anno Robertus Dux super Salernum pridie Nonas Maij, & obsedit eam terram, marique, & cepit eam die Idus Decembris.

1066. Hoc anno Richardus Princeps cepit obsidere Neapolim principio mensis Maij.

1077. a Richardus Princeps obiit Capuæ quinta feria Coenæ Domini, & Neapolis obfione soluta est, & Iordanus fit Princeps.

1080. Heinricus Rex valida manu venit Romanam, sed obsistentibus Romanis cum Papa Gregorio sine effectu regressus est. Robertus Dux Romaniam debellaturus ingreditur.

1082. Heinricus Rex iterum Romam veniens, Porticum S. Petri vi captam ex parte destruxit, & Archiepiscopum Rauennensem inuasorem Ecclesiæ Romanæ constituit.

1083. Idem Rex à quibusdam Romanis intromissus, post duos menses à Roberto Duce fugatus est. Idem Dux Papam Gregorium de Vrberum Salernum perduxit.

1084. Fames & mortalitas maxima fuit. Gre

Q 2 gorius

a Breue
quoddam
Chronicon
Catanei
manu ex-
scriptū po-
nit obitum
Richardi
Principis
ad ann.
1080. Pro
tospata
autem ad
an. 1077.

gorius Papa apud Salernum moritur: & Robertus Dux.

1085. XIII. Kalendas Martij noctis initio stella clarissima in circulum primæ Lunæ ingressa est. Desiderius Abbas Romæ in Papam Victorem. eligitur die Pentecostes.

1086. Desiderius Abbas Papa ordinatur VII. Idus Maij, qui postea in hoc Monasterio, ordinato Abbate Oderisio, post tertium diem moritur. Pisani apud Africam certantes Sarracenos vicerunt.

1087. Otho Ostiensis Episcopus in Papam Urbanum eligitur IV. Idus Martij.

1089. Ecclesia S. Martini dedicata est à Ioanne Tusculanenſi Episcopo die Octauarum eiusdem B. Martini. Obijt Iordanus Princeps.

1090. Castrum Frattæ à Normannis furatur, & à nostris duodecimo die, magna Dei virtute, receptum est. Capuani rebellauerunt.

1093. Ecclesia S. Andreæ Apostoli dedicata est à Raynaldo Episcopo Caietano III. Kal. Febr.

1094. Stellę de coelo innumerabiles quasi plueret Mense Aprili prope diem versus Occidentalem plagam Cœli, vbique terrarum.

1095. Innumera Francorum, & Ultramontanorum multitudo mare transiit.

1096. Stella Cometes apparuit. Hoc anno Vrbs Antiochenā à Christianis capta est III. Non. Iunij. quinta feria.

1097. Ciuitas Hierusalem capta est à Christianis Idibus Iulij. Dux Rogerius cum Comite Rogerio Capuam per quadraginta dies obsidentes receperunt, & Richardo Iordani filio restituerunt.

Eo

Et anno via ignea per totam noctem in coelo apparuit V. Kalend. Octobris.

1098. Luna duodecima in ortu suo defectum, passa paulatim redintegrata est Nonis Iunij, & Urbanus Papa moritur. Paschalis fit Papa.

1099. Guibertus Hæresiarcha inuasor Romanæ Ecclesiæ moritur.

1104. Domnus Odorifius Abbas acquisiuit Oppidum Pontiscurui, & Castellum Viticosi. Obijt Odorifius Abbas. Otho fit Abbas.

1105. Stella Cometes apparuit, & Henricus Rex defungitur. Henricus filius eius imperat. Obijt Richardus Secundus Princeps. Robertus fit Princeps.

1106. Luna quartadecima obscurata est. Obijt Otho Abbas. Bruno Signinus Episcopus Abbatiam suscipit.

1107. Castrum Terami à Comitibus Aquinensibus inuasum est, sed à nostris quintodecimo die receptum est.

1109. Stella Cometes apparuit.

1110. Henricus prædictus Rex cū magno exercitu Romam veniēs Paschalem Papam cum multis alijs capit; ad vltimum coronatus abscedit. Bruno Episcopus Abbatiam dimittit: Girardus fit Abbas: obiit Rogerius Dux, & Boamundus frater eius.

1114. Gerardus Abbas Oppidum a Suiuum a For. acquisiuit. Pisani Maioricam, & Minoricam insulas *Supinū*. debellantes cæperunt.

1116. Terremorus magni fuerunt; ita quod multa ædificia per diuersa loca corruerunt, multi mortui sunt, lampades Ecclesiarum moueri visæ sunt.

Luna

134 ANONYMI MON. CASSINENSIS

Luna quartadecima obscurata est .

1117. Oblit Paschalis Papa, Ioannes Cancellarius eligitur in Papam Gelasium ; tunc & Rex Romam occurrens, Burdinum inuasorem submittit.

1118. Obijt Gelasius Papa apud Cluniacum, & Guido Viennensis Episcopus à Cardinalibus in eodem loco in Papam Calixtum eligitur.

1119. Idem Papa Romam veniens honorificè exceptus est. Obijt Robertus Princeps, & Richardus filius eius vngitur, quo paulo post mortuo Iordanus patruus eius fit Princeps. Terremotus magni per plures dies in terra S. Benedicti, & circumquaq; fuerunt, ita vt ædificia multa ruerent .

1120. Calixtus Papa Burdinum apud Sutrium captum, apud Cauas custodiæ mancipauit .

1121. Idem Papa eundem Burdinum de Cauas extractum in Ianula custodiendum tradidit.

1122. Obijt Gerardus Abbas, & Odorifius fit Abbas. Stellæ innumeræ quasi pluuie visæ sunt pridie Non. Aprilis hora matutina.

1123. Castrū Pica ab Odorifio Abbate acquiritur, & à Calixto Papa, & Iordano Principe Sancto Benedicto confirmatur . Obijt Calixtus Papa, & Lambertus Ostiensis Episcopus in Papam eligitur Monorium.

1124. Richardus de Caleno terram S. Benedicti hostiliter ingressus Castella eius incendit . Prædictus Papa Burdinum de Ianula tractum in Fumorem relegauit . Henricus Rex obiit : Lotharius fit Rex.

1125. Odorifio à Papa excommunicato, homines S. Germani Monasterium istud fraudulenter inua-

inuadunt, ipsoq; depulso, Nicolaus ingreditur. Rocca de Ianula destruitur. Castellum Sulu à filio Richardo de Aquila occupatur.

1126. Castellum nouum à Landenulpho de Spinio occupatur. Castrum nouum recuperatur. Odorifius Abbatiam foris iurat. Castrum Terellæ ædificatur. Nicolaus expellitur. Seniorettus fit Abbas. Dux Guilielmus, & Iordanus Princeps obierunt. Robertus fit Princeps.

1127. Papa in Apuliam contra Comitem Rogerium, qui Ducatum occupauerat cum expeditione properat. Ad vltimum, facta concordia, Ducatum eius confirmauit.

1128. Rogerius Dux capit Troiam, & ferè totam Apuliam, & Capuanus Princeps illi hominum fecit.

1129. Obijt Honorius Papa, & eo die sunt electi Gregorius S. Angeli in Papam Innocentium, & Petrus Cardinalis S. Mariæ trans Tiberim in Anacletum: & Innocentius vltra montes perrexit. Anacletus in Apuliam iuit, qui Ducem Rogerium Regem constituit.

1130. Rex Rogerius expugnat, & capit Amalphim.

1131. Rogerius Rex expugnauit Barium, & cū Principe, & Comite pugnans apud Nuceriam superatur maxima strage vtrorumque. Rex Lotharius Italiam ingressus est.

1132. Lotharius Rex venit Romam, & accipiēs coronam ab Innocentio reuersus est. Sol fere totus obscuratus à sexta hora vsque ad Nonam IV. Nonas Augusti. Rogerius Rex ingressus est Apuliam, & Co-

136 ANONYMI MON. CASSINENSIS

& Comites Conuersanensem , & Andrianensem exheredauit.

1133. Robertus Princeps abijt Pisas, & Rex Rogerius venit super Principatum , & Comitem Raynonem. Principatum cepit, Comiti dimisit terram, & reddidit ei Comitissam.

1134. Princeps à Pisis stipatus nauali exercitu venit Neapolim . Auerfani reddiderunt se ei, contra quem Rogerius Rex veniens fugauit eum, & Auerfam in cinerem redegit. Raynoni, & Tugoni Comitatum abstulit, Rayno Comes, Neapolim fugit.

1135. Rex Rogerius Alfuso filio Capuanum Principatum tradidit. Imperator Lotharius Liguriā ingreditur. terremotus magni in hoc loco sunt.

1136. Obijt Seniorettus Abbas. Raynaldus Tuscus fit Abbas. Imperator Barium vsque peruenit, cui pene se tota Apulia tradidit. Innocentius Papa cum Duce Boioariæ per totam Tusciam iter agens omnibus ei se, præter Romam , vsque Beneuentum tradentibus apud Barium Impetatori iungitur. Papa, & Imperator, tradito Ducatu Comiti Raynolpho, reuertuntur. Raynaldus huius loci electus deponitur. Guibaldus ordinatur, qui post quadraginta quatuor dies recedit. Raynaldus fit Abbas. Obiit Lotharius Imperator.

1137. Conradus fit Imperator. Obiit Petrus Leonis; qui & Anacletus; sed post duos menses fratres eius cum suis elegerunt quendam Gregorium Hæresiarcham; qui post tres menses à Papa Innocentio deponitur. Rex Rogerius venit super Raynolphum Ducem Apuliæ, & exheredauit Alexandrum de Claromonte. Aliphas redegit in cinerem, sicque

sicque in Siciliam reuersus est.

1138. Innocentius Papa facta Synodo, Anacleti partem damnavit. Obiit Raynolphus Dux. Mons Vesuvius per quadraginta dies eructavit incendium. Rogerius Rex venit Apuliam, & cepit eam præter Barium, & Troiam deinde venit Minlanum, contra quem Papa cum exercitu veniens iuxta Gallucium in fugam versus comprehenditur, & quarto die pace facta confirmat illi totam terram à fluuio Carnello, & infra: filiisque Principatum, & Ducatum. Castellum Sancti Angeli igne crematur, & Mortula, cum S. Salvatore, & S. Victore, & S. Petro in Fia.

1139. Idem Rex ad hoc Monasterium venit III. Kalend. Aprilis, cui per chartulam Rocca de Bantra traditur pro Ponte Curuo, quem dicebat iniuste à nobis detineri. Castrum quod Pesmontis dicitur cum Cardito, & Camino nobis tollitur.

1140. Terremotus factus est valde magnus.

1141. Hoc anno Rex iterum ad Monasterium venit IV. Non. Nouembr. cum fratres facto signo ad Vesperam orationibus instarent, subito fulgur vñ fratrem senem ante crucem sinistri chori stantem perculit, & occidit, & locum hunc multis in locis dissipauit.

1142. Luna quartadecima obscurata est à prima hora noctis vsque ad quartam. Pridie Non. Nouembris Ecclesia S. Mariæ, & S. Alberri dedicatur. Obiit Innocentius Papa. Cælestinus fit Papa. Rex iterum ad hunc locum venit. Terra Marforum se ei tradidit. Thesaurum huius loci omnem cum tabulis ante altare tollit, præter Crucem maiorem cum.

R

Cy-

Cyborio, & tribus tabulis altaris.

1143. Cælestinus Papa moritur, & Girardus Cardinalis Sanctæ Crucis in Papam Lucium eligitur. Rex iterum ad hunc locum veniens cum Papa loquitur; & discordans Papa recedit; Rex partem Campaniæ cum Tarracina cepit. Berrulas obsedit: deinde quodam pacto facto, quæ ceperat, reddidit, Siciliam abiit. Obijt Alfusus Princeps; & frater eius Guilielmus fit Princeps. Mare dulce factum est à Caieta vsque Neapolim. Iordanus filius Petri Leonis cum Senatoribus, & parte totius populi minoris contra Papam rebellat.

1144. Obijt Lucius Papa, & Eugenius ordinatur, qui tertio die sue electionis nocte cum omnibus Cardinalibus, & Episcopis Roma egressus fugit, & apud Faruensem Abbatiam Pontifex consecratur, & apud Biteruum Pascha celebrans, ibique per octo menses remoratus, demum cum Romanis paciscens Romam reuersus est. Stella Cometes apparuit.

1145. Eugenius Papa per Transyberim exiens Biteruum deuenit, & pacem cum Romanis reformans, muros Tiburtinæ Ciuitatis destrui præcepit, & apud Ciuitatem Lucensem abiit. Rex Rogerius cepit Tripolim.

1146. Idem Papa Burgundiam ingressus à Ludouico Rege Francorum apud Diuionem honorificè susceptus est, cum quo Pascha apud Parisius celebrauit, eiusque tutelæ Regno Francorum dimisso, idem Rex cum magno exercitu Hierosolymam perrexit: quo etiam anno Conradus Rex Saxonius Alamanniæ cum ingenti exercitu per Vngariam, Hierosolymam profecturus, Cōstantinopolim deue-

deuenit, ibique Ludouico Regi sociatus, & ab Imperatore Emanuele cognato suo honorificè susceptus per leonium desertum ingressi sunt, & quamplures de exercitu fame perierunt, alij à Turcis occisi sunt.

Sol obscuratus est IV. Kal. Nouembris; Eugenius Papa Antisiodorum veniens, Monasterium S. Mauri sub obedientia Cœnobij Cassinensis manere confirmauit, Abbate prius ab obedientia Episcopi Andegauensis soluto; indeque Treuerim veniens ab Archiepiscopis, & Proceribus Alamanniæ honorificè susceptus est. Rex Rogerius capit Africam.

1147. Idem Papa Rhemis Concilium celebrans quendam Hæresiarcham Hispaniæ, qui se Christum esse dicebat, perpetua custodia damnauit, sicque per Liguriam regressus est Biturum. Conradus Rex Alamanniæ cum Ludouico Rege Hierosolymam ingressus, & per aliquot dies ibi remoratus, congregato exercitu Damascum obsedit, sed fraude incolarum deceptus per Constantinopolim, & Venetiã in Alemanniam redijt. Ludouicus verò Rex Antiochiam reuersus est. Abijt Rogerius Rex. Guilielmus frater eius fit Dux.

1148. Eugenius Papa Tusculanum, ingressus fultus auxilio Rogerij Regis, Romanos sibi rebelles expugnat. Ludouicus Rex à partibus Hierosolymitanis, reuersus, & à Rege Rogerio apud Potentiam cum honore susceptus IV. Nonas Octobris ad hoc Monasteriũ venit, susceptusq; honorificè, post diem recedens tertium, & apud Tusculanum cū Apostolico colloquens, Franciã redijt. Eugenius Papa pacem cum Romanis reformans Romam reuersus est.

1149. Eugenius Papa Vrbe egressus; Campaniæ

moratus est. Aqua turbida pluit pridie Idus Martij. Luna obscurata est Idibus Martij. Sanguis pluit in festiuitate S. Ioannis Baptiste.

1150. Obijt Sybilla Regina. Rex Rogerius constituit Guilielmum Ducem filium suum Apuliæ Regem.

1151. Obijt Conradus Rex. Federicus fit Rex. Naassamonites gens Mauritaniae Regem suum eiusdem Prouinciæ laqueo suspenderunt; deinde iter agentes nobilissimam Urbem Buceam, & multas alias Ciuitates tum vi, tum dolo cæperunt, Regem eius fugato. Eugenius Papa cum Romanis paciscens Romam reuersus est V. Idus Octobris. Terremotus multi, & magni fuere. Naassamonites Regem Buceæ in Constantina Vrbe captum suspendunt.

1152. Sol passus est Eclypsim. Obijt Eugenius Papa: & Conradus Episcopus Sabinensis consecratur in Papam Anastasium. Rex Hierosolymitanus cæpit Ciuitatem Ascalonam. Rex Rogerius cæpit Ciuitatem, quæ quondam Ippone Regium dicebatur: Abbas Monasterij Sancti Mauri ad hoc Monasterium ∴ ∴ ∴ ∴.

Hactenus ex Cod. 47. Sequentia cum habet Codex 199.

1154. † Obijt Rex Rogerius mense Februarij die ultimo. Obijt Anastasius Papa, & Adrianus Papa eligitur.

1155. Exercitus Regis Siciliæ cum Asclentino Cancellario Campaniam ingreditur, & combussit Ceperanum, & Babucum, & loca vicina: deinde rediens, mœnia Aquini, & Pontecurui, & aliorum Oppidorum dirui fecit, & omnes Monachos de Ecclesia

fia foras expelli , exceptis duodecim . Imperator Theutonicus Romam venit , & clam coronatus recessit . Robertus Comes Lorotelli Regnum cepit inuadere . Comes Richardus de Aquila cepit Sueffam , & Theanum . Audita morte Regis Rogerij Comes Andreas cepit Comitatum Alifiæ . Robertus de Surrento cepit omnem Principatum Capuæ vsque Neapolim , & Salernum . Adrianus Papa adiit Beneuentum . Robertus Comes Lorotelli cepit totam marinam , & Castrum Bari diruit .

1156. Vvilelmus Rex Siciliæ venit Brundisium , & cepit illud mense Maij , die vigesimo octauo , & destruxit Barum , deinde venit Beneuentum ad Papam Adrianum , cum quo paciscens securè permisit exire Regnum Comitem Lorotelli , & Comitem Andriæ , & alios socios eorum prece ipsius Papæ . Quo audito Robertus de Surrento fugit , sed captus apud Caietam in carcerem est ad Siciliam deportatus , vbi cæcatus est , & non post multum temporis obiit . Adrianus Papa coronauit Beneuenti supradictum Regem Vvilelmum , & confirmauit ei Regnum , & regalia B. Petri de Regno . Abbas Raynaldus recuperavit gratiam Domini Regis Vvilelmi apud Salernum .

1157. Mense Nouembris Comes Andriæ cepit Terram Fundanam , & Aquinum , & terram S. Benedicti , deinde cepit Cominum .

1158. Comes Andriæ , VI. die mense Ianuario cepit Sanctum Germanum , & Raynaldus Cassinensis Abbas , & Alfano Capuanus Archiepiscopus , & quamplures alij Cassinum conscenderunt . Terram autem Sancti Benedicti reddidit se præfato Comiti An-

Andriæ, qui sequenti die ascendit Cassinum, & acriter pugnavit, sed nihil profecit; postmodum exiit de Regno. Imperator Constantinopolitanus fecit pacem cum Rege Siciliae usque ad triginta annos. Theutonicus Imperator in Lombardiam veniens, Mediolanum, & Cremam obsedit, quâ tandem igne combussit.

1159. Obijt Adrianus Papa apud Anagne. Rolandus Cancellarius in Papam Alexandrum eligitur, & Octavianus à Monticello à paucis eligitur in Papâ Victorem, qui perrexit ad Imperatorem Theutonicum in Lombardiam, & Papa Alexander mansit in Campania.

1160. Comes Robertus de Loritello, & Comes Andreas intrauerunt in Regnum: Masenuti ceperrunt Africam. Matthæus Borrellus interfecit Maorem Ammiratum apud Panormum.

1161. Incarcerati de Sicilia per vim liberati sunt. Buteria rebellata est; sed Rex eam capiens destruxit. Mense Augusti Luna duodecima obscurata est.

1162. Alexander Papa per mare iuit in Franciam, & à Rege Franciæ, & Anglorum honorificè receptus est. Federicus Imperator destruxit Mediolanum, & subiugauit Lombardiam. Rex Siciliae veniens in Apuliam destruxit Tabernam; deinde redijt in Siciliam; prius tamen præcepit custodiri diligenter Monasterium Cassinense.

1163. Mense Iulij fer. 4. Sol obscuratus est. Rocca Gulielmi recepta est ab aulicis Regis.

1164. Mense Aprilis, quartadecima die intrâte, Victor schismaticus obiit apud Lucam; & Guido Cre-

Cremensis in Papam Paschasium ordinatur.

1165. Alexander Papa permare de Francia rediens Urbem intrauit, qui à maxima parte Senatus, & à populo Romano honorificè receptus est.

1166. Rex Guilielmus obiit decimaquinta die, mense Maij, & Guilielmus filius eius coronatus est mense Iulij. Raynaldus Abbas obiit mēse Octobris. Theodorus electus est in Abbatem.

1167. Dum Imperator Fredericus oppugnaret Anconam, Raynaldus eius Cancellarius expugnauit Romanos, ex quibus mille quingenti occisi sunt, vulnerati verò, & capti mille septingenti; quod audiens Imperator, capta Ancona, venit Romam, & combussit porticum S. Petri. Alexander Papa exiēs Vrbe, Beneuentum venit. Mense Septembris obiit Theodinus Abbas, & fuit maxima mortalitas.

1168. Guidus Abbas Venusinus ordinatus est in Abbatem Cassinensem. Comes Gilbertus, & Berteraimus filius eius expulsi de Regno Hierosolymā perrexerunt. Abbas verò Aegidius depositus est à Papa Alexandro, & reliquit procuracionem Petro Cassinensi Decano.

1169. Robertus Comes de Loretello cum Rege Guilielmo concordatus est. Multa mœnia diruta sunt à terremotu in diuersis partibus.

1170. Alexander Papa rediens à Beneuento recepit Tusculanum ad proprietatem Romanæ Ecclesiæ.

1171. Dominicus Abbas de Sabucino electus est in Cassinensem Abbatem.

1172. Dominicus Abbas in Epiphania confirmatus.

matus est in Abbatem à Papa Alexandro apud Tusculanum. Luna decimaquarta obscurata est, & tremotus fuerunt. Rex Guilielmus cum Principe Henrico fratre suo venit in Apuliam, sed Princeps infirmatus redijt in Siciliam, & ibi mortuus est. Dominus Rex venit Capuā, & inde pergens Salernum, reuersus est in Siciliam.

1174. Mense Aprilis Dominicus Abbas obiit, Petrus Decanus electus est in Abbatem mense Augusti. Stolum Regis iuit Alexandriam. Fredericus Imperator venit Lombardiam.

1176. Christianus Cancellarius Imperatoris, veniens super Cellis obsedit eam. Comes Rogerius Andriæ, & Comes Tancredus cum alijs Comitibus contra eum perrexerunt illuc.

1177. Alexander Papa iuit Venetias, & ibi fecit pacem cum Imperatore mense Iulij in festo B. Iacobi Apostoli.

1178. Ioannes Abbas Stumensis, qui vocabatur Papa Calixtus in decollatione B. Ioannis Baptistæ Tusculanum ad pedes Domini Alexandri. Papæ III. venit, quem postea Rectorem Beneuenti constituit.

1179. Alexander Papa celebrauit Concilium in Ecclesia Lateranensi mense Martii, vbi fuerunt Episcopi numero triginta & vnus, exceptis Cardinalibus, qui fuerunt viginti duo, & exceptis Abbatibus, qui præ nimia multitudine numerari non potuerunt, vbi Sancta Synodus promulgauit capitula viginti septem.

1180. Hoc anno homines Sancti Germani perrexerunt ad Dominum Regem apud Messanam, vt con-

concederet illis priuilegium contra Monasterium, sed nihil profecerunt. Lando intrusus, qui est Papa Innocentius dictus, apud Palumbaram cum sociis captus, ad Cauas est in exilium deportatus.

1181. Alexander Papa obiit apud Ciuitatem Castellī, & Vbaldus Ostiensis Episcopus ordinatur in Papam Lucium, apud Velletrum. Dominus noster Rex fecit treguam apud Panormum cum Rege Maxamutorum vsque ad decem annos, menſe Augusti.

1182. Tribus diebus infra octauam Epiphaniæ tam maxima venti procella deſcendit per totam Italiam, quod homines plures, & bestias interfecit, arbores exaruit, & herbas ad radices destruxit. A quinque annis, & infra fames fuit tam valida per totam Italiam, quod diuersis in partibus fauma tritici pro auri vncia non poterat inueniri, & omnium frugum terræ sterilitas maxima, & plures homines præ nimia fame herbas comedentes agrestes deperierunt.

1183. Rex Guilielmus Siciliæ Secundus, venit ad Montem Cassinum septimo Kalen. Februarij, & alio die versus Capuam remeauit. Lucius Papa III. apud Velletrum promouit Guilielmum Abbatem S. Mariæ Regalis de Panormo in Archiepiscopum Montis regalis. Christianus Moguntinæ Ecclesiæ Archiepiscopus obiit apud Tusculanum. Homines Malsenses destruxerunt Rapollam.

1184. Nono Kalen. Iunij Terremotus adeo magnus, & terribilis fuit per totam Calabriam in Valle de grati, & vallem de situ Ecclesiæ omnes, & omnia ædificia murorum corruerunt, & Rufus Cusentinus Archiepiscopus, & multi alij sub muro
a Locus corruptus.

S

rum

rum præcipitio suffocati sunt. Cassinensis Ecclesia commutationem fecit cum Roberto Caputafino de Selectano cum Castro Fella. Lucius Papa dimisso Comite Bertoldo ad defensionem Campaniæ, per Vallem Orberi Veronam accessit ad colloquium cum Imperatore.

1185. Pax firma inter Imperatorem Fredericū, & Regem Guilielmum facta est. Rex Guilielmus Siciliæ copiosum exercitum in Romaniam transmisit, qui Ciuitatem Durachiæ, & Ciuitatem Saloniquiū ceperunt. Præfatus Rex Constantiam amitam suam transmisit in coniugem ad Illustrem Regem Henricum filium Frederici Imperatoris. Nouum genus hominum, qui Vendicofi dicebantur, in quadam parte Regni surrexit, quos prædictus Rex suspendi fecit, & diuersis poenis affligi. Supradicto stolio Regis, fraude, & vi Græcorum postmodum fortuna est aduersata. Lucius Papa apud Veronam obiit VII. Kalend. Decemb. & Archiepiscopus Mediolanensis in Papam Vrbanum est substitutus. Baldouinus Rex Hierosolymitanus obiit, & Baldouinus filius sororis eius est factus Rex. Andronicus Constantinopolitanus obiit, & Isacius factus est Imperator.

1186. Domnus Petrus Sacerdos, & Abbas Cassinensis obiit VIII. Idus Iulij.

1187. Saladinus mense Maij Christianos deuicit; iterum in Iunio in alio conflictu victoriam obtinuit. In Septembri 4. Idus Hierusalem cepit. Exiens Papa Vrbanus de Verona, & Ferrariā veniens, obiit. Magister Albertus Beneuentanus, Presbyter Cardinalis Sancti Laurentij in Lucina, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cancellarius, in Papam Gregorium Octauum

uum est substitutus, & veniens in Ciuitatem Pisanā obijt V. Kalend. Ianuarii. Paulus natione Romanus, & Episcopus a Clandestinus in Papā Clementem est substitutus.

a Al.
Pram-
stinus.

1188. Papa Clemens a Romanis magnificè est receptus. Roffredus de Insula VII. Idus Iulij in Cassinensē Abbatem honorificè est receptus.

1189. Guilielmus Rex Siciliae sine liberis, & testamento moritur. Panormi oritur inter Christianos, & Sarracenos dissensio. Sarraceni multa suorum strage facta exeunt, & inhabitant montana. Roffredus Cassinensis Abbas futurorum prouidens, cum vicinis Comitibus, & Baronibus confederatur.

1190. Tancredus Comes Licij, qui apud Troiam cum quibusdam alijs iurauerat fidelitatem Constantiae uxori Henrici Regis Theutonicorū, & filiae quondam Regis Rogerij, Panormum vocatus a Magnatibus Curiae, de assensu, & fauore Curiae Romanae coronatur in Regem mense Ianuarii. Rogerius Andriæ, & Richardus Caleni Comites, melius suae fidei memores cum quibusdam alijs Tancredo resistunt; sed differente superscripto Rege Henrico in Italiam venire, Tancredus Apuliam ferè totam, & terram Laboris sibi subiicit, cui etiam Munitiones, blanditiis acerrarum Comitum cognati sui, inducta, se reddunt. Item Comes Acerrarum, de Campania, & Regno, collecto magno exercitu pro expugnandis Capuanis, & Auerfanis terram S. Benedicti aggreditur Rex Henricus Henricum Testam cum exercitu mittit in Regnum, qui per Amiterninas, & Theatinas oras, intrans, plurima loca incendio, praedaque consumpsit; qui iunctus cum praedicto Comite Rogerio in Apu-

liam vadunt, locaque quamplurima depopulantur. Cornitum capiunt, & incolas compellunt exulare; contra quos exercitus Tancredi muniunt Ciuitatem Airani, & loca vicina metuentes, bello campestri pugnare. Theutonici verò aliquandiu eos obsidentes, tum æstatis feruore, tum penuria depressi, obsidionem solvunt, & de Regno exeunt. Comes Acerarum inualescit: & supra dictum Comitem Rogerium dolo ad Concionem vocatum, fide rupta capit. Redit cum exercitu Capuam, & Aversam. Capua se reddit improvido consilio, sicut semper vsa, cum iam Rex Henricus, cui fauebat, appropinquaret. Fredericus Imperator Romanorum, supradicti Regis Henrici Pater, qui cum ingenti exercitu Hierosolymam iuerat pugnaturus contra Saladinum, qui terram illam occupauerat, in flumine moritur. Henricus eius filius Italiam ingreditur.

1191. Obiit Papa Clemens mense Martii. Iaquintus Diaconus Cardinalis in Papā Cælestinum consecratur, à quo supradictus Rex Henricus apud Sanctum Petrum in Principem Romanorum coronatur mense Aprili. Tusculanum Romanis conceditur destruendum. Henricus Imperator vnà cum supradicta Constantia Imperatrice per Campaniam descendens in Regnum, Roccam Arcis violento capit insultu. Quod factum suos in audaciam, & nostros sic inducit indiffidentiam, vt iam nec loca munitionissima de resistendo cogitentur: vnde Sorella, Atinum, & Castrum-Celli non tam bello, quàm stupore deuictæ, se reddunt. Abbate Roffredo apud Montem Cassinum ad mortem poenè infirmato, habito tractatu inter legatos Imperatoris, & Conuentum

tum Cassinensem, qui multum Imperatori fauebat, vocati sunt homines S. Germani, & ibi de mandato Decani, & Conuentus iurauerunt. Imperator, & Imperatrix primùm recta via, post Imperatorem per Soram, & Arinum, Cassinum venerunt. Conuentus eis iurat, Abbas minimè, sed obsides dat. Post aliquot dies veniunt in Terram Laboris, nullo resistente, præter Ciuitatem Neapolitanam, in qua receptauerat se cum suo exercitu, supradictus Comes Richardus. Imperatrix Salerni recipitur, & moratur, Imperator Neapolim obsidet, à mense Maii vsque ad mensem Augusti, & tum infirmatus obsidionem deserit. Per Campaniam redit Cassinum, pro Imperatrice mittit, sed eam Salernitani, fide rupta, detinentes ad Regem transmittunt. Imperator infirmus maiori parte suorum aeris intemperie mortua, captis obsidibus de Sancto Germano, & secum ducto supradicto Abbate, redit in Theutonium mense Septembris. Comes Richardus cum exercitu, & Neapolitanis, egrediens, Capuam capit Ciuium proditione, vbi multi de Theutonicis gladio pereunt. Conradus Musca in ceruello, in Castro Capuano aliquandiu resistit; tandem compositus cum Comite cum suis exiit illæsus, Capuæ nobilibus, qui cum eo erant, carceri deputatis. Stultus Paganus Castellani Atini Theutonicum egredientem gladio deiicit, & Atinum pro parte Regis occupat. Comes Richardus recuperata Terra Laboris, in Venafro Comitem Rogerium Molisi obsidet, quo se redempto ad S. Germanum venit, eumque quorundam Ciuium Regi fauentium, scelerata factione, obrinet. Atemulphus Cassinensis Decanus, relictus ab Abbat

te

te procurator in Cassino se recipit, & cum Monachis obsessus à Comite viriliter resistit. Comes, in Germanium Regis, capta Terra S. Benedicti, redit in Terram Laboris, mense Nouembri. Legati Curie Romanæ Cassinense Monasteriū, Decanum, & Monachos interdicunt, nec hoc tamen separat eos ab imperij charitate.

1192. Decanus cū Diopulso Castellano Rochæ Arcis, mense Ianuario, collecto exercitu de cāpania, & Romanorum, descendentes per montem inuadunt Sanctum Germanum. Baliui Regis, Monachi, & laici, Regis fautores in fugam se vertunt. Cæteri non tam dominio resistere valentes, quàm contra violentiam prædonum se tuentes, magna intratium strage facta, eos repellunt, donec viso Decano, in manibus eius, se reddunt. Iuramento impunitatis à magnatibus exercitus recepto, qui tamen obsides capiunt, & auferunt victualia. Idem Castellanus Sorā capit; deinde simul cum Decano capiunt Plumbariolam, & Pinnatarium, vbi multa strage facta, inhabitant, & consumunt omnia. Rex Tancredus veniens in Apuliam vadit vsque Piscariam; & totam inde Regni terram sibi subiicit, præter Comitem Caleni, cum quibusdam Baronibus, deinde per terrā Laboris redit in Siciliam, relicto Capitano Richardo Comite Caleni, qui iam se reddiderat. Rogerius de Foresta Castellanus Atini Caltrum Sancti Eliæ capit. S. Germanum collecto exercitu ab vna parte obsidet, & vsque ad muros violento insultu expugnat: labores consumit, & exportat; Carcam, & alias Villas igni commendat; sed vt prædictus Comes Caleni cum magno exercitu in obsidione Ciuitatis

nitatis apud Sanctum Angelum diu moratur. Qui ex condito pariter venientes, violentos facit insultus, sed Decanus sicut in monachatu monasticum, sic in bello militarem gerens animum, absente Diopulto, per se Urbem tuetur, suos animat, portas referat, & vigili cura discurrens ad omnes insultus se obiiicit, ira ut, si possibile sit, vno momento portis omnibus adistere cernatur, mense Iunij; Comes autem contra constantiam, ac animositatem Decani se videns non proficere, ab insultu cessat, & de viribus diffidens spem in corruptela reponit, & quæ bello non potuit expugnare, blâdiis, & muneribus attentat. Sed & Castellanus Atini captum à militibus Regis, Fratrem Decani, variis tormentis affligit, cuius liberatio Decano offertur, aurum promittitur, cuiuslibet in Regno dignitatis optio datur; sed fidelis animus, nec avaritiæ cedit, nec ambitioni; quinimò tormenta dissimulans iurat, se toleraturum inagis ante oculos suspensionem Fratris, quam fidem Imperij, & Abbatis sui relicturum. Ille in Castellaniū sevit, montana castra Sancti Benedicti capit, & depredatur. Imperator Bertoldus Comitem cum exercitu mittit in Italiam, & cum eo remittit supradictum Abbatem, sed Bertoldus in Tuscia demorâs, milites Abbati concedit cum quibusdam rediens. Ceperani adloquitur supradictam Imperatricem iam à Rege remissam, ducentibus eam Cardinalibus ad hoc missis à Papa, qui putabat Romæ cum ea de concordia tractare. Sed eadem Augusta Urbis declinat ingressum, & per Tiburim in partes Spoleti recipitur. Applicat Abbas cum militibus, qui die quadam cum Decano euntes Atinum, Cancellos di-

diruunt, magnā partem Atini depredantur, & comburunt, cæpissentque castrum, si consilio Decani sterissent. Sed Theutonicus furor eodem, quo venit impetu, recessit. Iterum eadem via Cominum intrant, Gallinarium capiunt, & inhabitant. post dies aliquot milites, qui conduxerant Abbatem, recedunt, paucis remanentibus. Abbatia ex parte fauet Abbati. Castrum Sancti Angeli solita perfidia, induratum, hostiliter resistit, latrunculos conducit, qui per sylvas, & loca opportuna insidentes, prædā eis referant. Castellanus Atini iterū inualefcit, montana castra S. Benedicti capit, & tam ipsa, quam Castrum Sancti Eliæ gladio, prædā ighe dissipat, & affligit. Inter has angustias adeò fames inualuit, ut sæpe apud Sanctum Germanum venderetur coscina frumenti plusquam vna vncia auri, & sauma vini similiter, & capsa olei tari quinque. Diopultus auxilio Abbatis collecto exercitu Aquinum, ubi milites Regis erant, obsidet, & militibus exeuntibus obtinet, inde sic inualefcit, quod omnia vicina usq; Sueffam deprædatur, & affligit. Prædictus Bertoldus Amiternum, & Valuas mense Nouembri recipiens, subito descendit in Comitatum Molisij, & Venafrum primo insultu capiens, usque ad consumptionem inhabitat. Obtinet castra vicina, in quorum quibusdam milites Regis capit. Rex Angliæ Hierosolyma rediens, in Theutonia captus, Imperatori datur. Post modicum liberatum, & secum retentum, Imperator, recepta ab eo fidelitate, coronat, & Regnum eius auget.

1193. Bertoldus, relictis in Comitatu Molisij Conrado Musca-in-ceruello, redit, & ducit in uxorem

rem sororem Comitis Berardi , relictā Comitis Roberti de Caserta . Diopultus in prædam discurrens versus Campaniā , gradientem contra se Comitem Caleni capit, & transductum in Rocca Arcis captiuum seruat, & præda tali gloriosus vsquequaque per Terram Laboris licenter iam discurrit, & depredatur. Supra scriptus Abbas, exercitu collecto, recuperat Castellum nouum, & alia vicina Castra, pacto de reddendo se statuto tempore, nisi erit eis à Rege succursum . Castrum Sancti Angeli foris deuastat, Bertoldus redit in Comitatum Molisij. Rex Tancredus in Apuliam veniens recepit filiam Imperatoris Constantinopolitani, in vxorem Rogerio filio suo dudum in Regem coronato . Exinde, collecto exercitu, venit ad Montem fuscum, contra quem Bertoldus castra mouens, tentoria figit apud Paludam, vbi die belli condito pugnare volentem Regem, quidā de suis retrahunt. Inter moras autem exercitus Imperialis penuria coactus redit in Comitatum Molisij . Rex verò transiens vi capit Roccham Sanctæ Aghates, & Castrum Sabiniani, vbi plures de Theutonicis captos, extremo supplicio damnat . Bertoldus Castrum Montis Rodonis obsidet, quia fidem ruperat, sed die quadam suas machinas exterius instruens, de machina interiori emissio lapide percussus moritur . Conradus supradictus parte quadam exercitus dilapsa, Dux eligitur ab alijs . Obsidionem non deferit, donec Castrum vi capit, proditores in circuitu suspendit; consumptisq; rebus Castrum ipsum incendio primū, deinde ruina vsque ad solum euertit . Rex Tancredus, prosperis successibus animatus, venit in Terrā Laboris, obsidet Casertā,

T donec

donec Comes Guilielmus reddit se; deinde obsidet Torfam, & ipsi se reddunt, obsidibus datis. Conradus transit in Vallem Forconi, exercitum recreat, captis terris, quæ reddiderant se Regi. Rex venit Theanum, sperans ad se reuocare supradictum Abbatem, sed vir consilij futurorum prouidus, & iustitiæ conscius, nec muneribus Regis, nec terroribus Sedis Apostolicæ potuit inflecti. Rex ægritudine correptus redijt Siciliam, quo recedente, Conradus Cominum intrat, & deuastat, & deducto Comite Caleni, recipit Diopultus Roccham Montisdraconis. Conradus verò in Apuliam transiens loca immunita caput, munita depredatur, & deuastat.

1194. Supra scriptus Rogerius, & filius Tancredi obiit, post quem & ipse coronato Vvilelmo filio suo decessit. Imperator exercitu collecto, mense Iunio, Italiam ingreditur, Pisis, & Ianuæ parat exercitum naualem, & eo misso ipse in Regnum descendit, omnibus se reddentibus præter Atinum, & Roccham Vvilelmi. Capuani, & Auerfani nec se reddunt, nec obsidentur. Neapolitani ex pacto iam Pisis habito, se reddunt. Imperator transiens, Salernum vi caput, & in ultionem suæ iniuriæ habitatores partim gladio, partim carcere, nonnullos exilio damnat, rebus publicatis, & in prædam exercitus additis. Deinde transit in Apuliam, & nullo resistente per Calabriam venit Messanam. Vvilelmus nouus Regulus dimisso palatio matri, recipit se in Castrum munitum, quod dicitur Calatibilotta. Quo viso populus Panormitanus Imperatorem vocat, at ille præmissis nuntijs, & foedere facto cum Regina, de dando sibi Comitatu Licij, & filio Principatu Tarenti, properat, & magnifice

ficè Panormum ingrediens, in Palatium recipitur, nec multò post idem Regulus fortunam cum corona deponens, ad pedes eius venit.

1195. Imperator solemnè curia in Palatio habitata, ostensis litteris, quas conspiratione quorundam Magnatum Regni factas dicebat aduersus eum, eundem Vvilelmum quondam Regem, modò Principè factum, & plures Comites, ac Regni Magnates in vincula coniecit. Constantia Imperatrix filium parit in Marca Anconitana, quem in auspiciis cumulantæ improbitatis, inculcatis Auorum nominibus Fredericum Rogerium, seu Rogerium Fredericum vocat. Roffridus Cassinensis Abbas, non segnis, Panormum vadit, ibique donum Atini, & Malueti ab Imperatore suscipit, qui rediens obsidet Atinum. Rogerius suprascriptus videns se non posse resistere, reddit ipsi Atinum, recipiens Castrum S. Petri in fine. Imperator in Apulia redit, & coniunctus cum Imperatrice curiam solemnem habuit, qua finita, ipse in Theutonium redijt, Imperatrix in Siciliam vadit.

HOC CHRONICON VIDETVR CONTINUATUM fuisse ab alio Sciiptore, in alio Cod. num. 199. in quo etiam scriptum est antiquis litteris Lægobard. Chronicon Cassinense Leonis Marſcani; Continuatnr autem hoc modo.

1196. Dictus Imperator de Alemannia rediens iuit Panormum, vbi sicut Deo placuit, diem clausit extremum. Tunc exiens de Regno damnatæ memorix Marcuualdus Confiliarius eius, & aliquātulum commorans in Marchia Anconitana, mortua Panormi iā dicta Imperatrice rediens ille ad Regnum cum multo exercitu perditorum, & veniens cæpit Sanctum Germanum, & totam terram Sancti Benedicti dissipauit simul, & ex magna parte combussit, tradens spolia habitantiū in ea, exercitui suo. Nonnulla quoq; altaria, iniquorum manibus. Reliquiarum abstractione, violata sunt. Obsedit autem & Monasterium Cassinense, vbi se concluderant duo Cardinales, qui venerant ex parte Domni Innocentij III. cum multis militibus de Cāpania in auxilium terræ. Sed Dominus Abbas prædictus ferre non valens multitudinem virorum, & mulierum, qui se ibidem receperant, data illi pecunia numerata, fecit eum de terra exire, commendato ab illo dicto Diopulto, Castello nouo, Castello Fractarum, & Pontecuruo.

1197. Vadit ille Marcuualdus Panormum, & illic recipiens quasi in custodiam dictum filium Imperatoris, cum tribulasset multos ibi, & ipse miserabiliter expirauit.

1198. Dictus Diopultus, cui hæserat omnis ille exerc-

exercitus perditorum , cum apud Venafrum iurasset satis solemniter treguā , & pacem Domino Abbati , & hominibus Sancti Germani per fraudem de nocte veniens cepit Sanctum Germanum , & multos de habitatoribus captiuos tenens , omnia diripuit , quæ inuenta sunt , inferens quæcumque mala potuit , sicut erat moris eius , omnibus Castellis Monasterij , & habitatoribus eorum . Exiuit autem de Ciuitate , sed vix ibi poterat aliquis sine timore , & timore habitare .

1201. Gualterius Comes Brennenfis mittitur in Regnum à Domino Papa Innocentio , & fretus auxilio Abbatis nostri , dictum Diopultum apud Capuam cum multo exercitu contra eum venientem fugauit . Diripuit omnia , & cunctum eius exercitum dissipauit , capiens nonnullos eorum , & alios in fugam conuertens 4. Idus Iunij . Ciuitas Venafrana , tota combusta est in vigilia Sancti Ioannis Baptiste . Cum auxilio dicti Comitis Gualterij Dominus Abbas Castellum Pontecurnum , Castellum nouum , & fractas recuperauit , datis Roberto de Aquila , qui tenebat illa per dictum Diopultum Ecclesia Sancti Magni in vita eius , & Molédino de Reposorio apud Sanctum Germanum , & tenimentis dicti Petri de Manfo .

1202. Fames valida per Regnum exorta est , unde nonnulli hac inopia coarctati mortui sunt .

1203. Dictus Diopultus à Castello Sūmæ , tensus est , qui tandem euasit suis promissionibus deceptorij . Comes Richardus de Aquila cepit Suefam .

1204. Dictus Comes Gualterius cepit Tarracinam ,

158 ANONYMI MON. CASSINENSIS

nam, de Salerno, & licet aliquâris diebus ibi à Diopulto fuerit adeò coarctatus, vt carnes equorum cū suis compulsus sit edere, auxilio tamen Comitum, & Baronum, cum quibus iurauetat homagium, liberatus est, & ipsum Diopultum cum suis omnibus de tota Ciuitate Salerni ignominiosè fugauit, obfeditque Terram Maiorem per multos diēs, & eos, qui se ibi concluserunt, ad omnem inopiam coarctauit.

1205. Mense Ianuario dictus Comes Gualterius apud Sarnum cum suis decumbens, minus cautè, fortuna sibi nouercante, fugatis suis omnibus, & de eis plurimis interfectis, captus est per Diopultū, & Generalem eius, & coniectus in vincula, dicitur ibi diem clausisse extremum. Triumphans de hoste Diopultus, & se ipsum humilians, obtinuit, vt Dominus Papa, missis Nuntijs fecerit supradictum Diopultum, & suos ab excommunicatione absolui, credens eum Ecclesiæ profuturum; Qui postmodum Romam perrexit, & à Domino Papa Innocentio, & à Romanis bene receptus est. postea reuersus est Salernum.

1206. Hoc anno mense Nouēbri Comes Diopultus cum pluribus Regni iuit Panormum, & traditum est ei Panormum cum Rege: post modicum verò tēporis Cancellarius Gualterius iunctis Theutonicis, habuit Regem Fredericum.

1207. Hoc anno mense Madij Comes pugnavit cum Neapolitanis, & ex eis magnam stragem fecit

1208. Mense Ianuario, in vigilia Epiphaniæ Dominus Roffredus Cassinensis Abbas Ciuitatem Soræ,

Soræ, quam homo perditissimus, & perfidissimus Conradus de Marley Theutonicus cum Roccha de Sorella . . . fuerat ab Hentico Imperatore VI. relictus Castellanus, Pescum solidum, Roccam Arcis, & Broccum tenebat, conducta prædonū, & sibi similibus manu, Campaniam, & adiacentia loca, & maximè Terram Sancti Benedicti depredabatur; in crepusculo diluculi cum gēte ingressus est. Eo die per Ciuitatis transfugas, qui se receperant in . . . Auellum, quàm multæ Ciuitatis domus igne deflagrauerunt. Illi autem de loco naturamunitissimo à gente Abbatis expulsi, eodem die, in Sorellæ Roccham se receperunt. Alia igitur die Castellum Brocci expugnatum est, & Arx Sorellæ de Planello arctius est obsessa. Mense Februarij Arx dicta noctu expugnatur à nostris, vno tantum de nostris ab hostibus audaciter resistentibus, cæso. Captus Conradus, Sorellæ cum vniuersis, qui fuerant illic inuenti tenetur in vinculis, Roccham Arcis, & Pescum solidum reddere pro sua, suorumque qui tenebantur vincti, liberatione promittens. Prima igitur quinta feria Quadragesimæ, Hugo pro liberatione dicti Conradi, & suorum Stephano Camerario Domini Papæ Innocentii, & Richardo eiusdem germano Roccham Arcis assignat, recepta per eos à Domino Papa multa quantitate pecuniæ, & firmata personarum, & rerum securitate. Mense Iunij Dominus Papa Urbem exiens ad Sanctum Germanum contendit, conuocatisq; illuc Ciuitatibus, Comitibus, & Magnatibus Regni, de Domini Regis Frederici succursu, & Regni pace tractauit, constitutis ad hoc capite, & magnis Iustitiariis Apuliæ, & Terræ

Terræ Laboris, Comite Petro Celano, & Comite
 Richardo Fundano . Deinde Montem Cassinum
 Dominus Papa conscendit, ibique diebus multis
 propter clementiam aeris immoratus, à Prædecesso-
 ribus suis indulta Monasterio priuilegia renouauit,
 & quædam de nouo concedens, alienata de perti-
 nentibus ad Hospitale, Vestiariam, vel Infirmariam,
 siue Cellariam reuocari posse clementer indulsit,
 Descendens igitur à monte, rogatu Domini Petri
 Decani Cassinensis, in Altare Sancti Nicolai de
 Sancti Petri Monasterio sacras Reliquias ipse re-
 condidit in festo Beati Iacobi, VIII. Kalend. Augu-
 sti, sed quia propter feruentis æstatis inclementiam
 tædebat eum, constipante se turba celebrare diuinâ,
 mandato suo celebravit Dominus Albanensis, &
 Dominus Sabinensis, facto sermone, deuotè ve-
 nientibus in Anniuersario quadraginta dies de cri-
 minalibus instituit relaxari . Occisum à suis Philip-
 pum Alemanniæ Regem interim nunciatur. Deinde
 Soram Dominus Papa contendit, & per Atinum
 cum Cardinalibus transiens, à Domino Abbate
 Ecclesiæ Sanctæ Mariæ honorificè recipitur. Mense
 Octobris Richardus Fundanus Comes Capuam
 . . . & Castellum obsidet.

*Lacuna hic erat in
 Cassin. Codice .*

1209. Mense Septembri Otho IV. Dux Saxonie Imperij diademate insignitur in Ecclesia S. Petri in Vrbe Roma à Domino Papa Innocentio III. & tunc orta est seditio inter Romanos, & Theutonicos, Romanis quibusdam, & Theutonicorum pluribus interemptis. Diopultus Comes, Dux efficitur Spoletanus. Terremotus magni per loca. In Valuis, & Rete Prouintie Samnij munitiones diruuntur, & plura ædificia, & castella. Fredericus Rex Sicilie duxit in uxorem sororem Regis Aragonensis. Diopultus dictum Imperatorem Othonem introduxit in Regnum, cum Petro Comite Celani, & dedit ei Salernum, propter quod factus est ab eo Dux Spoleti. Hoc anno mense Madio Roffridus Abbas huius loci mortuus est, & Petrus, cui prænomen erat Comes, promotus est in Abbatem in Natale Sancti Ioannis Baptistæ.

1210. Dicitur Imperator contra iuramentum, quod fecerat Domino Papæ Innocentio, Regnum intrauit, & Capuam; propter quod Dominus Papa ipsum Imperatorem excommunicauit.

1211. Mense Ianuario. obiit Petrus Cassinensis Abbas. Dominus Papa sententiam, quam tulerat in Othonem Imperatorem confirmat, excommunicans Canonicos Capuanos, quoniam ausi sunt celebrare Imperatore præsentem, cui Neapolitana Ciuitas se donauit, eique in Apuliam descendenti Ciuitates, & Villæ omnes spontè iurarunt.

1212. Prædictus Imperator in Alemanniam redijt, eo quod

Cetera desiderantur.

V

In

In eodem suprascripto Cod. 199. Bibliothecæ Cassinensis sunt pagellæ aliquot ad finem libri, in quibus Appêdiculas hæc scriptas reperi, quas subiicio.

Anno Domini 1349. tertia Indiæ. die nono Septembris, fuit magnus terremotus in toto Regno Siciliæ, qualis non fuit ab initio mundi, nisi in morte Christi, & specialiter in Episcopatu Cassinensi, in tantum, quod totum monasterium funditus corruit, & remansit in eo nulla domus erecta, & omnia Castra Monasterij fuerunt diruta præter Castrum Sancti Victoris, & Fratrum. Id fuit hora Missæ. Itaque multi homines, & mulieres, & Sacerdotes, & Religiosi super altaria, & in Ecclesijs mortui sunt, præter eos, qui in propriis domibus, Castris, & Ciuitatibus obierunt. Ciuitas ergo Sancti Germani media corruit, præcipue illa pars, quæ erat in plano, seu paludibus, & circa innumera multitudo hominum, ac mulierum mortua est.

1362. Indiæ. XV. Mense Martij stella Cometes apparuit in Oriente, & visa fuit per multos dies. Eodem anno, sequenti mense Madij obiit Ludouicus inclytus Rex Siciliæ, & sequenti mense Iunij obiit Ludouicus de Duratio in Castro Qui Neapoli, & immediatè post mortem dicti Domini Ludouici de Duratio, maxima mortalitas hominum sequuta est in Ciuitate Neapoli, & per totum Orbem, ita vt in mul-

multis locis Castra, & Villæ vacuæ, & desolatæ remanserint. Eodem anno mense Augusto, à principio ferè ipsius mensis innumerabilis multitudo, bruchorum ab Oriente venientes totam terram occupauerunt, & tanta fuit multitudo ipsorum, quòd porci, & gallinæ, & murilegi eos comedebant, & durauerunt in partibus nostris per totum mensem prædictum, licet in partibus Apuliæ fuerint per totam æstatem præteritam, imò per tres sequentes annos durauerunt, non tamen generaliter, sed per loca, comedentes omnes herbas virides, & folia arborum.

Anno Dominicæ Incarnationis 1388. Indictione XI. Ianuario mense, die octaua. Serotina hora vna, & semis visæ fuerunt à parte Occidentis stellæ ire per Cælum, sonitu horrifico versus Neapolim, & Caietam, quæ quidem stellæ claritate erant præfulgidæ, & tanti splendoris, vt quando earum discursus fiebat, esse videbatur quasi medius dies, quantitate erant indiscretæ: nam aliquæ ipsarum tantæ quantitatis cernebantur, ac si essent magnæ trabes igneæ, in numero fuerunt.

*Cætera desiderantur, huic explenda lacuna
ducentorum annorum.*

Anno Domini 1500. die septimo Ianuarii hora diei tertia, & ultra, dum Missa celebraretur, fulmen erumpens à tecto portæ maiori imminente, & etiam iuxta altare maius pauimentum dissipans, Sacerdotem mysterio incumbentem adeò conterruit, vt fere exanimis remāserit, & iuuenem quendam adue-

164. ANONYMI MON. CASSINENSIS

nam non procul inde remotum in tantum afflatu perculsit, vt immobilem factum, & humi prostratū perfracta fronte miserabiliter affecerit, partem insuper Campanilis, iam aliàs sæpe percussū, & collabentis deiecerit cum Campana maiori.

† *Item ex alio Cod. Chronici Cassinen. auctore Leone Mariscano, pagellis ante Chronici initium posito, hac exscripsimus.*

Ex Indicibus quibusdam emortualibus Religiosissimi Cænobij Cassinensis excerpti Illustrum aliquot Virorum obitus certis diebus consignatos. Eiusmodi verò excerpta, quòd ad rerum nostrarum Chronologiam quodammodo facere videantur, ea huic Cassinensi Chronico subijcere libuit. Habe igitur & pauca hæc, Lector, donec in tuorum studiorum commoda, se videri, quòd salusque suppetet, plura, ac maiora depromam.

Ex Emortuali m.s. Mon. Cassinensis num. 47.

a Hoc VII. Idus Ianuarij a θ. Carolus Rex Siciliæ
est, obiit MCCLXXXV.
Nam VII. Kalendas Februarij θ. Rex Ferdinandus
Nota MCCCXCIII. In Conuersione S. Pauli, hora 18.
hæc θ. in Prid. Non. Febr. θ. Raynaldus Barenfis Archie-
iudicij piscopus, & Monachus.
θάνατον.
.i. mor- Non. Martij θ. Boemundus Antiochiæ Princeps.
tē signi- XIII. Kal. Aprilis θ. Honorius III. Papa.
ficabat. X. Kal.
ad quod allusit Satyrographus. Et potis es nigrum vitio præfige-
re Theta. Mortem igitur siue obitum in hisce etiā emortualibus
Indicibus significat.

X.Kal.April. 0. D.Petrus de Capua Diac. Card.
S.Georgij.

*Sunt in eadem Cassinenss Bibliotheca opera huius
Card.nempe; Epitome sententiarum, & Lexicon Con-
cionatorum, in expanso folio.*

V.Kal.April. 0. Clemens Papa III.

IV.Kal.April. 0. Stephanus Papa, qui & Frederi-
cus Abbas huius loci.

XVI.Kal. Maij 0. Sigilgaita Ducissa. Fuit hæc
vxo Roberti Guiscardi.

XI.Kal.Maij 0. Alexander II.Papa.

IV.Non.Maij 0. Carolus Secundus Rex Siciliæ,
MCCXIX.

Idib.Maij 0. Gulielmus Rex Siciliæ.

VIII.Kal.Iunij 0. Domnus Gregorius VII.Papa.

III.Iunij 0 Henricus Imperator.

XVI.Kal.Iulij 0. Henricus Capuanus Princeps.

IV.Kal.Iulij 0. Maria Turritanorum Regina.

III.Kal.Iulij 0. Domnus Gentilis Neapolitanus
Archiepiscopus, & Monachus.

VIII.Idus Iulii 0. Domnus Eugenius III.Papa.

XVI.Kal.Augusti 0. Robertus Guiscardus Dux.

V.Kal. Augusti 0. Leopoldus Dux Austriæ, &
Stiriæ.

VIII. Idus Augusti 0. Carolus Hungariæ Rex
Anno Domini MCCXCV. VIII. Indict.

XI.Kal.Septemb. 0. Domnus Gregorius PP.IX.

III.Kal. Septembr. 0. Domnus Alexander Pa-
pa III.

Kal. Septembr. 0. Adrianus Papa IV.

Non.Septembr. 0. Rogerius Comes Tusciæ.

XVI. Kalend. Octobr. 0. Victor Papa III. qui &
Desi-

Desiderius, Abbas huius loci.

VIII. Kal. Octob. 0. Innocentius II. Papa.

III. Non. Octob. 0. Henricus Imperator.

VI. Idus Octob. 0. Amfusus Capuanus Princeps.

XIV. Kal. Nouemb. 0. Bonifacius Papa VIII.

VIII. Idus Nouemb. 0. Ayglerius Archiepiscopus Neapol. & Monachus.

XVI. Kal. Decemb. 0. Gulielmus Rex Siciliae.

XIII. Kal. Decemb. 0. Constantia Imperatrix.

XII. Kal. Decemb. 0. Iordanus Princeps.

III. Non. Decemb. 0. Anastasius III. Papa, & Lotharius III. Imp.

VII. Idus Decemb. 0. Otho Imperator.

XIX. Kal. Ianuar. 0. Callixtus II. Papa, & Agnes Imperatrix.

XIV. Kal. Ianuar. 0. Urbanus V. Papa, & Iordanus II. Princeps.

Prid. Kal. Ianuar. 0. Domnus Odilo Cluniacensis Sacerdos, & Abbas.

Ex altero Emortuali prae fixo Cod. m. s. eiusdem Bibliothecae num. 334.

VI. Idus Febr. 0. Helbiria Regina, vxor Magni Regis Siciliae, & Apulie.

VIII. Kal. Martij 0. Rogerius Dux.

III. Kal. Martii 0. Rogerius Rex Siciliae.

X. Kal. Iulij 0. Rogerius Comes Siciliae.

XVI. Kal. Augusti 0. Robertus Dux Apulie.

VII. Kal. Augusti 0. Kuraza mater Madij Magni Ammirati Ammiratorum.

III. Idus Augusti 0. Drogo Comes.

VI. Idus Septemb. 0. Leo, pater Ammirati Ammiratorum.

ANO-

ANONYMI, SED ANTIQVI,

& fide digni Scriptoris narratio celeberrimæ consecrationis, & Deditionis Ecclesiæ Cassinensis, Ab Alexandro II. P. M. factæ, Ex M. S. Cod: 47. Bibliothecæ Cassinensis.

O Peræpretium mihi videtur, ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, qualiter huius Sancti, & venerabilis Coenobij noua Ecclesia, quoue tempore, vel à quibus personis funditus renouata, constructa, & dedicata sit, ad posterorum memoriâ literis vtcumq; mandare. Sicut enim detestâdi sunt, qui ea, quæ nouerunt celandâ, reuelant, ita nihilominus ingrati sunt, qui ea, quæ multorum ædificationi profutura præuiderint, celant. Et quamuis non sicut decebit, id enarrare me posse confidam, melius tamen hæc mea imperitia aliquo modo puto scribendum, quàm ad non paruum nostrum dedecus, scribendi negligentia, reticendum.

Cùm igitur Sanctissimi, & eximij Patris nostri Benedicti in hoc eius venerabili Monasterio Cassinensi, quod ipse quondam strenuè, Deo duce, & fautore, primùm construxerat, venerandę memorię Domnus Desiderius, septimus, & tricesimus successor, diuina dispositione ordinatus esset, Omnipotenti Deo ad eò charus extitit, ac deuotus, vt quod suo fideli famulo Benedicto olim promiserat, videlicet quòd locus hic, quem tunc gentibus vastandum, diripiendumq; tradere censuerat, in maiorem, quàm tunc erat, statum,

tum, famam, & gloriam venturus esset, constat ab hoc inchoari, & perfici voluisse; cui tantum suæ pietatis gratiam meritis Patris Benedicti concessit, ut inter ferocissimas Normannorum gentes, quæ non ante multos annos finitimas quasque, & contiguas terras occupauerant, tam pacificè, tamque quietè consisteret, ut non solum mediocres viri, verum etiam ipsi eorum Principes, ac Duces libenter ei obedire, eiusque voluntati non aliter, quàm sui patris, ac Domini in omnibus parere studerent, nullusque circumquaque manentium esset, qui non eius gratiam, & benevolentiam desideraret. In tali igitur pace, ac tranquillitate diuinitus constitutus, post nonnullas huius sancti Coenobij à se nobiliter ædificatas officinas, atque constructas, tandem aliquando ad renouandum à fundamentis Ecclesiam, quæ reuera, & crescenti in dies Fratrum numero, parua, & pretiosissimo Beati Patris Benedicti corporis thesauro indecens erat, non sine diuino instinctu animum adiecit, quæ videlicet, ut compendio loquar, anno ab incarnatione Domini Millesimo sexagesimo sexto omni nisu, & studio, ædificari, cæpta cum atrio, & porticibus suis, in quinque annorum spatio, omni est gloria, & decore perfecta. Cuius quidem columnas omnes, vniuersosque pauimenti lapides ab Vrbe Roma magno labore, & non paruo pretio conuexit, ipsamque Ecclesiam mirificis operibus, & pene temporibus istis incognitis artificibus, ex diuersis Orbis partibus, & ab ipsa quoque Regia Vrbe Constantinopoli maximo ære conductis, decentissimè decorauit.

Parietibus autem in circuitu pulchra colorum, varic-

varietate depictis, Absidam, & arcum maiorem, & atrium musuo pretiosissimo adornauit. Pauimentū verò totius Ecclesiæ tanta, tamque mirifica, & pene ineffabili cæforum lapidum diuersitate distinxit, vt non lapidibus, sed floribus solum vernare putes. Quæ omnia videri quidem, & admirari, vt dignum tamen est comprehendi vix ab aliquo possunt. Quātitatem autem ipsius Ecclesiæ, & qualitatem, seu ornamenta, quoniam non fuit mei propositi ex integro in hoc sermone describere, & alio loco cum reliquis operibus prædicti Domni Abbaris latius, Deo volente, comite vita, penduntur, id tantum quanta gloria, quantaque frequentia sit consecrata, pro posse narrabo.

Venerandæ memoriæ Dominus Alexander I I. Papa eo tempore Sanctam Romanam Ecclesiam, sapientissimè, & religiosissimè gubernabat. Hunc ergo Dominus Abbas, vt decebat, deuotissimus adiit, eumque, vt ad tantæ Ecclesiæ consecrationem accedere dignaretur, orauit. Quo velociter, vtpote præ cunctis ei familiarior impetrato; Ildebrandū quoque Archidiaconum, ac reliquos Romanos Episcopos, & Cardinales officiosissimè intirauit. Optimum autem mihi, & non contemnedum videtur, nomina, & numerum Episcoporum, & Magnatum aliquot, qui adfuere (cum vniuersos non sit facilè reminisci) memoriæ tradere, quatenus eorum numerositate, innumera etiam populi multitudine, qui tunc vndique terrarum confluit, ipsius dedicationis gloria innotescat: Sunt autem hi.

Ioannes Episcopus Portuensis.

Ioannes Episcopus Tusculanensis.

X

Vbal-

Vbaldus Episcopus Sabinensis.
 Alphanus Archiepiscopus Salernitanus.
 Ildebrandus Archiepiscopus Capuanus.
 Ioannes Archiepiscopus Neapolitanus.
 Ioannes Archiepiscopus Surrentinus.
 Girardus Archiepiscopus Sipontinus.
 Bisantius Archiepiscopus Tranensis.
 Drogo Archiepiscopus Tarentinus.
 Erasmus Episcopus Signinus.
 Petrus Episcopus Anagninus.
 Honestus Episcopus Verolensis.
 Ambrosius Episcopus Tarracinensis.
 Leo Episcopus Caietanus.
 Pandolphus Episcopus Mariscanus.
 Palumbus Episcopus Soranus.
 Martinus Episcopus Aquinensis.
 Guilelmus Episcopus Theanensis.
 Ioannes Episcopus Calenus, *sive* Forchudensis.
Ut est in Bulla Alexandri II.
 Petrus Episcopus Venafranus.
 Gotfridus Episcopus Aversanus.
 Ioannes Episcopus Picens.
 Maraldus Episcopus Pestanus.
 Albertus Episcopus Boianensis.
 Rogerius Episcopus Ciuitatensis.
 Campo Episcopus Draconariensis.
 Stephanus Episcopus Troianus.
 Balduinus Episcopus Melfitenis.
 Ioannes Episcopus Cannensis.
 Robertus Episcopus Florentinensis.
 Nicolaus Episcopus Termulensis.
 Guilelmus Episcopus Larinensis.

Petrus

Petrus Episcopus Gardienſis.
Ioannes Episcopus Vigiliensis.
Innacius Episcopus Monorbinensis.
Guilelmus, ſive Guibertus Episcopus Rubbeſanus.
Datto Episcopus Oſtunenſis.

Petrus Episcopus Monopolitanus.
Ioannes Episcopus Iuuenatiensis.
Maynardus Episcopus Arianenſis.
Arnaldus Episcopus Acherontinus.
Conſtans Episcopus Venuſinus.

Vgo Episcopus Hydruntinus.

Goffridus Episcopus Peruſinus.

Theobaldus electus Caſtellanus, qui videlicet altero poſt dedicationem die Episcopus conſecratus eſt.

At ex originali diplomate Alexandri I I. quod eſt in Archiuo Caſſinenſi, habentur præterea hi Prelati Eccleſiaſtici interuiſſe huic Eccleſie Caſſinenſis conſecrationi, Videlicet,

Hdebrandus Archidiaconus S.R.E.

Petrus Dam. Oſt. Episcopus.

Et poſt Episcopos omnes hi Cardinales ſubſcribunt iam dicto diplomati.

Ego Pirminus Card. S.R.E.

Leo Card.

Stephanus Card. Presbyter.

Landulphus Card. Presbyter.

Leo Card. Presbyter, pro omnibus Presbyteris Cardinalibus, Diaconibus, & Clericis S.R.E.

Monachorum verò quot millia cum ſuis Abbatibus ad tamæ feſtiuitatis gloriã cõuenerint, nequaquã recolli, quia nec videri quidẽ omnes potuerunt.

Principes autem, Capuani, Richardus, & Iordanus filius eius, & Iordanus Patruus, Gisulphus Princeps Salernitanus, Pandulphus Princeps Beneuentanus, Sergius Dux Surrentinus, Raynulpus Comes.

Cæterorum autem Potentium, Comitumque, seu nobilium omnium circumquaque terrarum tanta affuit multitudo, ut eorum numerum nedum nomina recensere, multæ ociositatis indigeat. Quid autem populorum turbam memorem? quæ proculdubio tanta extitit, ut non modò totius Monasterij ambitum, non modò omnium officinarum etiam tecta compleuerit, sed & ipsa quoque itinera ab ipsò vertice montis usque ad radices eius ita frequentia, constipatione sua repleuerit, ut vix alicui fortissimo aliquo modo inter eos gradiendi facultas esset.

Omnibus igitur his summo gaudio, præcipuaque deuotione, tantæ festiuitatis gratia congregatis, summo, ut oportuit, honore dedicata est præfata Ecclesia prima die kalend. Octobrium, die Sabbathi, anno Diuinæ Incarnationis 1071. Ind. ix. cum quinque altaribus suis, ex quibus videlicet duo, idest S. Benedicti, & S. Ioannis præfatus venerabilis Papa Alexander manu propria consecrauit: altare verò Sanctæ Mariæ Ioannes Episcopus Tusculanensis; Sancti verò Georgij Vbalduſ Episcopus Sabinensis; Sancti autem Nicolai Erasmus Episcopus Signinus consecrarunt.

Peractis itaque omnibus, & Missa à Romano Pontifice solemniter celebrata, multisque à populo oblatiſ donarijs, & non tantum ijs, qui tunc aderant, sed & vniuersis, qui per continuos octo Dedicatio-
nis

nis dies festiuitatis deuotione conuenturi essent, ab eodem Beatissimo Pontifice absolutione data, vnusquisque gaudens, & exultans recessit ad propria. Huius autem absolutionis gratia tanta deuotione, tantaque frequentia per continuos octo dies huc vndecumque concursus est, vt quasi non se fidele putaret, qui particeps tantę solemnitatis non fieret. Hęc omnia ita fuisse nemo legentium ambigat, quę vtique non ab alijs tradita, sed reuera propriis oculis visa descripsimus. Transactis verò à Dedicatione huius Ecclesię tribus annis, totidemque mensibus anno videlicet à Saluatoris natiuitate 1075. incipiente iij. Non. Ianuarij Ecclesia B. Bartholomęi Apostoli, quę ad Occidentalem partem maioris Ecclesię satis decenter sita est, cum grandi iterum lætitia, & exultatione cunctorum fratrum honorificè dedicata est à Ioanne Sorano Episcopo, vbi etiam non minima particula Brachij eiusdem Beati Apostoli in argentea capsella venerabiliter recondita est.

Eodem etiam anno post octo circiter menses reliquę duę Basilicę pulcherrimę in extremis exterioris atrij turrium modò hinc inde locatę, pari studio, & honore sacratę sunt 4. Idus Septemb. quarũ alteram, quę à dextra parte ad honorem B. Archangeli Michaelis constructa est, prædictus Ioannes Soranus Episcopus, alteram verò, quę à læua, ad honorem B. Apostolorum Principis Petri fundata est, Leó Episcopus Aquinensis Diuino numini, ipso Domino Abbate, omniumque Fratrum præsentẽ conuentu, cum magna lætitia, & deuotione sacrarunt.

Porro

Porro cum ab hac dedicatione annus iam quartus decimus, & ab Incarnatione Dominica millesimus, & nonagesimus volueretur, tribus iam annis, & tribus, ac sexaginta diebus, transitu reuerendæ, ac semper honorificè memorandæ memoriæ Desiderij Abbat̃is elapsis, præsidente, atque iubente Domino Oderisio reuerentissimo, atque dignissimo successore ipsius dedicata est Ecclesia Sancti Confessoris Christi Martini, quam prædictus venerabilis Abbas Desiderius in loco ipso, vbi olim à Beatissimo Abbate Benedicto constructa fuerat, circa portam scilicet Monasterij mirificè, ac pulcherrimè in sexdecim marmoreis columnis erexerat, quamque tam Musiuo, quàm etiam diuersis picturatum coloribus optimè decorauerat. Dedicata est autem xiv. Kalen. Decemb. ipsa videlicet die octauarum eiusdem Beatissimi Confessoris Christi Martini, feria 2. cum tribus altarijs suis, ingenti frequentia ordinis diuersi virorum, & maxima vniuersorum lætitia, quorum primum, atque præcipuum in honore ipsius B. Martini dedicauit vir venerabilis Dominus Ioannes Episcopus Tusculanensis; illud autem, quod ad dexteram ipsius Basilicæ situm est, in honore S. Erasmi martyris consecrauit Dominus Raynaldus Episcopus Caietanus, qui ipso anno ex hoc nostro Monasterio eidem Ecclesiæ datus fuerat Episcopus; tertium verò, quod à parte sinistra statutum est, in honore gloriosi Confessoris Christi Ambrosij benedixit Dominus Honestus, Reuerentissimus Episcopus Viterulanus. Fuere autem cum eis in hac Dedicatione Episcopi etiam alij tres, idest Lambertus Alatrinensis, Rosfridus Soranus, nec non & Leo Episcopus Vena-

Venafranus . Quod autem tamdiu post Patris Desiderij transitum consecratio Basilicæ huius dilata, est, hoc fuit in causa; quia & picturæ partem aliquâ, & pauimenti non modicam, ad complendum, morte præuentus idem Abbas reliquerat. Quæ omnia successor illius studiosissimè percomplere, & addere, quæ necessaria, curauit, & sic eam dedicari, quatenus præmissum est, honorificentissimè fecit.

Annis item post ista tribus, & tribus insuper, ac septuaginta diebus exactis, anno scilicet Incarnationis Dominicæ 1094. Indictione secunda mensis Ianuarij die trigesima, secunda feria, dedicata est Ecclesia Beati Andreæ Apostoli, præsentem, atque iubente iam dicto Abbate Domino Oderisio, qui eandem Basilicam à fundamentis extruxerat ab Orientali parte maioris Ecclesiæ inter Abbatem, videlicet ipsius, & domum infirmorum habens cimiterium Fratrum à latere dextro, à sinistro verò claustrum, licet paruum, tamen pulcherrimum. Dedicata est autem à Dom. Raynaldo Caietano Episcopo iam superius memorato cum ingenti deuotione, & exultatione Fratrum vniuersorum, ea nimirum die, qua castrum, quod Frattæ dicitur, ultra omnem spem, meritis Beatissimi Patris Benedicti, miseratione Diuina, recepimus, quod videlicet triennio ante à vicinis Nortmannis furatum nobis fuerat, atque peruasum, sed die xiii.

Domino auxiliante receptum, atque ob sempiternam illius triumphum memoriam in eadem die consecrationis hoc solemne statutum. Est autem prædicta Basilica instituta ad vtilitatem infirmorum Fratrum, quæ quidem, ac regulis firmissimè cõtignata, fene-

fenestris vitreis optimè decorata, diuersis Sanctorum historijs, pulchra colorum varietate depicta, pavimento quoque multimoda incisione marmorum artificiosè constructa. Quodque omnibus his est longè præcipuum, multis ac præclaris tam Apostolorum, quàm Martyrum, necnon & Confessorum Dei reliquijs studiosissimè consecrata. Quorum omnium nomina, cum reliquarum Ecclesiarum pignoribus pariter, suis in locis, Domino iuuante, scribemus.

Ex his postremis verbis conijci fortè potest, auctorem huius narrationis fuisse Petrum Diaconum Cassinensem: is enim hanc ipsam celeberrimam Dedicationem trium iamdictorum Altarium, videlicet Sancti Martini, Sancti Erasmi, & Sancti Ambrosij, recitatis sacrarum Reliquiarum nominibus, ritè describit lib. 4. Chron. Cassinen. Cap. 8. Multa tamen hic diligens Lector reperiet, quæ in eo Chronico scripta non sunt: ac proinde nos actû nequaquã egisse existimabis.

177
DE FALCONE
Beneuentano.

FALCO, trium superiorum, loco quidem possemus, diligenti tamen gestorum, locorumque enarratione, profectò primus habendus est. Is Notarius, eo tempore, insignis, & Sacri Palatii Scriba fuit: atque ab Innocentio II. P. M. ob fidei constantiam, qua Pontificias partes in maximis illis turbis tutatus fuerat, Iudex suae patriae renuntiatus est. Hoc verò Chronico, quod ab anno 1102. ad 1140. producit, res sui temporis, easque precipue, quae Beneuenti contigerunt, adeò fuse, & accuratè describit, ut tibi, Lector, non legere, sed praesens esse videaris. Et nisi te stylus, barbarie horridus, arceat, ceterà abs te laudatum iri Falconem, nullus dubito. Baronio sanè, & Gordono is placuisse videtur: quippe qui & calamo exceptum habuerint, & non semel ille in Annalibus, isie in Operis Chronologici posteriore Tomo citauerint. Hoc igitur & tu, studiosè Lector, nunc primùm aspiciente lucem, per me fruiere, & Vale.

FALCONIS BENEVENTANI CHRONICON.

IULIVS DE SYNDICIS;
BENEVENTANVS.

Lectori.

Pervenit in manus nostras, Lector dulcissime, libellus quidam, cuius auctor Notarius Falco, Scriba Sacri Palatii appellabatur: in quo Historia multa totius Regni Neapolitani scripta sunt; precipue tamen Beneventanorum gesta inter se, uti ciuilia bella, ac etiam contra externos Normandos, ut est videre ibidem. At quia corrosioni, & literarum obscuritati, successionem longi temporis videbatur proximus, ut apparet ex defectu sui principij, & sui finis, utrinque enim pagina dua euulsa, & deperdita sunt, propterea ne tantum opus, & auctoris labor in nullam memoriam deueniant, exemplandi onus suscepi; commutando tamen characteres Longebardorum in latinos nostros. Noli igitur mirari, si principium habet sine principio, & finem sine fine. Vale.

apud

apud Urbem Romanam cum ab honore priuabat, quin etiam animos Beneuentanorum sæpissimè incitabat, ne præter licentiam Domini Papæ Archiepiscopatui consentirent. Tandem Conciones huiusmodi deliramenta aspicientes, nec mora, fere centum nobilium, & bonorum hominum Romam miserunt, Dominum Papam precentes, ut Pastorem Electum corroborare dignaretur. Illi autè abeuntes, coram omnibus, videlicet in Sacrosancta Synodo, quam constituerat, eum indefinenter postulauere, quod minimè obtinere valuerunt. Videntes autem hoc, qui missi fuerant, indeque reuersi corda aliorum mouebant dicentes, Patres, Auos, Proauos nostros tantam iniuriam passos nunquam fuisse. Sed quid plura? Qui ex parte Rifonis videbantur, arma, & belli apparatus super campanili imposuerunt; audierant enim, quòd Petrus ipse Portuensis Episcopus coniurationem fecisset, ut thesauros Ecclesiæ, & eius bona virtute vellet diripere. Tunc Episcopus ipse in coclerio arma imponi aspiciens, tristis factus, suos vocari præcepit fideles, quatenus consulerent, quid super hoc tanto, talique negotio fieri debuisset. Interim bellum inchoatum est, eò quòd pars Episcopi in campanili ascendens Palatium Dacomarij, in quo Episcopus ille morabatur, fortiter expugnabat; & Episcopi auxiliarij de Turre Dacomarij pugnâtes inuicem crudeliter præliati sunt; duo quidem iuuenes in ipso conflictu ani-

Y

2

mas

mas reddidere . Postremò nocte adueniente, videns se Episcopus ipse circumuentum, medio noctis silentio Monasterium S. Sophiæ cum quibusdam ascendit, ibique tempore non multo commoratus est . Præterea Ciues metu coacti timentes, ne Episcopus ille eos apud Dominum Papam affligeret, eum coegerunt, quoadusque eis fidem sacramento præberet, quod facturum promissit, orauitque Dominum Papam, vt Rectorem mitteret, qui Rossemanum Monachum Rectorem iteratò constituit .

Anno 1103. XII. Indictionis .

Anno 1104. XIII. Indictionis .

Anno 1105. XIV. Indictionis, mense Ianuario, & Februario nix magna fuit, & fluminum inundatio, & stella Cometes ad Occasum apparuit : triduo enim post venit Papa Beneuentum .

Sequēri anno obiit Henricus Theutonicorū Rex .

Anno 1107. mense Septembri I. Indiæ. obiit præfatus Rosfridus Beneuentanus Archiepiscopus, qui sedit triginta annis, & vno, mensibus duobus, diebus viginti .

In hoc anno, ipso mense Septembris obiit Abbas Madelmus, & hoc mense Septembris electus est Bernardus Abbas in festiuitate S. Angeli .

Anno 1108. II. Indictionis sterilitas vini, mortalitasque animalium, & Papa Paschalis venit Beneuentum, qui mense Nouembris ordinauit Landulphum Archiepiscopum .

Anno 1109. III. Indictionis obiit Formatus. Pascha accidit VII. Kalendas Maias, & secundo die intrante mensis Nouembris combustus est thesaurus S. Mariæ .

Anno

Anno 1110. IV. Indictionis Henricus Rex venit Romam, qui fraude, & dolo Papam Paschalem cepit, & Cardinales. mense Februario. Eodem mense Dux Rogerius obiit, & Boamundus germanus suus.

Anno 1111. V. Indictionis.

Anno 1112. VI. Indictionis mense Martio Papa Paschalis faciens Romæ Synodum fregit pactum, quod fecerat cum Henrico Rege. Hoc anno inceptum est ædificium, vel ædificari Oratorium Sancti Bartholomæi Apostoli.

His & aliis ita decursis cernentes Beneventani se varijs prædarum doloribus affligi, consilio habito, Landulphum Archiepiscopum, & Ioannem Iudicem ad præfatum Apostolicum delegauerunt, quatenus Ciues illos tanta oppressos calamitate ad portum salutis erigere dignaretur; præcipuè cum plerique Beneventanorum Ciuitatem intrinsecis conspirationibus sæpè turbauissent; scilicet quod alij Landulphum Burrellum, alij Ansonem Ciuitatis Rectorem sine Domini Papæ voluntate constituere satagebant. Apostolicus autem hæc audiens, nec mora, secundo die intrante mensis Decembris aduenit Beneuentum, qui mense Februario Synodum constituit. Synodo autem facta, cum in Sacro Beneuentano Palatio assisteret, prædictamque conspirationem factam pro parte illius Landulphi Burrelli deprehendens, Conciues vocari iussit, à quibus, quod agendum esset super hoc tanto, & tali negotio, subtiliter sciscitatus est, quomodo, vt diximus, coniuratio illa ad traditionem Ciuitatis, & detrimentum fore videbatur: & quòd quidam Ciuium pro ipsius Landulphi auxilio turres Portæ summæ
nostræ

noctu cepissent ; indeque munitionum ipsarum custodum eicientes vna tantum nocte eas virtute tenuerunt. Tandem, Deo opitulante, & Beneventanorum complurium fidelium solatio, quorum mens erat sanior, turres ipsæ vendicatæ sunt, & B. Petro restitutæ. At ciues ipsi tale Domino Papæ dedere responsum, vt, quos suspectos haberet, vocaret, & ab eis pleniter iustitiam sumeret. Quid plura? Curia ordinata, vocantur malorum fautores, vocantur suspecti, tandem legitimè sententia extensa, quosdam captos vidimus, quosdam eiectos, & domos quorundam fisco deditas, quorundam destructas. Istis taliter actis

Anno videlicet 113. supra millesimum, & XIV. anno Pontificatus supradicti Domini Papæ mense Martio VI. Indictionis Dominus ipse Apostolicus Ciuitatem Beneuentanam varijs prædarum persecutionibus ex omni parte oppressam aspiciens, & Ciuium bona à Normandis vndique vicinantibus quotidie distrahi, & confundi cognoscens, consilio habito, Landulphum de Græca militem præstantem, & Tolertem Comestabulum Beneventanorum instituit, quatenus, Deo adiuuante, & ipsius prudentia Ciuitas à prædarum solita confusione, quæ sæpissimè imminebat, & à conspirationum seditione contra Dominum Papam crebro erecta, secunda in progenie, & progenies consisteret : cognouerat enim eum prudentem, & animum, sagacisque ingenij virum, cuius auxilio, & solertia nedum Beneventanorum populus sibi ad regendum commissus, verum etiam pleraque Langobardorum habitatio à Normandorum seruitute affligentium eripi, & liberari

rari confidebat; Erat quippe Landulphus ipse bellicosi spiritus, & minorum iniurias non patiens, inimicis omnibus quotidie minabatur. Nā si quis inimicorum illi iniuriam, vel prædam inferret, mori prius velle desiderabat, quam impunitus aliquo modo inimicus recederet. Quid plura? Landulphus ipse Comestabulus, ex omni parte, virtute, & scientia redimitus colla nulli minantium flectere dignabatur. Cumque sicut prædictum est, Landulphus ille, Comestabuliæ honorem à supradicto Domino Papa Paschali acciperet, videns Castellum, quod quidam Robertus, qui Sclauus cognominabatur in monte Sablera construxerat, vir omnis malitiæ, & nequitiæ studio repletus, anxio cum eo loquutus est, ut castellum illud destrueretur. Ob Beneuentanorū enim guerram, & inimicitiam Ciuitatis, Castellum illud Robertus ipse construxerat mirabile, valdeque laboriosum. Ex cuius Castri residentibus multa Ciues opprobria, damnorumque copiam perpeffi fuerant, ita quidem, quòd quidam conciuium pro ipsius Castellī ædificio prædia, & possessiones, quas circa eundem montem habuerunt, perdidere. Castello itaque mirabiliter constructo, illic residentes cum ipsius Roberti seruiantibus quandoque Beneuentanos capiebant; quandoque, quod crudelius est, peregrinis vitam cum eorum bonis auferebant. Prædictus igitur Apostolicus hæc Romæ audiens Robertum illum excommunicauit, donec Castellum illud Ciuitati contrarium deleuisset, quod facere ipse Robertus contempsit. Quid plura? Landulphus ipse de Græca Comestubulus ordinatus, cum prædicto Roberto pactum incipiens, ipse quod cum prædicto

dicto Papa facere noluerat, Castellum illud destruxit, & funditus deleuit, duobus videlicet equis optimis, & ducentis solidis datis. Deinde Landolphus ipse Comestabulus pactum cum Comite Iordano sacramento affirmans, quotidie virtutibus, & laudis præconio attollebatur.

Robertus itaque Princeps, & Robertus, & Iordanus Comites Castellum illud sic destructum, & Landolphum illum Comestabulum de die in diem virtute, & diuitijs repleri aspicientes, inuidiæ zelo ex odio Longobardorum perculsi, putantes se illius prudentia exheredari, cum omnibus Normandis ex omni parte vicinantibus consurauere, affirmantes se guerram Beneuenti facturos, & prædam, donec Landolphus ipse Beneuentanorum Comestabulus videretur. Sacramento ipso taliter confirmato innumeris cum militibus, & peditibus super Beneuentum venerunt, duodecimo die intrante mensis Augusti, & in monte, qui Guardia dicitur, die vna tantum, ac nocte castrametati sunt, credentes & illum eiicere, & Ciuitatem omnino depopulari, sed die ipso, quo applicuerunt, bellum inchoantes & superati sunt, & quidam eorum capti. Noctē autem infecuta, timore cælesti, & Beneuentanorum terribiliter commoti, more latronum per deuia fugientes, existimabant se noctē ipsā à Beneuentanis capi, & turpiter teneri. Ita quidem vt sicut ex ore eorum complurium narrantium auditum est, si Comestabulus ipse cum Beneuentanorum, & militum caterua Ecclesiam S. Angeli ad crucem transcenderet, vel vocis alicuius sonitus audiretur, & hostes, & hostiū apparatus stipendia Beneuentanorum in manibus pro-

proculdubio traderentur.

Illis autem Normandis sic abeuntibus, Landulphus ipse de Græca Comestabulus, inimicorum nō ferens impugnationes, vicem reddens pro acceptis, haud mora, militum ferè centum, & octuaginta numero armatorū collecto, & ciuium circiter quatuor millia multitudine congregata, Castellum, quod Terrarubea dicitur, adiuit, quod igne, ferroque terratenus prostrauit: ipsiusque Castrī incendio Robertus quidam de Sicilia dictus, combustus obiit; sicque innumerabilem animalium, & aliarum rerum substantiam Beneuentum magno cum gaudio perduxere. Non post multum verò temporis iterum collecta Equitum, & Conciuium cohorte, Landulphus ipse Castellum Apicem insiliuit, cuius Castrī, & molēdina destruxit, & prædam animalium secum gaudens asportauit.

His omnibus ita perfectis, guerra Normandorum quorum mentionem fecimus durius incepta est; in qua Landulphus innumeram auri, & argenti copiā, & equorum distribuit. Interea dum Comestabulus ipse cum militum caterua prope pontem Serretellæ pro inimicorum insidijs custodisset, en adsunt equites Roberti Comitis ferè quinquaginta, qui & pro dolo Ciuitatis inter fruteta morabantur. Quid dicam? insidijs ex vtraque parte propalatis, conflictus inter eos habitus est. Tandem Dei misericordia superueniente, pars inimicorum terga vertens, in fugā conuersa est, adeò quòd de eorum equitibus duodecim captiuos Comestabulus ipse cū armis omnibus eorū duxit. Præterea sicut diximus, guerra ex vtraque parte fortiter inchoata, sæpissime hinc, & inde de-

Z

præda-

prædatum est . Contigit autem die quadam , Rao , qui erat Dominus Castellì Ceppalunis , cum Landulpho Burrello , & alijs ferè centum quinquaginta militibus , & peditum multitudine ad frangendam , vt ita dicam , arcaturiam iuit . Cumque Comestabulus sic frangentes eos flumen Sabbati vldisset , tantam non ferens audaciam , in medium campi ad Ecclesiam Sanctorum septem Fratrum , stipatus militum collegio exijt ; vbi ad inuicem decertatum est ; sed peccatis superuenientibus pars Comestabuli ab insidijs inimicorum decepta , per planitiem illam persecuta corruit ; ita quòd duodecim milites Ciuitatis nobiles cum omni armorum apparatu , retenti sunt .

Istis omnibus , & alijs sic decursis , inimici omnes , qui pro guerra coniurauerant , videntes Comestabulum ipsum colla eis non flectentem , eis potius minari , & Beneuentanos eum , & eius præcepta iugiter sectari , cæperunt Ciuitatem plus solito distringere , præcipientes , vt omnes , quas possent , vineæ circum astantes inciderentur . Quod & factum est : insuper pauperes , aliosque Viros , quos inuenirent , caperent : sententia quorum diuulgata , plerique hominum capti sunt .

Anno 1114. mense Martio VII. Indictionis , dum vineæ sic incidebantur , & capiebantur homines , Beneuentanorum quidam , inuidiæ gladio compulsi miserunt ad prædictum Papam Landulphum Archiepiscopum , & Rachisium Sancti Modesti Abbatem , vt ei necessitatem ex omni parte , quam patiebantur , intimarent . Ipsi autem abeuntes , quam viderant afflictionem Domino Papæ patefecerunt , eum lacry-

crymādo precantes, vt gregi commissio sicut pastor bonus subuenire dignaretur. Necessitate autem Domino Papæ ostensa, eis præcepit, vt pacem Ciuitati, prout melius potuissent, facerēt, & pauperibus subuenirent, ne Petrus Apostolus Ciuitatem acquisitā occasione perderet; quicquid autem de pacis consilio inuenissent, ipsi remitterent. Archiepiscopus vero Roma reuersus aliter quàm acceperat, faciens, misit Landulpho Comestabulo dicens, vt condolēs necessitati pauperū Comestabiliā deponeret, quoad vsque Dominus Papa Beneuentum veniret. Postea, verò aut pretio, seruitiisque, seu ciuium precibus Papam ipsum precarentur, eumque honori pristino redderent: dummodo Normandi pacem facere nolint, sacramento, vt dictum est, eorum interueniente. Landulphus autem Comestabulus hoc audiens, in sacro Beneuentano Palatio coram B. Petri fidelibus respondens ait, se nunquam Comestabiliā dimissurum, nisi manu ad manum captus esset, & per vim retentus. Insuper videre vellet, quam Normandi pacem Beneuentanis facere voluissent, & Domino Papæ pacem ipsam descriptā delegaret, quicquid autem de pace præciperet, vel de Comestabilia ponenda ipse Dominus Papa coram omnibus faceret se executurum. Qualiter autem in sacro Beneuentano Palatio Comestabulus ipse affuerit, retexā: Cum sicut prælatum est, Archiepiscopus Roma reuersus fuisset, cum quo & Petrus Portuensis Episcopus, & Romualdus Diaconus, Sanctæ Romanæ Sedis Cardinales ab ipso Papa missi pro pace inuenienda fuissent, absq; mora, in ipso eorum aduentu, eisque nondum hospitatis, populus ferina mente

commotus Palatii Dacomarij, in quo Comestabulus habitabat, ascendens vociferabatur, dicens, quod pacem desideratam, nisi cito feceritis, omnino gladijs acceptis per plateas moriremur: Insuper minas, & opprobria Comestabulo inferebant, dicentes, eos pro vnus hominis Comestabilia guerram passuros non esse, & sic turpiter vitam finire. Alia quidem die surgente, pars Archiepiscopi arma, & belli apparatus super Campanili imposuit, quatenus Lādolphum armis, & lapidibus debellatum eijcerent. Seditionem itaque populi Portuensis Episcopus deprehendens cum eodem Comestabulo, & fidelibus B. Petri curiam Principis aduenit, ibique in conspectu omnium taliter allocutus est: Afflictionem, & famis penuriam, quam diu pro fidelitate B. Petri passi estis, & patimini, Dominus noster Papa, & à quibusdam audiuit, & ab Archiepiscopo deprehendit; vnde sciatis eum toto mentis affectu contristari, & super audita mirabiliter dolere. Idcirco nos, & Archiepiscopum vestrum delegauit, quatenus, Deo adiuuante, pacem consequi valeatis. Propterea fidelitatem vestram monemus orando, ne superbia, aut furore moueamini, dum nos cum alijs sapientibus viris, pacis consilium vobis necessarium inuenire possimus; tam enim graue, & laboriosum negotium nemo precipiti animo agere poterit. Ideo nemo armis superueniat, quatenus, si Deo placuerit, pacem omni furore deposito inuenire mereamur. Hæc, & alia huiusmodi eo loquente, vox populi ad sidera tollitur dicentis: Orationes istas, quas funditis, nos vlllo modo audire non possumus, nisi pacem citissimè nobis dederitis. Tunc alio die adueniente,

popu-

populus dilationes, & inducias, quas ponebant, non ferens, domum Perfici ludicis aggreditur', quam ex toto destruxisset, sed quorundam amicorum auxilio euasit. Portuensis igitur Episcopus seditionem, populi placare non valens, aurora alterius diei surgente recessit, Comestabulo præcipiens, vt Palatiū Principis ascenderet, & sic populi sæuientis rumorem euaderet: qui iussui eius fauens, taliter sacrum Palatium habitauit. Sed redeamus ad causam.

Archiepiscopus autem dicta Comestabuli audiēs pacis firmamentum ordinatim describens, sicut postulauerat, ei mandauit. Audita namque serie scripturæ pacem continentis, ait Comestabulus, en pacis firmamentum optimum est; nunc Domino nostro mittatur, & sicut imperauerit, assequamur. Interea Archiepiscopus ipse, & Vir quidam nomine Fulco, in Episcopio sæpe complures Ciuium conuocans dicebat: Nos Domino Papæ vestram patefecimus necessitatem, à quo & accepimus, vt finem cum Normandis faceremus; iccirco superfluum videtur pacem descriptam ad eum remitti. Ciuium verò quidam aliarum inimicitiarum odio repleti, animos aliorum incitantes palam exclamabant, se pro illius Comestabilia guerram passuros non esse. Consilio habito coniurauerunt intra Episcopium, quod Landulphum illum de Greca Comestabulum esse non consentient, exin, & dum Dominus Papa cum consilio Normandorum illum honori non reddidisset. Sacramento taliter eo inuento, Archiepiscopus prædicto Comestabulo Episcopum Abellinensem, & quosdam Presbyterorum misit, vt honorem dimitteret, sicut dictū est, qui & similiter respondit. Deinde

de alia die Sabbati XIV. die intrante mensis Martij Comestabulus cum suorum caterua armatus in medium plateæ exiuit dicens; quòd videre vellem eos, qui me de Palatio, & honore eijcere minantur. Laudabilius quidem est sic animam reddere, quam ira turpiter, aut auri pondere promisso obstrictum, honorem acceptum dimittere. Audito igitur Archiepiscopus belli apparatu, & campana Palatij tristiter sonante, suos iussit vocari fautores, vt cum Norman dis, quam posuerant pacem firmarent; si autem Comestabulus ipse resistere vellet, paratos eos haberet. Interim pars Archiepiscopi domum cuiusdam fidelis Comestabuli aggreditur, quia eis non consentiebat; quod Comestabulus audiens, vt domum aggressam defenderet properauit, sicque eo viso bellū inceptum est ciuile, in tantum quod alij per campanilia, alij per tecta domorum, atque alij per plateas pugnarent. Postremò pars Archiepiscopi, fortuna conuersa, victoriam capiens, Comestabulum illum cum suis vsque ad palatiū Principis secuta est, quosdam autem ex vtraque parte vidimus vulneratos. Comestabulus itaq; se in Palatio recipiens parumper ibi moratus est, donec Archiepiscopus ei fidem dare deberet in persona videlicet sua, & suorum sequentium. Ciues interea protelationem hanc nō ferentes, & quod sitibundo pectore pacem querebāt optatam, ei lapidibus minabantur, vt si citò de Palatio non descenderet, eum vi caperent, & membra tim illum perimissent. Ipse autem Landolphus se circumuentum aspiciens, se Archiepiscopo, & Ciuibus reddidit: insuper iureiurando firmauit, quòd Comestabiliam, & Rectoraticum, aut aliquam Balia publicam.

publicam non acciperet, nisi bona voluntate Archiepiscopi, & Roffredi Archipresbyteri, & Arechisij Archidiaconi, & Roffridi Foligaderisij, & Roffridi à Porta aurea, & Geruasij, & Vitalis filij Ioannis Galli, & quòd malum meritum Archiepiscopo, & omnibus Beneuentanis non redderet, & si aliquis reddere vellet, disturbaret sine fraude, & malo ingenio. Quo facto, & à militibus, qui eum sequuti sunt, huiusmodi fides accepta est, & sic vnusquisque ad propria remeauit, & Landulphus ille de Greca domum posita Comestabilia secessit, videlicet eodem mense Martio, quo ordinatus est, descendit, vnus solummodò anni spatio in honore perseuerans. Alia autem die surgente Dominica, postquam hæc peracta sunt, Comes adueniens Robertus, cum militum, & peditum multitudine in capite Pontis maioris sacramento ipse, & Rao Dominus Ceppalonis, & Vgo de Castelloptonis pacem promissam cunctis vitæ eorum diebus, confirmauerunt. Idipsum etiam Iordanus Comes, & Robertus Sclauus, & Girardus de la Marra iurauerunt. Cumque sicut supra relatum est Archiepiscopus in persona Comestabuli, & aliorum videlicet militum, peditumque, velut ipse postulauerat securitatis verba dedisset, domum honore posito adiit, ipso namque Archiepiscopo, & Beneuentanis videbatur, quod pacem diu desideratâ lucrarentur. Deinde Comestabulus securitate accepta domi residens existimabat nihil aliud proculdubio agere, quàm erga suam animam securiter impendere, erat enim, vt fati sumus, grauiter vulneratus. Amici igitur eius, & B. Petri fideles, quorum mens super illius contumelias, iniuriasque fideliter contrista-

tristabatur, die, noctuque, licet non in propatulo cum solabantur; hortantes, ne animus eius circa accepta tristis foret, cum hæc quæ viderant, quæque facta super eo fuerant pro Beati Petri fidelitate perpeffus fuisset. Archiepiscopus autem, eiusque fautores hæc audientes, suspicione quadam repleti, sperantes Landulphum consilium pro Comestabiliâ reintegranda accipere, ei sæpe, sæpiusque miserunt, vt Ciuitatem exiret, & amicorum consortia defereret, dum Dominus Papa eum, qualiter præmissum est, honori solito reddidisset. Tunc Comestabulus verba ferentibus, aliisque Conciuibus palam exclamabat, quòd super huiusmodi verbis miramur omnino, cum ab omni Beneuentanorum cætu coactus Comestabiliam dimiserim, & promissam ab Archiepiscopo securitatem circa nos versari quoquomodo non viderim. Tandem Comestabulus populi sæuiantis videns pertinaciam, magis, magisque inflammari, consilio habito die Dominica in Ramis palmarum, aurora scilicet surgente, Montemfuscum paucis cum militibus expetiuit. Deinde Archipræfulis coniuratio nondum perfidiæ inchoatæ fidem tribuens, Ioannem, & Persicum Iudices, aliosque Nobilium, & bonorum hominum sacramento perstrinxit, quo Comestabulus ipse iurauerat, aliosque Ciuium timore omni remoto, putant eos inimicitiarum merita eis retribuere allegauit. Cumque istiusmodi facti, vltra quàm credi potest, nefandi, prædicti Apostolici aures fama tetigisset, tactus dolore intrinsecus super dilecti filij sub Comestabuli expulsione, lacrymis, sicut audiuiamus, manantibus, spiritu infremuit, qui confestim Archipræful-

præfulem Landulphum ab omni, quod acceperat à Sede Romana officio coram omnibus deposuit, similiterque omnes suos sequaces anathematis vinculo, donec satisfecerint, alligauit. Sed si Lectoris charitati asperum non videbitur, quid post illatam excommunicationem actum Beneuenti sit, non prætereundum exarabo. Deum enim testor, nihil aliud posuisse, præter quod viderim, & quod audiverim scripsisse.

Tali igitur anathematis sententia in B. Petri aduersarios longè, latèque diulgata, delegauit præfatus Apostolicus Benenentum Anastasium . . . & Albanensem Episcopum Cardinales Romanę Sedis idoneos, cupiens, quid Beneuentanus populus in animo haberet cognoscere. Cardinalibus autem ipsis hospitatis, triduo post cætus omnis Beneuentanorum in sacro Beneuentano Palatio conuenit, ibique omnia qualiter Beneuenti acciderant negotia, & guerræ origo surrexerat coram Cardinalibus illis radicitus recitatum est. Quibus auditis Anastasius in verba prorumpens inquit. Ad videnda, Domini, & fratres, Romæ quæ audierat Dominus Papa noster negotia, & inuestiganda nos præcepto, sciatis esse delegatos. Vnde prout melius, Deo annuente, poterimus, circa pacis, & vtilitatis vestræ proficuum nos die, noctuque consilium, & auxilium præbebit. Istis, & his similibus taliter prolatis, vnusquisque ad propria remeauit. Diebus autem non multis elapsis, vir ille, cuius mentionem fecimus nomine Fulco, ex huius sæculi ergastulo, anathematis vinculo irretitus, heu miser, migravit. Histaliter actis, Cardinalis ipse Romam tetendit: cumq;

A a

Cardi-

Cardinalis ipse Anastasius Romam peteret ; Dominus Papa Paschalis , Archiepiscopis , Episcopis , & Abbatibus cōgregatis, mense Octobri post primum eius regressum adueniente , Ceperani Concilium constituit, ad cuius Sacri Conuentus frequentiam Guillelmus Dux, & Robertus Princeps, mille fere Equitum numero congregato perrexere . Landolphus verò de Græca Comestabulus literis Domini Papæ specialibus ad idem Sacrum Cōcilium accersitus honorificè commeauit . Qui à Domino Papa officiosissimè susceptus est : hic namque fraudem deuigans Normandorum nauigio quodam securiter transfretauit. Iordanus autem Comes , timens multorum suorum pondere delictorum oneratus, ad tale, tantumque Concilium pergere, Legatos suos direxit. Archiepiscopus verò Landolphus suffraganeis suis conuocatis, innumeraque auri, & argenti copia congregata, cum Comite Roberto ad conuentum illum tetendit . Talibus igitur , & tantis Patribus, Proceribusq; congregatis in medio conuentus ipsius, die videlicet Sabbati Ducatum Apuliz , Calabriae , & Siciliæ Duci præfato Apostolicus concessit . Concilio itaque mirabiliter ordinato, Apostolicus ipse coram omnibus super Landolpho Archipresule lacrymabiliter, & quod Comestabulum suum expulisset Landolphum , & quod literis suis vocatus ad eum ire contempsisset, condolens conquirebatur. Ipse verò Archipresul nolens, immo timens conuentum illum sine loci , & officij restitutione ingredi, apud Insulam Ceperani proximam hospitatus est . At ubi Apostolicum conquerentem ipse

ipse comperiit, quosdam Romanorum, & Præfectum etiā vocari iussit, vt videlicet, vt cumq; potuissent, misericordiam à Domino Papa pro eo impetrarent: quinetiam dicebat Archiepiscopus se Domino Papæ ex omnibus illatis querimonijs satisfacturum, dummodò ei locum Concilij, & Officium restitueret. Hoc Apostolicus audito, consilio habito, & locum, & officium ei reintegrauit; cumque taliter restitutus fuisset, absq; mora, Conuentū illum, die videlicet Lunæ cum Comite Roberto adiuit. Quid plura? eū reintegratū per Diaconum quendam ad faciendam iustitiam in præsentiarum Apostolicus vocari præcepit. Qui continuò surgens voce lacrymabili coram omnibus respondens inquit: Primitus gratias ago Deo, & B. Petro, & tibi Domino nostro Papæ Paschali de restitutione loci, & officij; nunc autem Domine Pater vestram imploro Paterinitatem, vt misericordiam super me, quem Sauctitas vestra apud Beneuentanam Sedem plantauit, habeatis. Apostolicus autem hoc audiens; Vnde vis, inquit, vt misericordiam super vobis habeamus? & Archipræsul: Domine, quia audiui, vos erga me indignatos esse, & cū me literis vestris accersiri iussistis, curiam vestram non adueni. Et Apostolicus; Quare, inquit, vt ipse asseris, vocatus curiam non aduenisti? Ad hæc Archiepiscopus, Domine, inquit, Pater, timore coactus vestræ indignationis, & quorundam minantium, non adueni vocatus, & quod Legatos meos Episcopos quidem non accepisti, & alium quendam, quem prius direxeram, aduersarij nostri verberibus afflixere. Ad hæc Apostolicus, Legatos tuos, quos dicis Episcopos, iccirco non exaudiui,

A a 2 quia

quia iustitiæ faciendæ verba non dixerant, immo mercedis causa pro vobis, venerant. Legatum autem alium, quem verberatum profiteris, nec vidi, neque eius fama vlllo modo ad nos peruenit. Cūq; Archiepiscopus ipse ex omni parte detentum se veris aspexisset responsionibus, aliam adinuenit excusationem, dicens: Domine Pater terminum competentem mihi veniendi non tribuisti, vnde, venire nec potui, nec, vt dixi, metu compulsus ausus fui, & Apostolicus: Sed quia literas nostras contempsisti, asseris te nunc nō pro contemptu, motu autem ad nos non venisse. Competentem enim terminum veniendi proculdubio largitus fui, ab Idibus scilicet Aprilis, & sex mensium spatio interposito. Vnde literas vocationis in medio legi præcepit: Verumtamen isti nostri deliberent, & quam dicis excusationem canonicam fuisse, discernant. Et præcepit quibusdā Cardinalibus quidem, & Archiepiscopis Romanæ Sedis Iudicibus, vt in partem semoti super huiusmodi excusationem Archiepiscopus sententiam extenderent. At ipsi in partem euntes sententiam illam diu ventilantes, taliter in conspectu omnium regressi Iudices ipsi protulerunt. Domine Archiepiscope Beneuentane, quoniam non pro contemptu, sed metu asseris vocatus ad Curiam, te non venisse, dicimus & iudicamus hanc Canonicam non esse excusationem; iudicio etenim talium, tantorumque Patrum extenso, capitula Sanctorum Patrum Prædicatorū coram omnibus exhiberi, & legi Apostolicus præcepit; confirmata scilicet in Conuentibus, & super contemptoribus ordinata. His ita perfectis, super tanto, & tali negotio à Cardinalibus, & Episcopis diu

diu ventilatum est. Sed quid plura? Diaconus eum iteratò ad iustitiam vocauit faciendam, qui continuo surgens: Vnde, inquit, & de quo accusor? Et Apostolicus: Quia suscepisti Regalia B. Petri extra nostram voluntatem, & claues tenuisti portarum, & Palatium inuasisti, & Landulphum expulisti, & galeam sumpisti, & clypeum, & Fulconem illum ad sacramentum impulisti. Hoc ipse Archiepiscopus audito respondit. Verè Regalia B. Petri non alia de causa accepi, nisi vestra pro fidelitate. Nam cum Beneuenti aderas, Ciuitatem mihi commendaisti. Portarum, verò claues non ego susceperam, hunc sanè, qui eas retinet, fidelem tuum omnino confitemur. Clypeum profectò, nò accepi, galeam quidem tuli capitis pro munitione, ne aliquo lapide opprimerer. Normandos, vt dixistis, non introduxi. Longobardos verò sexdecim pro auxilio populi Ciuitatem ingredi feci. Sacramentum Fulconis iussu meo factum fuisse, & populi iusiurandum denego. His omnibus Apostolicus auditis, Cardinalibus iterum, & præfatis Iudicibus præcepit, vt super omnibus istis, & super contemptu sententiam exprimerent. Cumque Archiepiscopus ipse huiusmodi præceptum, vt ita dicam, terribile audisset, Guillelmum Ducem supra memoratum, & Robertum Principem, & Petrum filium Leonis, nec non & Episcopos exorabat dicēs: Domini Proceres, & Episcopi Confratres, Dominum nostrum Papam Paschalem, precor, orate, ne me in conspectu omnium taliter confundat, & dedecoratum dimittat; si verò eius clementię placuerit, exilium petam, vel mare transfretabo. Tunc Proceres ipsi euntes pedibus Domini Papæ aduoluti, sicut

Ar-

Archiepiscopus rogauerat, deprecati sunt, quod minime obtinere valuerunt. At ipsi Iudices ex præcepto euntes, licet dolendo, & protelando reuersi tale super Landulpho dedere iudicium. Iudicibus enim ipsis, vt dixi, moram facientibus super sententia, præcepit Apostolicus adiurando, vt per fidem, quã B. Petro, & ei deberent, quod canonicum esset dicendum, dicerent. At Episcopus Portuensis primus omnium licet ægrè, & tantæ sententiæ dolore turbatus ait. Quoniam regalia B. Petri suscepisti, & clauces Portarum tenuisti, & Palatium inuasisti, & Landulphum expulisti, & Curiam venire vocatus contempsisti, iudicamus super vos depositionis sententiam, quia contra B. Petrum, & Dominum nostrum Papã fecisti. Id ipsum Capuanus Archiepiscopus, & Gregorius Cardinalis affirmauere. Volentibus autem aliis Iudicibus eandem confirmare sententiam, Landulphus ipse è medio Conuentus illius timore coactus, & sententiæ talis gladio perculsus surrexit. O qualem, si interesses Lector, fletum videres, & Landulphi illius pallidum aspicientes vultum: cum ex ore tantorum Iudicum, qui decoratus Beneuentana sede, & præ alijs gloriosus vbique fuerat, deponebatur. Quid dicam? subsellio eius seuato, metuendum illud Concilium, vt mente captus, dereliquit.

Hoc anno Ecclesia B. Mariæ de Episcopio ampliata est per consilium Landulphi de Græca. Hoc anno Landulphus Beneuentanus Archiepiscopus captus est, & Landulphus de Græca, qui expulsus fuit de Ciuitate Beneuentana, reuersus est, accepta Comestabilia.

His omnibus, & alijs ita peractis, Apostolicus ipse
IX. Ka-

IX. Kalendas Septembris Troiam tetendit, ibique Concilium statuit, & firmauit, ad cuius sacri Conuentus præsentiam ferè omnes Apuliæ Proceres, Archiepiscopi, & Episcopi conuenerunt. Conuentu itaque sanctè ordinato, inter cætera, quæ ibi composita sunt, treuga Dei statuta est, adeò quod Comes Iordanus, & Comes de Lauritello, & alij Barones Apuliæ sacramento in præsentiarum firmaverunt treugam Dei ex tunc, & spatio annorum trium fore tenendam, & custodiendam; sicque confirmato Concilio, & piè finito Papa Beneuentum tertio die intrante mensis Septembris reuersus est. Deinde Apostolicus ipse Ciuitatis negotia, quæ imminerbant dijudicans, Romam reuersus est septimo Kal. Octobris. Qui tunc Monasterium Sancti Vincentij dedicauit.

Anno 1116. ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi, & XVII. anno Pontificatus Domini Paschalis II. Summi Pontificis, & vniuersalis Papæ mense Martio IX. Indictionis, Dominus noster prædictus Apostolicus Romæ Synodum statuit. Et hoc anno Præfectus Urbis Romæ mense quidem Martio obiit, post cuius mortem ciuile bellum terribiliter ortum est, eò quod Romani audierant, quòd Petrus filius Leonis, Apostolici consilio filium suum Præfectum ordinare vellet. Vnde Romanorum populus Præfecti defuncti filium ad Præfecturæ honorem erexerunt. Quo ordinato ad prædictum Papam Paschalem miserunt, suppliciter postulantes, quatenus eorum ordinationi assensum ipse præberet, & corroboraret. Apostolicus autem nullo modo eis assensum tribuit. Romani itaque hæc agnoscetes coniuratione facta,

ſta, mirabilia domorum ædificia, & turres complures radicitus proſtrauerunt; eorum quidem, qui cſi Petro Leonis ad id faciendum coniurabant. Vnde factum eſt, vt Ptolemeus Præſecti Auunculus, & alij Barones Apoſtolici caſtra inuaderent, & tenerent. Contigit autem die quadam, quod Præſectus ipſe militum fere quinquaginta collegio ſtipatus ad explorandum milites, quos Apoſtolicus miſerat, extra Urbem perrexiffet. Comeſtabulus autem Apoſtolicus hoc deprehendēs, ex improuiſo eos aggreditur, proſtravit, & Præſectum comprehendit. Ptolemeus igitur memorati nepotis captionem audiens abſque mora, militibus ſumptis, Papæ præſatum Comeſtabulum inuadens, nepotem, qui captiuus ferebatur, abſoluit, & ſecum gaudens ad propria perduxit. Dū hæc, & alia Romæ agerentur, præſatus Apoſtolicus Urbem exiuit, qui apud Caſtrum quoddam, Setium nomine, commoratus eſt. Viderat ſiquidem ſeditio- nem illam magis, ac magis inflammari, & Petrum Leonis de die in diem acriter expugnari. Diebus autem non multis elapſis, Apoſtolicus ipſe ſeditio- nem illam placari, & minui aſpiciens, conſilio ac- cepto, militibus collectis, Romam ingreſſus eſt, deinde Palatium Lateranenſe ingreditur, ibique Miſſarum ſolemnia decantauit. Cū autem ipſe Urbem ingreſſus fuiſſet, Romanorum cœtus, qui ei rebellis ex- iterat, ſerē ad eius imperium, & voluntatem con- uerſus eſt; ſicque Apoſtolicus ipſe tranquillitate inuenta Romam ſecurus habitauit. His taliter actis, prædictus Apoſtolicus Landulphum, quem depo- ſuerat, vndecimo die intrante menſis Auguſti redin- tegrauit, ad Archiepiſcopatum.

Anno

Anno 1117. Dominicæ Incarnationis, & XVIII. Pontificatus Domini Paschalis, mense Aprili ipse Papa Synodum Beneuenti celebrauit.

Hoc anno Riso Barenfis Archiepiscopus ab Argyro ciue Barenfi trucidatus est in via Canusina.

Hoc anno Paschalis Papa obiit vndecimo Kalendas Februarij, & Gelasius Papa eligitur.

Anno 1118. ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi, & anno primo Pontificatus Domini Gelasij II. Summi Pontificis, & vniuersalis Papæ, mense Martio, XI. Indictionis: Factum est, cum præfatus Pontifex Gelasius ad Pontificale solium fere totius Populi Romani vnanimi voto, & concordia eligeretur, Archiepiscopis, Episcopis, & Abbatibus circa Romanam sedem morantibus, Missos Apuliæ quoque partibus delegauit, vt ad eius Consecrationis diem conuenirent. Erat quippe, vt retulimus, cum electus fuit, Diaconus, & Cancellarius; qui quidem non nisi in Canonico ieiunij tempore constituto consecrari poterat. Legatione itaque accepta Episcopus Troianæ, Archiepiscopus Sipontinæ Ciuitatis, & alij cõplures ad ipsius cõsecrationis solemnitatem properauerunt. Sed priusquam memoratus electus Gelasius consecrationis acciperet dignitatē, Rex præfatus Henricus, instructis insidijs, noctis silentio Romam ingreditur mensis Martij secundo die, ingrediente. Apostolicus itaque Regis ipsius ingressum sic latenter deprehendens, reminiscens, qualiter Rex ipse Dominum Papam Paschalem eius prædecessorem, & Cardinales fraude, & dolo cepisset, absque mora, Cardinalibus conuocatis, fluuium Tyberis ingressus est; deinde prosperis ventis mare

B b sul-

fulcantes peruenerunt Calenum . Rex autem Apostolici egressum cognoscens, ei apud Calenum delegauit, quatenus Urbem reuerteretur, quoniam ad eius consecrationem libentissimè interesse, & corroborare desiderarent. Pontifex autem Gelasius nequitiam eius, & perfidiæ telum longè, latèque cognoscens. Miramur, inquit, super talis, tantique viri legationibus, cum ad nos venturum se die Resurrectionis nuper transmiserit . Nunc verò nocturno tempore, & ante conditum tempus comperimus eum aduentasse. Ego verò, Deo annuente, Consecrationis accipiam firmitatem . Dehinc me, vbicumque voluerit, paratum ad propositum negotiationis inueniet . Quo audio, qui missi fuerant, ad Regem reuersi sunt festinanter, atque omnia, quæ à prædicto Pontifice audierant, Regi renunciauerunt . Deinde electus ille Gelasius die constituto à Cardinalibus, qui cum eo exierant, canonicè, & ordinatè consecratus est apud Calenum mense Martio superius memorato. Rex autem Pontificis ipsius responsum audiens, pestifero inuento consilio, Archiepiscopum quendam Hispanum in Pontificem, & ut ita dicam, inuatorem Ecclesiæ constituit, & consecrauit. O nefas, & terribile periculum, Rex ille, qui Romanæ sedis, & totius Catholicæ Ecclesiæ defensor, & adiutor fieri deberet, nouam hæresim, & dira mortis genera per vniuersum Orbem induxit . Romanorum igitur complures, quorum mens erga Ecclesiæ Romanæ fidelitatem fixa manebat, visa huiusmodi hæresi, & cognita, aiebat. Heu miseri, cum nos ex longo nostrorum Patrum vetusto ritu sine alicuius Regis aduentu, & licentia, Pastorem eligeamus, consecra-

secrabamus,quem volebamus,nunc autem sine,Regis permissu iam amplius alium neque eligere, neque consecrare ausi erimus.Deinde præfatus,& alij Romanorū Nobiles,Gelasio canonicè ordinato, apud Calenum,legauerunt dicentes: Vestræ notescat Paternitati Pater,& Domine, nos,& nostros amicos consecrationi illius excommunicati Viri in Pontificem scelestū constituti, nullatenus consilij,& auxilij manus dedisse.Et sciatis,quoniam, Deo opitulante,Regis illius,viri iniquissimi machinationes,& consilia in proximo delebuntur, & vos, Deo propitio, erroris,& malignitatis destructor ad sedem propriā, & locum cum lætitia, & honore reuertemini. His taliter actis:prædictus Landolphus de Græca olim Beneuentanus Comestabulus,literas suas apud memoratum Gelasium notificando, rectorem Stephanum Beneuentanum,ex quo ipse depositus fuerat, iustitiam egentibus non fecisse, insuper etiam domos suas, & possessiones à Beneuentanis dirutas nuntiavit.

Hoc anno prædictus Papa Gelasius Gallias iuit secundo die mensis Septembris intrante, & Pisas applicuit:cumque sicut relatum est,Pontifex Gelasius apud Ciuitatem Pisanam iuisset, & Archiepiscopum Ciuitatis consecrasset, inito consilio,nauem ingressus est;deinde,diuina gubernante clementia, mentis secundis, vltromontanas partes transfretaui. Continuo Archiepiscopi omnes, & Episcopi, Proceresque alij gaudio eum ineffabili, & honore immenso susceperunt. Taliter igitur Gelasius acceptus, cum prædicto Anglorum Rege confabulatus est.Dehinc Apostolicus ipse stabiliiuit,vt in sequen-

ti mense Martio Synodum cum Patribus Franciæ,
 Theutonicisque celebraret, ibique de Sacerdotij, &
 Regni discidio, longè, latèque, habito, Spiritu san-
 cto mediante, loquerentur. Quantas autem diuitias,
 & munera argenti, & auri partibus in illis Apostoli-
 cus ille lucratus est, si sigillatim describere vellem,
 prius me tempus defereret, quàm copia recitandi.
 Sed antequàm terminus statutus Synodum celebra-
 di aduenisset, apud Monasterium S. Petri, quod vo-
 catur Clunia, vbi diligenter morabatur, ægritudinis
 mole detentus est. Confestim se infirmitatis validæ
 dissolutione teneri persentiens Palestrinum acciri
 iussit Episcopum, & imponere illi tanti honoris cul-
 men Romanæ Sedis satagebat. Præuidebat enim,
 se, vt fragilitatis est, corpore dissolui. Audiens itaq;
 Episcopus ipse huiusmodi verba Pontificem profe-
 rentem; Abijt, inquit, omnino absit, vt tanti hono-
 ris, ponderisque cacumen indignus ego, & infelix
 suscipiam: præcipuè cum auxilio Dei, & sæcularium
 virtute diuitiarum, Romana sedes temporibus no-
 stris, sub persecutionis flagello dedita, defendi opor-
 teat, & muniri. Si verò meis acquiescere velitis con-
 silijs, Viennensem Archiepiscopum, Virum utique
 Religiosum, prudentisque animi, & sæcularibus or-
 natum virtutibus, ad tale, tantumque Patrocinium
 eligamus. Dei namque consilio, & B. Petri meritis,
 & Viri huius solatio Romanam sedem sub tantæ per-
 secutionis periculo diutissimè oppressam, credimus
 ad serenitatem, triumphumque subleuari. Quid mul-
 ta? & Gelasio Pontifici infirmanti, & ceteris Cardi-
 nalibus, alijsque omnibus Episcopi sermo compla-
 cuit; nec mora, Archiepiscopum illum accersiri iu-
 bent,

bent, vt dicta factis compleant, & perseuerent. Quia verò vocatus viribus toris renuit, seseque tanti officij culmine indignum clamitabat, tamen celesti clementia ordinante, ad Pontificalem Insulam, Gelasio ægrotante, & volente, promouetur. Die verò altera adueniente Gelasius Pontifex, IV. videlicet Kalendas Februarij, apud prædictum Monasterium feliciter ex huius mundi ergastulo migravit ad Dominum.

Protinus, consilio inuento, Cardinales, qui illic aderant Petro Portuensi Episcopo, quem Pontifex Gelasius Romæ Vicarium dimiserat, & ipsius Gelasij obitum, & qualiter Archiepiscopum illum in Pontificem Callistum elegerant, studiosè delegauerunt. Portuensis autem Episcopus literis acceptis super ipsius Apostolici morte lacrymis manantibus valde contristatus est. Illicò Cardinales cum eo manentes, pluresque Romanorum fidelium conuocans, Capitolium ascendit, ibique litteras missas ostendit, & legi præcepit. Quibus lectis, vna voce, & concordia Dominum laudauere Omnipotentem, quòd eis virum prudentem, & ornatum moribus in Pontificem largitus est. De obitu verò Apostolici Gelasij valde turbati sunt. His ita gestis, consilij studio inuento, præfatus Episcopus Landulpho Beneuentano Antistiti, & Vgoni Cardinali Beneuentum regenti, Clero, & populo Beneuentano Gelasij mortem, & Callisti electionem ordinatim mittere curauit. Continuo Landulphus Antistes, Ciues, Presbyterosque omnes, & Episcopij clericos ad sacrum fecit vocari Palatium, vt eis ordinem rei annuntiaret, quibus accitis, litteras illas legi iussit, & exponi; nec mora,

mora, prædicti Callisti electionem vnanimiter laudantes commendauerunt. Deinde Te Deum laudamus canendo proruperunt; sicque Archiepiscopus ipse, & Vgo Cardinalis, Clericorumque turba copiosa, & ciuium multitudo à prædicto sacro Palatio ad Episcopium canendo descenderunt. Postea verò eminētiori loco Antistes ille ascēdēs, Ciues exhortatus est, vt fidelitatis manū erga Romanā sedē perpetuò cōseruarent. Quo factō ad propria remearunt.

Anno 1119. & anno Primo Pontificatus Domini Callisti secundi Summi Pontificis, & vniuersalis Papæ, mense Martio, XII. Indictionis, eodem mense Martio prædictus Beneuentanus Archiepiscopus videns Ciuitatem varijs prædarum afflictionibus ex omni parte confundi, & deuastari, suæque Parochiæ Ecclesias à raptoribus vexari quotidie, Synodum decimo die intrante mensis eiusdem Martij celebravit. Ad cuius sacri Conuentus præsentiam Tusculanus affuit Episcopus, & Vgo supranominatus Cardinalis, & Cardinalis alius, & Beneuentanæ Sedis suffraganei circiter viginti, Monasteriorum Abbates sex affuere. Inter cætera verò, quæ in ipso Conuentu statuta sunt, omnes male facientes Beneuenti, & disturbantes Mercatores ad Ciuitatem venientes, & redeuntes, sub anathematis vinculo alligauit. Conuentu itaque piè, & ordinatè finito, vnusquisq; ad propria repedauit.

De guerra autem Iordanis Comititis supra memorari (si vestræ placuerit charitati) & Comititis Rainulphi aliquid succinctè narrabo. Cumque iam, vt dictum est, Montismilitis Castrum, & Montisaperti, destructum fuisset, præfatus Robertus de Montefus-

co, Castellum aliud, quod Tufum vocatur, sæpissimè aggressus est, qui verò, vt Dominum Castri, & habitatores terroribus varijs commouerent, bellorum machinationibus assiduis acriter expugnauit. Deinde mortis inaudito nuntio, consilio inuento, rusticorum sata, & vineas, syluasque igni, ferroque depopulatus est. Sata quidem rusticorum nouiter aspersa, quod nunquam à sæculo auditum est, rastris, & aratris iterato volui, & deuastari præcepit. Dominus autem Castri Rao nomine, nec bellorū turbinibus, neque tali mortifera confusione turbatus, Castrum illud viriliter, & animosè tenuit Iordanis Comitis ad fidelitatem. Præterea Iordanis Comitis patruus iam nominatus Robertus, quotidie aduersus eum seditionum conuenticula, & minarum iacula, vt erat viperei cordis, operabatur: sæpissimè nāq; eum Comite Rainulpho, & Roberto de Montefusco de ipsius Iordanis Comitis infestationibus, & damnorum periculis confabulabatur. Tandem cordis sui silentia, quæ iugiter meditabatur aperiens, Castellum, quod Templum vocatur, à Comite Iordano experijt, vt sic fidelis, & amicus eius diebus omnibus ipse permaneret. Agebat autem, quod cuidam filio suo naturali, quem diligebat, Castrum illud Sacramento Comes ille firmaret. Comes autem hæc audiens, mentis afflictione, ultra quàm credi potest, perculsus, valde super his mirabatur. Continuò suos omnes vocari fecit Barones, & super hoc tanto, & tali negotio studiosè ab illis consilium perquisiuit. Illi vero Comitis necessitates, quæ supererant, & Roberti illius mentis perfidiam cognoscentes, & aliter erga Comitis fidelitatem conuerti non posse aspicientes

cientes, vt petitionibus eius vsquequaque faueret, cōsiliū tribuerunt. Ventilato itaq; & firmato Concilio in præsentia Landulphi Archiepiscopi, & Vgonis Cardinalis, aliorumque Beneuentanorum, & Procerum, qui ad tale, tantumque spectaculum conuenerant, petitiones cunctas illius adimpleuit. Deinde sacramento mediante, Comitis Iordani, fidelis, & canonicus effectus est. Histaliter actis, centum milites pro eius seruitio obtinuit. Continuò vicem reddens pro acceptis, segetes omnes militum Montisfusci depopulatus est. Contigit autem, dum die quadam Landulphus de Græca Montisfusci Comestabulus, super Castrū iam dictum, nomine Tufum, militum caterua stipatus tēderet, Comes Iordanus occultè inuigilās eos aggreditur, prostermit, & duodecim milites illorum comprehēdit, armis omnibus eorum acceptis, inter quos miles nomine Eternus, & Brianus captiui perducti sunt. Audiens autem Rainulphus Comes fidelium suorum stragem immensam, & à Comite Iordano ita superari non patiens, militum ferè quadringentorum copiam, & peditum multitudinem congregauit. Quibus congregatis multotiens minabatur se terram Comitis Iordani ingressurum, & Castrum aliquod eius igni, ferroque consumare. Tandem militum, peditumque manu illa assumpta Iordani Comitis Terrā ingressus est: nam sicut ipse sæpius dixerat, non ausus est Castellum illius aggredi, neque belli sonitum præparare; sed vt nominis sui gloria leuaretur, & Comitem Iordanum terreret, confinia Castelli, quod Pesculum nominatur, intrauit, sicque nullo concursu suorum parato ad propria reuersus est. Comes autem

tem Iordanus , vt prouidi , & sapientis erat ingenij, Rainulphi Comitis agnoscens proteruiam, & huiusmodi audaciam non ex prudentum thesauris procedere, trecentorum militum caterua stipatus circa eius confinia districtè morabatur. Agebat quidem Comitem illum non sic stultè sectari , sed munitiões suas, si oporteret, viriliter contueri.

Hoc anno XV. die intrante mensis Maij, Beneuentanus Archiepiscopus Landulphus supra memoratus consilio salutis iuuento corpora Sanctorum Martiani, Dori, Potiti, & Prosperi, Felicis, Ceruoli, atque Stephani, quæ prisco ex tempore non honestæ tumbæ, qua iacuerant, coram omnibus propalaui. Corporibus namque illis taliter foras eductis, ex ossibus eorum duo in conspectu omnium Ciuium Antistes præfatus poni magna cum reuerentia, vt crederent, præcepit. Fama igitur per Ciuitatem ventilata, concursus magnus factus est Virorum, ac mulierum, & cursu præcipiti, oblationibus ossa illa lacrymando osculabantur; quæ verò ossa Sanctorum indignus ego osculatus sum. Biduo autem postquæ corpora illa Sanctorum foras educta sunt, prædictus Antistes Presbyteros omnes Ciuitatis ad Episcopium vocari præcepit, quatenus de tantorum Sanctorum laudibus agendis colloquerentur. Cōtinuò, consilio assumpto dedit in mandatis, vt primum Presbyteri Portæ Summæ ad Episcopium iubilando, cereis, & lampadibus descenderent; & coram Sanctorum ossibus laudes Deo, & eis decantarent. Secundò quidem Presbyteri Portæ aureæ; Tertiò autem Portæ Ruffinæ; Quartò Forenses; Quintò Ciuitatis nouæ; Postremò verò Ciuitatis totius Presby-

C c

teri,

teri, & Viri, quatenus vnà in honore Dei, & Sanctorum illorum aggregati, Omnipotentis Dei misericordiam inuocarent, vt eorum intercessionibus, delictorum veniam consequerentur. Presbyteri autem Pastoris iussa audientes, sicut imperauerat, executi sunt, & laudibus innumeris ordinatim ad Sanctorum corpora descendebant. Virorum autem, & mulierum, & pauperum turbam canentium, quæ præcedebat, & sequebatur, cercis in altum positis, & accensis, Lector, si cerneret, de tanto gaudio ultra humanum modum exultares, & ex cordis profundo lacrymas riuo, irriguo produceres: processionem enim insolitam cerneret, & quod à multis annorum spatiis inauditum est, Beneuentana Ciuitas ob Sanctorum honorem, amoremque modò operata est. Regem, quidem testor celorum, quod si lingua triplicatos ederet sonos, & vox incessabili plectro promeretur, tanti gaudij pondus, & tantarum laudum densitate nullo modo exarare valerem. Quis vnquam Ciuium tempore isto viuentium, sic prorsus Ciuitatem lætari, poterit recordari? Credo verò sub B. Apostoli Bartholomæi Patroni Ciuitatis aduentum, ita prorsus gaudio magno Ciuitatem impletam fuisse. Nam, vt Beneuentanorum memoria per duas generationes alleuaretur, Abbates omnes Ecclesiarum studio magno lignorum machinationes mirabili constructas artificio composuerunt. Ciuitatis autem nouæ Presbyteri, vt studiosiores præ omnibus viderentur, lignorum machinam quâdam circumquaque cereis, lampadibusque immensis obductam, ad Sanctorum corpora perduxere. Infra eam verò iuuenes cum tympanis, cum cytharis tinnientibus vidimus insulantes.

rantes. Campanas namque, & tintinnabula multa intra struem illam videbamus. Sacerdotes denique in albis vestiti, cum vexillis, & multo cereorum Comitatu coram Sanctorum ossibus decantabant: Nouissimè autem Archifius Archidiaconus talem, tantamque per singulas Ciuitatis partes, partiumque angulos lætitiā insolitam fieri aspiciens, consilio accepto, mirabilem quandam lignorum structuram pro Ecclesiæ Sancti Laurentij honore, quam regebat, & totius Ciuitatis, præcepit componi; illic artifices multos, Lector, si adesses, conspiceres, ibi studij manus operantes videres, sub quorum verò industria ad nauiculæ instar facta est. Qua demum peracta, super illam magni ponderis campanam, & multa alia metallorum genera vociferantia, & cereos multos accensos imponi præcepit. Hominem etiam lyrizantem, & tubas stridentes ad astra, ibi associavit; & circa illam cornua crepitantia, tympana mirabiliter percussa, cytharæ, varijque generis modulationes tripudiabant. O qualem, Lector, aspiceres exultationem, quale gaudium per totius Ciuitatis partes cerneres, si interesset, quod reuera putares, crederesque potius aliam vitam, aliamque speciem cordis, oculi, & corporis imitari. Talibus igitur, & tantis modulationibus patratis, vt Archidiaconi gloria attolleretur, boues ad illam structuram iniunxit, & iunctis bobus vsque ad S. Andree Ecclesiam perduxere. Deinde pro densitate ædificiorum, quæ super plateas inerat, vsque ad Episcopium Boues illam trahere nequiverunt. Continuò ad manus virorum multorum machina ipsa sic ponderata ad Sanctorum corpora perducta est; & ea perducta, Archidiaconus

ipse cum Clericorum comitatu in albis vestito coram offibus Sanctorum vigilias cantauerunt; quibus finitis vnusquisque ad propria reuersi sumus. In crastinum autem prædictus Antistes, die videlicet decimo stante mensis Maij, cum Episcopo Frequentino, & de Monte Marano, & Arianensi corpora Sanctorum collocauit; inter quos corpus associavit Beati Ioannis XXI. Beneuentani Archiepiscopi, qui triginta, & tres annos, sicut titulus testabatur, in Episcopatum aduixit. Item corpus Stephani Leuitæ, & corpus alterius Sancti, cuius nomen ignorabatur. Corpus quidem ipsius Ioannis Episcopi, & Stephani Leuitæ, & alterius Sancti ante prædictorum inuentionem Sanctorum Martiani, & eius sociorum inuentum est, iuxta Altare, in quo ipsi requiescebant. Ad quorum verò venerabilem dedicationem Archipræsul ipse quartam partem peccatorum omnibus, qui ad Sanctorum visitationem conuenerant, condonauit; donauit id quoque omnibus alijs, qui vsque ad octauum diem Apostolorum Petri, & Pauli venturum, ad dedicationem hanc conuenerint; item sub excommunicationis vinculis posuit contra omnes malè facientes illis, qui ad tantorum Sanctorum conuenissent dedicationem.

Hoc anno Landolphus Beneuentanus Archiepiscopus obiit quarta die intrante mensis Augusti; & Roffridus electus est, qui erat tunc Archipresbyter.

Hoc anno septimo die stante mensis Februarij, Alferius Iudex à Porta aurea obiit.

Anno 1120. Dominicæ Incarnationis, & secundo anno Pontificatus Domini Callisti secundi Summi

mi Pontificis , & vniuersalis Papæ mense Martio XIII. Indictionis. Hoc anno mense Maio tertio die ante festiuitatem Sancti Eustachij magna fluminis Caloris venit inundatio , quam nemo viuentium tempore ipso potuerit recordari . Per idem tempus Comes Rainulphus, cuius mentionem fecimus congregata militum , peditumque caterua innumera , vnà cum Roberto de Montefusco, super prædictum Castellum, quod Tufum vocatum est , commeauit : continuò Montem quendam munitum valde conscendunt ; in quo Castelli munitiones mirabiliter construentes, vallo & aggere illud circumeunt , & lignorum machinis circumquaque componunt , & eo taliter munito, Tufum illud sæpissimè, acriterque expugnabant . Ræo autem Castri Dominus viriliter obuiabat . Comes igitur Iordanus audiens Rainulphum Comitem super Tufum illud , Castelli munitiones construxisse, & oris omnibus belli apparatus fecisse, absque mora, collecta equitum , peditumque manu copiosa, ad Castellum , quod Montisfalconis dicitur , haud longe à Rainulphi Comitis tentorijs terendit . Deinde Cardinalem Vgonem Beneuentū Regentem, & Stephanum Rectorem , Rosfridumque electum accersiri præcepit ; & eis aduocatis ad Comitem Rainulphum illos destinauit, addens in mandatis, quòd libenter à Comite Rainulpho iustitiam fumeret, & ipse ei iustitiam conferret . Comes hæc audiens pollicitus est & accipere iustitiam, & libenter sectari . Quid plura? Tufum illud dimittunt , & ad pontem S. Valentini magna Procerum caterua glomerante congregantur . Confestim coram omnibus, data fide, & accepta, treunam à septimo die

stante

stante mensis Maij , & vsque ad Kalendas Septembris firmiter confirmauerunt ; in qua etiam treuna Ciuitatem Beneuentanam statuere .

Hoc anno quinto die stante mensis Maij Capuani constituerunt Principem Richardum filium Roberti Principis Dominum eorum, eò quòd Princeps ipse genitor eius infirmabatur, & eo constituto, Capuanus Archiepiscopus, cõuocatis Episcopis , aliisq; viris prudentibus , & Roffrido Beneuentano Electo, die Ascensionis Domini, quinto die ipsius Maij stante, Principem illum consecrauit . Octauo autem die post eiusdem filij sui consecrationem, Princeps ipse Genitor suus ex hoc sæculo decessit : Filius autem Principis illius, postquam consecratus est , decem dies aduixit , quo defuncto, Iordanum prædicti Roberti Principis fratrem constituerunt in Principatus honorem .

Hoc anno supratmemoratus Papa Callistus ab ultramontanis partibus reuersus est , & nono die intrante mensis Iunij Romam ingreditur. Vnde factum est, vt Petrus Portuensis Episcopus, tunc Vicarius cum alijs Cardinalibus Romæ manentibus , aliisque Clericorum turmis , & viris vtriusque sexus obuiam Pontifici illi properauit. Gaudium igitur populi Romani, & lætitiā, si lector aspiceres, diceres, admirans, præ gaudio, tanto sub honore , & triũpho Pontificem quempiam Urbem ingressum non fuisse. Audiens itaque Vgo Cardinalis, qui tunc Beneuentanam Ciuitatem regebat, Apostolici aduētum, Romam festinus tetendit, & cum illo ciues complures adierunt. Eodem anno, nono die intrante mensis Iulij, Rao nomine Dominus Ceppaloni mortuus est.

Hoc

Hoc anno Bernardus Abbas Monasterij Sanctæ Sophiæ tertio Kalendas Augusti migravit ad Dominum . Post obitum verò ipsius Abbatis quædam Monachorum pars ultimo die stante mensis Iulij Monachum quendam Ademarium nomine , Abbatem Madelmi nepotem, in Abbatem elegerunt, ad cuius electionem Ioannes Venerabilis Decanus, Ioannes Grammaticus vir per cuncta laudabilis, Ræo Sacerdos, & Monachus, aliique Monachorum sapientum non consenserunt. Vnde factum est, quod discordia ineffabilis inter eos habita est. Hoc anno Dominus noster Papa Callistus, accepto consilio, Beneuentum aduenit, & octauo die intrante mensis Augusti Ciuitatem ingressus est. Audiens itaque Beneuentanus populus ipsius aduentum longè , latèque optatum , extra Ciuitatem duorum millium spatio gaudio magno repletus egrediebatur. Tandem Apostolicus ipse à Clericis , & Monachorum turba, & à Presbyteris, Ciuibusque omnibus, gloria, & gaudio magno suscipitur. Præterea Amalphitani omnes, pluteas cunctas vestibus sericis, palliisque, & ornamentis pretiosis in aduentu illius ornauerunt ; infra ornamenta verò , thuribula aurea, & argentea cum odoribus , & cinnamomo posuerunt . Pedes verò Apostolici, & habenas equi Ciues quatuor à Ponte leproso , vsque ad Portam S. Laurentij ducebant : deinde quatuor alij vsque ad Episcopium, ab Episcopo autem quatuor Iudices Ioannes, Persicus, & Landolphus vsque ad sacrum Beneuentanum Palatium detulerunt . In Comitatu Apostolici, Lector, si adesses, & tympana percussa, cymbala tinnientia, & lyras sonantes aspiceres, reuera

uera affirmares Apostolicum alium tali sub triumpho, & gaudio ingressum non fuisse Ciuitatem. Diebus autem non multis decursis, complures Ciuium, qui amici Landulphi, quondam Comestabuli, extiterant, Apostolicum precatur, quatenus ei copiam habitandi tribueret in Ciuitate. Comestabulus verò per triennium Montemfuscum habitauerat. Apostolicus igitur fidei suorum precibus fauens, sicut postulauerant, licentiam impendit. Continuo etiam exeuntes cum Iordano Comite, qui pro eo venerat, Landolphum illum Ciuitatem introducere. Audiens autem Callistus Pontifex discordiam illam, quæ inter Fratres Monasterij Sanctæ Sophiæ, pro electione facta supradicti Ademarii regnabat, Monasterium aduenit, & congregatis Fratribus, satis, abundèque super electione tali locutus est. Tandem cognita rei veritate, & quia electio illa canonica, & regularis non esset, à Petro Portuensi Episcopo, cæterisque Cardinalibus, qui illuc conuenerant, irrita, & fracta iudicata est. Confestim id à Pontifice Callisto confirmatur. Quid multa? licentiam, fratribus dedit, ut, quem vellent, Abbatem eligerent. Quo facto ad Palatium Apostolicum reuersus est. In crastinum autem quartodecimo die intrante mensis Augusti, tota Fratrum collectio locum Capituli solitum ingreditur, ibique Spiritu sancto mediante, de facienda electione pleniter tractauit. Interea prædictus Ioannes venerabilis Decanus personam fratris ad tantum ferendum pòdus idoneam elegit, & Fratribus in vnum congregatis eam patefecit. Denique vnumquemque interrogauit, si persona complaceret. At ipsi vna voce, vna concordia dignæ fore,

fore, dignam, clamauere. Fratres verò ipsi numero fere quinquaginta conuenerant, & clamantibus illis personam illam Ioannis quidem Grammatici, virum prudētem, ornatum moribus cōprehenderunt, & eum inuitum, & renuentem, iubilando, cathedrā supersedere fecerunt. Ipse autē indignū & infelicem se corā nobis omnibus clamat. Deinde facta est actio venerabilis sacra, & monachus virgā in manu eius Pastoralē posuit, & eū ad locū Abbatis in Capitulo statuerunt. Continuò Decanus primū, postea fratres omnes pedibus eius, vt moris est, aduoluuntur, & vnicuique pacis osculum ipse donauit. Electo autem eo, nūciū Callisto Pōtifici dirigit Congregatio, significans Ioannem Grammaticum electum fuisse. Audiens igitur Apostolicus, quòd regulariter electio illa fieret, complacuit ei, & confirmauit. Diebus autem non multis excursis, prædictus Pontifex Callistus Monasterium Sanctæ Sophiæ aduenit, & inter Missarum solemnia XIV. Kalend. Septembris præfatum Ioannem Grammaticum, quem Congregatio Monasterij elegerat in Abbatem, consecrauit. Die verò ipsius consecrationis Dedicatio Altaris B. Mercurij celebratur in Sancta Sophia. Diebus autē non multis elapsis, prius ad prædicti Roffridi electionem Pontifex Callistus inducias posuit, vt ad constitutum tempus ieiunij mensis quidem Septembris consecraretur. Cumque ad id ventum est, magno cum honore, & diligentia eum in Sacro Beneuentano Palatio Presbyterum statuit. In crastinum autem die Dominico coram Episcopis decem numero, sedis Beneuentanæ suffraganeis, illum ad Pontificem Insulam sublimauit: inter quos Venerabilis

Dd

Ioan-

Ioannes Monasterij Sanctæ Sophiæ Abbas affuit; die verò consecrationis ipsius festiuitas Sancti Ianuarij celebratur.

Hoc anno biduo post consecrationem prædicti Archiepiscopi Roffridi, Callistus Pontifex, consilio accepto, deposuit Stephanum, qui tunc Rector fuerat, & ordinauit Rectorem Rossemannum Diaconū filium Rossemanni Monachi.

Anno 1121. Dominicæ Incarnationis, & tertio anno Pontificatus Domini Callisti Secundi, Summi Pontificis; & vniuersalis Papæ, mense Martio IV. Indictionis. Hoc anno Domina Labinia Abbatissa Monasterij S. Mariæ à Porta summa, infirmitate valida detenta est. Videns itaque se ad mortis transitum tendere, consilio accepto, cunctas ancillas Dei sorores suas vocari præcepit, quibus vocatis, ita eas alloquitur: Credo vestram non latere prudentiam, Sorores charissimæ, quantum erga Monasterium istud, & vestram charitatem laborum perpeffa sum. Vnde, Deo fauente, & vestris orationibus succedentibus, status Monasterij huius enituit, & ad perfectionis culmen attinxit. Nunc autem, sicut conspiciatis, validæ infirmitatis periculo teneor, & certum ab hoc corpore citò dissolui: familiaritatem igitur vestram suppliciter postulo, quatenus petitionibus meis faueatis; præsertim cum, Deo teste, nihil præter Monasterij proficuum à vobis petiero. Præuidi enim corde post meum discessum discordiam electionis oriundam, & Monasterij causas ad detrimentum peruenire. Vnde si vestræ placuerit charitati, viuente me, dissidium hoc auferatur, & personā, quam dixerō, Abbatissam statuamus. Quid plura?

Bethle-

Bethleem filiam Girardi Comitis de Gręcis patefecit. Audita itaque persona eis complacuit, & studiū electionis laudauerunt. His actis, prædicta Domina Labinia Abbatissa migravit ad Dominum. Continuo Roffridum Beneventanum Archiepiscopum, & Rachisium S. Modesti Abbatem accersiri iubent, vt factum illud firmarent, & statuerent; qui verò petitionibus earum fauentes factum illud firmauerunt. Diebus autem non multis elapsis, Archiepiscopus ipse Monasterium aduenit, & Abbatissam illam secundum ordinem regulæ nobis, & multis alijs viris consecrauit aspicientibus, ad cuius sacrationē Ioannes venerabilis Abbas Monasterij S. Sophiæ, & prædictus Rachisius Abbas S. Modesti conuenerunt quarto die intrante Mensis Aprilis.

Hoc anno XVIII. Kalend. Iunij Robertus de Montefusco à Rogerio filio Trogisij, & fratribus suis apud Beneuentum gladiis, heu miser, laceratus est; quem si, Lector, aspiceres capite horribiliter cæso, membrisque eius diuisis, & per partes diffusis, miseratione motus lacrymarum fontem super eo produceres, & de tali, tantoque homicidio mirareris. Prædictus autem Ioannes Monasterij S. Sophiæ Abbas venerabilis cum quibusdam fratribus ad cadauer illud properauit, & eo viso mirabiliter horruit, mirabiliusque lacrymatus est. Nec mora, illum taliter cruentatum ad Monasterium perducipræcepit, quem iuxta ritum Christianorum occisorum sepe-lierunt. Confestim Comes Iordanus Montemfuscū properauit, & pactis interuenientibus, suæ castellum illud obtinuit potestari.

Eodem anno supradictus Pōtifex Callistus, exer-

D d 2 citu

citu congregato, super Ciuitatem nomine Sutrin retendit. Gregorius autem ille, quem prædictus Rex in Pontificem statuerat, Ciuitatem ipsam obtinebat. Quid longius moror? viribus sumptis, Ciuitatem illam comprehenderunt, & Gregorium illum, turpissimè, vltra quàm credi potest, iniuriis afflictum ligauerunt. Deinde illum super Camelo imponentes, Romam taliter captiuum, & vestibis propriis exutum perduxere IX. Kalend. Maias. Pontifex igitur Callistus Deo, & Petro Apostolo gratias agens, gaudio magno repletus, Vrbem triumphans ingressus est: deinde consilio inuento, ad Monasterium S. Trinitatis, quod Cauæ dicitur, illum delegauit.

His ita peractis prædictus Pontifex Callistus, consilio inuento, Salernum iuit, quinto die intrante mensis Septembris, vt pacis firmamentum cum Duce Guillelmo, & Rogerio Comite confirmaret.

Hoc anno IV. Kalend. Septembris Archiepiscopus Salernitanus nomine Alfanus defunctus est. Quo defuncto, Callistus supramemoratus Pontifex Romualdum Diaconum Cardinalem Archiepiscopum Salerni consecrauit mense Septembris mediante.

Hoc anno Robertus Sclauus obiit decimo die stante mensis Decembris, & Rachisius Abbas Sæcti Modesti, ad cuius obitum Ioannes Venerabilis Abbas Monasterij S. Sophiæ cum quibusdam Fratribus properauit. Continuo cadauer eius ex more paratum ad Monasterium sepeliendum perduxit: deinde peractis exequiis in tumba quadam marmorea positum est.

Aliud quoque si placuerit explicabo; septima
namque

namque die Kalendarum Martiarum Agnes Abbatissa Monasterij S. Petri Apostoli, quod situm est intra Ciuitatem Beneuentanam, in sacro Beneuentano Palatio, ascendit, & super Bethleem Abbatissam Monasterij Sanctæ Mariæ, quod est constructum ad Portam Summam conquesta est, videlicet, quod contra voluntatem suam Abbatissa effecta esset de prædicto Monasterio Sanctæ Mariæ, affirmans quidem Monasterium illud suæ ditioni positum, & Monasterio Beati Petri subditum esse. Apostolicus autem hoc audiens, prædictam Bethleem vocari præcepit, ut iustitiam ex hoc consequeretur. Continuo adueniens querimonias audiuit, & per Aduocatos suos respondit, se dictis illius fidem dare non debere, nisi rationibus scriptis, quæ dixerat, probaret. Tunc Apostolicus, quia valde infirmabatur, & curiâ in conspectu suo seruare non poterat, Dionysio Tusculano Episcopo, & Chrysogono Cancellario, Roberto Pariensi, & alijs Cardinalibus præcepit, ut super hoc negotio Iudices existerent, & discordiam vtriusque Monasterij, rationibus cognitis, sedarent; quod & factum est. His ita decursis præfata Agnes Abbatissa per Aduocatum suum ostendit priuilegium quoddam, per quod Leoprand olim Dux Ciuitatis Beneuentanæ concessit, & tradidit prædictâ Ecclesiam Sanctæ Mariæ cum omnibus suis pertinentijs sub iure, & dominio prædicti Monasterij S. Petri Apostoli. Ostendit item priuilegia, quibus Pandolphus Princeps, & eius successores confirmauerât eandem Ecclesiam S. Mariæ sub potestate iam dicti Monasterij B. Petri. Iterum protulit alia priuilegia, & munimina ipsius, Monasterio pertinentia. Ad hæc
iam

iam dicta Bethlehem Abbatissa Monasterij S. Mariæ per Aduocatum suum produxit in medium chartas, & instrumenta eiusdem Monasterio pertinentia, in quibus continebatur, à quinquaginta annis iam præteritis, & vsque ad præsens Abbatissam continuatim in Monasterio S. Mariæ præfuisse; ex quibus prior fuerat Labinia nomine; secunda Sicelgarda; & aliæ, quarum nomina in earum instrumentis legebantur. Nos autem memorię ducimus ex moderno tempore Abbatissam Labiniam eidem Monasterio secundam præfuisse. Similiter in ipsis munimib; legebatur, Præpositas ipsi Monasterio per se causas, & negotia, & præfuisse, & egisse. Ostensis itaque ab vtraque parte priuilegijs, & munitionibus illis, & lectis, prædicti Cardinales Iudices dati in partem euntes, super auditis querimonijs sententiam protulerunt: Ventilata igitur sententia ex communi consulto Domino Papæ Callisto eam intimaue- re, vt ipse, quam inuenerant, sententiam confirma- ret. Callistus autem Pontifex absque mora, dicta eorum & confirmauit, & fidem attribuit; & sententia talis fuit, videlicet, Vt. prædictum Monasterium S. Mariæ à modo, & perpetuò propriam habeat Abbatissam, à Romano quidem Pontifice consecrandā, ita vt Sororum congregatio apud idem Monasterium S. Mariæ degentium potestatem habeat eligendi Abbatissam, qualem voluerit, saluo tamen censu, quem pars ipsius Monasterij persoluat annualiter ad prædictum Monasterium S. Petri, quatuor oblatas scilicet, & duos cereos in Natiuitate Domini, in Resurrectione totidem, in Assumptione B. Mariæ totidem. Super etiam sententiam ipsam.

Apo-

Apostolicus ipse scribi præcepit, & à cunctis præfatis Cardinalibus constitutis super hoc Iudicibus, testari mandauit. In quo verò libello iudicij ipse Pôrifex manu propria se subscripsit. Confirmata itaque, & sic roborata tali sententia, prædictæ Bethleem venerabili Abbatissæ illam delegauit talibus, & tantis ornatam Cardinalium testimonijs, quatenus amodo, & perpetuis temporibus pars Monasterij ipsius quieta permaneant, & sine aliqua, à parte B. Petri, perturbatione, molestiaue consistat. Præterea priuilegio signato, confirmauit idem monasterium S. Mariæ cum omnibus possessionibus ei pertinentibus, quatenus omnitempore inuiolatum permaneant, & sine cuiuslibet contrarietate vigorem obtineant.

Anno 1122. Dominicæ Incarnationis, & quarto anno Pontificatus prædicti Domini Callisti Secundi Summi Pontificis, & vniuersalis Papæ mense Martio XV. Indictionis. Hoc anno Dux Guillelmus filius Rogerij Ducis ad Rogerium Comitem, filium Rogerij Comitum Siculorum descendit, conquerens de Iordano Comite Arianensi, vt ei auxilij manum, & virtutis militum, & diuitiarum ei largiretur, quatenus eius auxilio de Iordano Comite vltionem perciperet. Cumque Dux ipse ad Comitem illum applicuisset, precibus multis, lacrymisque taliter exorsus est. Ad vestram Comes egregie descendi potentiam, tum pro consanguinitatis vigore, tum pro diuitiarum tuarum magnitudine de Iordano Comite querimoniam facturus, & suppliciter postulans, vt vestro vallatus auxilio super illo vlciscar. Nā cum die quadam ego Ciuitatem Nuscum intrarem, en Comes ille Iordanus militum suorum caterua stipa-

stipatus ante Portam ipsius Ciuitatis aduenit, & cō-
 tumelias multas, & conuicia mihi inferens minatus
 est, quia mantellum tuum ego curtabo. Deinde Ci-
 uitatem ipsam Nuscum circumquaque perlustrans
 omnino depredatus est. Ego verò quia prauale-
 re in eum non poteram, inuitus sustinui, & diem roga-
 ui ultionis. Et his actis, Comes ille horis omnibus
 multis, variisque afflictionibus nos dehonestabat.
 Quid multa? Medietatem suam Palermitanæ Ciui-
 tatis, & Messanæ, & totius Calabriae Dux ille eidem
 Comiti concessit, ut ei super his omnibus auxilium
 largiretur. Continuò sexcentos milites, & quingen-
 tas uncias auri ei largitus est. Nec mora: Dux ille
 adueniens terram Comitis Iordani aggrediens die
 S. Ioannis Baptiste Castrum Rosetum, & alia multa
 ei abstulit. Inde procedens in festiuitate Sanctorum
 Ioannis, & Pauli Castellum Montis Iouis insiliens,
 igne, ferroque illud consummauit; & quinquaginta
 milites ibi comprehendens, arma eorum, & spolia
 secum gaudens deportauit. Et inde procedens Ca-
 stellum Apicis, ubi Comes ille morabatur, obsedit.
 Ad Ducis namque auxilium Crescentius Cardina-
 lis tunc Rector Beneuentanus cum Beneuentanorū
 coetu festinauit. Quid multis? Comitem illum,
 & Castrum Apicis suæ obrinuit potestati. Comes
 itaque Iordanus, Ducis pedibus, sicut ipsi vidimus,
 qui aderamus, prostratus, misericordiam ei postula-
 uit. Dux autem precibus multis coactus præcipuè
 Comitis Rainulphi, qui aderat, liberum eum, & ubi
 vellet abire permisit: qui verò Comes Montem-
 fuscum properauit: & his actis Ciuitatem Ariani,
 & totius sui Comitatus confinia, eius submisit pote-
 stati.

stati. Cumque Comes ille Iordanus Montemfiscum
ascendisset, dies quindecim ibi moratus est. Conti-
nuò Landulphus de Græca eius aduersarius conspi-
ratione firmata eum de Montefusco eiecit, qui tali-
ter eiectus castrum Morconis adiuit, ibique per an-
num habitauit; quibus ita patratís Dux ipse Montē
Coruinum Salerni proximum obsedit. Fulco itaque
Dominus Castri illius, quia resistere non poterat,
Castellum illud Ducis submisit potestati. Eodem
tempore Richardus filius Guarini de Formari à vil-
lanis suis est trucidatus. Audiens autem Dux præ-
nominatus taliter Richardum illum trucidatum esse
congregato exercitu Montem Vicum festinauit, &
inauditam de homicidis illis accepit ultionem, &
Castellum illud igne, ferroq; consummauit; & duos
Presbyteros, qui ad mortem illius consenserant, la-
queo suspendit. His, alijsque negotijs ita decursis,
Dux ille milites, quos à Comite Rogerio acceperat,
ei remisit; cumque sicut prædiximus, Iordanus Co-
mes exhæredatus fuisset, consilio Vgonis Infantis,
& Raonis de Boscone, & Raonis de Frainera inuen-
to, Castellum Paludis comprehendit. Audiens autē
Dux prænominatus Castellum illud captum fuisse,
exercitu aggregato Castrum illud obsedit mensibus
tribus. Tandem Dux ille videns, quia sic cito capi
non poterat, Principem Iordanum Capuanorum ro-
gauit, vt ei auxilium præberet, & pro auxilio offe-
rendo Castellum Apicis, & Acernum ei largitur.
Continuò Princeps ipse congregato exercitu super
Apicis Castrum aduenit, & ex hac parte in planitie
caltrameratus est. Præterea Dux ipse Beneuentanis
mandauit, vt neq; sibi, neque Comiti Iordano au-

E c

xilium

xilium præstarent, & daret eis, & concederet totas fidantias, & pensiones, quæ à Castello Fenuculo, & usque ad Castellum Montisfusculi exibant de hæreditatibus Beneventanorum; quod Beneventanis complacuit, & sic pactis firmatis iuratum est ab utraque parte. Cumque Comes ille Iordanus taliter se coactum aspiciens, in manus prædicti Principis se, & Castellum Paludis summisit: & ipse cum suis prædictis consocijs inde exeuntes ad propria reuersi sunt, Comes verò Iordanus Castrum Morconis ingressus est; & sic pace firmata Princeps ipse Capuam reuertens, temporibus multis Castrum Apicis, & Acernum obtinuit. Deinde Dux ille super Castrum Morcone milites, & peditum cateruas opposuit, cogitans & Comitem, & Castellum illud suæ obtinere ditioni, quod facere minimè potuit. Deinde Dux præfatus Salernum adiuit, & de multis, varijsque sudoribus, quos perpeßus fuerat, requiem adeptus est: sicque usque ad diem obitus sui Terra sui Ducatus à bellorum turbinibus siluit, & quieuit. Et ipso anno, duodecimo die intrante mensis Augusti copia piscium in Caloris flumine apparuit, ita quòd mulieres, & viri manibus tantum, sine retibus, capiebant.

Anno 1123. Dominicæ Incarnationis, & quinto anno Pontificatus Domini Callisti Secundi Summi Pontificis, & vniuersalis Papæ, mense Martio, primæ Indictionis, supradictus Callistus Pontifex consilio salutis accepto, vltromontanos omnes ferè Episcopos, & Archiepiscopos, & Abbates, & totius, vt ita dicam, Italiæ Ecclesiarum Pastores accersiri præcepit, quatenus, Sancta Synodali confabulatione firmata, pactum cum Imperatore Henrico positum,

per-

perpetuò confirmaret. Ad cuius sacri Conuentus præsentiam Roffridus Beneuentanus Antistes honestè properauit. Ordinato itaque Concilio tali, & tanto, Apostolicus ipse Sacramenti priuilegiũ, quod prædictus Imperator constituerat pacis, in conspectu omnium, qui conuenerant adduci, & legi præcepit. Continuo ab omnibus confirmatum est, & commendatum. Inter cætera verò, quæ ibi statuta sunt, treugam Dei tenendam posuerunt. Item vinculis anathematis alligauit Apostolicus ipse, si quis Beneuentanam Ciuitatem ex B. Petri potestate, auferre tentaret; & multa alia, quæ huic opusculo asfigere longum visum nobis est: excogitans quidem me fastidia addere, si libello tali vniuersa componerem. Aliàs verò scripta omnia, & notata inuenietis. Audiuius autem, & quod reuera est comperimus, tale, tantumque pacis firmamentum infra Romanã Urbem temporibus prædicti Apostolici aduenisse, quod nemo Ciuium, vel alienigena arma, sicut consueuerat, ferre ausus est: & Concilio celebrato, Beneuentum venit prædictus Apostolicus Callistus, & quædam negotia Beneuentanorum tractauit.

Eodem anno Landulphus de Græca supranominatus, XII. Kalendas Decembris obiit, & ad Ecclesiã suam S. Maximi sepultus est. Cumq; prædictus Pontifex Callistus Beneuentum venisset, vocari fecit præfatum Roffridum Archiepiscopum, vt audiret quorundam Ciuium accusationes, quæ ei inferebantur. Accusatus enim fuerat, quòd simoniacè Archiepiscopatus honorem accepisset. Tunc Præsul ipse, vocatis quibusdam suffraganeis suis, & presbyteris Ciuitatis sacrum ascendit Palatium, & accusa-

toribus auditis, inducias postulauit, & acceptis inducijs respondit: Paratus sum Pater Sanctissime, iuxta canonica instituta ab his purgari accusationibus, & vestram sequi iussionem. Tandem iurauit ipse primum, cum duobus Episcopis, & tribus Presbyteris, simoniacè non fuisse ingressum.

Anno 1124. Dominicę Incarnationis, & VI. anno Pontificatus Domini Callisti Papę. Hoc anno præfatus Rosfridus Beneuentanus Antistes, consilio accepto, corpus Sanctissimi Patris nostri Barbatı Beneuentani Præfulis ex Altaris tumba, qua per multa annorum curricula quieuerat, abstraxit: Altare verò illud non honestè, prout decebat, habebatur; præcipuè quia structura noui Episcopij ad locum ipsius Altaris producebatur: idcirco inde amoueri iuxta fabricę sententiam oportebat. Archiepiscopus itaque prænominatus Episcopos duos suos suffraganeos vocari præcepit, quatenus eorum consilio, & auxilio talis, tantusque copiosus thesaurus inueniretur. Continuo quibusdam Ciuibus aduocatis, & Clero, medio noctis silentio, Archiepiscopus Rosfridus Ecclesiam ingrediens ad Altare superius nominatim adiuit, & coram omnibus, Episcoporum solatio, illud confregit; & Altare fracto Sanctorum, reliquię, quorum nomina nesciuntur, inuentę sunt; quibus eductis in altum fodi præcipitur, vt diu desideratum pignus præfati corporis videretur. Nec mora, lapis quidam pretiosus inuenitur, ex omni parte acriter, miroque laboris opere conclusus, quę vestes ferrei sustentabant: & eo inuento, lætitiā eos inuasit immensa, qui ad tollendum lapidem viribus omnibus conabantur: sed quia fortiter obduri-

duritiem operis tenebatur lapis ille, assensu omnium frustatim confringitur. Quo subleuato, diuina gratia fauente, Beatissimi Barbatī corpus inuentum est. Præfatus itaque Archiepiscopus, primus omnium locum ingreditur, & ossa, cineremque aduoluens, gaudio magno, laudibusque sonantibus, ad medium propalauit. O quale gaudium, Lector, aspiceres, & alacritatem, cum longè margaritas optatas temporibus nostris inuenimus. Ossa autem collecta ad Altare S. Sebastiani Clericis cantantibus Hymnos, producuntur. Mane autem factō, tota Ciuitas cateruarim prorupit, & Deum omnium conditorem laudabant, qui eis tale, tantumque B. corpus Barbatī largiri dignatus est. De ossibus namque ipsius vidimus quædam, & osculati sumus. Quibus ita peractis, præcepit Archiepiscopus, vt primū Presbyteri Portæ Summæ, & clerici simul cū laicis ad Episcopium descenderent, & coram sacratissimo Barbatī corpore vigilias celebrarent. Confestim ex iussu Archipresulis Sacerdotes conueniunt, & cereis, lampadibusque accensis, simulque magno laicorum comitatu vtriusque sexus, & ætatis, iubilando descendimus; sicque vnaquæque Ciuitatis Porta diebus singulis vsque ad octauum diem peregit. Die itaque octauo adueniente pridie Kalend. Iunij sub Altari lapideo corpus B. Barbatī præfatus Archiepiscopus duobus secum Episcopis adhibitis, locauit; & eo taliter locato, Altare in honore B. Barbatī dedicauit; ad cuius dedicationis solemnitatem turba multa Ciuitatis conuenit, quatenus delictis eorum Deus Omnipotens indulgeret. Archiepiscopus itaque iam fatus loco eminentiori ascendens, vt videri, &

audiri

audiri ab omnibus posset, peccatorum partem, diuina fauente clementia, condonauit. Donauit item aliis omnibus, qui usque ad octauum diem festiuitatis Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli ad dedicationem illam deuotè concurrunt. De miraculis autem, quæ ob prædicti Patris nostri Barbati merita honoremque Iesus Christus humani generis amator, nobis omnibus aspicientibus ostendere dignatus est, licet sermone inculto, Paternitati vestræ explicabo. Cum enim sicut supra scriptum est, B. corpus venerabile in conspectu omnium ad Altare S. Sebastiani per dies octo teneretur, vir quidam, Ioannes Sutor vocabulo, Episcopium ingreditur, & ante Sanctissimi Barbati corpus terratenus lacrymis rigantibus prostrernitur, qui continuo à Clero, populoque astante, qua de causa defleret, interrogatur, & ille cuncta, quæ reciderant, à vestigio patefecit. Dū ego noctis silentio in stratu quiescerem, meo corpori somno debito soporatus, en adest ante oculos vir quidam canitie venerandus, vestimentis indutus dealbatis, qui verò paulatim accedens stratu meo appropinquauit: Et quare, inquit, cum cæteris ad vigiliis canendas coram ossibus præterito die non aduenisti meis? Et ego, Pater, quoniam dolore graui, uti constat, brachium meum cum dextera tenebatur; sex etenim mensium spatio miser ego tali languore perturbor, addidique: Dicito mihi, quo nomine Pater vocaris? & ille, Barbatus, ait, Beneuentanæ quondam Ciuitatis Episcopus. Subiunxit item: Brachium, & manum ipsam cito mihi ostendas. Tādem ego, quia dolore torquebar, non citissimè manum extendi; extensam tamen tetigit eam, & ita cursu rapi-

rapido dolor ille dilabitur, ac si nunquam manum cum brachio dolor ipse tenuisset. Protinus manfacto surrexi, & sanitatem citò exortam mirabar. Adueni itaque gratias, & laudes Creatori omnium Deo, & Barbato Sanctissimo Præsuli, cuius meritis euasi, redditurus. His ita actis, atque narratis, tintinnabula omnia Episcopij pulsari iubentur, vt Ciuitatis populus ad audiendum, videndumque tale, tantumque miraculum conuenirent. Prorupit continuo rota fere Ciuitas, & Medicorum omnium Medicum gloriosorem benedicendo laudauimus: manum illius cum brachio curatam scriptor ego palpaui: vicini namque illius testabantur, quod tempore longo eum infirmari cognouissent. Quo viso ad propria, lætitia referti, reuersi sumus. Aliud quoque miraculum, quod Redemptor generis humani Christus Iesus diebus ipsis operatus est, ad præfati Patris nostri Barbati gloriam enarrabo. Rusticus quidam de Castello Montisfufci habitator, tantique Viri famâ Sanctitatis audiens, Beneuentum venit, qui per longa annorum curricula nervis cruris, pedisque arfactis claudicauerat; tenebatur quidem iugiter dolore terribili, & quasi pede ad clunes ligato miser ille omnibus horis cruciabatur. Continuo ante Basilicâ Sancti Barbati prosternitur, Redemptorem omnium Deum efflagitans, quatenus ei pristinam restitueret sanitatem: & eo taliter orante, soporis gravitate arripitur, & ceu semiuivus noctis vnius spatio ibi moratus est. Noctis igitur ipsius silentio, en adest vir quidam ætate senili productus, canitie veneranda locupletatus, qui sicut ex eius lingua audiimus, eū taliter expergefactus est: Surge, ait, festinus, & pro-
pera

pera Altare nomini meo consecratum exquirens,
 ibique fauente Saluatoris clementia, sanitatis gau-
 dia longè, latèque optatæ consequeris. Et ille : Quis
 es, inquit, qui mihi tanti thesauri pondus promittis?
 Barbatus, ait, Beneuentanæ Ciuitatis Episcopus.
 Confestim claudus ille audaciam sumens loquendi,
 Non possum, ait, infelix ego sic pergere; videsne
 qualiter pede siccato cruciatus hîc ego permaneo?
 tuæ namque sanctitatis famam persentiens cursu
 rapido asello supersedens adueni, vt tuis interces-
 sionibus salutis optatæ lætitiâ adipiscar. Nec mo-
 ra; Pater ille Barbatus manum extendens, pedem
 aridum, & tibiam tangit, inquiens; Festina celeriter,
 & sanitate accepta ante Altare te prosternito. His
 auditis surrexit sanus qui fuerat claudus, & alta vo-
 ce Deû laudat, per quæ sibi dona salutis talia donâ-
 tur, per quæ sibi gaudia dântur. Et mane factô Eccle-
 siam ingreditur Deo, & Patri Barbato gratiarum
 actiones redditurus. Narrat itaque, qui claudus fue-
 rat, è vestigio cuncta, quæ sibi acciderant, populo
 aduenienti, & qualiter longo ex tempore claudica-
 uerat neruis contractis. Fatebatur etiam præfatum
 Episcopum Barbatum sibi apparuisse, & eius inter-
 uentu sanitatem accepisse desideratam. Frigor in-
 terea tanti miraculi Ciuitatis partès, partiumque
 angulos inuadit, & cateruatim ad videndum homi-
 nem Ciues properauerunt. Quo viso factorem om-
 nium laudantes ad propria remeauimus. Diebus
 autem non multis elapsis, mulier quædam manus
 aridas, neruosque obductos ferens ad beneficia
 Præfulis Barbatî accucurrit, quæ corâ Altaris præ-
 sentia accubuit, & lacrymis manantibus Saluatoris
 misc-

misericordiā inuocabat . Lacrymas autem eius Omnipotens Dominus ex alto aspiciens , & confessoris sui Barbatī gloriam ostendere volens, qualis, quantique apud eum triumphī consistit, coram omnibus, qui conuenerant , manus sic arefactas cæpit mulier illa ad cælum erigere; deinde voce clara prorupit sanitatis auxilium in manibus , & neruis circumflexis sensisse, digitos reuera curuatos aperuit , & compages digitorum omnium gratia diuina fauente solutę sunt. Ad hæc populus ferè totus festinat, & cęlorum Regem , Patremque nostrum Barbatum benedicendo magnificauimus .

Hoc anno tanta fuit fertilitas vini, quod nobis, & multis alijs videntibus, centum sãumę pro triginta denarijs vendebantur . Eodem anno supramemoratus Papa Callistus , duodecimo die stante mensis Decembris, migravit ad Dominum , post cuius obitum Cardinales omnes Ostiensem Episcopum nomine Lambertum in Pontificem Honorium elegerunt; qui verò Callistus annis quinque, & mensibus nouem Pontificatus Cathedram gubernauit. Continuo Honorius ipse Pontifex ordinatus , Petrum Presbyterum Cardinalem Rectorem apud Beneuentum delegauit .

Anno 1125. Dominicę Incarnationis, & primo anno Domini Honorij mense Martio tertię Indictionis : hoc anno vndecima nocte mensis Octobris adueniente, nouum , terribileque Beneuenti aduenit prodigium : & vt audiuius etiam per Ciuitates alias, & Oppida Ciuitati Beneuentanę contigua. Nocte siquidem illa, nobis omnibus sopori debito incumbētib; , terremotus subito factus est inauditus,

F f tus,

tus, ita quòd vniuersi nos exterriti mortem expectabamus. Continuo Ciuitatis populus expergefactus lacrymis, singultibusque exæltuans, ad Episcopium festinauit, alij quidem Ciuium ad Monasteriũ Sanctæ Sophiæ, Deum precaturi Saluatorem omniũ, festinauimus. Terremotus verò sic terribiliter accidit, quòd Turres, Palatia, & vniuersa Ciuitatis ædificia concussa tremebant; terra quoque, & saxa à tanti tremoris formidine in duas partes scissa sunt: muri quoque Ciuitatis ruentes domos quorundam terratenus prostrauerunt. Regem verò testamur æternum, terram sub pedibus cerneret labefactari. Quid dicam? terremotu tanto stupefacti, & præ timore insolito arescentes ad ima descendere cogitabamus: sicque vsque ad Solis ortum, locis Sanctorum gemitibus, lacrymisque adhærentes, fletibus multis precabamur Dominum corporum, & animarum salubrem medicum, vt pietatis viscera nobis indignis largiretur. Tertiò, vt ferebāt, & quartò terremotum illum accidisse nocte illa affirmabant. Die verò insecta circa meridiẽ, en adest iterato terremotus concutiens, quod, si Lector adesses, oculata fide vniuersa Ciuitatis ædificia tremere, & palpitare videres. Præfatus igitur Pontifex Honorius, qui tunc apud Sacrum Palatium Beneuentanum morabatur, tanti terremotus concussionem nocte illa persentiens, Cameram egreditur, & S. Ioannis Basilicam properauit. Continuo terratenus prosternitur, & coram Altari Saluatoris Dei misericordiam lacrymis irrigantibus inuocauit. Mira res, & omnibus inaudita viuentibus, quæ nusquam temporibus istis, & à quibus recordari potuerit, sic euidenter accidisset. Nocte si-

quidem

quidem semel terremotus concussione aduenisse complures memorie ducimus, & firmamus. Nunc verò die, noctuque sepius ad quindecim vsque dies terremotus tempestas perdurauit: ex cuius terremoto formidine Ciues stupefacti ad Episcopium, & ad Ecclesiam S. Leonis Papæ cum Litanis, & magno lacrymarum singultu viri, & mulieres, paruuli quoque clamantes ad Dominum festinarunt. Quin etiam præfatus Pontifex Honorius Cardinalibus vocatis nudis pedibus magnas super hoc ad Deum lacrymas preces effudit.

Anno 1126. Dominicæ Incarnationis mense Martio IV. Indictionis, hoc anno Imperator Henricus obiit.

Anno 1127. Dominicæ Incarnationis, Hoc anno Dux prænominatus Guillelmus, septimo Kalendas Augusti mortuus est. Continuo vxor eius crines suos, quos pulchros, & suaves nutrierat, coram omnibus, qui aderant totondit, & lacrymis manantibus, vocibusque ad astra leuatis super Ducis defuncti petrus proiecit. Nec mora, totius Ciuitatis Salernitanæ partes obitus Ducis fama perculsit; & sic cateruatim cursu præcipiti populus omnis ad Palatium properauit, cupiens Ducis illius defuncti cadauer aspicere, & eo viso humilitatis eius, & pietatis reminiscens, criminibus, genisque euulsis, Patrem eorum, & Dominum mirabiliter inuocabant. Confestim Archiepiscopus Ciuitatis, Clero accito ad deferendum corpus adiuit, & eo in feretro gloriosè imposito, quatuor eius, quos dilexerat, equos, ante feretrum vsque ad Episcopium Sancti Matthæi duxerunt, similiter quatuor aurea vexilla coram eo imposue-

Ff 2 runt,

runt. Lector itaque si adesses, vtriusque sexus populum deflentē aspiceres, & miratus affirmares Ducē aliquem, vel Imperatorem tali sub mœstiria nunquā sepultum fuisse. Exequijs igitur ex more celebratis, in tumba pretiosè parata Ducem illum sepelierunt. Cumque Ducis illius mortem fama per totius Apuliæ partes ventilaret, Comes prænominatus Iordanus, quia à Duce illo exheredatus fuerat, auxilio militum arrepto, Montem fuscum ascendit, die videlicet sepulturæ præfati Ducis, & quia ibi complures amicos habuerat, Comes ille Montem fuscum obtinuit. Deinde totus sui Comitatus comprehendit Ciuitates, & Oppida, & sic in integrum lucratur, quod perdiderat. Diebus præterea quindecim euolutis, Robertus filius Richardi Comitem præfatum precatur, vt in eius subueniret auxilio, quatenus Ciuitatem Florentinum capere potuisset. Comes itaque Iordanus, vt erat ardentis animi, absque mora militibus sumptis, festinauit. Continuo tubis sonantibus, Ciuitas illa ex omni parte aggreditur, & Comes ille ad portam quādam insiliens ingredi satagebat; Custodes autem turris tantam aspicientes audaciā cæperunt lapidibus, gladiisque obsistere. Tandem diuino iudicio superueniente, Comes ille sub lapidum densitate oppressus vitam, & totius sui Comitatus amplitudinem, quam acquisierat morte infelici amisit. Cumque Rogerius Comes Siculorum, mortem Ducis Guillelmi agnouit, nauigijs septem paratis (in armis siquidem, & omnibus necessariis, Salernum aduenit) & diebus ibi decem commoratus est, nolens reuera de naui descēdere, sed nocte, dieq; in nauigio persistens, ciues vocari fecit Salernitanos,

nos, & Archiepiscopum eorum Romualdum, & eis iuxta littus omnibus conuenientibustaliter Comes ille Rogerius exorsus est. Domini, & fratres, sicut uestra nouit sagacitas, Robertus Guiscardus Dux olim bonæ memoriæ Patruus meus, Ciuitatem hanc, quā modò uestra tenet prudentia, in vigore animi, & prudentia multa expugnans acquisiuit; deinde post eius discessum Rogerius Dux eius filius, consobrinus noster, pacificè tenuit cum uestra prosperitate, inde Dux Guillelmus hæres eius, & filius vsque in præsentiarum viriliter dominatus est. Nunc verò iudicio Dei adueniente Dux ipse Guillelmus sine filio mortuus est. Ego itaque, qui ex eius progenie productus sum, si uestræ placuerit Nobilitati, uestram imploro Ciuilitatem, quatenus consilium habeatis, & me præter quemlibet alium diligentes, Dominiū nostrum, & amoris vinculum consequamini. Nam, Domino auxiliante, & vita Comite, ad melioris status vigorem peruenietis, & diuitias, quas sub tempore pristino habuistis. Quid multa? Ciues illi, consilio communicato, Ciuitatem Salerni, eius sub fidelitate commiserunt. Sacramentis ciuium omniū diligenter firmatis pollicentes suam nusquam deferre dilectionem. Iurauit statim Comes ille Rogerius, quòd sine iudicio, & sine culpa eos non capiat, neque capi permittat, neque extra dies duos in expeditione illos perducatur, & Castellum Turris maioris de illorum potestate non auferat, & si quis abstulerit eius auxilio sub eorum potestate restituat. Et his actis Ciuitatem ingreditur, & ibi honestè cōmoratur. Audiens autem Beneuentanus populus Comitem illum Salernitanam habuisse Ciuitatem, quos-

quosdam Ciuitatis sapientes ei miserunt, dilectionis vinculum, & obsequia pollicendo. At Comes ille gratis, & retributionis munera remisit Beneuentanis, vita comite, redditurum. His, & alijs ita decursis, vniuersum Ducatum Amalphitanorum circumquaque Comes ille suæ subiugauit potestati; & inde procedens Troianam Ciuitatem, & Melphitanam, & totius ferè Apulię partes obtinuit. Landulphum quoque de Montemarano, & Landulphum de Sancto Barbato, & Raonem de Fraineta, & Vgonem infantem, cum omnibus eorum pertinentijs ad suam redegit ditionem. Quibus peractis victor, & exultans Siciliam repedauit. Continuo consilio habito, ad Ducatus arripiendum honorem animum impulit elatum, & præcepit omnibus in terra sua manentibus, vt Ducem Rogerium eum vocitarent, quod & factum est. Misit præterea Domino Papæ Honorio munera multa auri, & argenti, pollicitando insuper etiam Ciuitatem Troianam, & Montemfiscum, vt Ducatus ei vexillum, & nomen largiretur; quod nunquam tempore illo prædictus Papa Honorius ei concedere dignatus est. Vnde discordia multa, & sanguinis effusio orta est. Qualiter autem sibi prædictus Pontifex Honorius, & quando Ducatum concessit, in subsequen-
tibus, vita comite, describam. Audiens autem prædictus Rogerius Siculorum Comes, præfatum Pontificem Honorium petitionibus suis circumflecti non posse, præfato Raoni de Fraineta, & Vgoni Infanti, omnibusque circa Beneuentanam Ciuitatem fautoribus suis præcepit, quatenus quot possent captiuos, perducerent Beneuentanorum, & afflictionibus multis Ciuitatem infestarent. Qui
verè

verè magis quàm fuerat eis iniunctum, executi sunt; præcipuè Rao de Frainera, qui valdè Ciuitatem ex antiquo oderat. Guillelmus igitur, qui tunc Beneuentanorum præerat Rector, ferociam, & infestationem præfari persentiens Raonis de Frainera, consilio habito, die quidem festiuitatis S. Martini totius Ciuitatis partes submouit, vt armis acceptis super Raonem illum festinaret, qui libentissimè perrexerunt, vt vltionem acciperent de acceptis. At prædictus Rao quinquaginta fere milites, & pedites multos secum occultauerat. Vnde, ex improviso insiliens multos Beneuentanorum in fugam conuersos comprehendit, & eos turpiter in flumine Sabbati, & extra inuenit. Sicq; ad Castrum Ceppaluni secum perduxit captiuos; & eis taliter alligatis bona illorū argenti, & auri pro redemptione accepit. His taliter omnibus superius narratis euolutis, prædictus Pontifex Honorius nihil vtilitatis, & virtutis erga Ciuitatem Beneuentanam agere deprehendens, consilio salutis accepto III. Kalend. Ianuarias Capuanam Ciuitatem adiuit. Continuò prædictus Robertus Princeps officiosissimè illum excipiens ad Palatium Episcopij Capuani gaudio magno eum castrametari præcepit. Nec mora: Præfatus Pontifex Honorius Archiepiscopos, & Abbates accersiri præcepit, quatenus ad Principis vnctionem conuenirent, qui euntes die statuto exultatione ingenti ad Capuanam Ecclesiam conuenere. Archiepiscopus itaque Capuanus iuxta Prædecessorum suorum priuilegium, præfente tanto, actuali Pontifice Honorio cum turba virorum Religiosorū, quæ cōuenerat, & Episcoporum conuentu, prædictum Robertum in principatus

patus honorem inunxit, & confirmauit. O quantus exultationis, & gaudij affuit affectus, cœlorum Regem testamur viuentem, neminem Principum vetustorum tali iubilatione, & iucunditate nobilitatū fuisse. Audiuimus profectò sicut ex eorum, qui interfuere, comperimus testimonio, quinque millia virorum ad tanti Principis vnctionem conuenisse. Pontifex autem Honorius tantam Episcoporum, & proborum virorum multitudinem aspiciens, Principe illo sacrato, eminentiori ascendēs loco, taliter exorsus est: Domini, & charissimi fratres, sicut vestra cognouit charitas, diu est, quo Romanam Sedem relinquens, apud Ciuitatem Beneuentanam, quæ specialis Romanæ attinet Sedi, pacificus venerim, & omnibus abieci tempestatibus, circa conuicaneos nostros hospitatus sum. Biduo autem post nostri aduentus præsentiam Rogerius Comes, B. Petri aduersarius, circa Ciuitatem Beneuentanam milites fere quadringentos ob Ciuitatis ruinam, & nostri dedecus inauditum induxit, qui verè horis omnibus Ciuium bona depredati sunt, & eorum possessiones assiduè incisioni posuerunt. Nos autem vniuersas illorum sustinentes afflictiones, vt ab illorum destiterent pertinacia, excogitauimus: insuper etiam prædictus Comes Rogerius cum Vgone Infante, & Raone de Ceppaluni pro Ciuitatis detrimento grauissimè confederatus est, existimans nos timori eius succumbere, & nefandis eius petitionibus operam dare. Vgo itaque & Rao coniuratione tali alligata, quotidie confinia Ciuitatis igne, ferroque consumere cæperunt. Nos autem omnia, quæ ingerebantur, aspicientes, solam Dei Omnipotentis misericordiam

diam præstolantes, cœlestis Regis auxilium, & Beati Petri inuocabamus. Deinde ne Ciuitas prorsus turbaretur Beneuentana, talibus commota afflictionibus, militum amicorum depoposci iuuamen; sicque prout potuimus, obsistere cepimus eorum pertinaciæ. Cumque pro quibusdam imminentibus negotijs Ciuitatem Troianam adissemus, præfatus Rao de Ceppaluni Beneuentanos Ciues, qui ob vindicandas, quas passi fuerant, contumelias, die festiuitatis B. Martini circa eiusdem Raonis confinia exierant; ira diuina, & furore cœlitus adueniente, ducentos fere captiuos tenuit, & in ima carceris, denudatis corporibus, alligauit. Deinde quosdam captiuorum Ciuium Vgoni Infanti viro nefandæ memoriæ, & tyranno horribili, vt cruciatibus, & supplicijs afficerentur donauit. Qui Vgo dentibus eorum radicitus euulsis, & membratim dilaceratis, pretio eorum accepto, distraxit. Eos verò, quos Rao ipse detinuit, periculo famis, & frigoris iugiter affligere non desistit. Quid multa? vniuersa, quæ excogitari possunt, conuicia Beneuentanis captioni positis inferuntur. Præterea die, noctuque minantur, vt Comitem illū Rogerium anathemati deditum super Ciuitatem inducant Beneuentanam, & de B. Petri virtute educam, suæ obtineant ditioni, & potestati. Insuper vobis omnibus, qui Ciuitatum dominia, & Castrorum vigores tenetis, terroribus multis, variisque tempestatibus minitur, quatenus vnicuique vestrum munitiones, & in quibus confiditis arces auferat, & secundum eius velle vitā vestram disponat, & prout vult, & quomodo vult, de Ciuibus peregrinos faciat, & de viris locupletatis pauperes statuatur, & ege-

nos. Nos itaque mentis suæ iniquitatem & excogitationes quibusdam signorum coniecturis, per eos, qui hæcenus perpeffi sunt, cognoscentes, longè, latèque vitauimus, & pollicitationes suas tanquam virus mortiferum fugientes, nullo modo paruimus, neque, vt ita dicā, auribus percipere dignati sumus. Auri quippe & diuitiarum ò quantas pollicitus est cumulationes, dumtaxat, si ei Ducatus honorem largi. i. vellemus, diuitiarum sanè illarum multimodas euitans promissiones, tum pro Romanæ Sedis honestate, quam conseruare certauimus, tum pro vestri exilij, quod horis omnibus terrore expaui, Deum omnium factorem sæculorum, qui renes scrutatur, & corda, deieci, & dedignatus sum. Pro vestra creditis confusione, & expulsionem diuitias tantas promiserat; excogitans ad eius libitum me vsquequaque deuoluere, & consensum vestræ largiri exultationi. Ego verò dilectionis vestræ vinculum amplexatus, mori prius vobiscum elegerim, quàm eius pollicitationibus nefandis adhærere. Vitam igitur, mortisq; asperitatem Karissimi Confratres, & filij in vestra tenetis electione, & voluntate, dummodò pugnare velitis, & vigorem honestatis tueri adinuicem exæstuat: prudentiam vestram certissimam expertus sum, nihilque restat, nisi vt omni desidia abiecta, & cordis torpore deposito, Romanæ Sedis dignitatem, quæ pro vobis omnibus assiduè interuenit, defendatis, & vobis ipsis, quem tenetis vigorem, & filijs vestris conseruare conemini. Subuenite itaque Viri fortissimi, & bellatores perspicui, & dum tempus prosperitatis succedit, viribus cunctis iustitiæ, quam amplectimur, seueritatē ad ardua subleuemus. Deus enim,

enim, qui iustitiæ via est, & lux veritatis, & B. Petri Apostoli interuentio nos quotidie liberabit, & auxilium à sancto eius folio pietate assueta largietur. Hæc, & multa his similia Pontifice Honorio lacrymis irrigantibus prædicante, vox militum, populiq; omnis, qui conuenerat, efficitur, & vna concordia, clamauere se, suaque omnia pro B. Petri fidelitate, & sua tradituros. Nouissimè Robertus nouiter Princeps statutus coram omnibus taliter pollicetur. En Pater venerabilis, & personam, quam aspicias, & totius Principatus mei, quem tradidisti, virtutem tuæ committo ditioni, & ad tuum imperium omnia, subiacebunt. Idipsum Rainulphus Comes, & multi alij Proceres, & Episcopi, qui conuenerant, pollicentur. O quales, Lector, promissiones, si adesses, aspiceres, & quæ ex eorum promissis oriebantur lacrymationes, quas si vniuersas enarrare voluisses, fastidium auditoribus oriretur. Audiens autem Apostolicus Honorius multitudinem illam ad eius exorationes consentaneam dedisse concordiam, Saluatori omnium Deo, & Beatis Apostolis Petro, & Paulo gratias egit, qui in se sperantibus subuenit, & quotidianum præbet auxilium. Continuò ex auctoritate Diuina; & Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum Apostolorum meritis talem eis impendit retributionem; eorum videlicet, qui delictorum suorum poenitentiam sumpserint, si in expeditione illa moriantur, peccata vniuersa remissit, illorum autem, qui ibi mortui non fuerint, & confessi sunt, medietatem donauit. Audiens itaque præfatus Princeps, & Comes Rainulphus tanti beneficii, gratiam ab Honorio Pontifice prolatam, alacritate ingenti locupletata-

ti,cum vniuersis,qui conuenerant ad eorum propria
 secesserunt.Nec mora : totius sui Principatus orbē,
 & Comitatus præconibus tonantibus feriunt , vt
 vnusquisque ad Pontificis paretur solatium . Popu-
 lus autem vniuersus eorum imperio-consensit. Ac-
 cesserunt interea prædictus Princeps,& Comes Rai-
 nulphus ad Pontificis præsentiam , & ei salutis con-
 silium inuentum intimauere , prius videlicet Vgonē
 Infantem à Comite illo conueniri oporteret , quo-
 niam quidem datis inter se,& acceptis securitatibus
 alligati videbantur . Apostolicus autem dictis illorū
 & assensum præbuit, & eorum fidem commendauit.
 Confestim quosdam suorum Procerum Comes ille
 accipiens ad Vgonem conueniendum,vt iustitiam
 ei sequatur,delegauit , addens in mandatis,vt obsi-
 des,& fideiussores acciperet, quatenus securitate
 omni adhibita,Curiam Comitis ad iustitiam facien-
 dam veniret.Quid multa? neque obsides voluit,nec
 Curiam Comitis adiuit.Comes igitur protinus om-
 nia Pontifici Honorio patefecit, deinde præfatus
 Princeps,& Comes,sicut polliciti sunt,militum co-
 piosam manum, & peditum innumeram multitudi-
 nem arripiens super Castellum ipsius Vgonis Infan-
 tis,nomine Lapillosa commeauit. Audiens Guillel-
 mus tunc Rector Beneventanus castellum illud sic
 obsessum fuisse,Ciuitatis totius partes voce præco-
 nis intonuit,quatenus armis eductis ad expeditionē
 illam properarent . Populus itaque paratus ad ne-
 cessaria expeditionis citissimè festinauit. Triduo au-
 tem post præfatus Rector sumptis secum fere duo-
 bus millibus hominum super Castellum illud teten-
 dit. Cumque sic acriter castrum illud obsessum fuisset,

set, sylua, quæ ob ipsius Castri tuitionem longo ex tempore surrexerat, celeriter incisa, & in ignem est conuersa. Deinde Beneuentanus populus vnanimiter aggregatus castri illius aggreditur munitionem, & eo aggresso, viriliter expugnatum est, capi quidem, & comburi potuisset, dummodo Comitis Rainulphi auxilium subueniret; sed quia Comes ille, prout poterat, auxiliari noluit, Beneuentanus populus ad sua castra fatigatus reuertitur. Altera autem die adueniente Beneuentanus aspiciens populus Comitis auxilium, & Principis non ita viriliter adesse, prout polliciti sunt Apostolico, pauore, & radioque correpti super talibus dilationibus mirabantur. Mane autem facto prædictus Princeps tentorium suum, & apparatus eius amoueri præcepit. Deinde Comes Rainulphus pro tempore niuali, & periculoso instanti, manere excusabat in tanta expeditione, sicque vnà cum Principe discessit. Rector igitur illorum, deprehendens excusationes, vt populus omnis ad Ciuitatem reuerteretur, præcepit. Nec mora, iussu fumentes, cursu rapido repedauerunt; obsidio autem illa IV. Kalend. Februarij facta est. Præfatus itaque Pontifex, qui apud Montem sarculum morabatur, castrum illud sic dimissum fuisse deprehendens, & pollicitationes Principis, & Comitis non circa eum prosperè commorari, dolore inaudito turbatus ultra quàm credi potest condoluit infremendo. Continuo iter arripiens Romanos fines adiuit. Princeps itaque, & Comes dolosas suas machinationes circa Pontificem excusabant Honorium. Apostolicus autem vniuersa, quæ facta fuerant, & audita, cordis secreto conseruans, toruo, vt ita dicam lumine eos aspe-

aspectans, sicut mente cōceperat, festinauit. Quibus ita peractis Gualterio Tarentino præcepit Archiepiscopo, vt Beneuentum veniens Ciuitatis negotia studiosè curaret, & eius consilio Ciuitatem tueretur. Insuper etiam Rectori præfato mandauit, vt solidos de regalibus acceptos Archiepiscopo illi committeret, de quibus milites Ciuitatis armarentur, & auxilium secundùm vires præberetur. Rector itaque solidos illos militibus largiri distulit, dum vsque literis proprijs mandatum accepisset, & imperio accepto equitibus solidos illos largitus est.

Anno. 1128. Dominicæ Incarnationis, & IV. anno Pontificatus Domini Honorij Papæ mense Martio VI. Indictionis. Hoc anno. Papa Honorius venit Beneuentum cum ducentis militibus Romanorum, & inuenit Robertum Principem Capuanum, & Comitem Rainulphum cum exercitu magno, & Ciuium Beneuentanorum multitudine super Castellum turris Palatij, & illud valde expugnantes, & obsidentes, quod Castellum erat Vgonis Infantis. Vgo enim ipse contra prædictum Principem, & Comitem Rainulphum instabat, & castro illo sic obsessio, & mirabiliter expugnato, Dominus, qui illud obseruabat, quia illud defendere non valebat, in potestate Principis, & Comitis tradidit. Quibus ita peractis, prædictus Apostolicus Honorius audiens Comitem Rogeriam Siculorum contra eius voluntatem quotidie insistere, & Apuliz partes detinere, Robertum Principem nomine, & Comitem submouit, vt exercitus congregato super Comitem illum Rogerium festinent: Quid multa? simul cum Principe, & Comite illo Apuliam descendit prædictus Apostolicus, &

Gri-

Grimoaldum Barensem, & Tancredum vocari præcepit, vt omnes vnanimiter aduersus Comitem Siculorum insistant, quod & factum est. Comes itaque Rogerius sentiens Apostolicum cum exercitu valido militum, & peditum, & Baronibus illis aduersus se venientem, in montana secessit, deuotans Apostolici virtutem, ne aliquo modo aliquid ei sinistrum contingeret, & sic per quadraginta dies Apostolicus ille ardenti Sole mensis Iulij fatigatus Comitem illum obsedit. Interea prædictus Princeps, quia delicati corporis erat, & laborem sustinere non poterat, incipit à fidelitate Apostolici declinare, excogitans qualiter castra eius dimitteret, & ad propria repederet, & tentoria sua amoueri fecit, & iter arripere conabatur. Apostolicus itaque Principis fraudem, & aliorum Baronum deprehendens, pactis interuenientibus, Ducatum prædicto Comiti Rogerio per Cancellarium Americum, & Cencium Fraiapanem sedatum promissit, & vt Comes ille circa Beneuentum veniret, ibique Ducatus honorem ei firmaret. Et his actis, Beneuentum Apostolicus ille reuertitur, & Comes ille exercitu suo aggregato Beneuentum venit, & in Monte Sancti Felicis castrametatus est. Inde pactis inter se compositis, & promissionibus adimplendis, prædictus Apostolicus in octauo die Assumptionis Sanctæ Mariæ Ducatus honorem Comiti illi in conspectu fere viginti milium hominum largitus est, ad Pontem scilicet Maiorem iuxta fluminis ripam post Solis occasum; multis enim negotijs interuenientibus dies ille rotus disputando inter se consumptus est. Et quia Comes ille Ciuitatē Beneuenti introire dubitabat, ideo prædictus Apostoli-

stolicus foris, vt dictum est, ad prædictum Pontem
 exiuit, & Ducatus ei tribuit honorem, & Ducatu ac-
 cepto Dux ille sacramento iurauit nō esse in factio,
 vel consensu, vt B. Petrus, & Dominus Papa Hono-
 rius, eiusque successores Catholici Ciuitatem Bene-
 uentanam perdant, & Principatum Capuanum non
 capiat, vel permittat ad capiendum. Et his omnibus
 actis Salernū reuertitur, & Siciliam repedauit. Die-
 bus autem non multis elapsis prædictus Pontifex
 Honorius cōsilio accepto Romam reuersus est: Sed
 priusquam Urbem Romam ingrederetur, pars quæ-
 dam Beneuentanorum secundo die stante mensis
 Septembris, Guillelmum tunc Beneuentanum Re-
 ctorem in sacro Palatio Beneuentano gladijs edu-
 ctis occidit. Videlicet miser ille Rector furorem par-
 tis illius fugere tentans post Altare S. Ioannis de
 Capella Palatij fugit, & ibi se occultans infra pedes
 Ioannis Presbyteri, qui ibi Missam tunc celebrabat,
 se abscondit, sed euadere non potuit. Ibi verò cul-
 tris percussus est, & foris eductus de Palatio illo pro-
 iicitur, & pedibus eius funem ligauerunt, sicque per
 Ciuitatis plateam vsque ad Carnariam Sancti Lau-
 rentij, heu miser, lapidibus obrutus productus est.
 Et eo defuncto, populus Ciuitatis furore arreptus,
 domum Potonis Spitametæ, & Ioannis, & Guislietij,
 Iudicum, & Tranfonis, & Laurentij, & Lodoici Me-
 dici destruxerunt. Ipsi verò, & Dauserius Iudex, po-
 puli cauentes superbiam ad Montemfuscum fu-
 giunt. Continuò communitate intra se ordinata,
 populus fere totus iurauit, vt ex tunc, & septem
 annis completis, & quadraginta diebus non esset
 habitator Ciuitatis prædictus Poto Spitameta-
 cum

cum alijs supradictis, qui Ciuitatem exierunt.

Eodem anno Ioannes Abbas S. Sophiæ octauo die stante mensis Nouembris mortuus est, & Franco, qui tunc erat Mansionarius electus est. Audiens autem prædictus Pontifex mortem Rectoris illius sic contigisse, dolore turbatus valde Ciuitati Beneuentanæ minatur ultionem pro tali facinore infectari. Continuo consilio accepto miserunt ad prædictum Pontificem Legatos, qui dicerent mortem Rectoris per stultos, & viros iniquos aduenisse, rogantes, vt Rectorem idoneum mitteret, & pacem donaret Beneuentanis. Pontifex autem consilio accepto Dominum Girardum Cardinalem Rectorem nobis mandauit.

Anno 1129. Dominicæ Incarnationis. Hoc anno prædictus Papa Honorius Beneuentum venit, & mense Augusto prædictum Franconem Abbatem Monasterij Sanctæ Sophiæ consecrauit, & precatur Beneuentanos, qui communitatem fecerant, vt prædictum Potonem Spitameram cum iam dictis Ciuibus, quos de Ciuitate elecerant, in Ciuitatem reuocarent Beneuentum, quod obtinere non potuit. Vnde Apostolicus valde iratus de Beneuento exiuit, & ad Vicum quendam, qui dicitur Leocabante, secessit, & rogauit prædictum Ducem Rogerium, qui ibi morabatur, vt in mense Maio venturo cum exercitu veniret, & de Ciuibus Beneuentanis ultionem acciperet, quod Dux ille sacramento iurauit taliter factum. Inde Apostolicus ille ad Castrum Ceppaluni adiuit, & Ciuitatem prædari fecit, & sic valde iratus Romam repedauit. Et hoc anno corpora Sanctorum Ianuarij, Festi, & Desiderij Rosfridus tunc Archipresul

H h foras

foras produxit de Altari, in quo antiquo tempore iacuerant, & reuera non honestè, sicut decebat loco illo manebant. Vnde in Basilicam, quam Gualterius Tarentinus Archiepiscopus, pro Sanctorum illorum dilectione construi fecerat, magno cum honore, & lætitia, prædictorum Sanctorum ossa collocata sunt, nobis videntibus, & de illorum ossibus osculantibus.

Eodem anno Dominus Papa Honorius medio mense Februario viam vniuersæ carnis ingressus est ad Dominum: Et Dominus Innocentius electus est, post quem Innocentium die ipso ad horam tertiam Petrus Portuensis Episcopus Petrum filium Petri Leonis elegit pro Anacleto. Deinde Innocentij illius electionem damnantes Anacleti Pontificis electionem confirmabant: cumque Leo Frangenspanem, qui partem Innocentij sequebatur, electionem Anacleti audiuiisset, cepit Romanos Cives fideles suos, & amicos exhortari, vt eius fauerent auxilio. Inde Leo germanus præfati Anacleti Aerario aperto, totum fere populum Romanum rogauit, vt iuxta vires fratris electionem tueretur, quod & factum est. Sicque ab vtraque parte grauius ciuile bellum fauissimum inceptum est.

Anno Dominicæ Incarnationis 1130. mense Martio VIII. Indictionis. Cum prædictus Anacletus electus fuisset, Beneuentanis mandauit, qualiter ipse electus fuisset, & vt Beneuentani sibi facerent fidelitatem. Præfatus igitur Innocentius consecratus Pontifex videns Populi Romani diuisiones, & ciuilia bella quotidie oriri, consilio habito, ultra montes perrexit ad Regem quidem Francorum, & ad alios Ro-

Romanæ Sedis fideles, qui honestè, & diligenti cura ab eis susceptus est. Continuo apud Rhemensem Ciuitatem Synodum celebrauit; ad cuius conuentus præsentiam Archiepiscopi, & Episcopi fere centum (sicut accepimus) & quinquaginta, conuenere. Ibi Anacletum illum, & eius fautores vinculis excommunicacionis alligauit.

Eodem anno prædictus Roffridus Beneuentanus Archiepiscopus mortuus est, & Landolphus filius Roffridi de Garderisio electus est in Archiepiscopum.

Eodem anno prædictus Anacletus venit Beneuentum; deinde Abellinum Ciuitatem iuit, & cum prædicto Duce Rogerio stabiliuit, vt eum Regem coronaret Siciliæ. Et his staturis, Anacletus ille Beneuentum reuertitur, & Dux ipse Salernum, deinde Siciliam remeauit. Anno igitur ipso prædictus Anacletus Cardinalem suum, Comitem nomine, ad Ducem illum direxit, quem die Natiuitatis Domini in Ciuitate Palermitana in Regē coronauit. Princeps verò Robertus Capuanus coronam in capite eius posuit, cui non dignam retributionem impendit. Et eodem anno ipse Anacletus consecrauit Romæ prædictum Landolphum Archiepiscopum. Et his omnibus actis, idem Rex Rogerius, exercitu congregato, comprehendit Amalphiam; cumque prædictus Anacletus, vt supra cum Duce Rogerio apud Ciuitatem locutus esset Abellinum, Beneuentum reuertitur, & consilio accepto vocari fecit prædictum Ioannem, & Dauferium, & Benedictum Iudices, & Lodoicum Medicum, & Potonem Spitametam, & accipiens ab eis ducentos solidos reduxit illos in Ciuitatem, &

omnes illorum possessiones concessit eis, deinde cum illis, & alijs suis fautoribus tractauit, quomodo communitatem frangeret, quæ infra Ciuitatem coniu-
rauerat à tempore mortis prænominati Guillelmi Rectoris. Sapissimè etenim relatum fuerat, quòd ob eius infestationem, & Ciuitatis detrimentum Com-
munitas illa fuisset ordinata, maximè à tempore prædicti Papæ Honorij, quatenus idem Papa eis, qui Rectorem illum interfecerant, nocere non posset. Item sibi narratum fuerat, quomodo idem Pontifex Honorius Beneuentum venisset post mortem prædicti Rectoris, & cum Ciuibus satis, satisque fuisset locutus, vt Iudices illos, qui ab illius morte Rectoris exulauerant, in Ciuitatem permitterent introire, & ad domos eorum, quamuis destructas, remeare, quod obrinere non potuit. Vnde, vt prædiximus, idem Pontifex Honorius valde iratus de Beneuentana Ciuitate exiuit, & cum Duce Rogerio de Ciuitatis tractauit desolatione. His, & alijs multis prædicto Anacleto de Communitate illa sic ordinata relatis, continuò consilio prædictorum Iudicum, & aliorum eius fautorum cōmunicato, Anacletus ipse Robertum Capuanum Principem, qui tunc sibi fauebat, vocari præcepit, vt virtute militum copiosa stipatus ad eum festinaret, qui nuncijs acceptis, sicut mandauerat, accelerauit. Confestim fractionem Communitatis faciendam cum eo disponens, precatur eum, vt super hoc viriliter auxilietur. Quid multis die constituto in octauis quidem Epiphaniæ, & præfato Principe cum suis insistente, vocatur Rolpoto de Sancto Eustasio, qui præcipuus super illa videbatur communitate feruentior, & Beneuentus de Ioā-

nc

ne de Rocca, & Roffridus de Anselmo, & Dauserius Barbe maioris, alijque eiusdem Rolpotonis sequaces, qui acciti in Palatio Dacomarij, vbi tunc Anacletus ipse consilio celebrato morabatur, conueniunt, vt, quid Anacletus peteret, audirent. Ex aduerso denique Crescentius tunc Rector fere quadringentos suos vocauerat fautores armatos, vt eos vocatos sine audientia caperet. Continuo Anacleti fautores sic armati, & Principis vigorem habentes insurgunt, armisque eductis Rolpotonem illum, & cunctos, qui cum illo venerant, turpiter comprehedentes in Palatio illo Dacomarij victos tenuerunt, deinde per plateas eorum amicos inuentos comprehenderunt. Ioannem verò quendam, vt ita dicā, Iocularium, vltra quam credi potest, lapidibus, gladiisque diuersis trucidant; qui sic trucidatus, & vulneribus multis afflictus de eorum manibus semiuiuus euasit, qui plures postea aduixit annos. Cumque præfatus Rolpoto cum sequacibus suis taliter captus fuisset, statuit prædictus Anacletus, vt Persicus, & Roffridum Iudices caperet, qui actibus illorum consenserant, & quorum consilio longo sic tempore Communitas illa regnauerat. Prædictus autem Persicus, & Roffridus Iudices huiusmodi consilia, per amicos sentientes, Ciuitatem silentio exeuntes manus Anacleti, & inimicorum euaserunt; sicque per dimidium fere annum exulauerunt. Audiens itaque prædictus Anacletus sic Persicum, & Roffridum diffugientes mirabiliter contristatus est, & mirabatur, quomodo eius consilium esset patefactum. Excogitauerat enim, vt si Iudices illi capti fuissent, in Siciliam illos captiuos, Beneuentum nunquam reuer-

teuersuros transmitterrt. Et his actis à comitibus
prædicti Rolpotonis amicis Anacletus ille rogatur,
vt Rolpotonem illum à vinculis soluat, qui oratio-
nibus eorum fauens à vinculis eum absoluit, qui
sacramento firmavit iam amplius Communitatem
illam, vel aliam nunquam tenendam. Alios verò
eius sequaces sacramentis ligatos de Ciuitate pro-
iecit, vt sine ipsius Anacleti voluntate, vel sui Recto-
ris non ingrediantur Ciuitatem. Quibus omnibus
ita peractis, prædictus Anacletus die Kalendarum
Martiarum Salernum iuit, deinde consilio accepto
Romam redeundi disposuit. Cumque de captione
prædicti Anacleti Rolpoto ille euaderet, cepit mi-
rabiliter, mirabiliusque multas, variasque in pecto-
re moliri machinationes, qualiter contra Anacletum,
& eius fautores, qui se turpiter comprehenderant,
& quorum institutione hortum suum vendiderat
sexaginta Romanatos, quos prædicto dederat Ana-
cletus, aiebat quidẽ Rolpoto ille, morti se prius velle
succumbere, quàm captiuitatem suam, & amicorum
suorum impunitam dimittere. Cæpit itaque noua
quotidie experiri consilia, & contra suos aduersarios
toruo semper vultu, & animo excogitare.

Anno 1131. Dominicæ Incarnationis mense
Martio: Diebus non multis euolutis prædictus Be-
neuentus cum sequacibus suis, octauo die intrante
mensis Maij, armis acceptis, Beneuentum ingreditur,
& domum ipsius Dauserij Basaforte ascendunt,
ibique audaci animo permanserunt. Miserunt itaq;
amicis suis, vt ipsis in plateam propalatis vnanimi-
ter subueniant, & de aduersarijs suis accipiant vltio-
nem, quorum consilio de Ciuitate expulsi fuerant:
nec

nec mora, prædictus Beneuentus, & eius sequaces
ceperunt viriliter gladijs, lapidibusque debellare.
Audiens igitur prædictus Crescentius Rector sic eos
audacter Ciuitatē fuisse ingressos, turbatus animo,
& valde admirans campanam Palatij pulsari præcep-
it, quatenus omnes sui fautores cursu rapido ad
eos eijciendos festinent. Quid plura? armis eductis
ad domum Dauserij Basaforte descendunt, & virili-
ter defendere conantur, ne sic Ciuitas ab eorum
invasione turberetur. Beneuentus autem, & focij eius
amicorum suorum auxilium nō adesse aspiciens do-
mum illam Dauserij ascendunt, & per domos alias
diffugientes, & plateas, de Ciuitate exeunt, & de
manibus persequentium incolumes euaserunt, & eis
sic fugientibus domum prædicti Dauserij, & aliorū,
qui eis consenserant, prostrauerunt. Ab illo autem
die discordia multa, & inaudita inter Conciues orta
est. Persicus interea, & Roffridus Iudices, timore
inimicorum coacti Ciuitatem Beneuentanā ingredi
non audebant, tandem cognoscentes prædictum
Anacletum Capuanam Ciuitatem applicuisse, vt
Romam reuerteretur, habito consilio Ciuitatem
ipsam Capuanam audacter ingrediuntur. Inde Ro-
bertum Principem tunc Anacleti fidelem supplici-
ter precantur, vt eius intercessione amorē Anacleti
inuenire mereantur, & licentiā ad possessiones suas
remeandi. Robertus itaque Princeps absque mora,
Anacletum adiit, & eum præ dilectione eorum inue-
nienda pulsauit. Quid multis? petitionibus Princi-
pis Anacletus fauens, literis datis, licetiam redeun-
di, & securē habitandi in Ciuitate eis largitur; Ii ve-
rō redeuntes ad Portam Sancti Laurentij peruene-
runt,

runt, disponentes ad propria, fronte libera, sicut ab Anacleto acceperant, reuerti. Sed turba inimicorū copiosa simul cum prædicto Crescentio insurgens, crudeliter, ne introirent, minatur. Ipsi verò proteruiam eorum, & minarum copiam sentientes, salutis consilium arripiunt, & ad prædictum sunt reuersi Anacletum, qui adhuc Capuz morabatur. Continuo pedibus eius prostrati, omnia, quæ dicta, quæq; facta super se fuerant, è vestigio retulerunt. Anacletus igitur super hoc iratus, cepit contra Beneuentanos mirabiliter minari. Tandem ex consulo Principis eos ad Ciuitatē remisit, dans eis Cardinalem suum, vt eo viso, & audito fidem darent, eosque pacificè ad propria eorum reuerti permitterent. Venerunt itaque cum prædicto Cardinali, quo audito, omnique deposito furore cum Ciuibz Ciues ipsi permanserunt. Interea præfatus Rolpoto amicorum suorum fretus auxilio die, noctuq; noua semper consilia, & conuenticula super præfato Crescentio, & eius conspiratoribus palam quandoque, priuatim aliquando adiuuenebat. Tractabat quidem Rolpoto de Crescentio, & eius consentaneis yltionis penā accipere, reminiscens doloris, & captiuitatis, simulq; horti sui venditionis, & qualiter sexaginta Romanatos per eos perdidisset. Prædictus autem Crescētius Rolpotonis illius, & eius amicorum murmur, & minarum terrores deprehendens de Palatio Curia descendit, & apud Monasterium Sanctæ Sophiae permansit: relatum siquidem ei fuerat, quod sicut prædictus Guillelmus Rector, ita & ipse in Palatio trucidari disponebatur, qui quidem ferociam talem, & mortis asperitatem deuittans, quasi securus infra ipsius

sius Monasterij claustra manebat. Amici igitur ipsius Crescentij, & præfati Iudices ad eum animosè conueniunt, & eum hortantur, & Curia statum simul cum eis obtineat. Ipse verò Crescentius hortationibus eorum, & monitis nullo voluit modo fauere. Nam per amicos reuera suos sæpe ei referebatur, quòd si Palatium reuerteretur, membratim eum diuiderent morte inopinata; vnde, vt prædiximus, Crescentius ipse minas illorum, & terrores deuītās, infra idem Monasterium vsque ad festiuitatem Sancti Angeli, quæ III. Kalend. Octobr. colitur, moratus est. Cernens præterea prædictus Crescentius Rector Rolpotonem illum, & eius auxilarios die, noctuque minarum terrores, & conuicia super se exercere, & euidenter super eum velle insurgere, cæpit cum fautoribus suis studiosè tractare, qualiter tanti veneni mortiferi flammæ posset extinguere. Prædictus interea Rolpoto horis omnibus minabatur, quòd si Crescentius ipse sexaginta Romanatos, quos Anacletus ei abstulerat, ei non reddidisset, remota omni caligine, de corpore eius inauditā sumeret vltionem. Aduocans igitur prædictus Crescentius suos omnes fautores, cæpit cum eis agere, quid super hoc esset faciendum. Pars quippe eius amicorum diligenter, & dolo remoto, Crescentiū illū hortatur, & monet, vt illos sexaginta Romanatos de Curia regalibus prædicto redderet Rolpotoni, quatenus vel sic à tanta ruina, & timoris tempestate securè possent permanere. Ad hæc Crescentius ipse coram eis aiebat se Romanatos ipsos ei reddere dubitare, præcipuè cum Anacletus ille in scrinijs suis pecuniam illam detulisset. Vnde timens assererat, quòd si pecuniam

Ii

illam

illam sine Anacleti consilio redderet, proculdubio eius incurreret furorem. Dum hæc, & alia Beneventi geruntur, Crescentius ipse legatum suum ad Anacletum direxit, notificans omnia, quæ ei acciderant, & qualiter pro pecunia Rolpoto ni ablata, ipse cum amicis suam mortem quotidie expectaret. Insuper, quod pro ipsius Rolpoto ni timore de palatio descendisset, & infra Sanctæ Sophiæ Cenobium permanisset: nunc verò & de pecuniæ illius redditio- ne, & de cæteris, quæ ad vos misimus, quid sit agen- dum, nobis remittatis. Prædictus itaque Anacletus huiusmodi sinistrum accipiens legatum, dolore cor- dis turbatus, vocari fecit quosdam suorum amicorū, & cum eis, quid facto opus esset, tractavit. Quædam verò pars eius amicorum, ut redderetur pecuniæ, pro qua Rector eius, & Civitas turbata trepidabat, confirmavit. Sed Anacletus, ut erat viperei cordis, deiecit consilium, & Crescentio delegavit, pecuniā illam non reddere. Vira enim Comite, ipse Beneven- tum veniret, & tempestatis huius turbinem ad por- tum perduceret salutis. Reversus igitur ab Anacleto Legatus literas hæc omnia continentes præfato de- dit Crescentio, qui magis, magisque confusus litera- rum continentias adimplevit. Audiens autem præ- fatus Rolpoto Anacletum sic præcipientem, & Cre- scentium reddere dubitantem, cepit ferventius in- flammari, & cum Roberto Principe Capuanorum, & Rainulpho Comite meditari, qualiter de Crescē- tio Rectore, & eius amicis, qui causa perditionis eius fuerant, vlciscatur, quod postea rei probavit euen- tus. His, & alijs conflictationibus inter se habitis, & pro multis antiquis inimicitiarum generibus, quæ
ad

ad memoriam ducebantur concordia illa ad fructum tranquillitatis perducere non potuit. Præfatus igitur Princeps, & Comes Rainulphus Rolpotonis illius dulcia audientes colloquia, & aureas, argenteasque pollicitationes, sacramentis communibus iurauerunt, cum res, & tempus expostularet, sibi adinuicem subuenirent. Sed ne tempus tarditatis me apprehendat describendi, ad ea, quæ necessaria imminet, & opportuna videntur, succintè festinemus. In subsequenti igitur tractatu, vita comite, describemus, qualiter prædictus Crescentius cū prædictis ludicibus, alijsq; eorum amicis, & alijs fere quadringenti tali inuenta occasione de Ciuitate fuerunt exulati. Plura etenim veritate munita, & quæ ipse viderim omni remota dubierate si singillatim describere vellem, & tempus deficeret, & ego, licet incultus, sub tanti laboris sudore defessus succumbere. Nihil etenim lectoribus, & audientibus proderit mendacia proferre, & vanitate repleta, cum tot, vt prædixi, vera habeantur, quæ, Domino fauente, ad posteritatis memoriam ducere curamus.

Anno igitur 1132. Dominicæ Incarnationis, mense Martio VIII. Indictionis, Luna splendorem ortus sui derelinquens in sanguinis colorem conuersa est, quam nos aspicientes prodigium fore credidimus. Hoc anno prædictus Anacletus venit Salernum. Eodem anno præfatus Rex Rogerius videns Tancredum de Conuersano virum utique prudentem, & animum, rebellem sibi, & resistentem, consilio habito exercitum congregauit, & super Castrum Brindisij eiusdem Tancredi festinauit, & illud terra, marique obsedit, sicque mirabiliter expugnatum suæ illud

obtinuit potestati, & his actis super Ciuitatem Barensem exercitu conuocato festinauit. Nec mora; Ciuitatem illam diuersis cepit expugnare machinationibus, per quindecim verò dies Ciuitas illa obfessa, & expugnata est. Tandem Ciuium Barensum traditione manifestata Ciuitas ipsa ad Regis potestatem tradita est, & Ciuitate ipsa sic comprehensa, Grimoaldus Princeps vir valde mirabilis, & bellicosi spiritus à quibusdam concinibus captus est, & ad Regis potestatem perductus, quem Rex ipse confestim captiuum cum vxore sua, & filiis ad Siciliam mandauit, sicque totam Apuliam suæ subegit potestati. His ita peractis minabatur Rex ipse Principem Robertum, & Rainulphum Comitem exheredare. Eodem anno Rex præfatus deprehendens Comitem ipsum Rainulphum conuicia multa, & afflictiones Mathildi vxori suæ inferre eiusdem Regis sorori, quam vltra, quam credi potest, diligeat, consilio habito, ipsam suam sororem vocari mandauit, quam honestè accipiens eā dulcibus colloquijs consolatur, & eam in Sicillam mandauit. Hoc anno Rex ipse prædictum Principem, & Comitem Rainulphum cum ducentis militibus ad auxilium prædicti Anacleti Romæ delegauit, & eis euntibus, sicut prædixi, vxorem iam dicti Comitis, & filium, & Ciuitatē Abellinū ei abstulit; cum autem Princeps, & Comes Roma reuerterentur, turbati animo, & dolore immenso percussi mirabantur, qualiter Rex ipse eius vxorem abstulisset, præcipuè tamen Comes Rainulphus, cuius vxor charissima, & filius sic ablata fuisset, palam quandoque, aliquando priuatim lacrymis conquerebatur manantibus, & coniugem, & filium

filium perdidisse. Inde per se ipsos, & amicos eorum
 prædictum Anacletum rogauerunt, vt à Rege Ro-
 gerio impetraret reddi filium, & vxorem. Anacletus
 igitur Regem per nuncios precatur, vt vxorem Co-
 miti redderet, & filium, quod obtinere non potuit.
 Vnde Comes ille dolore accensus, vltionis tempora
 rogabat. Quid multa? cum prædicto Principe, &
 Magistro militum Neapolitanorum, & alijs amicis
 alligatus, cum duobus millibus Equitum, & pede-
 striũ multitudinem propalatus exiuit. Exiuit quidem
 lætanti animo, & intrepidus, & morti primum suc-
 cumbere desiderabat, quàm exhæredatus ab illo
 aliena peteret, & incognitas partes adiret. Famam
 verò Barenfis Ciuitatis, & Grimoaldi Principis, &
 Tancredi, quos olim dilexerat, ante oculos ferens, &
 qualiter eos afflixerat malis, mori gladio orabat, &
 ense deficere, quàm tali, tantaque Regis potestate
 colla ligare. Nec mora; Princeps ille, & Comes, vt
 fati sumus cum duobus millibus Equitum, & peditũ
 armatorum magnitudine innumera pugnaturus, &
 defensurus à Regis proposito in planitiem Montis
 sardi castrametati sunt. Coelorum quidem Regem
 suppliciter precantur, vt cœlesti accincti auxilio mi-
 nas Regis, & timorem euadere possint. Quotidie
 Comes ille suos lacrymando orat, & monet, qua-
 tenus solius Dei fiduciam habentes, timorem abij-
 ciant, & terrorem deponant; gloriosius quidem toto
 mundo narrabitur nos in iustitia cõfidentes, & pro-
 pria tueri & mori primũ in ore gladij, quàm pati alie-
 nas manus nobis viuentibus nostra inuadere, & de
 ciuibus delicatis peregrinos efficere. Vox itaque
 omnium vna efficitur, & ad illorum petitiones ver-
 tuntur;

tuntur; sicque die, noctuque inuigilantes cęlestem
victoriam inuocabant . Cumque vt supra diximus,
Rex Rogerius Ciuitatem Barensem suę subiugasset
potestati, & Tancredum de Conuersano à totius
Apulię finibus expulisset, exercitu viriliter, acriusq;
congregato, circa Beneuentanos fines aduenit. Cō-
tinuò in planitiem Pontis Sancti Valentini Ciuitati
proximam, Rex ipse tertio decimo die mensis Iulij
intrante castrametatus est. Deinde consilio accepto
Legatos Roberto Principi Capuano, & Comiti Rai-
nolpho mandauit, vt iustitiam sibi ex multis, varijsq;
querimonijs consequatur. Princeps autem nuncijs
auditis in conspectu omnium suorum taliter respon-
dit. Sciat reuera Rex vester, quem dicitis, quoniam
nullo modo ei iustitiam faciemus, donec Comiti
Rainolpho vxorem, & filium restaurabit; super etiā
Ciuitatem Abellinum, & Castrum, quod sibi abstu-
lit, in eius potestate largietur . Et legatis illis reuer-
tentibus Princeps ille vniuersos suos milites tria
millia fere numero, & quadraginta millia peditum
armatorum, quos rogauerat congregari, mandauit,
quatenus ad tale, tantumque negotium viribus to-
tis parati inuigilarent, & taliter oratio incępta dis-
creta, & diligenti cura alloquitur. Certissimum Do-
mini, & fratres agnouimus vos pro libertate vestra
augenda, domos, vxores, filiosque vestros, & vniuer-
sa bona dimisisse, & armis solummodò vestris acce-
ptis, solam Dei Saluatoris misericordiam inuocan-
tes in mediū conuenisse. Audistis etenim, & nos ve-
ritate perfecta accepimus, qualiter erga Ciuitatem
Barensem gesserit, & quomodo talem, tantumque
Grimoaldum Principem ab honoris gloria turpiter
affli-

afflictum exulauerit catenatum . Tancredum verò ,
& eius probitatem quid memorem ? vos ipsi audi-
stis, qualiter ei Ciuitates omnes , & oppida dolo in-
nento eripuit , & transmarinas partes eum destina-
uit. Giffredum quoque Comitem ad qualem affli-
ctionem Ciuitatum suarum perduxerit, credimus ve-
stram non latere probitatem : omnes namque po-
tentes viros , & illorum diuitias gutture aperto desi-
derat, & ne ei resistent, terratenus sternit , & in pul-
uerem gloriâ illorum sine aliqua manu pietatis in-
ducit. Heu nefas, & morte dignissimum, sic omnium
nostrum gloriam sitibundo pectore velle consume-
re, & gladio euaginato sine misericordiæ fonte nos
omnes ad mortis periculum destinare. Succurrite,
itaque viri fortissimi, & vobis , inquam, ipsis subue-
nite, vt dum tempus auxilij, & cōsiliij nobis superest
à tanti viri faucibus , & potestate effrenata liberari
valeamus. Sola namque Salutaris Dei fiducia in
omni nostra manet dīpositione, & in vestris armis,
quæ accepistis, omniumque bonorum amissione ve-
strorum consolatio vestra inflammetur. Consolandū
quippe est, vt spes in victoria habeatur . Nos pro
augenda libertate sanguinē volumus fundere, & in
alienas manus nullo modo peruenire. Timorē itaq;
mortis abijciamus huiusmodi, & iustitiā defendētes
vnanimiter moriamur, vt toto orbe terrarum fama
nostræ virtutis inueniatur . Rex cēlorum Dominus,
fratres, iustitiā nostram inspiciat, & qui Macha-
bēorum orationes clamantium exaudiuit , nostras
dignetur accipere afflictiones . Quid enim prodest,
dilectissimi, turpiter in mundo isto manere , & affli-
ctionibus subiacerē, cum post multas misérias, & pe-
ricula,

ricula, quæ nobis succedūt mors ex improviso horribilis accidit, & calamitatibus nostris, diuitijsque finem, terminumque imponit. Gloriosus igitur erit pro iustitia, quam speramus deficere, quàm gentis nostræ mala videre, & periculosè exulati diè claudere extremum. Notum præterea vestræ significamus fraternitati, vt pro securitate nobis adinuicem data obsides filiorum nostrorum, & consanguineorum ponamus, ponendum quippe est, & lætanti animo faciendum, vt vnusquisque nostrum securus, & timore deposito alter alteri fidem attribuat, & vigoris alacritatem. Hæc, & his similia Principe illo orâte, vnusquisque militum, & peditum, diuina instigante clementia, petitionibus Principis consentaneam dedere concordiam, & sic singillatim filios suos vnusquisque Baronum in Principis potestate obsidis loco largitus est. Legati itaque Regis à Principe reuersi, è vestigio cuncta eis iniuncta narrauerunt. Quibus auditis Rex, consilio iterato accepto, nuncios alios eidem Principi legauit, ita continentes: Miramur valde super his, quæ Princeps nobis destinauit; præcipuè cum eius suasionibus, & legatis ego in partibus istis modò aduenerim, pollicens se nobis iustitiam de querimonijs nostris facturum. Præstolamur itaque eius promissiones, & die constituto in crastinum monemus illum ad iustitiam nobis sequendam, deinde, vita comite, quid super his opus sit, faciendum tractabimus. Princeps verò eadem Regi remisit, quæ, & primum mandauerat. Rex autem Rogerius dicta Principis, & Comitis audiens, dolore multo accensus, & quia quod mente conceperat, aliter fieri cognoscit, satis, satisque turbatus est.

est. At Princeps continuò Crescētium Cardinalem, Beneuentanum Rectorem, & Lādolphum Beneuentanum Archiepiscopum vocari mandauit, quatenus cum quibusdam sapientibus Ciuibus Beneuentanis ad Regem ipsum festinarent, & nuncio accepto, assumptis secum Beneuentanis Iudicibus, & triginta alijs probis viris, ad Regem festinauerunt. Rex itaq; diligenter eos, & honestè accepit, deinde cunctis longè, latèque confabulatus est, vt eius amore, & Anacleti fidelitate secum alligati, & sacramenti cōfederari guerram aduersus Principem Capuanum, & Comitem Rainulphum facerent. Promittebat ideo pacem Ciuitati Beneuentanæ daturum, & Beneuentanorum hæreditates à Normandorum seruiture, & tributis liberare. Quid multa? Cardinalis exaudiens simul cum Archiepiscopo, & Ciuibus Beneuentanorum reuerſi sunt. Nec mora; Beneuentanorū non modicam partem congregari præcepit, quatenus super his, quæ à Rege acceperant, consiliarentur; pars autem populi præcepto Cardinalis fauens Curiam Sacri Palatii ascendit, deinde ordinem rei exponens, & quid Ciuitati pollicetur nominatus Rex, è vestigio aperiens, consilium ab eis perſcrutatus est. Exposuit etiam, quoniam sine sacramentorū firmatione istud negotium agere noluiſſet. Quid longius moror? petitio Regis audita cursu rapido quibusdam complacuit Beneuentanorum. Continuò in ipso sacro Palatio Ciues illi, qui conuenerant, Iudices primū Ioannes, Persicus, Dauſerius, Benedictus, Rosfridus iurauerunt, non esse in facto, consilio, vel consensu, vt Rex ille vitam, vel corporis membra perdat, aut capiatur, & viuam, & continuam

Kk

guer-

guerram Principi nominato, & Comiti faciant, & alia quæ in Capitulari facto legebantur, salua tamē fidelitate Petri Apostoli. Quibus ita peractis Cardinalis de Palatio descendit, & per Ciuitatem, quot inueniri studuit, sacramento eodē alligauit. Cumq; taliter à Beneuentanis iuratum esset, fama terribilis Ciuitatem Beneuentanam perculsit, & linguis solutis vociferabantur alij, quibus sacramentum illud displicebat, quod Cardinalis, Crescentius simul cū Archiepiscopo Landulpho, & Iudicibus nominatis, & Beneuentanis quibusdam Ciuitatem Beneuentanam Regi Rogerio dare voluisset, & in eius potestate largiri. Affirmabant quoque vncias auri à Rege innumeras accepisse. Factum est autem, cum taliter fama huiusmodi per Ciuitatem vētilaretur, en subitō armis acceptis maxima Ciuitatis turba in plateas exiuit, & furore arrepto super Cardinalem Crescentium, insurgens in fugam illum perduxit. Cardinalis autem timore coactus Ciuitatem fugiendo deferuit, & ad Regem festinanter accelerauit. Nunciauit itaque omnia, quæ Beneuenti acciderant, & qualiter in eum lapidibus, armisque acceptis insurrexisset turba Ciuitatis, Landulphus autem Archiepiscopus sic Cardinalem fugientem aspiciens Palatium Episcopij ascendit, & ibi timore coactus morabatur. Quibus ita peractis populus in vnum cāteruatus, armis eductis, palam vociferabatur, quod sacramenta Regi Rogerio nouiter facta non obseruentur. Nolumus quidem sic Regi alligari, & sacramentis astricti in expeditionibus suis cum Siculis, & Calabridibus, Apulisq; Sole ardenti, & sudore fatigati anhelare. In deliciis quidem positi, & periculis exerciti-

bus

bus nunquam assueticum tali, tantoque Rege consortia minimè habemus. His ita præmissis memoratus Princeps, & Comes Rainulphus, nuncijs acceptis, Beneuentanis miserunt pacis verba, & securitatis dilectionem. Notum sit vobis, quoniam Princeps, & Comes, & Rao de Fraineta, & Vgo Infans sacramentis interuenientibus dimittet in perpetuum Beneuentanis omnes fidantias, & tributa, quæ nobis soluere solebatis; dum tamen neque Regi Rogerio, neque nobis auxiliamen tribuatis. Reuera vestrum auxilium tempore isto accipere nolumus Ciuitati prouidentes, ne tali occasione Ciuitas Beneuentana contrarietatem incurrat; volumus tamen securi transire, & timore deposito securiores manere. Quid multa? licet Cardinali Crescentio, Beneuentano Re-
 giori, pactum illud displicuisset, tamen Beneuentanis animo libenti satis, satisfq; complacuit. Princeps itaque, & Comes Rainulphus militibus accitis ad Pontem maiorem venerunt, & coram Landulpho Beneuentano Antistite, & turba multa Beneuentanorum, sicut in superiori tractauimus, simul & Rao de Fraineta, & Vgo Infans iurauerunt. Iurauerunt quoque B. Petro fidelitatem, & in scripto sigillato ordinem conuenientiae, & sacramentorum firmitatem adnotari iusserunt, per omnes Ciuitatis portas scriptum signatum de conuenientia illa ad posteritatis memoriam diligenti cura positum est. Cumque ratum sacramentorum, & conuenientiae cum Principe firmiter factæ Rogerij Regis aures fama tetigisset, ultra quam credi potest, admirans obstupuit, & dolore cordis percussus aiebat; quomodo Ciuitas Beneuentana, cuius auxilium habere putabat, etga-

Principis, & Comitis Rainulphi dilectionem adhae-
 sisset, reuera, sicut à multis comperimus, non alia de
 causa Regem illum circa Beneventanos fines venis-
 se, nisi vt Beneventanorum auxilio, & virtute Prin-
 cipem inuaderet, & eum in fugam duceret desolatū.
 Vnde à mentis proposito decidens, cogitationibus
 varijs frangebatur assidue, & quod mente contepe-
 rat, ad effectum non posse perducere, oculara fide
 cernebat. Quid igitur dicebat, ab exteris, Siculisque
 partibus huc adueni, cum in his, quæ excogitauerim
 fortuna volatili, animo defeci? Et tali fractus angus-
 tia exercitū suum in partes diuisit, & quasi ad bel-
 landum ducturus acies diuersas exercitus, & manus
 armatorum instruxit. Ipse verò Rex, vt erat prouidi
 animi, & cordis meticulosi, & ne ab inimicorum co-
 gnosceretur instantiæ, quasi bellandi, & resistendi
 adinuenit securitatem. Nocte etenim inseguta cubi-
 cularijs suis, & sapientioribus consilij eius patefecit
 excessum, & qualiter inde amouere desiderat, signi-
 ficauit. Continuo clamari voce præconis iussit, vt
 vexillo eius viso vniuersus exercitus, qua parte du-
 ceretur, consequatur. Præconis itaque voce audita,
 timorem Regis sentientes, prout poterant, parantur
 ad proficiscendum. Nec mora, cohortibus militari-
 bus, & peditum turmis diuisis fugiendo potius, quàm
 resistendo, castra inde amouere. Deum quidem te-
 stor æternum, qui cordium occulta cognoscit; remo-
 tio illa Regis in fugam nocturnā, timoremque ascri-
 bi poterit, & memorari. Et Regem illum, cuius po-
 tentia celum hactenus verberabat, nocturnis vmbri-
 insilire per deuia, & cursu celeri festinare. Mane au-
 tem facto circa Salernitanos fines applicuit, ibique
 fati-

fatigatus, & aliquantisper deposito cordis timore circa fuenta Montis Atrupaldi quieuit. Octo verò dies in planitiem Pontis Sancti Valentini Rex ille moratus est, & illo taliter ibi morante multa frumentorum confusio, & ruina mobilium à suis peracta est. Cumque taliter Rex locum illum fugiendo dimisisset, ad exercitum Principis auditum est. Confestim Rao de Fraineta caterua militum accita post eum viriliter, & animosè insequitur: insequitur eum dentibus frendens, & ultionem de eo sitibundo pectore anhelabat: Nouissimè quosdam Sarracenorum Regis, qui eum sequebantur Rao ipse aggreditur, & eos capiens captiuos secum perduxit; vni verò eorum caput abscidi præcepit, quod nomine gloriæ ad Principem delegauit. Princeps autem caput illud Capuam, vt fama laudis eius attolleretur, mandauit. Rex autem Sarracenorum suorum stragem, & captiuitatem audiens, satis, abundèque condoluit: minabatur insuper dolore commotus, vt tempore ultionis accepto, vicem redderet pro acceptis. Inde castra amouens ad Castrum Nucerià valde munitum, quod præfati Roberti Principis erat, exercitu congregato festinauit. Continuò tubis sonantibus, & tentorijs paratis Castellum illud Nuceriam prope muros, & turres obsedit, & eo acriter circumquaque vallato Rex ipse Rogerius præcepit pontem ligneum frangi, qui super Flumen Sarnum positus antiquitus erat, vbi Scafati cognominatur, & fractum illum omnino de loco illo tolli, & amoueri. Dubitabat reuera ne Princeps, & Comes Rainulphus hostium multimoda manu audita obsidionis fama super eum irruentes se se affligerent. Securus itaque Rex ipse

Ca-

Castellum illud Nucërium obsidebat, & ex omni parte expugnatum credebat sua continere voluntati. Princeps igitur Robertus, & Comes Nucëriam taliter obsessam sentientes mente confusi mirabiliter dolent, & suos omnes conuocantes cursu rapido ad liberandum concurrunt, Nucërium Castrum, quod obsessum audierant, festinant; cito citissimè victorè Dominum inuocantes, & gladio mori desiderant priusquàm à tanto capiantur inuasore; & eis sic sistenter currentibus ad præfati Fluminis Sarni oram castrametati sunt. Continuo legatos explorandi destinant inquirentes, vtrum obsidio Castelli, sicut audierant, vera haberetur, & veritate inuenta, tractare inter se ceperunt, quomodo obsidionem Castri illius virili animo liberarent. Nouissimè inuento consilio, pontem ordinari, & firmari fecerunt super prædictum fluuium Sarnum, & vigore accepto contra Regis acies ad liberandam obsidionem expediti accelerarent. Deinde, ponte illo superposito, Princeps ille, & Comes, milites cunctos armatos, & peditum suorum copiosam multitudinem transire die Dominico, qui aderat, mandauit, quinto videlicet die, postquam Castrum illud obsessum fuerat, & eis trans flumen euntibus absque mora, Princeps ipse salutifero vsus consilio milites suos mille rogatos in duas diuisit cohortes. At Comes Rainulphus, vt erat sapientis animi, & ad quem doloris magnitudo, & vxoris amissa dulcedo spectabat, similiter equites suos mille numero, & quingentos in quinque diuisit catenas; ducentos vero, & quinquaginta milites ad defendendum Nucëriam transmiserant, qui viriliter contra Regem pugnabant. Cumque, vt dictum est,

est, ad præliandum taliter Princeps, & Comes parati instarent, subito ad Regis aures fama eorum peruenit. Quid multa? Præconis voce pulsatur, quatenus omnis exercitus ad prælium armaretur. Confestim armis acceptis armati coram Rege apparere; illic Rex ipse, ut audiuius, octo acies militum suorum, & peditum pugnaturus diuisit: quibus ita diuisis ad inuicem applicuerunt. Quâtas lacrymas ab utraque parte armatorum, Lector, si adesles, aspiceres, victorem Deum inuocantes, ut iustitiam ex alto inspiciat, & sanguinem innocentem liberaret. En subito prima Regis acies contra Principis cohortem infiliiuit, qui iuxta eorum potentiam defendendo pugnauerunt, & sic ad inuicem aliquantulum dimicatum est. Quibus ita præliantibus, timor terribilis pedites Principis, & Comitibus ex improviso inuadit, & usque ad flumen nominatum terga vertentes fugierunt: multi uero per pontem transeuntes euasere; alij namque mille, sicut nobis nunciatum est, pontem illum desiderantes in aquam fluij ingrediuntur, euadere cogitantes animas suas in gurgite illo amiserunt, armis eorum bibulis aquis immerfis. Qualis igitur stridor, luctusque morientium accidit? quem si ex toto scribere uoluissim, prius me tempus desereret, quàm copia recitandi. Sed redeamus ad causam. Secunda itaque Principis manus stragem tantam militum, peditumque perferens, viribus, animisque acceptis ad Principis intrauit auxilium. Regis quoque acies ad Regis iuuamen ex aduerso posite incurrerunt; sicque spatio interposito acriter, duriterque decretauerunt. Reuerà, sicut ex ore narrantium, qui interfuerunt, audiuius, sic instanti

ani-

animo pars Regis prælabatur, quòd Principis acies, fuga iam inchoata, deficiebat ab armis; sed diuina prouidentia gubernante, in cuius dispositione non fallitur, iustitiæ partem, sicut nostræ fragilitati apparuit, ex alto prospexit. Comes enim Rainulphus, qui ex aduerso positus erat, euentum pugnæ iam fallentis aspiciens, equis concitatis quingentorum militum caterua stipatus, Regem animosè inuadit, vigorem illico, & constantiam Principi pugnantì attribuit, & clamoribus ad astra leuatis expugnabant. Deinde secunda Comitìs acies occurrit, & Regem atrociter pugnantem aliquantisper impulit. Quid longius morerè? tertia eiusdem Comitìs manus ardenti animo agitata, fatigatos suos agnoscens, ex aduerso exiens, sicut Leonis triduana fames dētibus exasperata peruolat, & in medio præliantium intrauit, & sic, Domino auxiliante, in fugam, & stragem Rex ille conuersus est. En clamor populi pugnantis ad sidera tollitur, Regem fugientem significans, suosque adhortans, vt sequantur, quatenus victoria cælitus concessa de tali, tantoque viro vlciscatur. Rex autē volens militibus suis animositatem, constantiamque reparare, ne tali infortunio campum dimittāt, cæpit hasta accepta obsistere, & suis fugientibus nomen suum manifestare: nihil tamen manifestatio nominis profuit, nihilque fugientibus auxiliij accidit, cū iam talis, tantaque victoria ab excelsò Saluatoris solio Principi, & Comiti orta est. Rex igitur sic suos, ultra quàm credi potest, fugientes aspiciens, hastam proijcit; de sola fuga, & vita custodienda cogitabat, & equo mirabili, quem supersedebat, concitato, vt auditum est, quatuor secum militibus adiunctis fugien-

giendo, & mirabiliter fugendo euasit. Sicque tanta districtus angustia, & mentis calamitate circumquaque satius, Salernitanam Ciuitatem ad Solis occasum introiuit. Ciues autem Salernitani sic eum fugientem sentientes, Regem illum susceperunt. At Comes Rainulphus milites armatos accipiens prope Ciuitatem ipsam Regem illum fugientem insequitur. Reuertitur Comes intrepidus; audierat enim Regem Salernum intrauisse, & eo reuertente simul cum Principe, Barones Regis viginti fere numero, & septingentos milites præter multos alios, quos nominare silentio dedimus, comprehendit: alios vero in fugam conuersos occisioni expositos crudeliter fore audiuius. Quid plura? totus Regis exercitus militum, peditumque in fugam, occisionem, captiuitatem perductus est; auri verò copiam, & argenti ineffabilem multitudinem, & vasorum aureorum abundantiam, & vestimentorum infinitas varietates, & equorum congregationes, & Loricarum densitatem, cunctorumque mobilium, quæ in victoria illa capta sunt, Regem regum testamur æternum, si vniuersa, & singillatim describere vellem, prius inscribendo deficerem, quàm vniuersa exararem. Quid plura? vniuersa illa mobilium gloriosa magnitudo ad potestatem Principis, & Comitis peruenit. Latatur itaque Princeps, & Comes de tali triumpho cælitus concesso. Quibus omnibus ita peractis, fragor victoriæ, & Regis fugientis calamitas Apuliæ partes, & Siciliæ, & totius Italiæ intonuit, & super inauditis occisionibus, & Regis terroribus valde mirabatur. Nemo quidem tempore isto viuientium, recordatur talem tantamque præliorum stragem in-

fra Christianos accidisse. Cum autem victoriæ fama Beneventanam Ciuitatem tetigisset, en subito Ciuitatis populus gaudio magno repletus ad Episcopium, & Monasterium S. Sophiæ iubilando conuenit; ibique gratias Deo, & Petro Apostolo, lacrymis manantibus, egit; deinde cercorum magnorum frequentia, & luminarium lignorum accepta cum clericis, & Presbyteris cateruatim ad B. Bartholomæi Apostoli Basilicam, & Monasterium Sanctæ Sophiæ vigilias, & laudes persoluentes lætabantur. Lætabatur quidem gaudio ineffabili totius Ciuitatis populus, ac sic omnis illa victoria à Beneuentanis facta fuisset. Dies verò, quo bellum illud factum est, in vigilijs B. Iacobi Apostoli habebatur, octauo videlicet Kalend. Augusti.

Hoc anno duodecimo die intrante mensis Augusti obiit Landulphus Beneuentanus Archiepiscopus. His ita gestis, prædictus Rex Rogerius consilio communicato in Apuliam descendit, & apud Ciuitatem Melphitanam diebus non multis moratus est. Continuo quosdā ex Baronibus suis vocari mandauit, quos valde præcipiendo admonuit, quatenus in eius permanerent fidelitate, & dilectione. Mandauit etiam, vt iuxta eorum vires à Tancredi de Conuersano consortio caueant; oderat enim eum Rex ipse Rogerius odio mortifero, & sicut præmissimus, à totius Apuliæ finibus eum depellere conatus est. Quibus peractis Salernum repedauit, ibiq; Procerum suorum frequentia magnificatus de inimicitijs Principis Capuani, & Comitis Rainulphi satis, abundèque tractabat. Consiliabatur quotidie, qualiter eos vincere posset; quoniam quidem, sicut præ-

prædiximus, ab eis viſū, & in fugā conuerſum eorū virtute longè, latèque audiuiſus. Diebus præterea non multis euolutis, Rex præſatus Rogerius conſilio Cardinalis Creſcentij tunc Beneuentani Reſtoris, & aliorum Beneuentanorum, ſicut audiuiſus, Ciuitatem Beneuentanā depredatus eſt; viros quidem, & mulieres, & animalium multitudinem captiuos apud Montemfuſcum perduxit. O qualem, Lector, ſi adeſſes, luſtum Beneuentanorum audires, & miratus iugeres; quoniam quidem Ciuitas ſecuritate à Rege accepta, iugiter ad poſſeſſiones eorū, & vineas, quia vindemiarum tempus inerat ſine timoris aliqua dubietate exhibat. Die itaque ipſo, cum talis deprædationis crudelitas acta eſt, Ciuitatis fere totus populus armis eductis apud Monafterium Sæcæ Sophiæ, vbi prædictus Cardinalis morabatur, furore accepto properauit. Confeſtim eum ad præſatum Regem licet inuitum tranſmittunt, quatenus Ciues à vinculis Regis abſoluat, & prædam Beneuentanorum innumeram reducat: aiebat ſiquidem, quoniam eius conſilio, & fautorum fuorum talis, tantaque deprædationis facta eſt. Cardinalis igitur abſque mora, ad Regem feſtinauit. Iurabat Cardinalis ille ſacramentorum verbis coram omnibus conſilio ſuo prædam ipſam factam non fuiſſe. Cardinalis itaque ad Regem veniens nullo modo impetrare potuit, vt multitudo illa deprædationis, & Ciuium captiuorū redderetur. Hiſita decurſiſiuiſſi præſatus Rex, vt horis omnibus circa Beneuentanam Ciuitatem milites ſui inſilirent, & quos Ciues inuenire poſſent, captiuos ligarent. Ipſe autem Rex, nauigio parato, octauo die menſis Decembris intrante, mare ingre-

diens ad Siciliæ partes transfretauit, sed antequam
 Rex ipse ad nauigandum pararetur, Bernardum de
 Fraineta, qui Dominus erat de Castello Balba, suasse
 nuncijs interiectis, ut castrum illud eius traderet po-
 testati, quod & factum est. Accepit itaque ab eo, si-
 cut audiuius, centum uncias auri: ipse vero Ber-
 nardus ad Salernitanam Ciuitatem secessit. Man-
 dauit continuo Rex ille centum fere viros armatos
 ad castellum illud muniendum. Rao igitur de Frai-
 neta, qui erat Dominus præfati Bernardi, à quo Ca-
 strum illud tenuerat dolore cordis percussus, Ca-
 stelli illius perditionem deprehendens, Beneuentum
 venit, & diligenter eos precatur, quatenus ei subue-
 niant, & celeri cursu festinent. Deinde Principem
 Robertum Capuanum, & Comitem Rainulphum
 adiuit, eosque hortatur, ut ad eius auxilium veniât.
 Princeps illicò, & Comes præfati simul cum Bene-
 uentanis ad obsidendum Castrum illud totis viri-
 bus festinauerunt, ibique lignorum machinis ad tur-
 rem illam destruendam citissimè vtuntur, custodes
 autem, qui turrem illam obseruabant, nihil omnino
 eorum, quæ inferebantur, metuebant: milites verò
 Regis, & pedites in conspectu Principis, & Beneuen-
 tanorum Castrum illud securi intrabant, arma quoque
 & cuncta eis necessaria coram omnibus deferabant.
 Princeps itaque talem, tantamque eorum constan-
 tiam, & animorum alacritatem aspiciens castra sua
 inde amouit, & Ciuitatem Capuanam ingressus est:
 Comes autem Rainulphus, & Rao de Fraineta do-
 lore cordis turbati similiter cum Beneuentanorum
 coetu, qui ad erat, ad propria reuersi sunt: machinas
 quidem lignorum, quas Rao de Fraineta ad obsidio-
 nem

nem illam duci fecerat, timore interueniente, dimisere. Confestim viri de turre illa exeuntes machinas illas coram omnibus capiunt, & lætanti animo eas introducunt: sicque Castellum illud dimissum est, & sub Regis potestate magis, magisque alligatur.

Per idem tempus pars quædã Beneuentanæ Ciuitatis, consilio habito, Dominum Girardum Cardinalem Presbyterum, quicum Domino Papa Innocentio aderat, in Ciuitatem Beneuenti introduxerunt; firmabat enim pars ipsa Ciuitatis partem Innocentij Papæ tenendam fore, Anacleti verò electionem contra Canones fore, & iniquam. Statuit itaque præfatum Cardinalem Rectorem Beneuentanorum ad Romanæ Ecclesiæ, & eiusdem Domini Papæ fidelitatem mense Nouembri mediante. Alio autem die post eius aduentum in sacro Beneuentano Palatio coram Beneuentanorum cœtu, qui conuenerat, tradidit Comestabiliæ honorem, & potestatem Rolpoto de Sancto Eustasio, qui verò taliter ordinatus cepit simul cum Cardinali illo curiæ statum regere, & iustitiæ vigorem vnicuique dispartiri. Milites denique, & seruientes rogauit, vt Ciuitati subueniant, & contra Regis milites Ciuitatis inimicos insurgant, sicque de guerra Ciuitatis studiosus apparuit. Comestabulus autem Montisfusci à Rege ibi ordinatus, vt Beneuentanæ Ciuitati timorem induceret, præcepit vineas omnes, & possessiones Beneuentanorum igne, ferroque deuastari, quod & factum est. Præfatus igitur Rolpoto Beneuentanus Comestabulus, tantam aspiciens contra Ciuitatem aduersitatem, assidue insurgere, vicem reddens pro acceptis absque mora, Ciuitatis partes præconis vo-

ce commouit, vt armis eductis', vnusquisque ad Ecclesiam Sancti Martiani conueniat. Qui verò præceptis eius fauentes, simul cum Rainulpho Comite, qui cum trecētis aduenerat militibus, super Castellum Farnitum, quod erat Raonis Pinellæ, vltimo die stante mensis Ianuarij adiuit. Quid multa? tota rusticorum habitatio igne, ferroque consumitur, deinde tota eadem manus habitantium vtriusque sexus, & ætatis in timorem, fugamque conuersa bona sua dimisit, sicque à Ciuibus viri multi, & mulieres, paruulique dispoliati sunt, & deprædati; mobilia verò illorum innumera, & animalia in oppido illo inuenta sunt. Dominus autem Castri illius captiuus perducitur: & his actis ad propria Beneuentani ipso die vertuntur. Alia autem die insurgente, simul cum præfato Comite Ciuium multitudo ad Castellum, quod Plestum nominatur, properauit. Robertus itaque de la Marra, cuius Castellum illud erat, viros armatos centum ferè intromisit. Præfatus autem Rolpoto Comestabulus constantiam illorum aspiciens ad Ciuitatem Beneuentanam repedauit, & sic Castellum illud à Beneuentanis dimittitur, deinde securiter, & illæsum permansit. His ita peractis Rogerius Comes Iordani Comitis filius, qui in captione Comitis Rainulphi tenebatur, ex quo prædictus Rex Rogerius sicut in superiori tractatu dictum est, in fugam conuersus fuit, consilio amicorum suorum accepto, sacramento firmauit, vt Principis Capuani, & ipsius Comitis Rainulphi, & Ciuitatis Beneuentanæ fidelitatē teneat, & contra iā dictū Regē iugiter aduerfetur: id ipsum Robertus de la Marra, & Bartholomæus de Petrapolicina, alijq; milites iurauerunt.

Anno

Anno 1133. Dominicæ Incarnationis, his ita-
peractis Tancredus de Conuersano, vir valde belli-
cosus, & prudentis animi simul cum Comite Rai-
nolpho, & aliis Baronibus Apuliæ cōsilio salutis ac-
cepto, mille ferè milites, & peditum multitudinem
copiosam rogauit, & Ciuitatem Venusiam superse-
dit. Populus itaque Ciuitatis libertatem optatam
expectans gratuita voluntate sub Tancredi de Con-
uersano fidelitate colla submisit, deinde alias Ciui-
tates Apuliæ suæ obtinuit potestati.

Dum hæc, & alia in Apuliæ finibus geruntur, In-
nocentius Papa simul cum Lothario Imperatore
Romam peruenerunt. Audiuius reuerà duo millia
milium secum duxisse. Apostolicus itaque honestè
susceptus, Palatium Lateranense ingreditur, ibique
gaudio magno, & honoris copia supersedit. Impera-
tor autem circa Monasterium S. Pauli cum exercitu
suo viriliter castrametatur. Misit namque, sicut au-
diuimus ad Anacletum, vt Consilio Religiosorum
virorum communicato adesset, & Spiritu sãcto me-
diante tãti erroris, & homicidij magnitudini finem
poneret, quod Anacletus ille, sicut accepimus, face-
re contempsit. Audiens itaque Robertus Princeps
Capuanus, & Rainulphus Comes Apostolici Inno-
centij, & Imperatoris Lotharij aduentum longè, la-
tèque optatum, trecentum ferè militum caterua
stipati, simul cum Domino Gerardo Cardinale, qui
tunc Beneuentanus Rector præfuerat, & Ciuibus
quibusdam sapientibus Beneuentanis, Romam fe-
stinarunt. Qui verò euntes, ordinem omnem affli-
ctionis, quam Ciuitas Beneuentana dudum perpe-
ssa est, è vestigio intimauiere, lacrymis orantes, vt Ci-
uita-

uitatem Beneuentanam à Comite Rogerio Siculorum iugiter oppressam liberarent, & eam libertati redderent longè, latèque desideratæ. Cumque prædictus Girardus Cardinalis Rector præesset Ciuitati, consilio cum prædicto Rolpotone Comestabulo accepto, & alijs Ciuitatis sapientibus, Falconem Notarium, scribam sacri Palatij, istius opusculi factorè, sicut in principio legitur, Iudicem Ciuitatis ordinauit, & eo ordinato, sicut prædiximus, Romam repedauit. Continuo Cardinalis ille simul cum Ciuibus Beneuentanis, qui cum ipso inerant, Ciuitatis negotia, & pericula multa, quæ patiebamur, intimauit prædicto Domino Papæ. Inter cætera verò annuntiant ei qualiter consilio Comestabuli, & Ciuium, Cardinalis ille Falconem Scribam sacri Palatij Iudicem statuisset. Quid multa? Apostolicus ille petitionibus eorum fauens confirmauit, & priuilegio signatato misit Ciuitati Beneuentanæ per Gregorium Beneuentanum electum, qui Romam ierat, se Falconem præfatum Iudicem confirmasse Beneuentanum.

Eodem anno, triginta & duo Beneuentani Ciues, qui apud Ciuitatem Salernum captiui tenebantur, Domino auxiliante de vinculis liberati sunt: dies vero eorum liberationis Sæcti Eustasij Martyris colebatur. Princeps itaque, & Comes Romam euntes, non sicut voluerunt ab Imperatore consecuti sunt. Et eis illic morantibus, ex improviso prædictus Rex Rogerius Siculorum, exercitu Sarracenorum congregato Pharum transiuit; deinde in Apuliam cursu rapido accelerauit, & continuo Ciuitatem Venusiam, quam Tancredus comprehenderat, & alias Ciui-

Ciuitates virtute comprehendens, igne, ferroque consumauit : viros quoque & mulieres, paruulosque earum varijs mortis generibus necauit, quosdā verò eorum comburi fecit. Regem testamur æternum, tanta crudelitate in Christianos illos exarsit, quod vix aut nunquam à sæculo est auditum. Continuo Principi, & Comiti Romæ morantibus est nuntiatum, & citissimè redeant, & tanto Tyranno resistentes, Apuliam totam, & eorum bona à gutture tanti Prædonis defendant. Itaque nuntio accepto celeriter redeunt, & præconis voce tonante, Principatum totum Capuanum, & Ciuitatem Beneuentanam, exagitant, vt armis eductis contra perfidiam illius, & tyrannidem viriliter resistent; quod factum est, & præparatum. Comes itaque Rainulphus mille fere milites accipiens circa Troianos fines accelercuit; misit continuo legatos suos ad Troianam Ciuitatem, vt sacramenta, quæ Comiti, & Principi Ciues Troiani promiserant, adimplerent. Troianus verò populus timore prædicti Regis coactus, & verbis Regis dolosè pacificis fidem attribuens, Comitis voluntati fauere penitus recusauit. Insuper etiam Episcopus Ciuitatis populum omnem suaserat, vt Regis fidelitatem non dimitteret. Comes autem hæc audiens quadraginta dierum spatio illic commorans apud Beneuentum repedauit. Dum hæc, & alia geruntur, Rex præfatus Ciuitatem nomine Materam obsedit, quam acriter expugnans proditione populi comprehendit; ibique Giffredum filium Giffredi Comitum Dominum Ciuitatis alligauit. Quibus ita peractis Ciuitatem aliam nomine Ansam suæ obtinuit potestati. Reuerà thesaurum auri, & argenti Alexan-

Mm dri

dri Comitis inuenit. Quid multa? omnes Ciuitates eiusdem Alexandri Comitis, & oppida suæ submisit ditioni. Alexander itaque Comes, sicut naufragus, apud prædictum Comitem Rainulphum, heu miser, mortuus est. Deinde Ciuitatem Tranum, & totam Apuliam igne, ferroque Rex ipse trucidauit. Quid dicam? quod nunquam à sæculo est auditum, Rex ipse in Christianos operatus est. Deinde amoto exercitu, Rex ipse Rogerius humano nondum sanguine satiat, Montem Pilosum, ubi Tancredus de Conuersano, & Rogerius de Pleuto viri bellicosi, & strenui aderant, obsedit; quindecim verò dies ibi moratus est. Tancredus itaque, & prædictus Rogerius viriliter, & animosè Regi Rogerio, & eius exercitui obfistebant. Rex autem Rogerius constantiam eorū aspiciens, machinas lignorum, & belli apparatus super Montem Pilosum fieri mandauit. Rusticorum itaque manus Montis Pilosi, ferocitatem Regis, & præliorum terrores persentiens, pugnare contra eum nolebant: clamabant etiam se minime defendere posse. Quid longius? tubis sonantibus, & prælij apparatu circa muros inchoato, Montem Pilosum circumquaque vocibus ad astra leuatis expugnat. Tancredus autem de Conuersano, & prædictus Rogerius aggressionem ipsam aspiciens equos ascendant, & cum militibus eorum secundum vires obfistunt. Nouissimè autem iudicio diuino superueniente, & eorum infortunio horribili, Ciuitas ipsa Montis Pilosi capta est. Tancredus quidem, & miser ipse Rogerius armis proiectis, per latebras, & loca Ciuitatis abscondita latuerunt. Inueniuntur tamen à persequentibus, & coram Rege Rogerio perducuntur.

tur. O quantus dolor, & lacrimarum horror insolitus! quod si lector adesses, dolore turbatus expauesceres. Continuo Rogerium ipsum laqueo suspendi præcepit. Præcepit etiam ut Tancredus ipse, manu sua funem laquei traheret: heu nefas, & dictu terribile. Tancredus ipse inuitus Regis voluntati obtemperauit: Mirabatur omnis exercitus, & facta Regis horrebat, cælorum Regem deposcens, ut tanto Tyranno, & crudeli viro resistere dignaretur. Quo facto, Tancredum de Conuersano virum mirabilem custodiri mandauit. Et sicut audiuius apud Siciliam captiuus perducitur. Nec mora, Ciuitatem ipsam Montis Pilosi, & Monasteria, viros, & mulieres, omnes habitatores cum paruulis eorum in ore ignis, & gladij trucidauit. Inde exercitu amoto, cursu rapido super Troianam Ciuitatem aduenit. Ciues autem, quia verbis eius indolo pacificis crediderant securiter eum expectauere. Episcopus itaque Guillelmus nomine, Ciuitatis Clerum omnem Ciuitatis, & Monachos, & Ciues conuocans, in albis vestitus, cum laudibus, & processionibus coram Rege obuiam, cogitans animi ferocitatem sedare, corpora, ut audiuius, Sanctorum ad eius gloriam ante eum perduxit. Rex autem ipse furibundus Ciuitatem ingressus, & securitatis datæ oblitus processionem ipsam, & gloriam aspiciens, catholicæ fidei immemor, & Christianæ Religionis expugnator, oculis ardentibus processionem illam destruxit: Nolo, inquit, nolo huiusmodi gloriam, sed vita Comite, omnes destruam, & omnes exulabo. Clerus autem, & populus, qui obuiam exiuerant, in fugam conuertuntur, & sicut potuit, quisque absconditur. Continuo Ciues mul-

tos Troianorum comprehendit, & mulieres, & eorum infantes vinculis destinavit. Iudicem quoque Robertum nomine, & quatuor alios viros sapientes laqueo suspendi præcepit. Multi verò Troianorum cum vxoribus, & filijs substantiam omnem relinquentes, ad Beneuentum fugierunt. Domos insuper Troianorum, & eorum bona igne, ferroque consummari præcepit. O quantus luctus mulierum, & Infantum per totam Ciuitatem Troianam surrexit, quòd si centenas voces lingua exprimeret, prius deficerem scribendo, quàm omnia singillatim enarrarem. Diebus autem non multis evolutis, exercitu congregato Rex præfatus apud Melphitanam Ciuitatem festinavit, quam, sicut audiuius viriliter comprehendens suæ submisit potestati. Hoc anno præfatus Robertus Princeps videns ferocitatem Rogerij Regis, & Apuliam totam in cōfusione, & mortis periculum peruenire, timens etiam, ne Rex ipse Principatū suum inuaderet, consilio accepto, apud Pisanam Ciuitatem, nauigijs paratis festinavit, qui quidem honorificè susceptus interrogatur, qua de causa tanti laboris sudorem subiret. Princeps itaq; Regis Rogerij ferocitatem, & minas eius, & terrores illatos è vestigio exponens precatur suppliciter, vt Ciuitas Pisana auxilij manum, & consilij ei largiretur, pactis eorum interuenientibus, sicut in inferiori tractatu continebitur. Octauo quidem Kalend. Iulij Princeps ipse mare ingressus est, & Pisas transfreta-uit; qualiter autem cum Pisanis egerit, nondum plenissimè ad nostram peruentum est notitiam. Sed redeamus ad causam.

Cùm præfatus Rex Rogerius Troianam, & Melphi-

phitanam Ciuitatem depopulatus est, sicut accepimus, exercitus sui magnitudinem per partes diuidēs apud Barensem Ciuitatem repedauit. Hæc inter præfatus Comes Rainulphus Principatum totum Capuanum submouit, & totius terræ suæ auxilium, & Rolpotonem Beneuentanum Comestabulum, & Beneuentanæ Ciuitatis partes, partiumque angulos, ut omnes armis eductis Regi tyranno resistāt, qui unanimiter, & mente deuota Comitis Rainulphi voluntati famulantur. Clamabant quidem prius mortivelle succumbere, quàm sub nefandi Regis imperio colla submittere. Quid longius moror? mille numeratos equites, & viriliter armatos, & peditum fere viginti millia Comes ipse congregauit. Comestabulus autem Rolpoto præconis voce Ciuitatem Beneuentanam exagitans innumerabilem Ciuium multitudinem secum gaudens eduxit, & eis in vnum conuenientibus, dum Rex ipse taliter Apuliam consummaret, consilio virtutis arrepto, super Castrum, quod sã Pelosa vocatur, festinauere. Castrum illud Vgonis Infantis fuerat, qui periurio facto Comitem Rainulphum dimiserat, & Regi Rógerio adhæsit. At Castrum illud obsessum per quatridduum acriter expugnatum est; machinas continuò lignorum ad muros destruendos Comes ipse ordinari præcepit, aquã verò fluminis, quod prope aderat, & fontes ibi contiguos die, noctuque custodiri, ne à rusticis hauriretur, viriliter præfatus Comes, & Comestabulus mādauere. Milites itaque Castellum illud seruātes terrorem machinarum, & domos rusticorum à lapidibus dirutas aspicientes, & sitis periculum imminentis sentientes, ne igne, ferroque caperentur, exterriti Ca-

ti Castrum illud reddiderunt ad præfati Comitis potestatem. Deinde sacramentis interuenientibus, sub fidelitate Comitis alligantur. Inde consilio accepto, prædictus Comes tabulus cum Beneuentanis Ciuitatem Beneuentanam gaudens ingreditur. At Comes, suis omnibus congregatis, licentiam redeundi ad propria largitur, sacramento firmantes, ut, cum necessitas incumberet, omnes armis eductis conuenirent; & sic ad propria unusquisque repedauit.

Eodem anno Crescentius Cardinalis, de quo superius mentionem fecimus, cum præfato Rege Rogerio consiliatur, ut vineæ omnes Beneuentanorum, & possessiones incenderentur, excogitans terrorem Beneuentanæ Ciuitati inducere, & sic Ciuitatem sub nefandi Regis imperio subiugare. Rex itaque huiusmodi nefando consilio communicato præcepit, ut vineæ omnes Beneuentanorum, & hereditates igne, ferroque consummarentur. Nec mora; pars quædam vinearum, & possessionum inciditur, pars quædam combusta est. Lector quidem, si adesses, turbatus expauesceres de tanta vinearum incisione, & combustionem possessionum. Vindemias dimisimus, famis quidem penuriam, & sitis, mortisque generas sustinentes ore vociferabamur aperto, prius pelago, & morti terribili colla submittere, quam eius imperio famulari. Quis vnquam mortalium tanti Regis nefandi furorem audiens, eius dominium subire non pertimescat? Regem verò testamur æternum, Iudicemque communem, Neronem crudelissimum Imperatorem Paganorum in Christianos stragem talem non legimus exercuisse. Cumque sicut prædiximus, præfatus Rex Rogerius Ciuitates Apuliæ, & oppi-

oppida, viros, & mulieres eorum crudeli manu depopulatus est, consilio accepto, Salernū venit, ibiq; congregari mandauit Proceres quosdam iuxta Salernitanam Ciuitatem commorantes, & eis accitis tractauit cum eis, qualiter Ciues Salernitanos, & Amalphitanos, sicut Apuliæ, feroci manu perderet. Sed quia congruum sibi tempus non videbatur, quod corde conceperat, imperfectum dimisit, exco gitans tempore opportuno adimplere. Deinde nauigio parato, mare ingrediens Siciliam transfretauit XII. Kalend. Nouembris. Audiuius præterea vigin ti, & tria nauigia auro, & argento onerata, & mobi lium, quæ de Ciuitatibus Apuliæ expoliauerat, in profundo maris se submersisse, in quibus nauigijs multi viri, & mulieres ex omnibus Ciuitatibus Apu liæ, & infantes ligati exules ducebantur, patriam, parentesque suos nunquam visuri; qui in eodem naufragio suffocati sunt? O quantus luctus, & dolor horribilis vniuersos fines Apuliæ inuasit, celorum tamen Regem collaudantes, quod de varijs mortis generibus, & exilij periculo, eos liberauit, & momen to vno de mundi huius voragine eos eduxit.

Dum hæc, & alia, quæ scripta sunt, iuxta Apuliam geruntur, prænominatus Pontifex Innocentius, & Robertus Capuanus Princeps, salutis accepto con silio, mense Septembri mediante, nauem ingrediuntur, & ventis secundis Pisas transfretauere; nā sicut accepimus exercitus navium, & armatorum virorū, & Imperatoris Lotharij virtutem quærentes cordi proposuere, vt Dominò fauente Ciuitatem Beneuē tanam multis, varijsque calamitatibus oppressam à gutture nefandi Regis Rogerij eripiant. Iuerat enim

præ-

præfatus Princeps Robertus ad Ciuitatem Pisanam, & cum Consulibus, & sapientibus viris Ciuitatis factis, abundèque tractauit, vt auxilium naualis exercitus ei largirentur. Qui tamen sine populo Ianuensi hoc promittere noluerunt. Tandem definito consilio, sacramentis interuenientibus, pactum stabilire, vt circa mensem Martium futurum cum centum nauigijs paratis armatorum super nefandum Regem Rogerium festinent. Audiuius quoque Ducem Venetiarum ad eius auxilium manum dedisse: ideoque Princeps ipse Romam reuertitur, & omnia quæcumque cum Pisano, & Ianuensi populo tractauit, Domino Papæ Innocentio è vestigio patefecit, sicque cum eodem Pontifice ad pactum illud firmandum, Pisas festinauere. Cumque sicut prælatum est, Rex Rogerius Siciliam peteret, præfatus Crescentius nomine tantum Cardinalis, aspiciens, quòd sub ipsius Regis potestate, sicut tractauerat, Beneuentanâ Ciuitatem non posset submittere, valde cæpit ipse cû alijs Beneuentanis de Ciuitate proiectis contristari. Deinde multis, varijsque insidijs, & conspirationibus cæpit quosdam eorum muneribus, quosdam pollicitationibus, sacramentis interuenientibus, alligare. Alligauit reuerà, vt Comestabulum Rolpontonem occiderent, & eius sequaces, quot inuenire possent, & sic armis eductis Ciuitatis plateas inuaderent, pacem nomine dolofo clamitando. Quibus sacramento taliter alligatis, alios Beneuentanos sanioris sensus, & prudentiores præfatus Crescentius decipiendo, mandauit, vt præfatis fautoribus suis manum consilij, & auxilij largirentur, quibusdam verò pecuniam transmisiit, quibusdam honoris digni-

gnitatem pollicebatur. Nam sicut accepimus, præfatum Comestabulum die solemnitatis omnium Sanctorum trucidare disposuere. Sed humani generis Saluator, qui reprobat consilia gentium, cuius consilium manet in æternum, dispositiones eorum subuertit. Deinde præfatus Crescentius per totum mensem Nouembris cum prædictis fautoribus suis de inuasiōe Ciuitatis, & destructione subtiliter, & studiosissimè tractare non desinit. Quid multa? pestifero inuento consilio die festiuitatis Sancti Andreæ Apostoli statuerunt, vt ipse Crescentius, congregatis fere ducentis militibus, & peditum multitudine copiosa, ad incidendas vineas Beneuentanorum, quæ sunt in loco, vbi dicitur Rosetum, venirent. Incisionem illam cum Ciues Beneuentani vidissent, ad defendendas vineas suas exire pugnaturi deberent, cum quibus exeuntibus prædictum Comestabulum Rolpotonem aggredi, & in fugam conuerrere disposuerunt, ita quidem, vt simulata fide, & fraude mortifera, primùm ipsi terga vertentes quosdam suorum militum, & peditum captiuos in manus dimitterent Beneuentanorum. Qua de re præfatus Comestabulus cū Ciuibus eos prosequi, & inuadere protinus deberet, & eis ita persequentibus, quidā Beneuentanorum præfati Crescētij fautores, & homicidio Ciuitatis alligati, portam Sancti Laurentij clauderent, & porta illa viriliter clausa nominatus Comestabulus cum Beneuentanis, qui secum exierant, Ciuitatem ingredi non possent, & sic, præfatus Crescentius cum militibus Regis Beneuentanos insequerentur vsque ad prædictam portam S. Laurentij, ad quam eum capere destinauerunt, & quot Ci-

uium inuenire potuissent ; sicque omnes particulatim trucidarent. Disposuerunt etiam, vt centum milites ad Ecclesiam S. Angeli ad Crucem, quæ est infra confinia portæ Summæ, latitarent, qui stragem illam, & captiuitatem sentientes, Portam Summam virtute intrarent, deinde viros, & mulieres, & paruulos, & omnia Ciuitatis bona in ore ignis, & gladij confunderent, & ita Ciuitatem in potestate Regis, & dominio submitterent. Sed Saluator Omnipotēs, qui castigat, & saluat, qui ducit ad inferos, & reducit, & post lacrimationem, & fletum exultationem inducit, mortifera eorum consilia, & nefandas dispositiones reprobauit. Ipse, inquam, qui reprobat consilia gentium, cuius consilium manet in æternum, reprobauit reuerà, & subuertit malignorum machinationes, & longè aliter, quàm ipse Crescentius cū hostibus tractauerat, peractum est. Odolor, & dictu terribile, sub colorato nomine Romanæ Sedis Beneuentanam Ciuitatem, quæ in vigore libertatis, & in B. Petri fidelitate longè, latèque permanserat, sub prædicti Regis Rogerij crudelitate, execrandæ, vt ita dicam, memoriæ submittere disponebant. Regem quidem testamur æternum, quoniam per Ciuitatis Beneuentanæ libertatem viriliter custoditam, & merita Apostolorum Petri, & Pauli, & Bartholomæi, & aliorum Sanctorum, miseram Apuliam à nefando illo Rege captiuatam, & vsque in Romanos fines Provincias de manu eiusdem Regis, & desiderio ereptâ fore, & ad gloriam perductam sine dubio sperabamus. Sperandum quippe erat, & ante oculos iugiter habendum, quoniam quidem Innocentius Pontifex cum Roberto Capuano Principe sudore multo, & peri-

periculo arrepto, pro nobis omnibus redimēdis laborabant, sicut in superiori tract. præmisimus, modò vero apud hostes Ciuitatis disponebatur, nos omnes in mortem, & depredationem, & dispersionem subijcere. Sed redeamus ad causam.

Præfati igitur Crescentij fautores, velocitate accepta, Beneuentanorum sanguinem sitientes aduentum inimicorum Ciuitatis, qui secum coniurauerāt, sicut superius dictum est, non expectauere. Continud in prædicta festiuitate S. Andreæ Apostoli, armis acceptis, in plateas exierunt. Quid dicam? mente confusi, fideles B. Petri percutientes, pacem se velle clamabāt. Rosfridum quidem Iudicem, & Abbatem Paroaldum gladijs percusserunt. Mira res; Quid defuncto, vel ad mortem percussis pax talis proficeret? pacem verò firmari, & consolidari, armis depositis, vidimus, & audiuius, & eis in plateas exeuntibus existimabant, vt tota ferè Ciuitas dictis eorum, & factis obtemperarent. Comestabulus autem Rolpoto tunc in Ciuitate non aderat; iuerat enim Comitem Rainulphum alloquuturus. Confestim, spiritu fidelitatis accepto, populus omnis Beneuentanus insurgens, armis celeriter assumptis, Ciuitatem Beneuentanam animosè, & studiosè obtinuius. Quid plura? nefandos illos viros Crescentij fautores comprehendimus. Comestabulus autem prope Ciuitatem Beneuentanam adueniens, & eam turbatam, & in tali ruina positam audiens, confusus in Beati Petri fidelitate, Ciuitatem ingreditur, mori prius velle desiderans, quàm sic inopinatè Ciuitatē destructam videret. Armis itaque acceptis viriliter, & animosè cum quibusdam militibus Beneuentanis

N a 2 secum

secum venientibus per plateam Ciuitatis ascendit, & ad Portam Summam accelerauit, inuenit reuerà Portam ipsam firmiter clausam, & à fidelibus honestè custoditam. Milites interea Montisfusci cum Beneuentanis, qui proiecti de Ciuitate fuerant, foris Portam Summam venerūt, vt Ciuitatem intrarent, & desideria cordis perficerent, sicut inter se tractauerāt. At vbi portam ipsam clausam aspiciunt, paulisper ibi morati sunt, fideles autem B. Petri turrim Portæ Summæ ascendentes milites illos lapidibus proiectis eijciunt, & eam fideliter defendunt. Nec mora, milites illi terga vertentes cursu præcipiti ad suos reuertuntur. Confestim Comestabulus ipse Portam Summam aperiri præcipiens cum militibus armatis eos mirabiliter insequitur, qui sanè timore coacti ad Montemfiscum repedauerunt: in quorum persecutione Vir quidam, nomine Ioannes Benedicti, qui Beneuentanus erat, quique cū præfato Crescentio exierat, captus est. Præfatus autem Comestabulus ad Ciuitatem reuersus cum B. Petri fidelibus Curiam animosè gubernauit. Quid multa? prædictum Ioannem Benedicti laqueo suspendi præcepit; deinde ceteros alios proditores, quos comprehenderamus, suspendi iussit. Ioannem quidem de Lepore, virum nefandæ memoriæ, præfati Crescentij fautorem capite verso in foueam mergi præcepit, & pedibus in altum leuatis; heu miser, vitam inaudita morte finiuit. His, & alijs ita decursis, Beneuentana Ciuitas à turbine tanto, & tempestate quieuit. Quosdam præterea Beneuentanos, qui in suspitione illa tenebantur, præfatus comprehendit Comestabulus, & vinculis alligari mandauit per Comitibus

tis Rainulphi municipia.

Anno Dominicæ Incarnationis 1134. mense Martio XII. Indictionis. Hoc anno præfatus Princeps Robertus cum duobus Consulibus Pisanorum Alzopardo videlicet, & Cane, Viris sapientibus, & cum alijs ferè mille Pisanis ad Principatum suum Capuanum reuertitur IV. Kalend. Martij. Qui diligenter à Magistro militum Neapolis, & Rainulpho Comite susceptus, omnia, quæ cum Pisanis, & Ianuensibus firmauerat coram Papa Innocentio prædicto, parefecit, & qualiter tria millia librarum argenti Pisanis in auxilium suum venientibus, sacramento mediante, dare deberet: Prædictus autem Magister militum, & Comes Rainulphus hæc audientes, gaudio magno gauisi sunt, factisque omnibus à Principe recitatis fidem attribuerunt. Nec mora, per Ecclesias Neapolitanæ Ciuitatis, & Capuanæ discursum est, & pecuniam illam argenti cursu celeri congregauere. Quid plura? thesaurum ipsum argenti ad Pisanos transmiserunt, rogantes, ut cum festinatione ad eorum auxilium subuenirent. In quorum Comitatu Gregorium Beneuentanum electum cum quibusdam Sacerdotibus suis mandauerunt, quatenus afflictionem Beneuentanæ Ciuitatis Domino Papæ, qui illic aderat, & Pisanis intimaret. Quibus ita peractis, Rex Rogerius memoratus, nauigijs galearum fere sexaginta paratis Salernum peruenit. Continuo galeas illas ad Ciuitatem Neapolim debellandam mandauit, & eis applicatibus usque ad portum Neapolis, expugnatum est. Ciues Neapolitani, armis acceptis, viriliter galeas illas pepulerunt, deinde Castella Neapolitanorum ibi contigua depre-

depredati sunt, sicque ad Regem remeauerunt. His, & alijs ita decursis, præfatus Rex Rogerius, congregato exercitu Sicularum, & Apulorum, Abellinum Ciuitatem aduenit. Inde amoto exercitu, aurora surgente, Castellum quoddam nomine Prata, quod erat Guillelmi de Abinalia, insiliuit. Castrum quidē ipsum putans fore securum, & à tanto exercitu imparatum fuerat. Quid dicam? momento vno captū est, & in ore ignis, & gladij consummatum: Ibi milites mortuos, vulneratos, & captiuos audiuius. Eadem die Castrum illud Alta cauda, & Gructa, & Submonte ad Ranem de Fraineta pertinentia, comprehendit. Dum hæc, & alia crudeli manu agerentur, Beneuentanā Ciuitatem, torumque Capuanum Principatum timor inuasit. Rogabamus itaque Saluatorem omnium, vt nobis omnibus solita pietate subueniret. Quantas autem lacrymas, & voces in altum leuatas Beneuentanorum, Neapolitanorum, & Capuanorum, omniumque circumquaque habitantium, Lector si adesses, mirareris, & crinibus solutis misericordem Dominum inuocabamus, & Castris illis ita comprehensis Rex ipse Rogerius reuertens Castra Roberti Principis comprehendit, Palmam quidem & Sarnum. Audiens autem talem, tantamque stragem, & inuasionem Comes prædictus Rainulphus, & Robertus Princeps, & Magister militum, mirabiliter, mirabiliusque insiliunt, & præconis voce, tubisque sonantibus Ciuitates suas, & oppida, & vicos submouerunt, vt vnusquisque armipotens omnibus eorum armis eductis insurgeret, & tali, tantoque Tyranno obuiaret; Quid longius morer? Cælorum Regem testamur, milites omnes, Proceres, Sa-

Sacerdotes, Clerici, iuuenes, & senes occurrerunt, & mirabili, & potētissimo exercitu congregato, gaudio magno festinant vocibus apertis dicentes. Melius est mori in bello, quàm videre mala gentis nostræ, & Sanctorum: & eis ira congregatis apud Castellâ Marilianum, exercitus ipse castrametatus est. Ad auxilium verò eorum Rolpoto Beneuentanorum Comestabulus quadraginta equites, & mille fere Beneuentanos transmisit. Cumque præfatus Rex taliter Comitem Rainulphum, & Principem paratos persensisset, super Castrum Nucerium festinauit, putans illud momento, sicut & cætera comprehendis, & circa flumen nomine Sarnum milites, & sagittarios posuit, ne Comes cum suis ad eum transfret. Interea Castrum illud Nucerium acerrimè ab exercitu Regis expugnatum est. Rogerius autem de Surrepto à Principe ibi ordinatus, cum centum quinquaginta militibus, & sagittarijs multis, & armatis viris fidelibus, nihil eorum, quæ inferebantur, trepidabat, & quotidie, & animosè castrum illud tuebatur. Quid multis à prodicione quorundam Regis amicorum, Castrum illud Nucerium in potestate ipsius Regis datum est; deinde Castrum Sarni, & Lauri, & vniuersa oppida Rex ipse suæ obtinuit potestati. Cumque Castrum illud Lauri sic comprehensum esset, prædictus Princeps, & Comes Rainulphus, & Magister militum mirabiliter turbati sunt. Congregant itaque mille fere equites, & multitudinem peditum copiosam, ut Castrum illud Lauri de Regis potestate euellant, sed Procures Principis, & Comitris Rainulphi, pecunia Regis accepta, auxilium eis, sicut iurauerant, inferre distulerunt. Vnde Princeps ipse.

is Aprilis cum viginti nauigijs Nea-
 & comprehendit Auerfam , & Cuccu-
 omprehensis Neapolim Princeps ipse
 bi immoratus est cum Pisanis ipsis. Eo-
 efatus Comes Rainulphus venit Nea-
 quadringentis militibus , & Ciuitates
 a dimisit. His ita peractis præfatus Rex
 Iunio venit Salernum , & exercitum .
 & super Auerfam perrexit , & eā igne,
 depopulatus , & bona eorum diripuit.
 x ipse stragem illam fecisset , super Nea-
 & diebus nouem eam obsedit , sed po-
 tis , & Princeps nihil ex hoc trepidabāt.
 Ciuitatem illam capere non posse aspi-
 misit , & Auerfam perrexit , & eam re-
 cepit . His ita decursis præfatus populus
 cum alijs viginti nauigijs , quæ superue-
 nitatem Amalphitanam pergunt , & eam
 dunt , & eius vniuersa bona diripiunt ;
 multis locupletati Pisas redeunt simul
 de . Rex autem , Pisanorum exercitum re-
 rehensens , iterum Neapolim obsedit ,
 : quodam in festiuitate Natiuitatis San-
 , Rex ipse nauale bellum cum Neapolita-
 : vellet , en subito tempestas affuit , & om-
 llas diuisit ; ita quod in profundum mergi
 & sic ad portum Puteolanum reuertitur .
 videns neque mari , neque terra , contra
 agere , nauigia illa reuerti præcepit , &
 um repedauit , deinde Siciliam ingressus
 æ Robertus Princeps Pisas reuerteretur ,
 omni Papæ Innocentij simul cum Do-
 mino

em Cremonam castra sua posuisse. Illicò pe-
 ius aduoluitur lacrymis rogans, vt sibi exhe-
 subueniret. Interea ad tantam famis asperi-
 Ciuitas peruenit Neapolitana, quod infantes
 ueri, adolefcentes, iuuenes, senes etiam vt-
 sexus per Ciuitatis plateas, & domos spiritum
 rant. Sed Magister militum, & eius fideles,
 rtati inuigilabant Ciuitatis, quique antiquo-
 rum sequebantur honestatem, mori prius
 morte malebant, quam sub nefandi Regis po-
 colla submittere. Hæc inter præfatus Impe-
 teras suas signatas proprijs legatis suis Magi-
 strum, & Ciuibus suis destinauit consolatio-
 na describens, vt fidelitatis propositum te-
 ria, fauente Domino, in proximo ad eius li-
 nem festinaret. Legati verò illi coram om-
 traauerunt Imperatorem illum ad Ciuitatem
 m dimisisse. Diebus autem non multis ex-
 en adest Legatus alius ipsius Imperatoris li-
 cens, consolationis similiter verba continen-
 eum dimisisse apud fluuium Piscariam affir-
 tem in subsequenter diebus alias transmi-
 rator literas continentes se in proximo vē-
 i Apuliam, & Italiam à tanta perdicione re-
 tum. Archiepiscopus præterea Marinus
 s Neapolitanæ, & Philippus de Acerra Ci-
 politanus vir prudentis ingenij, & Rainul-
 omes, qui obuiam Imperatori dudum exie-
 iliter literas suas consolationis Magistro mi-
 legauit. Literis itaque talibus acceptis, &
 nsi Neapolitani promissione, licet fame
 peratoris tamē illius expectabant aduentū.

Beneuentanam, vt cum Beneuentanis loquerentur, vtrum cum eo pacis firmamentum ponerent. Venerunt itaque ad eum quidam de Ciuitate Beneuentanis, & cum illis satis, abundeque de pacis concordia tractauerunt, & his actis ad Dominum Apostolicum omnia, quę dicta sunt, exposuit sanctus Girardus Cardinalis. Alio autem die adueniente prædictus Apostolicus, consilio arrepto, eadem die videlicet Sabbati, & ex hac prædicti Montis sancti Felicis transiit cum exercitu prædicti Ducis Henrici, & in planitie sancti Petri apostoli iuxta flumen Sabbati, viriliter, & animosa castra apponi præcepit. Beneuentanus autem solus horum, quę fiebant, nihil agnoscere potest, tumque taliter in prædicta planitie sancti Petri apostoli, & Ducis illius ponerent, fama tantique facti Ciuitatem percussit Beneuentanus & Rossemannus, qui tunc præerat Romanę Seduersarius Ciues ferè vniuersos submouit, vt contra Apostolicum venientem insurgerent, & ad id posse resisterent. Nec mora, prædictus Girardus Cardinalis vocari fecit Landolphum Iudicem Beneuentanum, & Lodoicum Medicum, & Malfridum Rimaldo Abbate, vt de pacis foedere loquerentur: Ciuitatem Domino Papæ Innocentio redderent. Exierunt itaque viri illi vocati, & petitionibus apostolici fauentes Ciuitatem reuertuntur. Præterea horam ferè nonam quidam Beneuentanorum cum Teutonicis pugnare cæperunt, putantes timorem inducere, vt eos in fugam sectari. verò illorum nominatus Henricus, audiens Beneuentanos ita super se infilire, armari suos omnes occul-

ntes, quot possent, caperent, & bona-
rent; qui cursu rapido armis acceptis
sque Portam Ruffini festinauerunt, sed
illam hi, qui intrinsecus erant, firmiter
Ciuitatem ingredi non potuere. Fama
inuasione cum ad aures Pontificis In-
ruenit, prædictum Ducem Henricum
davit, vt exercitum illum compesceret,
ortifero aggressionem illum prohibeat. Con-
ille peruolat, & totum illum exercitum
reuertere mandauit; sicque Ciuitas ab eo-
ne euasit. Ia quintus verò ille per clauis
Sancti Renati vocatur, ingrediens, cum
n consocijs suis ad sacrum Palatium Cu-
ns perrexit, & Crescentium Cardinalem
Innocentij aduersarium, qui tunc ibi oc-
r comprehendit. Nec mora, per plateam
entes ad Dominum Papam captiuum illum
erunt; deinde in eadem platea, Bernardum,
nes Palatii vocabatur, eiusdem Pontificis
um laqueus ille inuenit, quem audacia
a capere conatus est, quatenus eum in ca-
a prædicto Apostolico delegaret; qui Bernar-
ens se sic turpiter capi, quibusdam socijs suis
equitantibus exclamauit, vt quantocyus suc-
, & eum à tanta captione eripiant, qui sta-
sibus euaginatjs laqueum illum feriunt, &
crudeli manu impositis terratenus illum de-
prosterunt, & sic Bernardus ille à captione
eratur. Inuadit igitur Ciuitatem illam timor
ilis, & bonis suis oblitis, Cives attoniti ruinā
itam, & depredationem metuebant. Præfatus
autem

ò intrare modò nō possumus pro mul-
 a negotijs,quæ cum Domino Imperato-
 a decreui. Sed his,diuina clementia de-
 s reuenteremur , & de Ciuitatis vtilitate
 ;nunc verò prædictum fratrem nostrum
 a Girardum vobiscum morari permitti-
 gâ vestras vtilitates assiduè inuigilabit,&
 r vos continebit.Hæc,& his similia Pon-
 bi allocutus esset,iter cæptum arripiens,
 im Imperatorem tetendit Lotharium.,
 r Ciuitatem Barensem eam acriter obsi-
 uenit. Cardinalis igitur nominatus Girar-
 prædicti Apostolici in Beneuentana Ciui-
 tus est,& confestim sacrum Beneuentanū
 ascendens , Ciuitatis vtilitates, data pace
 aque,operabatur.Inter cæteras eius dispo-
 ræcipuè pacem tenendam viribus totis,
 de prædicabat . Prius verò quàm Aposto-
 iuitate discederet, Octavianum Subdiaco-
 m prudentem , & sapiētis animi,Rectorem
 i ordinauit,qui simul cum Domino Girar-
 a Ciuitatis,& pacis firmamentum studiosè
 Cumque Pontifex ipse apud Imperatorem
 set cum præfato Duce Henrico, honore mi-
 gaudio ab Imperatore suscipitur . Deinde
 populus Castellum Ciuitatis,quod pro eo-
 ctione Rex Rogerius fabricari iusserat, val-
 ile,& munitum expugnauerunt, sicque per
 inta dies illud obsidentes cum Teutonico-
 alio, virtute multa Castellum illud compre-
 int,& terratenus prostrauerunt . Custodes
 Castelli,quia iam amplius illud defendere

P p non

iderent Ciuitatem; quod & factum est .
 .Augusti. Quinetiam Rainulphum Con-
 affectione multa secum detinebat, mil-
 orum viris ei datis, super Ciuitatem ip-
 am destinauit: quibus ita conuenienti-
 nuos obsederunt. In Ciuitate illa reue-
 genti milites aderant, qui Ciuitati inui-
 lanos, & Principem, suosque omnes quo-
 gnabant. Quadam itaque die, sicut acce-
 rtatum ad inuicem validissimè est inter
 militibus illis Rogerij Siculorum captiui
 , & alligati. Consules præterea Pisanorum,
 constantiam aspicientes, quia talis, tan-
 erua militum intererat, consilio commu-
 norum machinā mirabiliter, mirabiliusq;
 , & ultra quàm credi potest, terribilem con-
 maque cum festinatione leuari mandaue-
 le factum est, quòd populus Ciuitatis mor-
 lo oppressus mortem expectabat. Audiens
 nperator Ciuitatis Salernitanæ constantiā,
 igne, ferroque Pisani eam obsidebant, consi-
 nto, simul cum Domino Apostolico ad ean-
 uitatem celeriter festinauit. Sequenti igi-
 apientes Ciuitatis ad ipsum Imperatorem,
 & pactis interuenientibus, Ciuitatem ipsam
 erio submisserunt. Quidam verò militum il-
 securitate accepta, licentiam exeundi impe-
 , quidam verò & prædicti Rogerij Proceres
 em maiorem, quæ super Ciuitatem erat, con-
 it. Sicque Ciuitas ipsa in gaudium conuersa,
 , tantoque Imperio exultabat. Audiens autè
 is Pisanorum Ciuitatem Salerni sine eorum

, & Missarum solemnia ibi audiens, pallium
 lam super Altare Beati Bartholomæi, & libram
 argenti obtulit. Præ gaudio verò Beneuenta-
 opulus vtriusque sexus, quia per innumera-
 um curricula Imperatricem, siue Imperatorē
 idimus, cursu præcipiti ad ipsam intuendam,
 ratricem ex omni parte Ciuitatis festinaui-
 & gratias Deo agētes exultaui, quia, quod
 s, Aui, Proau videre non potuerunt, tempori-
 ostris vidimus. Ea autem Basilicam ipsam B.
 olomæi egrediens per mediam plateam Ciui-
 uscendit, & per Portam Summam exiens ad
 itum suum remeavit. Triduo autem post Im-
 ricis aduentum præfatus Apostolicus Beneuē-
 Ciuitatem intrauit, & à Clero, & populo vni-
 honorificè susceptus est. Altera autem die ad-
 nte in sacro Beneuentano Palatio sedens in-
 ectu Cleri, & populi Beneuentani clamauit, vt
 s contra personam, siue electionem Gregorij
 uentani electi canonicè, & rationabiliter oppo-
 vellet, libera fronte opponeret: sed clementia
 a opitulante, & quia electus ipse vitam suam
 osè custodierat, nemo Ciuium cōtra eius ele-
 em obiecit. Apostolicus itaque hoc aspiciens
 is Deo egit, & ipse de persona, & vita electi re-
 atus est honestè, & religiosè, & eidem electo
 epit, vt de peccatis suis confiteatur, & die Do-
 co adueniente, Spiritu sancto cooperante con-
 tionem acciperet. Quid multis? die aduenien-
 ominico Apostolicus ipse Ecclesiam Episcopij
 endit, quinto die videlicet intrante mensis Sep-
 ris Electum ipsum consecrauit, ad cuius conse-
 cratio-

item, vt cum Baronibus suis veniret, & sacra-
to interueniente, petitionibus Apostolici obtē-
rer. Comes itaque adueniens coram Imperato-
re confessus est, se hoc iurauisse, & confirmauisse
iure Comestabuli Rolpotonis, qui pro Ciuitate
petierat. Denique Barones, quos secum duxit,
e coegit, sicut Apostolicus exigebat. In primis
ius Draco, & Robertus de la Marra, & Bartho-
meus de Petrapulcina, & Tadeus de la Greca, &
Gardus de Lanzulinu, & Sarolus de lo Tufo, & sic
iurunt. Iuro, & promitto, quod ab hac hora in-
fra non quæram, nec quæri permittam de cunctis
diratibus Beneuentanorum fidantias, angarias
iticum, oliuas, vinum, salutes, nec vlla dationem,
et de vineis, terris aspris, syluis, castaneis, &
ceteris, & liberam facultatem tribuo in hæredita-
tione Beneuentanorum venandi, aucupandi, & in eis,
eis quodcumque voluerint faciendi, & per hoc
factum Ciuitati non disturbabo, nec disturbari
potentiam. Hæc omnia attendam bona fide sine
dolo. Taliter eis iurantibus, præcepit Imperator,
ut suos Barones Montisfufculi vocaret ad idē
mentum faciendum. Quibus actis, præfatus Gi-
rardus Cardinalis cum sapientibus Ciuitatis omnia
Domino Papæ retulerunt. Hoc sacramentum
factum est sexto die intrate mensis Septembris. Al-
ter die idem Girardus Cardinalis cum Iudi-
cis ad Imperatorem tetendit, vt ab ipso Comite,
et Baronibus sacramentum huiusmodi accipe-
ret. Comes verò Rogerius sacramentum illud fece-
rit, confitens se tempore præterito illud fecisse.
Et os verò Barones de Montefusco iurare præce-
pit,

Regis amorem Ciuitatem submittunt Bene-
nam, Innocentij Papæ fidelitatem paruipen-
s, & his actis conuocato exercitu Ciuitatem
ientanam applicuit, & ante Portam Summā
in mense Octobris transiens ad Montem Sar-
festinauit, quod suæ obtinuit potestati. Et in-
ocedens super Ciuitatem Comitis Riccardi
volucris properauit, quam Comes ille dimittrēs
pacem confugit Rainulphum; sicque Ciuitatē
suæ voluntati alligauit. Inde Montem Cōrui-
capiens in ore ignis, & gladij illud consumi-
cepit, & spolia eius diripuit. Dux igitur Rainul-
phus memoratus audiens Regem illum obeius cō-
nem Apuliam fuisse ingressum, & eius desola-
m, quotidie tractare, Barensem populum, &
ensem, Troianum, & Melphiensem, & mille
gentos milites congregauit, affirmās prius mor-
le succumbere, quā vitam ducere infelicem,
ter Dux ille paratus prope Regis exercitum
t. Interea Abbas de Claraualle vir valde mira-
& discretus, qui ad Regem illum venerat pro
issidij infestatione sedanda, inter Regem illum,
pacem pacis fœdera alligare conatur: sed pro-
is, varijsque negotijs, quæ inter eos quærebant
pud Saluatoris Dei potentiam nondum com-
it cœcordia alligari. Quid plura? Rex ipse
citum suum diuisit, & ad bellandum illum viri-
stabiliiuit, similiter & Dux ille suos omnes sa-
ter ordinauit. Primum quidem Regis acies or-
ta aggreditur, & inter Ducis armatos intrauit.
acies illa Regis prostermitur. Rex autem, quā
aliis aciebus suis armatis inerat, Dei aduenien-

priuilegij pagina ita est continens.
nini Dei Saluatoris aeterni Iesu Chri
arnationis anno 1137. mense No
ndictionis: Ego Rogerius Dei gratia
: Christianorum adiutor, & clypeus,
mitis filius: Regalis Excellentie no
liberalitate fidelibus nostris tāquam
omeritis beneficia ampliori manu de
ut non solum fideiores inueniantur,
e retributionis adiuti in nostro seruitio
beantur. Eapropter Venerabilis Bene
nanne Archiepiscopo, qui semper in om
stitisti petitionibus tuis, & Bernardi Be
nestabuli, & Beneuentanorum ludicum,
lurimorum Cuius clementius annuen
semper nostros fideles experti sumus, pro
Regis, per quem subsistimus, & regna
re, & fidelitate vestra, quam in nobis ha
ntea habituri estis, dimittimus, & condo
sea omnia, quae nos, & praedecessores no
ndi circa Beneuentanam Ciuitatem habue
rias subscriptas, videlicet denariorum, red
es, angarias, terraticum, berbaticum, car
Kalendaticum, vinum, oliuas, releum, po
nes alias exactiones tam Ecclesiarum, quā
omnia praedicta, & possessiones liberas fa
quietas undecumque aliquid accipere soliti
quamdiu in nostra permanseritis fidelitate,
rum heredum liberi, & quieti vos, & vestri
ib omnibus supradictis maneatis, & in ve
dij, venandi, piscandi, aucupandi liberam sa
habeatis, & ut firmiter hoc tenere valeatis

atus castrametatur; die quidem Kalent-
embris. Mirabatur interea populus Be-
s de Ducis illius Rainulphi continentia,
Et Regis amore, & fidelitate, & Anacleti
, noctuq; simul cum Domino Rossemann-
e inuigilabat.

uoque non tegendum silentio fraterni-
explicabo. Cum præfatus Abbas de Cla-
valde mirabilis, & discretus de foedere
cclesiæ vnitæ cum nominato Rege con-
ar, assidue Rex ipse cum Abbate illo stabi-
res Cardinales ex parte Innocentij Papæ,
nterfuissent electioni ad Regem ipsum ve-
tres ex parte Anacleti, & ordinem electio-
que Regi ipsi insinuarent, deinde Rex ipse
idito vtriusque partis sanctiorem, & iustio-
ret electionem, & sic Spiritu sancto fauen-
is perueniret cum totius sui Regni magni-
mamentum, quantum in sui arbitrio, &
ontineret. Cognouerat enim, firmiterque
at, totius mundi Chriticos parti fauere
tij, & eius Pontificatum venerari; ipse verò
m Regni sui latitudine discordabat. Conti-
nnocentium Papam, & Anacletum delega-
& cursu rapido Regis positio destinatur. Pla-
ue eis, & consilio eorum firmato ex parte
ij Aimericus Cancellarius, & Girardus Car-
vir valde venerabilis simul cū prædicto Ab-
Clarualle Salernum super huiusmodi ele-
rentilanda aduenerunt. Ex parte verò Ana-
atthæus Cancellarius, & Petrus Pisanus Car-
& Cardinalis alius nomine Gregorius simi-
liter

istis omnia, quæcumque circa nos gesta
inalem quidem mitemus Guidonem,
sapientem utique virum, & discretum,
m, sicut petitis ad Siciliam veniat, dein-
cientiæ vestræ placuerit, perficiatis, Spi-
s paracletus cor vestrum illuminet, &
o ad Ecclesiam, & veritatis lumen.

Et his actis vnusquisque ad propria re-
Altera die adueniente prædictus Girar-
nalis cum suis reuersus est: solus au-
o præfatus Cardinalis remansit cum
fecturus, sicut statutum est. Ex parte
cleti similiter Cardinalis alius destina-
us patratis nauigio parato Rex ipse ad Si-
nsfretauit. Dux prætereâ Rainulphus iam
is præfatum Castellum Paludis viriliter
quod prælijs multis, & machinationibus
expugnabat. Videns autem Dux ipse Ca-
lud capere non posse, consilio habito, Ca-
llud dimisit, & in finibus Alifanis secessit;
nro Ciuitatem illam, & munitionem Ca-
prehendit, & suæ obtinuit potestati.

anno Anacletus, qui sub nomine Pontifica-
xit, septimo die stante mensis Ianuarij mor-
qui sedit annis septem, & mensibus vnde-
iebus vigintiduobus. Innocentius Itaque
& continuò viribus sumptis, & amicorum
accepta contra inimicos viriliter insiliuit.
annusigitur Episcopus totius Ciuitatistin-
ila Beneuentanæ pulsare præcepit, mortem
Anacleti significando.

anno prædictus Imperator cum ad Imperium
suum

circa Rex Rogerius congregato exercitu
 venit Apuliæ, cogitans Ciuitates sibi ab
 ablatis suæ submittere potestati. Dux
 Rainulphus Regis illius sentiens aduentum,
 illæ partes submouit, vt contra eius ra-
 tionem insistant. Nec mora, cursu rapido
 festinant nominatum, & sic contra Regis
 ciuem mensibus fere duobus resistunt. Hæc
 ut nobis est relatum, prædictus Rex Domi-
 nam Innocentium in Patrem, & Dominum
 & Ciuitati Beneuentanæ, & per totius Re-
 artes mandauit eum Patrem, & Dominum
 e. Nos autem literis eius acceptis Dominum
 Patrem vocauimus; quibus peractis Rao de
 Beneuentanæ Ciuitati, & Regi Rogerio re-
 apparuit, & vineas Beneuentanorum incidi-
 uit. Ciues itaque consilio accepto Raonis il-
 lationes Regi nominato mandauerunt, vt
 eos ab illius aduersitatibus eripiat. Rex illi-
 gregato exercitu, iter arripuit, & in ipsius sui
 virtute Montemmaranum, & Castella
 comprehendit, & igne comburit. Inde super
 alunum adueniens simul cum Beneuentanis
 obsedit, & die ipsa villam rusticorum compre-
 tit, & eorum bona depredata sunt, & domos
 eorum destructæ. Sequenti verò die turre, &
 tiones Castelli in potestate Regis datæ sunt.
 etenim de Fraineta timore Regis coactus Ca-
 m illud triduo ante exierat cum vxore, & ad
 em festinauit Rainulphum simul cum Raone de
 uso, & Orrico de Sarno, qui similiter facie-
 is fugientes Castella sua dimiserunt. Ciues con-

entis animi, in finibus morabatur tractās, vt Castellum Apicis, quod bſidere, virtute, & animoſè illud liue nominatus Beneuentanos preuxilio vñanimiter feſtinarent, Roſ, qui tunc Præſul aderat, amore Rees vniuerſos rogauit, & in eius mandudiens autem Rex ipſe Castellumous, & viris prudentibus armatum foep̄to, caſtra amouit, & Petrapolicinæredi præcepit, & igne, ferroque illud& inde procedens Caſtella alia comcomburī mandauit. Pontem Landul1, Campugattari, & Guardiam, & Ciuihendit Allipham, & igne conſumpſit, quidem ſubſtantiam Ciuium, & Eccleſtus, galioræ Regis, & turba innumera, quæ eum ſequebatur, comprehendit, raurit, & vnusquiſque, prout potuit, diſparor itaque, ſi adeſſes, ſuper tali, tantaque, & confuſione turbatus deficeres, & Græcorum tempore, & Paganorum tantriſtianos ruinam, & combuſtionem non.

Cumque taliter Ciuitatem illam Aliphāſet, exercitu inde amoto, in finibus feſtinari, Ciuitates illas ſuæ ſubmittere poteſtati. ſi iuſſu crudelitatis à Rege illo iniuncto, Ciillam Benaſtrum aggredi, & expugnari māiues autem, prout poterant, & ſe, & Ciuitatēdebant. Rex itaque eorum conſtantiamis, crudeli manu iuſſionis minatur, vt Ciuitam inſiliant. Continuo peccatis imminenti-

statum. Totus quidem eius exercitus infra
 :m hospitatus est Beneuenti, ibique mansit
 ribus: tempus enim terribile pluuiarum, &
 :riculosum inerat, & pro inueniendis ad exer-
 cecessarijs, nullo modo adire valebant; vnde,
 ximus infra Ciuitatem Beneuenti ad refo-
 am exercitum commorati sunt. Rex interea
 atus Ciuitatem intrauit Beneuetanam quar-
 ntrante mensis Octobris, & Ecclesias, & Ciui-
 alatia, & Curiam Apostolici studiosè perqui-
 e exercitu refocillato Castra à Ciuitate amo-
 prope Castellum S. Seueri castrametatus est.
 procedens Castellum Morcone suæ obtinuit
 tati, & his actis Castellum Sancti Georgij, &
 emaioris comprehendit. Comes igitur Roge-
 le Ariano hæc audiens Apicis Castellum dimi-
 villanis omnibus, vt Regi obedirent, licentiam
 tur, & ipse Ciuitatem intrauit Arianum; ibique
 idens Ducis Rainulphi auxilium adinuenit; qua
 e nullo modo ad Regis voluntatem peruenire
 uit. Continuò Rex ipse Castellum Apicis suæ al-
 uuit fidelitati, & Rex ipse ad Castellum Tamarū
 bus quatuor moratus est. Præfatus autem Dux
 exercitu congregato prope Ciuitatem Arianum ve-
 : custodiens, ne Rex ipse quoquo modo eam in-
 deret, & sic Rex ipse, & Dux adinuicem labora-
 unt. Et his decursis prædictus Rex à Tamaro illo
 astello discedens circa Melphitanos fines festina-
 it; & inde procedens Castellum S. Agathes valde
 unitum suæ obtinuit potestati, & alia Castella ibi
 ontigua. Dux interea nominatus Ciuitatem rege-
 rat Melphium, ne Rex ille quoquo modo ingenio
 eam

Æus omnium, & virginum, & viduarum,
 & senum vtriusque sexus; & militum, Ci-
 m inuasit, quem si radicitus describere
 ex dies sufficerent, nec copia describen-
 itaque populus, & Tranensis, Melfhien-
 us, & omnes, qui sub eius dominio, &
 confidebant, consolatione oblita, crini-
 pectoribus laniatis, & genis, ultra huma-
 m lugebant. Lugebant enim Ducem
 & Patrem vniuersorum, qui totius sui Du-
 as dulcedine, & humanitatis suauitate,
 i deposito disponebat. Quid multa? de
 s compassione inimicorum etiam acer-
 ius prudentia condolens, lacrymansque
 xur: sicque tota ferè Italia de eius pro-
 elijs, horis omnibus recitabat. Audiens
 ominatus Rex Rogerius Ducem Rainul-
 m bellicosum, & magnanimum ex hoc
 isse, vanitatis, & elationis spiritu accen-
 manum modum gaudius est. Gaudius
 orte communi oblitus exestuat, animoq;
 vt exercitu congregato Apuliæ fines in-
 pue suæ submittat ditioni, & fidelitati.
 7 septem nauigijs armatorum paratis, &
 tique magnitudine ditatis, die septimo
 is Maij, Salernum transfrerauit. Conti-
 omnis, & populus Salernitanus Laudi-
 Hymnisque sonantibus Regem illum
 : mora, Rex ipse literas omnibus suis cir-
 manentibus direxit, vt armis educis ad-
 niant. Literis itaque eius acceptis ad
 us obtemperauerunt; deinde Rex ipse
 exer-

Septingentis militibus de morte despectantur. Ciues reuerà Troiani cum extrad eos confugerant præ timore nominatitatem illam tuebantur. Rex itaque Ciuium sic à tantorum virorum virtute munitus ad Castellum Bacharezza ibi vicinum milites dimisit pro Ciuitatis illius infestatione cum Duce nominato filio suo, simulque exercitu aduocato super Ciuitatem Arianū Rogerij venit. Continuo Rex ipse Ciuitatem obsedit, & lignorum machinas ad expunctionem eam fieri mandauit. Ciues autem, & milium eis erant, nihil ex his, quæ ingerebantur; ducentos enim milites, & viginti ferarum armatorum in Ciuitatem introduxerunt. Cumque sic eam paratam, & munitam aspiciens noueri præcepit, & furore comotus vineas, & arbores, & fata eorum, quæ inueniri poterant, mandauit, & deuastari, & sic Ciuitatem imittens biduo per confinia illius moratus

in tempore præfatus Apostolicus Innocentius dictum Ducem Rainulphum obiisse audiens, atque condoluit, & consilio communicato Romam exiuit, mille Equitum caterua stipesque peditum multitudine copiosa, deinde ad urbem Sancti Germani peruenit. Cumque præ Rex Apostolicum illum Vrbe egressum per Legatos suos prædicto Apostolico de pace rogauit, & voluntatem Apostolici, & petitionem eius perficere. Apostolicus autem Legatos Remittere accipiens, Cardinales duos ad Regem

ſſum

ates fugam petunt, & secundum vires
diuersa aufugiunt. Præfatus verò Prin-
cardus de Sapacanina, & Romanorum
euasit, multi verò militum, & peditum
mortui sunt, multos in captione Regis
iamus. Apostolicus autem Innocentius
omnes quasi securus incedebat. En ex im-
ilitum caterua eum aggreditur: heu do-
m comprehendunt, omnique suo thesau-
atu diuiso, ducunt illum ante Regis aspe-
ic contumelijs ditatum, captiuum illum in
quod Rex illi transmisit, intromittunt: &
enter Apostolici Cancellarium Aimericum,
nales captiuos perducunt. Decimo autem
e mensis Iulij, Pórfex ipse Innocentius ca-
O quantus luctus, & mœroris abundantia,
fidelium, & Ciuitates Apostolici inuasit, q
us describere vellem, nec dies, nec tempus
nt. Quid multa? Continuo Rex ille per
suos Pontifici Innocentio, quem capti-
nebat, suppliciter, & vltra quàm credi potest,
it humiliter, vt pacis, & concordie manum
nat. Apostolicus itaque se destitutum virtu-
mis, & desolatum aspiciens, precibus Regis,
tionibus assensit, & capitularibus, & priuile-
vtraque parte firmatis. Rex ipse, & Dux filius
& Princeps seprimodecimo die stante mensis
nte ipsius Apostolici præsentiam veniunt, &
is eius aduolunt misericordiam petunt, & ad
ficus imperium vsque quaque flectuntur. Con-
per Euangelia firmaverunt B. Petro, & Inno-
o Papæ, eiusque successoribus canonicè intrag-

ndans, Ciuitatem exiuit per Portā Sum-
 castragaudens remeauit. Rossemannus
 contra voluntatem Apostolici quotidie
 Archiepiscopus à Petro Leonis consecra-
 euento expulsus est, & miser ipse cum Do-
 festinauit. Et his actis Castellum, quod
 is ille ad Portā Summam fabricari ius-
 us Papa destruxit: & in his diebus Ciues
 ni venerunt Beneuentum, & Ciuitatem
 ad fidelitatem Domini Regis tradentes
 ium eius duxerunt, & eius fidelitati colla-
 t. Præfatus præterea Rex, exercitu amoto,
 liuit, & Ciuitatem ipsam suę submisit po-
 iscopus autem Trojanæ Ciuitatis Guillel-
 ne, & populus Ciuitatis Legatos præfato
 unt Regi, vt Ciuitatem ingrediatur, & in-
 deles, & amicos honestè maneat, & secu-
 rò, Legatis acceptis, Non Ciuitatem, in-
 diar, donec traditor ille, Raynolphus sci-
 vos manserit. Continuo qui missi fuerāt,
 i regressi Regis intentionem omnibus pa-
 & licet dolore commoti Ciues ex tanta
 onfione, quatuor tamen militibus præce-
 t sepulchro fracto cadauer Ducis Rainul-
 ieretur, & extra Ciuitatem educerent, vt
 Regis sedato, ad eos pacificè ingrediatur.
 etiam inimici Ducis præfati cuidam mili-
 : Gallicano, qui Ducis illius fidelissimus
 ipse Gallicanus ob iniuriam Ducis defun-
 d em Gallicani dolorem, tumulum frange-
 cis ossa pelli, & foetori adhuc circumphe-
 sua extraheret; qui Gallicanus timore coa-
 ctus,

iens Ciuitatem Barensem adiuit, quam-
que obsedit. Cumque prædictus Aposto-
ratem introisset Beneuentanam omnem
nem à Petro Leonis factam deposuit, & à
mo : die verò Assumptionis S. Mariæ, & in
Bartholomæi Episcopium descendit, &
solemnia honestè celebrauit ; & his actis,
Apostolicus à Romanis sæpe vocatus, se-
stante mensis Septembris, iter arripuit, &
fauente, Romam repedauit.

Anno Gregorius Beneuentanus Antistes à
Papa Innocentio consecratus Beneuetum
secundo die intrante mensis Septembris, &
Papa Guidonem Diaconum Cardinalem
Beneuenti ordinauit. Audiens autem
Romanus Domini Papæ Innocentij aduen-
tuum obuiam exiuit, & illum gaudio ma-
iorem suscepit, deinde eum hortabatur, ut
quam cum Rege Rogerio posuerat, consilio
confringeret. Apostolicus autem nullo mo-
nibus eorum consentire voluit ; dicebat
sic Domino placuisse, quòd per eius captio-
huiusmodi facta fuisset. Cumque ut supra,
præfatus Rex Ciuitatem obsedisset Bar-
tholomæus Papa, cum intra Ciuitatem esset
itanam, Episcopum Ostiensem virum valde
ilem ad Ciuitatem Barensem delegauit, po-
Ciuitatis monendo, ut ad Regis fidelitatem
permitterent, & eius voluntati famularentur. Po-
tem Barensis, ut erat superbi animi, & elat-
positus, Episcopum illum, ut Ciuitatem in-
turus nullatenus est passus, dictis quoque eius
nullo

Rex itaque continuò furore accensus, & credi potest, admirans cursu rapido vindices Troianorum, Tranensium, & Bale pacto iudicarent, quod Rex cum Cissi posuerat, videlicet, vt ex vtraque & incolumes redderentur. Quid plura? larenfibus iudicatum est, vt Princeps Ciuitatis, qui ei oculum iussit euelli, & irij in potestate essent Regis. Cōfessim, & Consiliarij eius Guaiferius quidam, erique eorum consocij ante Regem cōtū, & consilio eorum lumen oculorum o euelli fecisse. Nec mora; Principem, iōtos viros, aliosque decem laqueo fecit fatus Rex, & decē alios oculis, & memciuesque alios prudentes ligari, & vinorumque bona auferri, sicque de Ciui- nsi inauditam fecit vltionem. Timor emor tantus Ciuitatem illam inuasit, irorum, & mulierum per plateas, & vi- alam audebat. Lacrymis quidem, & luatoris misericordiam inuocabant, vt oni subuenire dignaretur. His ita ge- ccepto, Rex ipse exercitum diuidens iit quinto die stante mensis Octobris, oriis suis, & actibus tractauit. Octo ntrantibus, mensis Octobris Ciuitas : afflicta, & exagitata est. Cumque Sa- se aduenisset, inimicis suis terras om- tulit, & sacramento eos perstrinxit, s festinarent: quod & factum est. Co- gerium de Ariano eius aduersarium

T c simul

dictus Apostolicus Innocentius accepto Romanorum, ad eos per-
tine aliena inuaderent, & Roma-
parent, qui Apostolico rescriben-
non aliena petere, sed solummo-
cipatum pertinentes velle redin-

alia geruntur, nominatus Rex mo-
raugiis paratis Salernum venit, vt
& Principis facta, quos, vt supra di-
ibus miserat, agnosceret; insuper
postolico Innocentio alloqui, & si-
abat. Continuo Rex ille, consilio
n exiuit, & ducētis militibus aggre-
itatem venit Beneuentanam, & cum
ono Romanæ Sedis tunc Beneuen-
alijs Beneuentanis de pace, & Ciui-
s, & Domini Apostolici fidelitate
undeque locutus est, & inde proce-
ngressus est, ibique diebus non mul-
de quibusdam suis negotijs tracta-
d Sanctum Germanum festinauit. Il-
silio Legatos Duci, & Principi filijs
vt ad eum reuerterentur; audierat
Apostolicum Innocentium de Pro-
uatione valdè turbatum esse, & con-
autem, & Princeps nuncijs acceptis
um reuerſi sunt, variuſa verò Oppi-
ehenderant, necessarijs omnibus mu-
his actis Nuncios Rex ipse præfato
legauit, suppliciter impetrando, vt si
n illo alloqui, & de multis, varijsque

T t 2 nego-

tatur, vt honestè, & lætitia multa eum suscipiāt.
 nes igitur simul cum militibus Ciuitatis foris
 tam Capuanam exierunt in campum, quem
 apolim dicunt, & Regem ipsum honore, & dili-
 tia multa, vltra quàm credi potest, amplexari
 , & sic vsque ad prædictam Portam Capuanam
 luctus est. Continuò Presbyteri, & Ciuitatis Cle-
 ricus eandem Portam obuiam exiuit, & cum
 canonicis, & Laudibus ad astra leuatis Ciuitatem in-
 xerunt. Quatuor illicò viri nobiles habenas
 & pedes Regis ipsius tenētes, alij quatuor vsq;
 scopium Ciuitatis Regem illum introduce-
 re, quæ etiam verò populi per plateam inceden-
 mulieres viduas, coniugatas, & virgines per fe-
 existentes, Lector, si aspiceres, miratus affir-
 Imperatorem, aut Regem alium, siue Princi-
 li sub honore, & gaudio nunquam Ciuitatē
 lim ingressum fuisse. Quid multa? Rex ipse
 anto honore ditatus ad Episcopium descen-
 Camera Archiepiscopi hospitatur, die verò
 luente, totam intrinsecus Ciuitatem, &
 ipse equitauit, & palatia, & ædificia cir-
 cit. Inde nauigio parato ad Castellum San-
 toris Ciuitati proximum ascendit, & Ciui-
 politanis ibi vocatis, negotia quædam cum
 bertate Ciuitatis, & vtilitate tractauit. Do-
 pper vnicuique militi quinque modia ter-
 que villanos, & promisit eis, vita comite,
 ulta, & possessiones largiturum. Interea
 rio præfatus Rex totam Ciuitatem Nea-
 nsecus metiri fecit, cognoscere volens,
 & circumquaque latitudinis; inuenit
 itaque

auditis, vltra quàm credi potest, condoluit, & er Regis Rogerij execrandis actibus mirabatur. In festim Beneuentanis mandauit literas suas ita continentes: *Fasta Regis, & monetarum suarum mutationes, & à vobis accepimus, & ab alijs nobis inuitate referentibus; unde mandamus, vt non terminini; neque iam mentes vestras moueatis, quoniam istura sunt, & citò possunt emendari. Nos autem à utilitates vestras quotidie inuigilamus. Literis vobis acceptis, & lectis, gratiarum egimus actiones, liquantulum roborati respirauimus; & his actis factus Pontifex Innocentius ad Regem transmissit Rogerium significando, qualiter totus populus iuxta, & extra de introductione monetarum istarum uisset, & quomodo ad famis afflictionem deueniret.*

Haftenus Codex Beneuent. papyraceus.

F I N I S.

